sinema

SAYI: 2009-12 5.5 TL
KKTC Fiyatı: 7 TL

9 771304 569005 76
ISSN 1 304-5695

TURKUVAZ

YAKIN PLANDAKİLER

KAPİTALİZM: BİR AŞK HİKÂYESİ

ANTICHRIST

ZOMBIELAND

AYIN OYUNCUSU

WILLEM DAFOE

SÖYLEŞİLER

BAŞKA DİLDE AŞK | İLKSEN BAŞARIR
VAVİEN | YAĞMUR ve DURUL TAYLAN
BORNOVA BORNOVA | İNAN TEMELKURAN

AVATAR

JAMES CAMERON SİNEMAYI YENİLİYOR

Anadolu yakasından Avrupa'ya uçun!

Sabiha Gökçen'den direkt uçuşlarımız başladı.

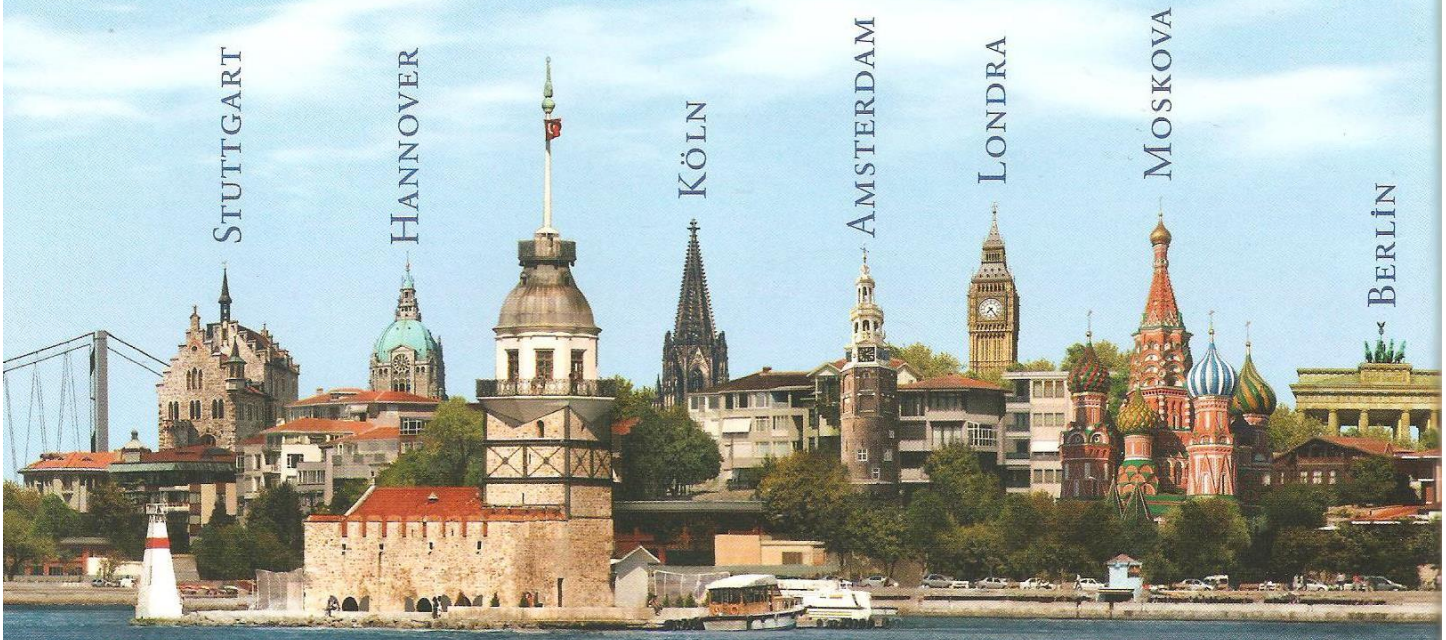

TÜRK HAVA YOLLARI

A STAR ALLIANCE MEMBER

thy.com | 444 0 849

İÇİNDEKİLER

sinema

TURKUVAZ MEDYA GRUBU

İmtiyaz Sahibi
Turkuvaz Gazete Dergi Basım A.Ş adına
Ahmet Çalık

Tüzel Kişi Temsilcisi ve Genel Müdür
Levent Tayla

Yayın Direktörü
Aslıhan Sarp İşman

Genel Yayın Yönetmeni
Senem İşmen

Yazı İşleri Müdürü
Engin Ertan

Sorumlu Müdür
Yusuf Yazıcıoğlu

Görsel Yönetmen
Selda İbiş Şanlı

Editörler
Müjde Işıl
Ebru Çeliktuğ

Fotoğraf Editörü: Muzaffer Sağlam
Genel Müdür Yardımcıları: Yonca Ertürk, Tuncel Sunar
İş Geliştirme ve Abone Müdürü: M. Cem Kırmızı
Marka Müdürü: Gözde Güleryüz Türkel
Üretim Planlama Yönetmeni: Nuray Kavuncubaşı
Üretim Planlama Sorumlusu: Ufuk Can

TURKUVAZ GRUBU HİZMETLERİ
Marka ve Pazarlama Grup Başkanı: Sinan Köksal
Kurumsal İletişim Grup Başkanı: Fecir Alptekin
Mali İşler Müdürü: Özgür Sarıışık

REKLAM SATIŞ PAZARLAMA
Turkuvaz Reklam Grup Başkanı: Ümit Önal
Genel Müdür: Rana Karlıdağ
Genel Müdür Yard.(Pazarlama): Aynur Atalık
Genel Müdür Yard. (Satış): Hakan Yonsul
Reklam Müdürü: Rahşan Kürkçü
Rezervasyon
Tel: (0212) 354 33 61/63/65 **Fax:** (0212) 354 33 75
Ankara Bölge Reklam Müdürü: Elif Ezer
Tel: (0312) 292 51 53 **Fax:** (0312) 292 51 43

SİNEMA Dergisi'nin imtiyaz ve yayın hakkı Turkuvaz Gazete Dergi Basım A.Ş.'ye aittir.

Turkuvaz Dergi Tel: (0212) 326 33 34
Fax: (0212) 354 47 85
Yazışma: Turkuvaz Dergi Grubu
Toprak Center, Ihlamur Yıldız Cad. No:10
34353 Beşiktaş İstanbul
Yönetim Yeri: Barbaros Bulvarı, Cam Han, No: 153, 80700 Beşiktaş İstanbul
Yayının Türü: Yerel Süreli
Basıldığı Tarih: KASIM 2009
Dağıtım: Turkuvaz Dağıtım Pazarlama A.Ş. (0216) 585 91 00 (PBX)
Yayımcı: Turkuvaz Gazete Dergi Basım A.Ş.
Basımcı: Turkuvaz Matbaacılık Yay. A.Ş.
Basıldığı Yer: Akpınar Mah. Hasan Basri Cad. No:4 Samandıra/KARTAL/İSTANBUL
İşletme Müdürü: Kemal Erginsoy

Bu dergi basın meslek ilkelerine uymaya söz vermiştir.

TURKUVAZ DERGİ ABONE HİZMETLERİ
Tel: 0216 651 5 651
e-mail: abone@turkuvazdergi.com.tr
(Hafta içi 09:00-18:00saatleri arası hizmet verilmektedir)
www.turkuvazabone.com

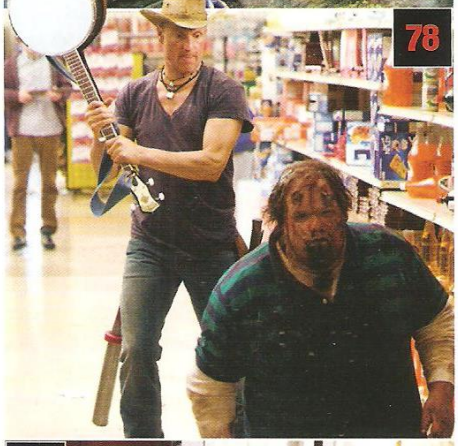

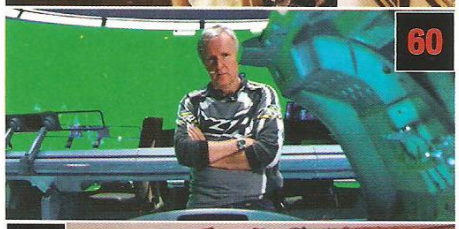

4 AYIN FİLMLERİ

Zamanın Tozu, Abimm, Adını Sen Koy, No Ofsayt, Testere 6, Gecenin Kanatları, Aşka Dair, Acı Aşk, Dabbe 2, Arızalı Çiftler, Orada, Süpürrr, Alvin ve Sincaplar, Suluboya, Gizemli Yolculuk, Bornova Bornova, Başka Dilde Aşk, Avatar, Vavien, Kapitalizm: Bir Aşk Hikayesi.

GÜNDEM

52 YENİ BİR DÜNYA
James Cameron, uğruna yeni teknolojiler geliştirdiği yeni filmi "Avatar" ile film izleme deneyiminizi kökten değiştirmeyi amaçlıyor.

60 KULAĞI KENDİNDE GÖZÜ UFUKTA
Sinema teknolojisinde ve görkemli sahneler kurmada bir öncü ama aynı zamanda belli ilgi alanları, temaları ve takıntılarıyla, kendine özgü bir sinemacı: James Cameron.

66 KONUŞMADAN ANLAŞANLARIN FİLMİ
İlksen Başarır'ın ilk yönetmenlik denemesi "Başka Dilde Aşk", işitme engellilerin penceresinden bakan, hüzünlü, komik ve sımsıcak bir aşk filmi.

70 BENİ YAK, KENDİNİ YAK
Lars Von Trier'nin çok tartışma yaratan yeni filmi "Antichrist", yönetmenin saldırgan ve kışkırtıcı tavrının en uç noktalarından biri.

72 KARANLIK BİR TÜNELİN İÇİNDE
İnan Temelkuran'la, Altın Portakal'dan beş ödülle dönen ikinci filmi "Bornova Bornova" üzerine konuştuk.

76 MOORE BANKALARA KARŞI
Michael Moore, yeni filmi "Kapitalizm: Bir Aşk Hikayesi"nde kapitalizmden ziyade Cumhuriyetçiler'in ipliğini pazara çıkarıyor.

78 ÖLÜLERİN İKTİDARI
"Zombieland" eğlenceli bir zombi filmi bekleyenler için renkli ve keşfetmeye değer bir deney.

82 ELEKTRİĞİN DOĞASINDAN İNSAN YAŞAMINA
Taylan Biraderler, üçüncü filmleri "Vavien"i anlattılar.

DOSYA

86 DÜNYA SİNEMA TARİHİ 7 (1965-1975)
Aşk, özgürlük ve isyan döneminde sinema.

HER AY

16 BOX OFFICE VE YILDIZ TABLOSU
18 SEYİR DEFTERİ
20 ELEŞTİRİLER
"2012", "Yasak Bölge 9", "Yukarı Bak", "Alacakaranlık Efsanesi: Yeni Ay", "This is It".
28 SİNEMADAN ÇIKMIŞ İNSAN
30 ÖZEL SEANS
Sinema gündeminden haberler, yeni projeler, festivaller...
46 IŞIK VE GÖLGE Atilla Dorsay
50 AYIN OYUNCUSU Willem Dafoe
92 KÜLT FİLMLER "Let's Scare Jessica to Death"
98 SOUNDTRACK "Geleceğe Dönüş"
99 DVD REHBER
114 SİNEMA ÇIKIŞI Öner Erkan

ARMAĞANLAR

KOLEKSİYON KARTI: "Ölü Adam/Dead Man"
AFİŞETLER: "2012", "Yedi Kocalı Hürmüz", "Alacakaranlık Efsanesi: Yeni Ay", "Yeni Yıl Şarkısı".

ZAMANIN TOZU

I SKONI TOU HRONOU

Yönetmen: Theodoros Angelopoulos. **Oyuncular:** Willem Dafoe, Irène Jacob, Bruno Ganz, Christiane Paul, Michel Piccoli, Kostas Apostolidis, Tiziana Pfiffner, Alexandros Mylonas, Norman Mozzato, Reni Pittaki. **Senaryo:** Theodoros Angelopoulos. **Görüntü Yönetmeni:** Andreas Sinanos. **Kurgu:** Yorgos Helidonidis, Yannis Tsitsopoulos. **Müzik:** Eleni Karaindrou. **Yapımcı:** Phoebe Economopoulos. **Süre:** 125 dk. **Yapım:** Yunanistan, İtalya, Almanya, Fransa, Rusya (2008). **Dağıtımcı:** Tiglon Film.

Gösterim Tarihi: 4 Aralık 2009

Yunan asıllı Amerikalı film yönetmeni A (Willem Dafoe), bazı sebeplerle yarıda kesilmiş filminin çekimlerine devam etmek amacıyla Roma'daki stüdyoya geri döner. Film, aşık bir kadını yani yönetmenin kendi annesini anlatmaktadır. Eleni (Irène Jacob) iki erkeğe mutlak bir aşkla bağlanmış, bu iki erkek de ona sevdalanmıştır. Zamanda yolculuğa çıkan filmdeki karakterler, bazen birbirlerini kaybederler bazen de kavuşurlar. Sibirya, Kuzey Kazakistan, İtalya, Almanya ve Amerika'ya uzanan film aynı zamanda Stalin'in ölümünden Watergate Skandalı'na, Vietnam Savaşı'ndan Berlin duvarının yıkılışına, 20. yüzyıla damgasını vurmuş önemli olaylara tanıklık eder. A, sanki bir rüyadaymış gibi geçmişteki o insanları ve olayları anımsar ve bunları tekrar yaşamak ona acı verir.

NOTLAR: "Zamanın Tozu", Theodoros Angelopoulos'un "Ağlayan Çayır"'la başlayan üçlemesinin ikinci filmi. "Ağlayan Çayır", 1919 ile 2. Dünya Savaşı aralığında geçiyordu. "Zamanın Tozu" da onun kaldığı yerden zamanı devralıyor. Sadece Yunanistan'da vücut bulan ilk filmin aksine ikinci film Almanya, İtalya, Rusya ve ABD'ye uzanıyor. Oyuncu kadrosu da Willem Dafoe, Bruno Ganz, Michel Piccoli ve Irene Jacob'un başı çektiği uluslararası isimlerden oluşuyor. "'Zamanın Tozu', geçmişi bugünün yerine koyan bir film. Kendimizi tarihin bir parçası olarak düşündük. Günümüzde konusuyla ya da öznesiyle tarihin bir parçası olduğumuzu söyleyemeyiz" demiş Angelopoulos. Zamana meydan okuyan aşk ilişkisi vasıtasıyla geçtiğimiz yüzyıla şiirsel bir bakış yönelten Angelopoulos filmi kısaca 'insan kaderine ağıt' olarak tanımlamış. Usta yönetmen üçlemesinin son bölümü için de çalışmalara başlamış. Somalili ve Afganlı mültecilerin kötü yaşam koşullarına şahit olan yönetmen, bundan yola çıkarak yeni filminde göçmenlik olgusuna yer vereceğini ve adının da büyük ihtimalle "Tomorrow/Yarın" olacağını açıklamış.

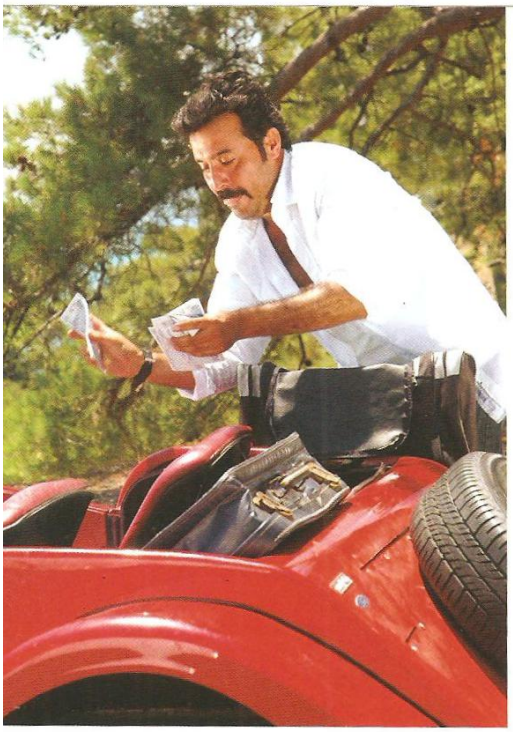

ABİMM

Yönetmen: Şafak Bal. **Oyuncular:** Mustafa Üstündağ, Levent Üzümcü, Selen Seyven, Rüçhan Çalışkur, Haldun Boysal, Bülent Şakrak, İlkay Akdağlı, Okan Selvi, Songül Bayoğlu, Hümeyra Aydoğdu. **Senaryo:** İlkay Akdağlı. **Görüntü Yönetmeni:** Ertunç Şenkay. **Müzik:** Erhan Güleryüz. **Sanat Yönetmeni:** Esra Çetinkaya. **Yapımcı:** Ergun Mercan. **Yapım:** Elita Film - Türkiye (2009). **Dağıtımcı:** Medyavizyon.

Gösterim Tarihi: 4 Aralık 2009

Hayatını yasa dışı işlerle kazanan Çetin'in (Mustafa Üstündağ) halası olduğunu iddia eden bir kadından (Rüçhan Çalışkur) bir telefon alması ile yaşamı değişir. Halası kendisine bir miras kaldığını söyler ve onu köye davet eder. Büyük servet kazanacağını düşleyerek halasının köyüne giden Çetin'i büyük bir sürpriz beklemektedir. Miras, varlığından bile haberi olmadığı, zihinsel engelli kardeşidir (Levent Üzümcü).

NOTLAR: Ruhsar, Asmalı Konak, Çemberimde Gül Oya gibi başarılı dizilerin kurgucusu Şafak Bal, yine televizyon için yönettiği film ve dizilerden sonra ilk sinema filmi ile karşımızda. Komedi dram türündeki "Abimm", iki kardeşi canlandıran Mustafa Üstündağ ile Levent Üzümcü'nün alışılmışın dışındaki görüntüleriyle dikkat çekiyor özellikle. Muro tiplemesiyle ünlenen Üstündağ, "Abimm"deki rolü için meşhur sakallarını keserken, Avrupa Yakası'nın yakışıklı damadı Levent Üzümcü de zihinsel engelli kardeş rolü için sakal bırakmış ve 15 kilo almış. 6 haftada tamamlanan ve çekimlerinin büyük bölümü geçen yaz Marmaris'te yapılan filmde Morgan marka araba da önemli bir yer tutuyor. İngiliz markası olan bu otomobil film için Samsun'da özel olarak üretilmiş ve motor hariç orijinal model birebir ortaya çıkarılmış. Filmin bütçesi 3 milyon TL'yi bulmuş. "Abimm"deki hala rolü için ilk teklif Demet Akbağ'a götürülmüş, o kabul etmeyince de Rüçhan Çalışkur (Bulutları Beklerken'in Eleni'si) kadroya katılmıştı.

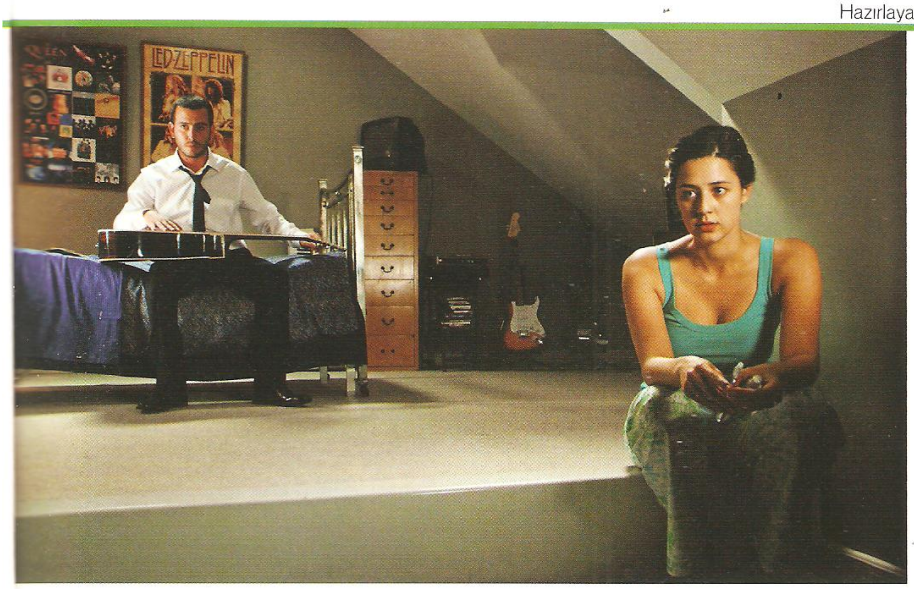

ADINI SEN KOY

Yönetmen: Tuna Kiremitçi. **Oyuncular:** Melis Birkan, Cemal Toktaş, Ali İl, Ahmet Mümtaz Taylan, Itır Esen, Burhan Şeşen, Gülen Karaman, Funda Şirinkal. **Senaryo:** Tuna Kiremitçi. **Görüntü Yönetmeni:** Soykut Turan. **Kurgu:** Mark Marnikoviç. **Müzik:** Tamer Çıray. **Sanat Yönetmeni:** Aynur Topalak. **Yapımcı:** Ömer Durak. **Yapım:** Elizi Film - Türkiye (2009). **Dağıtımcı:** CineFilm.

Gösterim Tarihi: 4 Aralık 2009

Can (Ali İl), delice sevdiği Aybige (Melis Birkan) ile bir hafta sonra evlenecektir. Ama hayatının kadınını çocukluk arkadaşı Ilgaz (Cemal Toktaş) ile tanıştırdığında garip bir şey olur. Ilgaz'ın Aybige'ye karşı tutumu, şaşılacak kadar soğuktur. En güvendiği arkadaşının bu tavrı, Can'ın nişanlısından kuşku duymaya başlamasına, Aybige'nin de huzursuz olmasına yol açar. Ama Ilgaz'ın intihar saplantılı ağabeyi Harun (Ahmet Mümtaz Taylan) çıkagelince, olayların seyri birdenbire değişir. Beklenmedik sırların açığa çıkmasıyla nikâhtan önceki son hafta Aybige, Can ve Ilgaz için hayatlarının sınavına dönüşecektir.

■ **NOTLAR:** Git Kendini Çok Sevdirmeden, Bu İşte Bir Yalnızlık Var, Yolda Üç Kişi, Küçüğe Bir Dondurma adlı romanlarıyla edebiyat dünyamızda kendine özel bir yer edinen Tuna Kiremitçi, ilk sinema filmini çeken isimler arasına katıldı. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nde sinema eğitimi alan ve çektiği kısa filmlerle yönetmenliğe iyice ısınan Kiremitçi, ilk uzun metraj filminin senaryosunu da kendisi kaleme aldı. "Adını Sen Koy", aşka erkeklerin dünyasından bakan bir film olma iddiasında. "Aşk hikâyelerinde hep kadınlar anlatıldı. Acı çeken, haksızlığa uğrayan, üzülen onlar oldu. Erkeklere de bağlanmaktan korkan, kalp kıran, aşka inanmayan adam rolleri düştü. Erkekler gerçekten de filmlerdeki kadar duyarsız ve zalim mi?" diye soruyor "Adını Sen Koy" ve aşkın erkek dünyasına nasıl yansıdığını, hayatı ve dostlukları nasıl etkilediğini anlatıyor. "Issız Adam"ın aşk mağduru kadını Melis Birkan (yeni filminde tezat bir karakteri canlandırıyor sanki), "Güneşi Gördüm"deki travesti rolüyle başarılı bir çıkış yapan Cemal Toktaş ve popüler dizilerde rol alan Ali İl, "Adını Sen Koy"un başrollerini paylaşıyor.

NO OFSAYT

Yönetmen: Mehmet Bahadır Er, Maryna Gorbach. **Oyuncular:** Yıldırım Memişoğlu, Taylan Ertuğrul, Deniz Olgaç, Ahmet Çakar, Sinan Engin, Ziya Şengül, Gökmen Özdenak, Serhan Ulueren, Tuncay Tarhan, Ender Sakallı. **Senaryo:** Ali Taran. **Görüntü Yönetmeni:** Bartek Kaczmarek, Olcay Oğuz, Winnie Heun. **Kurgu:** Erkan Özekan. **Müzik:** Ozan Çolakoğlu. **Sanat Yönetmeni:** Nadide Argun, Serdar Yılmaz. **Yapımcı:** Ali Taran. **Yapım:** Türkiye (2009). **Dağıtımcı:** UIP.

Gösterim Tarihi: 11 Aralık 2009

Ali Tarantula (Yıldırım Memişoğlu) 45 yaşlarında, eğitimi sınırlı, kentin büyüklüğü ile küçüklüğü arasında sıkışmış, 'kendinden menkul' bir otoriteye sahip, arıza bir adamdır. Ali Tarantula bir gün futboldaki ofsayt kuralına kafayı takar ve bunun kaldırılması için var gücüyle çalışmaya başlar. Futbol Federasyonu'na gider, profesyonel futbol hakemleriyle buluşur, hatta UEFA'nın kapısına dayanır. Ofsayta karşı Almanya, Fransa, İtalya ve Portekiz'de büyük destek sağlar, özellikle de Liechtenstein'da.

■ **NOTLAR:** Reklam sektöründe yaptığı sıra dışı işlerden sonra sinemada da bir Ali Taran projesi izleyeceğiz. Taran'ın senaryosunu yazıp yapımcılığını üstlendiği "No Ofsayt", adından da anlaşılacağı üzere ofsayt kuralının varlığı üzerinde dönen bir futbol komedisi. Hikâyenin başkahramanı, Ali Taran'ın ismen deforme edilmiş versiyonu gibi duran Ali Tarantula. Filmde bu karakteri, yine reklam dünyasının meşhur ettiği bir başka isim, namı diğer Ali Desidero yani Yıldırım Memişoğlu canlandırıyor. Filme Ahmet Çakar, Hıncal Uluç ve Abdürrahim Albayrak gibi futbol camiasının popüler simaları da destek veriyor. "No Ofsayt"ın yönetmenleri ise Mehmet Bahadır Er ve Maryna Gorbach. Gerçek hayatta da evli olan ikili, aslen kısa filmci ve ilk sinema filmleri "Kara Köpekler Havlarken" ile hatırı sayılır bir başarı elde etmişlerdi. İkili, varoşlardan yırtmaya çalışan insanları anlattıkları ilk filmlerinden sonra ikinci uzun metrajlarını tamamen eğlence kültürü üzerine kuruyor.

TESTERE VI
SAW VI

Yönetmen: Kevin Greutert. **Oyuncular:** Tobin Bell, Costas Mandylor, Mark Rolston, Betsy Russell, Shawnee Smith, Peter Outerbridge, Samantha Lemole, Tanedra Howard, Gerry Mendicino, Caroline Cave. **Senaryo:** Marcus Dunstan, Patrick Melton. **Görüntü Yönetmeni:** David A. Armstrong. **Kurgu:** Andrew Coutts. **Müzik:** Charlie Clouser. **Yapım Tasarımcısı:** Anthony A. Ianni. **Yapımcı:** Mark Burg, Oren Koules. **Süre:** 90 dk. **Yapım:** ABD, Kanada, İngiltere, Avustralya (2009). **İthalatçı:** Fida Film. **Dağıtımcı:** WB.

Gösterim Tarihi: 11 Aralık 2009

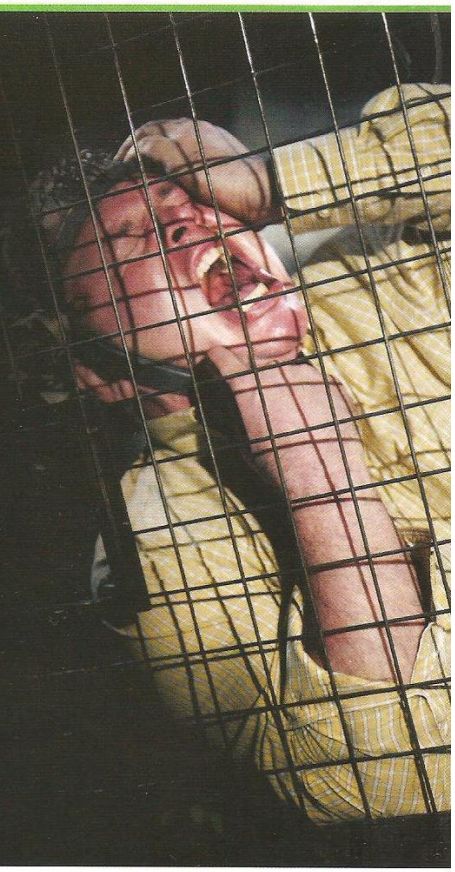

Simone (Tanedra Howard) ve Eddie (Marty Moreau) uyandıklarında kendilerini bir odada zincirlenmiş olarak bulurlar. 60 saniye içinde kim vücudundan en fazla parçayı keserse kurtulacak; diğeri ise ölecektir. Kolunu doğrayan Simone, bu ölümcül oyundan sağ kurtulmayı başarır. Hastaneye kaldırılan Simone'nun durumu iyi değildir. Soruşturmayı üstlenen FBI ajanı Dan Erickson (Mark Rolston) suç mahalinde, ölmüş meslektaşı Strahm'ın parmak izine rastlar. Soruşturma derinleştikçe Erickson, Strahm'ın Jigsaw'ın suç ortağı olduğundan şüphelenmeye başlar. Bu arada Jigsaw'ın korkunç oyunlarının yeni kurbanları da yeni bir ölüm odasında yerlerini almıştır.

NOTLAR: Tüm "Testere" serisinin kurgusunu yapan Kevin Greutert, 6. filmde Jigsaw efsanesini devraldı ve yönetmen koltuğuna oturdu. Hatırlanacağı gibi bir önceki filmi de serinin yapım tasarımcısı David Hackl yönetmişti. Greutert'in ilk yönetmenlik denemesi olan "Saw VI"in senaryosunu, serinin 4. ve 5. filmlerini yazan Marcus Dunstan ve Patrick Melton kaleme aldı. 6. filmde yer alan oyunları, öncüllerinden birkaç adım daha ileriye götürdüklerini ifade eden Dunstan ve Melton, özellikle finaldeki tuzağın, serinin hayranlarını oldukça memnun edeceğini ifade etmiş. 6. filmin kadrosundaki isimler arasında Tanedra Howard öne çıkıyor. 2008 yılındaki Korku Kraliçeleri yarışmasını kazanması, bu filmde rol alma şansını getirmiş genç aktrise. "Saw VI", 14.1 milyon dolar hasılatla serinin en düşük haftasonu açılışını yaptı ve öncüllerine göre toplam hasılatı da en düşük yapım oldu. Buna rağmen "Testere" modası önümüzdeki sene de devam edecek gibi görünüyor. Yine Marcus Dunstan ve Patrick Melton tarafından yazılacak ve David Hackl'ın yeniden yönetmen koltuğuna oturacağı 7. filmde Simone karakterinin kilit bir rol üstleneceği, hatta filmin 3 boyutlu gösterileceği şimdiden kesinleşti.

GECENİN KANATLARI

Yönetmen: Serdar Akar. **Oyuncular:** Beren Saat, Murat Ünalmış, Erkan Petekkaya, Yavuz Bingöl, Alper Kul, Cezmi Baskın, Ferit Kaya, Ali Barışık, Arif Erkin. **Senaryo:** Mahsun Kırmızıgül, Ahmet Küçükkayalı. **Görüntü Yönetmeni:** Mustafa Kuşçu. **Kurgu:** Hamdi Deniz. **Müzik:** Mahsun Kırmızıgül, Yıldıray Gürgen. **Yapımcı:** Murat Tokat. **Yapım:** Boyut Film - Türkiye (2009). **Dağıtımcı:** Pinema.

Gösterim Tarihi: 11 Aralık 2009

12 Eylül darbesinden sonra anne ve babası polis baskınında gözleri önünde katledilen Gece (Beren Saat), intikam almak için intihar bombacısı olmaya karar vermiştir. Yusuf (Murat Ünalmış) ise milli takıma 400 metre koşucusu olmak için çalışan bir atlettir. Yusuf ile yolu kesişen ve ona aşık olan Gece, aşk ve ölüm arasında bir seçim yapmak zorunda kalacaktır.

NOTLAR: "Gecenin Kanatları" Mahsun Kırmızıgül'ün "Beyaz Melek" ve "Güneşi Gördüm"ün ardından üçüncü sinema filmi. Ancak yeni filminde ne yönetmen olarak kamera arkasına geçiyor ne de oyuncu olarak kadroda yer alıyor. "New York'ta 5 Minare"yi yönetmek için kolları sıvayan Kırmızıgül, senaryosunu kaleme aldığı "Gecenin Kanatları"nı, "Barda"dan beri beyazperdeden uzak kalan Serdar Akar'a emanet etmiş. Kırmızıgül, iki filminin senaryosunu da kendisi yazmıştı. "Gecenin Kanatları"nda ise Ahmet Küçükkayalı ile birlikte çalışmış. Küçükkayalı, 2003 yılında ilk uzun metrajı olan "İçerideki"ni yazıp yönetmiş ve bu yapım, İstanbul Film Festivali'nin ulusal bölümünde yarışmaya hak kazanmıştı. Kırmızıgül ilk iki filminde olduğu gibi "Gecenin Kanatları"nın müziklerini Yıldıray Gürgen ile birlikte yaptı ve yine Prag Senfoni Orkestrası'yla çalıştı. Filmin başrollerini, Beren Saat ile "Güneşi Gördüm"de Mahsun Kırmızıgül'ün kardeşini canlandıran Murat Ünalmış paylaştı. "Son Bahar" adlı TV diziyle tanınan Erkan Petekkaya'nın da bu ilk sinema filmi. Yavuz Bingöl ise büyük bir örgütün liderini canlandırdı.

TOYOTA

Toyota Yaris.
Durup dururken tasarruf eden otomobil.

Toyota'dan. Bugün, yarın ve daima güveneceğiniz markadan.

Toyota Yaris, **Stop&Start Teknolojisi** sayesinde trafikte bekleme anında sıfır emisyon, sıfır gürültü ve sıfır titreşim gibi üstün özellikler sunuyor. Üstelik Toyota Yaris, **101 beygir gücündeki 1.33 VVT-i motoru** ve **Optimal Drive Teknolojisi**'yle şimdi daha güçlü ve daha çevreci. Sınıfının en düşük yakıt tüketimine sahip olan Toyota Yaris'le tanışmanız için sizi Toyota Plazalara bekliyoruz.

Stop&Start Teknolojisi nasıl çalışır?

1. Trafikte araç durduğunda, vites boşa alınıp ayak debriyajdan çekildiğinde Stop&Start teknolojisi devreye girer ve motoru kapatır.
2. Hareket edileceğinde tekrar debriyaja basılır ve motor kendini çalıştırır.

Stop&Start Teknolojisi seçeneği, belirli Yaris 1.33 VVT-i motorlarda sunulmaktadır.
2004/3 D AT direktifine göre, Yaris modellerinin birleşik yakıt tüketimi 4.1-5.1 lt/100 km, CO_2 salımı ise 109-119 g/km arasındadır.
Opsiyonel metalik boya ve Toyota kalitesi için fiyat farkı alınmamaktadır.

TOYOTA OPTIMAL DRIVE

Daha fazla güç.
Daha az yakıt.
Daha az CO_2 salımı.

www.toyota.com.tr
Toyota İletişim Merkezi: (0212) 354 0 354

Today
Tomorrow
Toyota

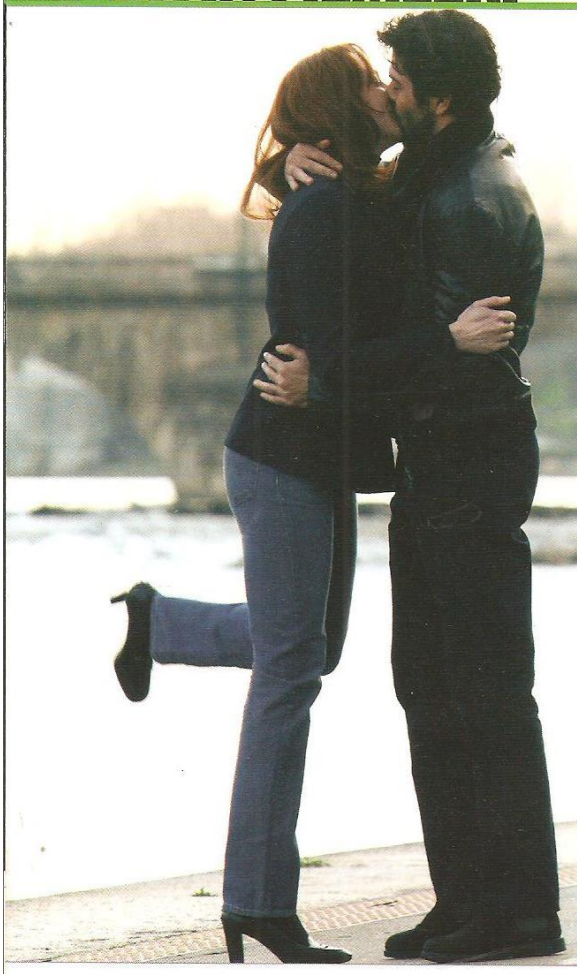

AŞKA DAİR
L'UOMO CHE AMA

Yönetmen: Maria Sole Tognazzi. **Oyuncular:** Pierfrancesco Favino, Monica Bellucci, Kseniya Rappoport, Michele Alhaique, Glen Blackhall, Piera Degli Esposti, Arnaldo Ninchi, Marisa Paredes, Fausto Maria Sciarappa. **Senaryo:** Maria Sole Tognazzi. **Görüntü Yönetmeni:** Arnaldo Catinari. **Kurgu:** Walter Fasano. **Müzik:** Carmen Consoli. **Yapım Tasarımcısı:** Tonino Zera. **Yapımcı:** Donatella Botti. **Süre:** 103 dk. **Yapım:** İtalya (2008). **İthalatçı:** Düet Film. **Dağıtımcı:** Duka Film.

Gösterim Tarihi: 11 Aralık 2009

Roberto (Pierfrancesco Favino), Turin'de yaşayan kırk yaşlarında bir eczacıdır ve Sara'ya (Kseniya Rappoport) aşıktır. Roberto aldatıldığını keşfeder ancak sevdiği kadını kaybetme korkusu, kadının onu aldatmasından daha ağır basar. Ne olursa olsun ilişkisini devam ettirmeye çalışır fakat Sara onu terk eder. Aradan zaman geçer. Roberto artık modern sanat galerisinde sergi organizatörü olarak çalışan Alba (Monica Bellucci) ile birliktedir. Roberto'nun kardeşi Carlon ise (Michele Alhaique) hastadır ve kritik bir kalp ameliyatı geçirecektir. Bu sırada Roberto, Alba'yı aslında sevmediğini fark eder ve aniden onu bırakır. Alba, Roberto Sara tarafından terk edildiğinde hangi acı ve kederi yaşamış ise aynısını yaşamaya başlar. Roberto ise yaşamında yeni bir evrenin eşiğindedir.

NOTLAR: "Aşka Dair", video klip, belgesel ve kısa film yönetmenliği yapmış Maria Sole Tognazzi'nin ikinci uzun metrajı. "Film, terk edilme hissini ve her şeyi kaybetme korkusunu gözler önüne seriyor. Roberto'ya yakın her kişi, aşk ile mücadele halinde. Onlar ya değişime uğrayacak ya da durumu kabullenecek" diyerek özetliyor filmini yönetmen. "Aşka Dair"in başrollerini İtalyan asıllı güzel Monica Bellucci ile "Saturno Contro/Bir Ömür Yetmez" ve "Angels & Demons/Melekler ve Şeytanlar"da izlediğimiz Pierfrancesco Favino paylaşıyor. Favino "Aşka Dair"in diğer aşk filmlerinden farkını şöyle açıklıyor: "Genelde günümüz filmlerinde, erkeklerin aşk ve tutkuya bakışı, homoseksüel öykülerde anlatılıyor. Filmlerde bir erkeğin sabah kalkıp, kendisini aşk yüzünden hasta hissetmesi ve bir kadına tutkuyla bağlanmasına ise çok nadir rastlanıyor." "Aşka Dair" En İyi Orijinal Şarkı dalında David di Donatello Ödülü'ne aday olmuş, ödülü "Gomorra" kazanmıştı.

ACI AŞK

Yönetmen: A. Taner Elhan. **Oyuncular:** Halit Ergenç, Cansu Dere, Songül Öden, Ezgi Asaroğlu. **Senaryo:** Onur Ünlü. **Görüntü Yönetmeni:** Vedat Özdemir. **Kurgu:** Ahmet Can Çakırca. **Müzik:** Fairuz Derin Bulut. **Yapımcı:** Timur Savcı. **Yapım:** Tims Productions, Eflatun Film - Türkiye (2009). **Dağıtımcı:** Tiglon Film.

Gösterim Tarihi: 18 Aralık 2009

Eskişehir'deki üniversitede edebiyat öğretmenliği yapan Orhan (Halit Ergenç), evlenmeyi planladığı Ayşe'nin (Songül Öden) ihaneti üzerine İstanbul'a gelir. Tesadüfen Oya (Cansu Dere) ile tanışır. Fotoğrafçılık yapan Oya ile aniden evlenme kararı alır. İkili, belki de hayatlarının en mutlu günlerini geçirirken beklenmedik bir kaza her şeyi altüst eder. Orhan, istemeden de olsa evliliğini sürdürürken bir yandan da öğrencisi Seda (Ezgi Asaroğlu) ile kısa süreli bir ilişki yaşar. Üç kadın ve üç aşk arasında kalan ve hayatı alt üst olan Orhan'ı zor günler beklemektedir.

NOTLAR: "Beş Şehir" ile En İyi Senaryo dalında Altın Portakal kazanan Onur Ünlü, "Acı Aşk"ta sadece senarist kimliğiyle karşımıza çıkıyor. Ünlü'nün çok sevdiği marazi aşk teması etrafında şekillenen film hem nostaljik parçalar hem de Ali Tekintüre bestesi Seni Yakacaklar gibi damardan şarkılarla süslü. "Acı Aşk"ın yönetmeni, "Kurtlar Vadisi Irak"ta yönetmen yardımcılığı yapmış, "Polis" ve "Güneşin Oğlu"nun yapımcısı ve aynı zamanda Onur Ünlü'nün yakın arkadaşı olan Taner Elhan. İlk defa yönetmen koltuğuna oturan Elhan, "Acı Aşk, aşkı dört tarafından kuşatan sert bir aldatma hikâyesi anlatıyor. 'Ben olsam ne yapardım?' sorusunu kendi kendimize değil, filmin kahramanları adına soruyoruz ve hikâyeye oradan başlıyoruz 'Acı Aşk'ta..." diyor. Yönetmen, pek çok açıdan Ünlü'nün tarzına yakın durmakla birlikte daha gerçekçi bir çizgide ilerlemeye çalıştığı gözden kaçmıyor. Kendi senaryosunu Ünlü çekseydi ortaya çıkan sonuç daha mı sürreal olurdu ya da mizahi, onu kestirmek zor elbette. Cansu Dere'nin canlandırdığı karakterin, eski Park Otel inşaatında gerçekleştirilen sergi sahnesinde gerçekten de Dere'nin çektiği siyah-beyaz fotoğrafların kullanıldığını ekleyelim.

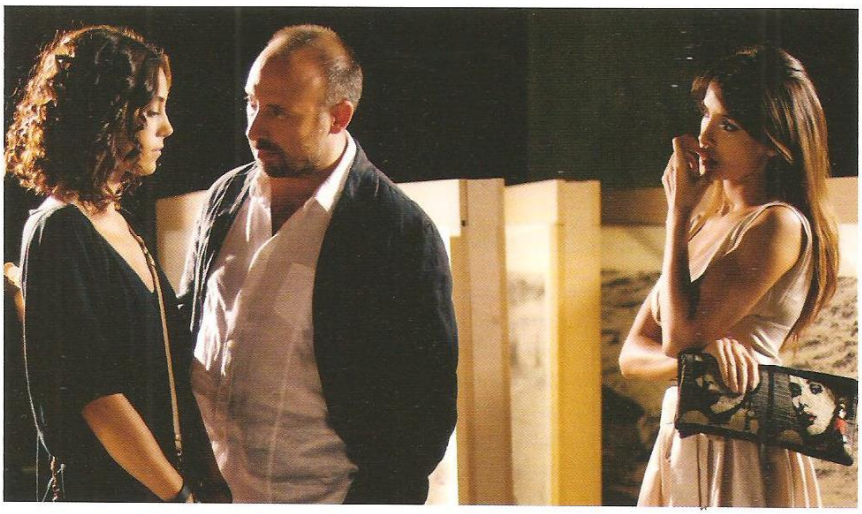

Her bitter sert değildir!

Ağızda eriyen bitter

www.milka.com.tr

Black reklamını izle 25 kontör kazan!

odu cep telefonundan Microsoft Tag uygulamasıyla görüntüle, M-Joy Black videosunu indir, anında 25 Turkcell Kontör veya karşılığı dakika kazan. Microsoft Tag uygulamasını, cep telefonundan http://gettag.mobi adresine ebilirsin. Hazır Kart ve Muhabbet Kart aboneleri kontör; Turkcell Faturalı aboneleri dakika kazanma şansına sahiptir. Hediye kontör yüklemesi katılımı takip eden 48 saat içerisinde gerçekleştirilecek, dakika yüklemesi ise bir tura dönemine yansıtılacaktır. Fatura kesim tarihinden en az 3 gün önce video indirerek kazandığınız hediye dakikalar bir sonraki fatura döneminde yüklenecektir. Yüklenen hediye dakikalar sadece Turkcell'den Turkcell'e yapılan ı geçerli olup üç fatura dönemi içerisinde kullanılması gerekmektedir. Kampanya kapsamında yükleme yapılan faturalı hatların iptal, devir ve ihyasında yüklemesi yapılan dakikalar geçerliliğini yitirecektir. Bu kampanyadan bir kişi ere yararlanabilir. Bu kampanyaya 18 yaşından küçükler katılamaz, hediye kazanamaz. Kazanılan kontör/dakikalar devredilemez, paraya dönüştürülemez, hediye olarak dağıtılamaz. Mobil içeriklerin indirilmesi sırasında oluşacak ı ücreti abonelerin operatör firma ile yaptıkları anlaşma çerçevesinde ücretlendirilecek ve aboneler tarafından ödenecektir. Kraft Gıda kampanyayı önceden duyurmak suretiyle istediği zaman durdurma hakkına sahiptir.

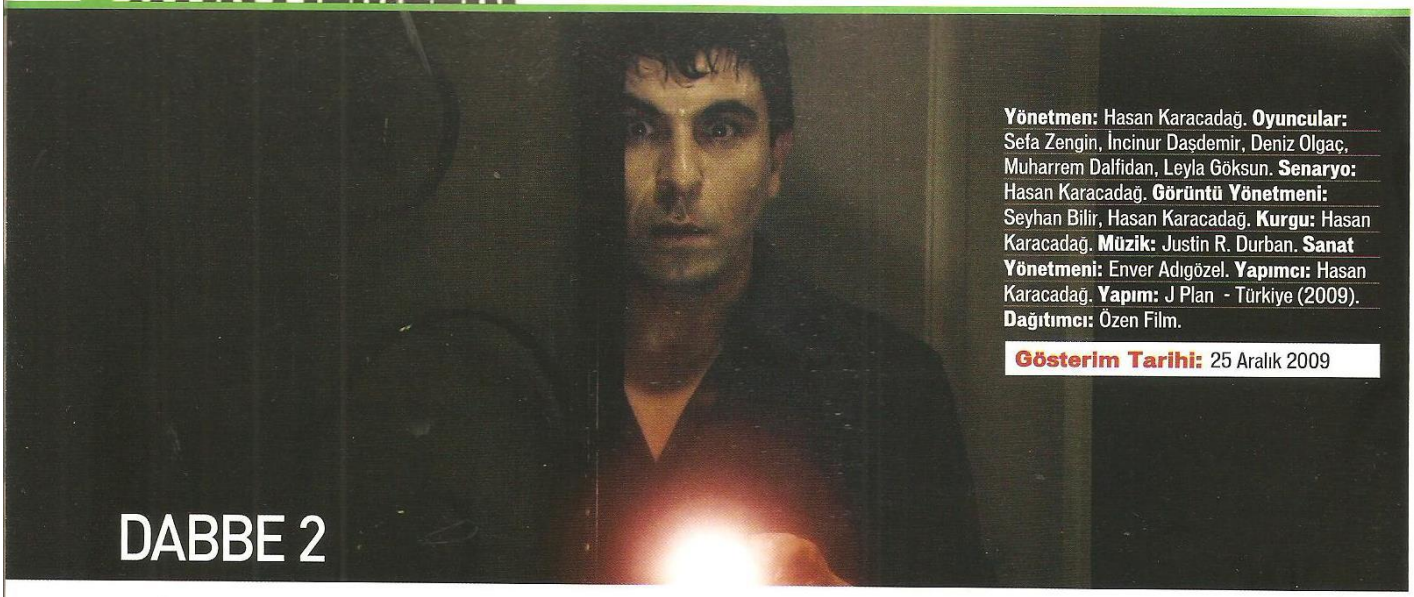

DABBE 2

Yönetmen: Hasan Karacadağ. **Oyuncular:** Sefa Zengin, İncinur Daşdemir, Deniz Olgaç, Muharrem Dalfidan, Leyla Göksun. **Senaryo:** Hasan Karacadağ. **Görüntü Yönetmeni:** Seyhan Bilir, Hasan Karacadağ. **Kurgu:** Hasan Karacadağ. **Müzik:** Justin R. Durban. **Sanat Yönetmeni:** Enver Adıgözel. **Yapımcı:** Hasan Karacadağ. **Yapım:** J Plan - Türkiye (2009). **Dağıtımcı:** Özen Film.

Gösterim Tarihi: 25 Aralık 2009

İnternet yoluyla tüm dünyaya hızla yayılan ve her eve giren Dabbe, ona eşlik eden Cinler ve bilinmeyen gölge varlıklar dünyadaki tüm elektromanyetik sistemleri ve interneti ele geçirerek son saldırı için göklerden gelecek bir işareti beklemektedir. Kuran'da belirtilen ve aniden göklerden inecek olan ürkütücü kıyamet alameti duman yani Duhan artık yeryüzüne doğru hareket etmeye başlamıştır. İstanbul'da son saatin yaklaştığından habersiz ve kendi dünyalarında sessizce yaşayan bir grup insan, kara bir felaketin arkasına gizlenmiş, sır varlıklarla karşılaşmanın dehşetini yaşayacaktır.

NOTLAR: 2006 Şubat'ında vizyona giren ve yaklaşık 540 bin kişi tarafından izlenen "Dabbe"nin iddiası, korku kaynağını Kuran'dan almasıydı. Hasan Karacadağ, devam filminde de aynı rotada ilerliyor; Duhan Suresi'nin "Öyleyse sen, göğün açıkça bir duman getireceği günü gözle. Bu duman insanları sarıp kuşatıverir. İşte bu, acı bir azaptır" diyen ayetlerini temel alıyor. Bu sureye adını veren Duhan, kıyametten önce gökten gelecek dumanı tanımlamakta. Filmde bu dumana eşlik eden sesler, NASA'nın uzayda kaydettiği seslerle örtüşecek şekilde bilgisayar ortamında tasarlanmış. "Dabbe 2" felaket sahnelerine de çok güveniyor. Boğaziçi Köprüsü'nün parçalanması, İstanbul'daki yangınlar ve büyük yıkımlar, animasyon teknikleriyle tamamen bilgisayarda hazırlandı. Filmin dış sahneleri geçtiğimiz yaz dört haftalık bir sürede Çatalca civarında yapıldı. Hasan Karacadağ, "Dabbe 2"de yepyeni bir oyuncu kadrosuyla çalıştı. 200'e yakın figüranın yer aldığı kadrodaki tek bilindik sima, "Kurtlar Vadisi"nin ilk sezonlarında Erdal Kömürcü karakterini canlandıran Sefa Zengin.

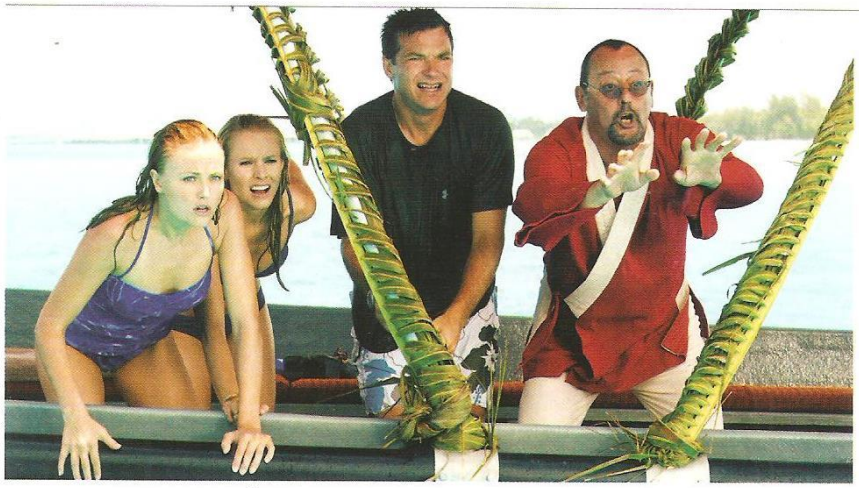

ARIZALI ÇİFTLER

COUPLES RETREAT

Yönetmen: Peter Billingsley. **Oyuncular:** Vince Vaughn, Malin Akerman, Jason Bateman, Kristen Bell, Faizon Love, Jon Favreau, Kristin Davis, Kali Hawk, Tasha Smith, Jean Reno. **Senaryo:** Vince Vaughn, Jon Favreau, Dana Fox. **Görüntü Yönetmeni:** Eric Alan Edwards. **Kurgu:** Dan Lebental. **Müzik:** A.R. Rahman. **Yapım Tasarımcısı:** Shepherd Frankel. **Yapımcı:** Vince Vaughn, Scott Stuber. **Süre:** 113 dk. **Yapım:** ABD (2009). **Dağıtımcı:** UIP.

Gösterim Tarihi: 25 Aralık 2009

Birlikte geçirdikleri sekiz yıldan sonra Jason (Jason Bateman) ve Cynthia (Kristen Bell) boşanmayı düşünmektedir. Evliliklerini kurtarmak için, çiftler terapisinde uzmanlaşmış Güney Pasifik'teki tropik ada cenneti Eden Resort'a gitmeye karar verirler. Ancak oraya gidebilmelerinin tek yolu grup indirimli 'Pelikan Paketi'dir. Onlar ihtiyaçları olan danışmanlığı alırken, arkadaşları Dave (Vince Vaughn) ile Ronnie (Malin Akerman), Joey (Jon Favreau) ile Lucy (Kristin Davis), Shane (Faizon Love) ile Trudy (Kali Hawk) de beyaz kumlu plajların tadını çıkarabilir, spa'da rahatlayabilir, jet ski'lere binebilir ve hoşça vakit geçirebilirler. Ancak herkesin adada kalabilmesi için bir koşul vardır: Tüm çiftlerin, Marcel'in (Jean Reno) sıra dışı danışmanlık tekniklerine katılması gerekmektedir.

NOTLAR: "Couples Retreat" için 'kankalar filmi' diyebiliriz kolayca. Vince Vaughn ile Jon Favreau'nun 1993'te "Rudy" ile başlayan ve "Swingers" ile şekillenen ortaklıkları halen devam etmekte. İkilinin senaryosunu yazıp başrollerini üstlendikleri "Couples Retreat", Vaughn ve Favreau'nun beraber rol aldığı yakın tarihli "The Break-Up/Ayrılık" ve "Four Christmases/Zoraki Tatil"le akraba sayılabilir. Çünkü yeni filmleri de sırtını problemli ilişkilerin/evliliklerin ortaya çıkardığı komediye yaslıyor. "Günlük sorunları olan sıradan insanları almak ve onları sıradışı bir ortama koymak istedim" diyor Vaughn. Filmin oyuncu kadrosunda da, başta Faizon Love olmak üzere Vaughn ve Favreau'un yakın arkadaşları yer almakta. Fransız aktör Jean Reno'nun da kısa ama dikkat çekici bir rolü var. "Couples Retreat"in büyük bölümü, uzun yıllar sonra bir filme evsahipliği yapan Pasifik'teki Bora Bora adasında çekildi. Eden Resort'lü bazı sahneler de Universal Stüdyoları'nın Los Angeles'taki platosunda kurulan büyük ada setinde gerçekleştirildi.

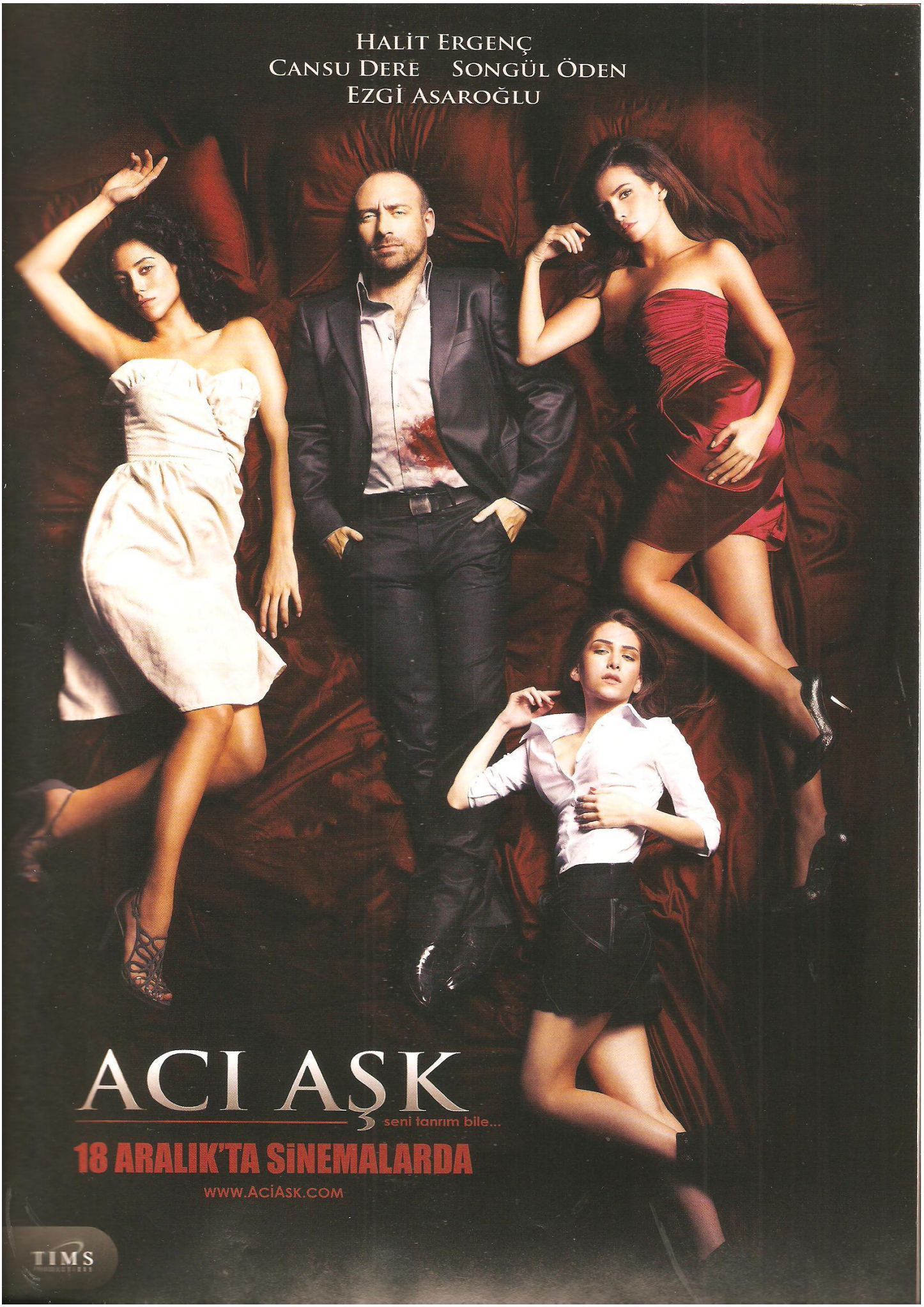
HALİT ERGENÇ
CANSU DERE SONGÜL ÖDEN
EZGİ ASAROĞLU
ACI AŞK 3
seni tanrım bile...
18 ARALIK'TA SİNEMALARDA
WWW.ACIASK.COM
TIMS

ORADA

Yönetmen: Hakkı Kurtuluş, Melik Saraçoğlu. **Oyuncular:** Dolunay Soysert, Sinan Tuzcu, Erol Günaydın, Füsun Erbulak, Bahtiyar Engin. **Senaryo:** Hakkı Kurtuluş, Melik Saraçoğlu. **Görüntü Yönetmeni:** Eyüp Boz. **Kurgu:** Çiçek Kahraman. **Müzik:** Alper Maral. **Sanat Yönetmeni:** Şakir Demirpehlivan. **Yapımcı:** Hakkı Kurtuluş, Melik Saraçoğlu. **Süre:** 96 dk. **Yapım:** İki Film - Türkiye (2009). **Dağıtımcı:** Özen Film.

Gösterim Tarihi: 25 Aralık 2009

65 yaşındaki anne, İstanbul yakınlarında kızı tarafından yerleştirildiği huzurevinde yaşamına son vermiş ya da en azından ölümünü çabuklaştırmış; 36 yaşındaki abla atlattığı onca badireden sonra kendine yeni bir yaşam kurmuşken annesinin vefatıyla sarsılmıştır. 32 yaşındaki erkek kardeş de yıllardır dönmediği ülkesine apar topar dönmüştür. İki kardeş önce annelerini defneder, ardından da Büyükada'daki aile evinde münzevi bir yaşam sürmekte olan 71 yaşındaki babalarını bulur. Kısa süreliğine de olsa biraraya gelen aile fertleri, o güne dek konuşamadıklarını en sonunda konuşacaklardır.

NOTLAR: "Orada", 1980 doğumlu Hakkı Kurtuluş ile 1984 doğumlu Melik Saraçoğlu'nun ilk sinema filmi. İkisi de Fransa'nın Lyon şehrindeki Lumière Üniversitesi'nde sinema eğitimi almış. Yıllar önce parçalanmış ve ölümün biraraya getirdiği İstanbullu Gümüş ailesinin 24 saatte yaşadıklarını, daha doğrusu 'konuştuklarını' anlatan filmin oyuncu kadrosu 5 kişiden oluşuyor. Gerçek hayatta evli olan Dolunay Soysert ve Sinan Tuzcu filmde geçinemeyen abla-kardeşi canlandırıyor. Usta sanatçı Erol Günaydın babayı, Günaydın'ın önerisiyle kadroya dahil olan Füsun Erbulak da anneyi... İmam Hatip Lisesi mezunu olan Bahtiyar Engin'i ise hem imam hem papaz rolünde izliyoruz. Kültür Bakanlığı'nın 200 bin TL'lik desteğiyle gerçekleştirilen ve Büyükada'da çekilen "Orada", yurtdışında birçok festivalde gösterildikten sonra ülkemizde vizyona giriyor.

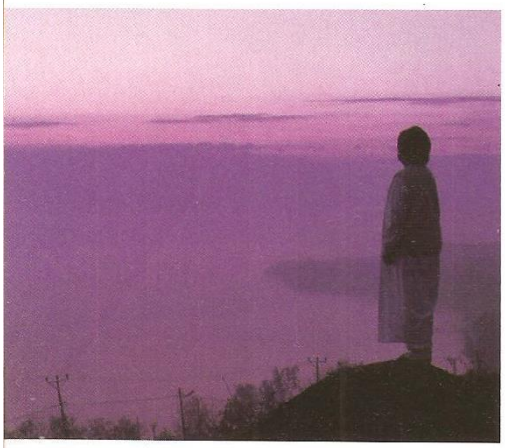

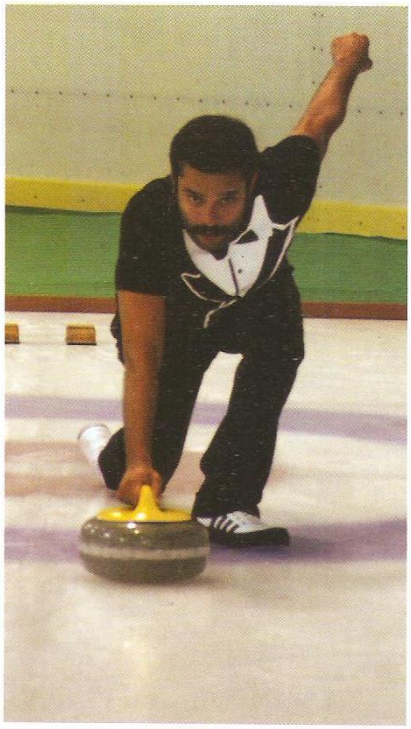

SÜPÜRRR

Yönetmen: Yeşim Sezgin. **Oyuncular:** Cem Kılıç, Cenk Tunalı, Kemal Pekser, Jess Molho, Ufuk Özkan, Ruhi Yapıcı, Başak Parlak, Oya Aydoğan, Sümer Tilmaç, Gamze Topuz. **Senaryo:** Selim Çiprut. **Görüntü Yönetmeni:** Eyüp Boz, Muharrem Dokur. **Kurgu:** Goncagül Cin Aköz. **Müzik:** Alp Yenier, Alpay Göltekin. **Yapımcı:** Tılsım Yılmaz. **Yapım:** Tılsım Dizayn&Prodüksiyon Ltd Şti. - Türkiye (2009). **Dağıtımcı:** WB.

Gösterim Tarihi: 18 Aralık 2009

Oğuz (Cem Kılıç) Naz'a (Başak Parlak) deli gibi aşıktır ve onunla evlenmeyi istemektedir. Ancak babası, Naz'ı milli bir sporcuyla evlendirmekte kararlıdır. Oğuz'un da sporcu olmaktan başka çaresi kalmaz. Genç adam, Türkiye'de hiç bilinmeyen bir sporu, curling'i öğrenip böylece milli sporcu olmaya karar verir.

NOTLAR: Yeşim Sezgin'in ilk sinema filmi olan "Süpürrr", 25 ayrı mekânda, 1000'in üzerinde figüranla çekilen bir komedi. Filmde curling önemli bir yer tutuyor. Ülkemizde ilk defa bu sene şampiyonası düzenlense de aslında pek bilinmeyen bu spor dalı, buz üzerinde granit taşların özel bir süpürgeyle kaydırılması esasına dayalı bir oyun. Türkiye Buz Pateni Federasyonu'nun danışmanlığı ve desteğiyle çekilen film için tüm oyuncular özel hocalardan curling dersleri aldı. Film için biri bayan takımı olmak üzere 8 ayrı curling takımı kurulurken, Türkiye'nin tek curling sahası da bu film için yapımını hızlandırdı.

ALVIN VE SİNCAPLAR 2

ALVIN AND THE CHIPMUNKS: THE SQUEAKQUEL

Yönetmen: Betty Thomas. **Oyuncular ve Seslendirenler:** Justin Long, Anna Faris, Matthew Gray Gubler, David Cross, Jason Lee, Christina Applegate, Jesse McCartney, Amy Poehler, Zachary Levi, Wendie Malick. **Senaryo:** Jonathan Aibel, Glenn Berger, Will McRobb, Chris Viscardi, Jon Vitti. **Görüntü Yönetmeni:** Anthony B. Richmond. **Kurgu:** Matt Friedman. **Yapım Tasarımcısı:** Marcia Hinds. **Yapımcı:** Ross Bagdasarian Jr., Janice Karman. **Yapım:** ABD (2009). **Dağıtımcı:** Tiglon Film.

Gösterim Tarihi: 25 Aralık 2009

Dave Seville'in ısrarıyla okula geri dönen Alvin, Simon ve Theodore eğitimlerine devam etmektedir. Sincaplar için okulun müzik programı çok önemlidir fakat bu program iptal edilmek üzeredir. Bunu engellemenin tek yolu, yakın zaman içinde düzenlenecek olan müzik grupları yarışmasında birinci olmak ve büyük para ödülünü kazanmaktır. Ancak bu iş, üç kafadarın düşündüğü kadar kolay olmayacaktır. Zira karşılarında Brittany, Jeanette ve Eleanor gibi kendine güvenen ve rakiplerini mahvetmeye kararlı dişi sincaplar grubu vardır.

NOTLAR: Alvin ve arkadaşlarının devam filmi, üç dişi sincap gibi hikâyeye katılan yepyeni karakterlerle iyice zenginleşmiş görünüyor. Yapım kadrosunda da belli başlı değişiklikler söz konusu. İlk filmden Jon Vitti dışında yeni isimler katkıda bulunmuş senaryoya. Hikâyede dişi kahramanların ağırlığı, filmin yönetimine de yansımış. "Doctor Dolittle" ve" 28 Days"den tanıdığımız Betty Thomas, yönetmen koltuğunu Tim Hill'den devralmış.

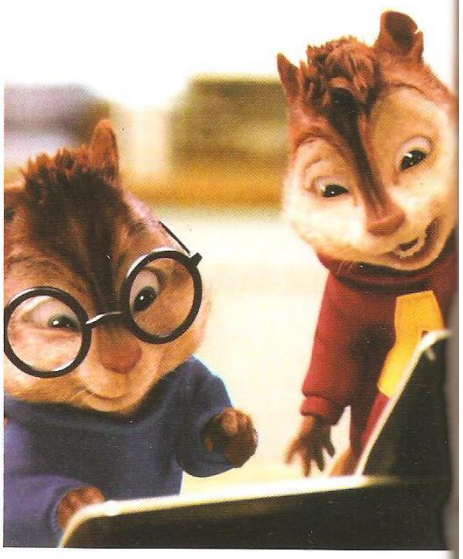

Hacı Adil Cad. Ortanca Sk. No:6
Levent Beşiktaş 34330
İstanbul - Türkiye

Tel :+90 212 282 90 24
+90 212 282 90 25
Faks: +90 212 284 27 79

http://www.abtajans.com

Kasım sürprizleri

SULUBOYA

Yönetmen: Cihat Hazardağlı. **Oyuncular:** Sarp Alemdaroğlu, Haluk Bilginer, Savaş Dinçel, Cansel Elçin, Asu Emre, Altan Erkekli, Ahmet Gülhan, Tamer Karadağlı, Bedri Koraman, Fergan Mirkelam. **Senaryo:** Cihat Hazardağlı. **Müzik:** Fazıl Say. **Yapımcı:** Cihat Hazardağlı. **Süre:** 84 dk. **Yapım:** Haz-Art Production - Türkiye (2009). **Dağıtımcı:** Haz-Art Production.

Gösterim Tarihi: 13 Kasım 2009

Resme meraklı olan 12 yaşındaki Marco'nun hayalleri ve hedefleri, babasının onu bir gün üç sokak ressamı ile tanıştırmasıyla bambaşka bir boyuta geçer. Yalnızca üç ihtiyar ressam değildir Marco'yu büyüleyen. Bir de ressamların birlikte büyüttüğü 18 yaşındaki Lorella hayatının merkezine girer. Lorella'nın Marco'ya resim dersi vermesiyle sürer bu ilişki... Marco bu güzel resim öğretmenine aşık olmuş, sanatla birlikte aşkı ve cinselliği de keşfetmeye başlamıştır artık. Ama Marco'nun aşkı karşılıksızdır. Lorella suluboyayı küçümseyen bir sanat koleksiyoncusuna aşıktır. Marco ise geleceğin en büyük suluboya koleksiyoncusu olmak için bulduklarını biriktirir. Marco 30'lu yaşlarına geldiğinde koleksiyonunun kutularını açar.

NOTLAR: Ünlü karikatürist ve Plastip Şov'un yaratıcısı Cihat Hazardağlı, bu kez film yönetmeni sıfatıyla sanatseverleri selamlıyor. Hazardağlı'nın 3 yıl boyunca üzerinde çalıştığı "Suluboya" Türkiye'de basılan ilk dijital film olma özelliğine sahip. Filmin hazırlık süreci, tüm mekanların maket olarak yapılması ile başladı. Ardından oyuncular, resim şeklinde görülmeleri için özel bir teknikle boyandı ve fotoğraflandı. Çekilen binlerce kare fotoğraf dijital ortama aktarıldı ve suluboya efektleriyle birleştirildi. Film gösterime hazırlanana dek tam 3 milyon işlemden geçti. Çekimlerden sonra hayata veda eden Savaş Dinçel'i ise yakın dostu Müjdat Gezen seslendirdi. Venedik'te geçen "Suluboya", İngilizce dublaj ve Türkçe altyazıyla vizyona girdi. Cihat Hazardağlı şu sıralar ikinci filmi "Yağlıboya" üzerinde çalışmakta.

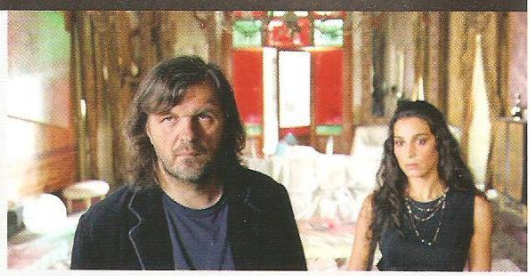

GİZEMLİ YOLCULUK

VIAGGIO SEGRETO

Yönetmen: Roberto Ando. **Oyuncular:** Alessio Boni, Claudia Gerini, Marco Baliani, Donatella Finocchiaro, Roberto Herlitzka, Emir Kusturica, Fausto Russo Alesi, Valeria Solarino, Giselda Volodi. **Senaryo:** Roberto Ando, Salvatore Marcarelli. **Görüntü Yönetmeni:** Maurizio Calvesi. **Kurgu:** Jacopo Quadri. **Müzik:** Andrea Guerra, Marco Betta. **Süre:** 107 dk. **Yapım:** İtalya (2006). **Dağıtımcı:** Belge Film.

Gösterim Tarihi: 27 Kasım 2009

Adele'in (Claudia Gerini) ansızın evleneceğini duyurması, kardeşi Leo (Alessio Boni) ile ilişkisinin bozulmasına sebep olur. Leo, Adele'in Sırp ressam nişanlısının (Emir Kusturica), Sicilya'da kızkardeşine bir ev almayı planladığını öğrenir. Ancak bu ev hakkında kızkardeşinin bilmediği bir sır vardır. İki kardeş henüz çocukken daha sonra hiç konuşulmayacak bir aile trajedisi sonucunda bu evden kaçmaya mecbur kalmışlardır. Leo, böylece Sicilya'ya, köklerine ve aile sırlarına doğru gizemli bir yolculuk yapmak zorunda kalır.

NOTLAR: "Hepimiz gerçeğin, hayatta bizi koruyacağına ikna olmuşuz fakat bu doğru değil. Gerçek bizi sadece onunla yaşamayı başarabilirsek korur" diyen Josephine Hart'ın The Reconstructionist adlı kitabından uyarlanan İtalyan yapımı, Emir Kusturica'nın varlığıyla dikkat çekiyor.

BORNOVA BORNOVA

Yönetmen: İnan Temelkuran. **Oyuncular:** Öner Erkan, Kadir Çermik, Damla Sönmez, Erkan Bektaş, Öner Ateş, Murat Kılıç, Selen Uçer, Hasan Şahintürk, Mustafa Kırantepe, Nalan Örgüt. **Senaryo:** İnan Temelkuran. **Görüntü Yönetmeni:** Enrique Santiago Silguero. **Kurgu:** Erkan Tekemen. **Müzik:** Ferit Özgüner, Harun İyicil. **Sanat Yönetmeni:** Natali Yeres. **Yapımcı:** İnan Temelkuran. **Süre:** 92 dk. **Yapım:** Temelkuran Film - Türkiye (2009). **Dağıtımcı:** Tiglon Film.

Gösterim Tarihi: 13 Kasım 2009

Filmle ilgili yazı 72. sayfada

BAŞKA DİLDE AŞK

Yönetmen: İlksen Başarır. **Oyuncular:** Mert Fırat, Saadet Işıl Aksoy, Lale Mansur, Emre Karayel, Şebnem Köstem, Tuğrul Tülek, Gizem Erden, Tuna Kırlı, Didem Balçın, Ayten Uncuoğlu. **Senaryo:** Mert Fırat, İlksen Başarır. **Görüntü Yönetmeni:** Hayk Kirakosyan. **Kurgu:** Arzu Volkan. **Müzik:** Uğur Akyürek. **Sanat Yönetmeni:** Hakan Yarkın. **Yapımcı:** N. Bünhan Bengi, M. Murat Şenöy. **Süre:** 98 dk. **Yapım:** Ofis İstanbul by PPR - Türkiye (2009). **Dağıtımcı:** Medyavizyon.

Gösterim Tarihi: 18 Aralık 2009

Filmle ilgili yazı 66. sayfada

AVATAR

Yönetmen: James Cameron. **Oyuncular:** Sam Worthington, Zoe Saldana, Sigourney Weaver, Michelle Rodriguez, Giovanni Ribisi, CCH Pounder, Stephen Lang, Joel Moore, Dileep Rao, Laz Alonso. **Senaryo:** James Cameron. **Görüntü Yönetmeni:** Mauro Fiore. **Kurgu:** John Refoua, Stephen E. Rivkin. **Müzik:** James Horner. **Yapım Tasarımcısı:** Rick Carter, Robert Stromberg. **Yapımcı:** James Cameron, Jon Landau. **Süre:** 166 dk. **Yapım:** ABD (2009). **Dağıtımcı:** Tiglon Film.

Gösterim Tarihi: 18 Aralık 2009

Filmle ilgili yazı 52. sayfada

VAVİEN

Yönetmen: Yağmur Taylan, Durul Taylan. **Oyuncular:** Engin Günaydın, Binnur Kaya, İlker Aksum, Settar Tanrıöğen, Serra Yılmaz, Ercan Kesal, Güneş Berberoğlu, Nedim Suri, Tolga Coşkun, Binnaz Ekren. **Senaryo:** Engin Günaydın. **Görüntü Yönetmeni:** Gökhan Tiryaki. **Kurgu:** Bora Göksingöl. **Müzik:** Attila Özdemiroğlu. **Sanat Yönetmeni:** Elif Taşçıoğlu. **Yapımcı:** Müge Kolat. **Yapım:** İmaj Entertainment - Türkiye (2009). **Dağıtımcı:** UIP.

Gösterim Tarihi: 18 Aralık 2009

Filmle ilgili yazı 82. sayfada

KAPİTALİZM: BİR AŞK HİKÂYESİ

CAPITALISM: A LOVE STORY

Yönetmen: Michael Moore. **Oyuncular:** Michael Moore, William Black, Jimmy Carter, Elijah Cummings, Baron Hill, Marcy Kaptur, John McCain, Sarah Palin, Arnold Schwarzenegger, Wallace Shawn. **Senaryo:** Michael Moore. **Görüntü Yönetmeni:** Daniel Marracino, Jayme Roy. **Kurgu:** John Walter, Conor O'Neill, Jessica Brunetto, Alex Meillier, Tanya Meillier, Pablo Proenza, Todd Woody Richman. **Müzik:** Jeff Gibbs. **Yapımcı:** Michael Moore, Anne Moore. **Süre:** 127 dk. **Yapım:** ABD (2009). **İthalatçı:** r Film. **Dağıtımcı:** Medyavizyon.

Gösterim Tarihi: 11 Aralık 2009

Filmle ilgili yazı 76. sayfada

DÜNYANIN İLK ÇERÇEVESİZ TELEVİZYONU

LG ile sınırsız bir dünyanın özgürlüğünü keşfedin. Çünkü, bu dünyada çerçevelere yer yok. Çünkü; 3,000,000:1 LED kontrast oranı demek, 2.9 cm'lik incecik bir ekranda şimdiye dek görebileceğiniz en net ve en keskin görüntü demek. LG'nin sınırsız dünyasına hoş geldiniz!

LED
3,000,000:1
Kontrast Oranı

SL9500

LG
Life's Good

Hazırlayan: TOLGA AKINCI tolga.akinci@boxofficeturkiye.com

TÜRKİYE box office 13 - 15 Kasım 2009

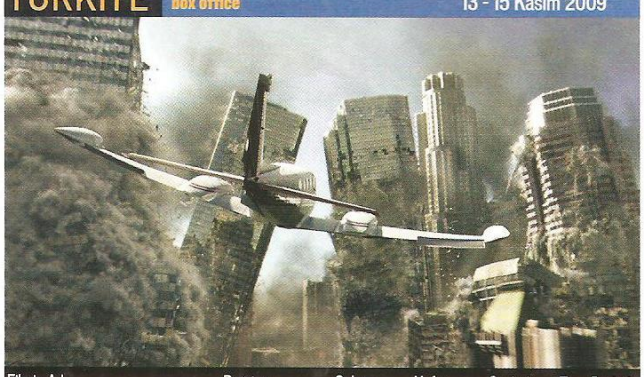

Filmin Adı	Dağıtım	Salon	Hafta	Seyirci	Top. Seyirci
1. 2012	Warner Bros.	310	1	356.239	356.239
2. Nefes: Vatan Sağolsun	Medyavizyon	360	5	125.263	2.152.419
3. Kolpaçino	Özen Film	245	3	48.383	365.801
4. Aşk Geliyorum Demez	Tiglon	150	2	44.409	148.353
5. Kanal-İ-zasyon	Tiglon	132	4	12.415	252.388
6. Yukarı Bak	UIP	79	5	10.463	253.215
7. Yasak Bölge 9	Medyavizyon	58	2	8.355	38.249
8. İki Dil Bir Bavul	Tiglon	25	4	6.553	63.927
9. Coco Chanel'den Önce	Chantier	24	2	4.769	17.791
10. Kıskanmak	Medyavizyon	40	2	4.598	18.710

1 YIL ÖNCE
2008
14 - 16 Kasım
1. Issız Adam
2. Mustafa
3. Quantum of Solace
4. High School Musical 3
5. Aşk Tutulması

2 YIL ÖNCE
2007
16 - 18 Kasım
1. Beyaz Melek
2. Garfield Geri Dönüyor
3. Musallat
4. Şipsevdi
5. 30 Gün Gece

3 YIL ÖNCE
2006
13 Ekim - 09 Kasım
1. Hokkabaz
2. Sınav
3. Testere 3
4. Garez 2
5. Parti Hayvanları

2009'da 46 haftanın ardından...

2009, bitimine çok az bir zaman kala yıllık seyirci sayısı bakımından en verimli sene olmaya doğru emin adımlarla ilerliyor. Şu anda 2006'nın aynı dönemindeki seyirci sayısının 1,5 milyon kişi gerisinde olsak da, dergiyi okuduğunuz sırada vizyona girmiş olan filmlerle bu sayıyı geçmiş olacağız. Aşağıdaki ilk tabloda son beş yılın ilk 46 hafta seyirci rakamlarını, bu süre içerisinde giren film sayısını, listede birinci olan filmin ismini ve yıllar arasındaki değişimi bulabilirsiniz. İkinci tabloda çapraz olarak değişimleri, üçüncü tabloda ise dağıtımcı paylarını görebilirsiniz.

İlk 46 hafta seyirci sayısı karşılaştırmaları

Yıl	Toplam Seyirci	Değişim	Toplam Yeni Film	1. Film
2009	29.191.603	6.7%	227	Recep İvedik 2
2008	27.351.829	11.9%	247	Recep İvedik
2007	24.443.517	-20.2%	223	Maskeli Beşler: Irak
2006	30.642.072	39.7%	203	Kurtlar Vadisi: Irak
2005	21.930.637	-	194	Hababam Sınıfı Askerde

İlk 46 hafta seyirci rakamları değişim tablosu

Yıl	Toplam Seyirci	2009 % Değişim	2008 % Değişim	2007 % Değişim	2006 % Değişim	2005 % Değişim
2009	29.191.603	-	6.7%	19.4%	-4.7%	33.1%
2008	27.351.829	-6.3%	-	11.9%	-10.7%	24.7%
2007	24.443.517	-16.3%	-10.6%	-	-20.2%	11.5%
2006	30.642.072	5.0%	12.0%	25.4%	-	39.7%
2005	21.930.637	-24.9%	-19.8%	-10.3%	-28.4%	-

İlk 46 hafta sonunda dağıtımcı payları

Yıl	Dağıtımcı	Toplam	2009 Filmi	Toplam Seyirci	Seyirci
1	Özen Film	44	24	6.105.151	20,91%
2	Warner Bros.	42	33	5.258.111	18,01%
3	UIP	61	42	4.777.709	16,37%
4	Tiglon	95	74	4.582.090	15,70%
5	Medyavizyon	34	22	4.140.219	14,18%
6	Pinema	25	14	2.823.858	9,67%
7	Cine Film	4	3	985.629	3,38%
8	Diğer	26	15	534.139	1,78%

Not: Dağıtımcının önceki yıllardan 2009'da devam eden filmleri ve 2009 filmlerinin toplam sayısı.
** Kaynak: www.boxofficeturkiye.com*

ABD box office 13 - 15 Kasım 2009

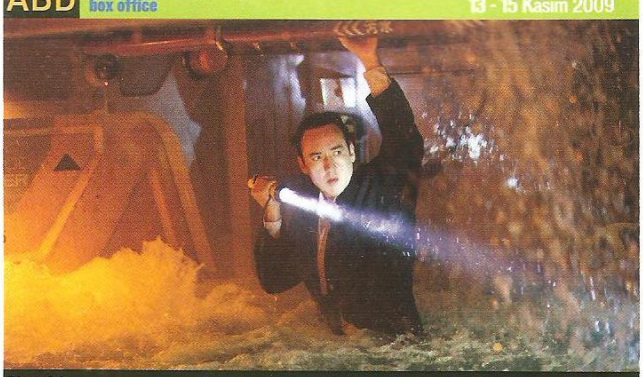

Filmin Adı	Dağıtım	Salon	Hafta	Hasılat	Top. Hasılat
1. 2012	Sony	3.404	1	65.237.614	65.237.614
2. Yeni Yıl Şarkısı	Buena Vista	3.683	2	22.308.913	63.272.757
3. Precious	Lions Gate	1.740	2	5.874.628	8.699.180
4. The Men Who Stare at Goats	Overture	2.453	2	5.861.753	23.038.050
5. Michael Jackson's This Is It	Sony	3.037	3	5.078.920	67.190.296
6. The Fourth Kind	Universal	2.530	2	4.605.365	20.449.660
7. Couples Retreat	Universal	2.509	6	4.164.940	102.045.330
8. Paranormal Activity	Paramount	2.712	8	4.043.417	103.690.184
9. Law Abiding Citizen	Overture	2.071	5	3.796.327	67.190.452
10. The Box	Warner Bros.	2.635	2	3.158.368	13.179.622

Rakamlar Amerikan Doları.

İNGİLTERE box office 13 - 15 Kasım 2009

Filmin Adı	Dağıtım	Salon	Hafta	Hasılat	Top. Hasılat
1. 2012	Sony	480	1	6.489.809	6.489.809
2. Yeni Yıl Şarkısı	Buena Vista	446	2	2.507.053	5.469.764
3. Harry Brown	Lions Gate	351	1	1.271.814	1.271.814
4. Yukarı Bak	Buena Vista	486	6	985.722	32.754.463
5. The Men Who Stare at Goats	Momentum	331	2	796.080	2.759.335
6. Fantastic Mr. Fox	Fox	489	4	675.753	7.714.879
7. Michael Jackson's This Is It	Sony	418	3	475.437	9.301.428
8. The Fourth Kind	Entertainment	333	2	428.115	1.813.458
9. An Education	E1 Films	132	3	202.230	1.369.940
10. Kana Susadım	Fox	295	2	181.554	1.196.718

Rakamlar İngiliz Sterlini.

Vince Vaughn
Arızalı Çiftler

2009	Zoraki Tatil	30.066
2006	Ayrılık	94.429
2006	Basparmak	3.100
2005	Davetsiz Çapkınlar	99.179
2005	Bay & Bayan Smith	403.826

Monica Bellucci
Aşka Dair

2007	Hepsini Vur	52.052
2006	Taş Meclisi	45.132
2006	Sheitan	21.834
2006	Beni Ne Kadar Çok Seviyorsun?	29.975
2005	Çılgın Kardeşler	58.267

Sarı renkte olan bantlar en yüksek yıldız ortalamasına sahip olan filmleri gösterir.

ELEŞTİRMENLERİN YILDIZ TABLOSU

	Mehmet Acar	Tunca Arslan	Okan Arpaç	Alkan Avcıoğlu	Selin Gürel	Cumhur Canbazoğlu	Cüneyt Cebenoyan	Atilla Dorsay	Murat Erşahin	Engin Ertan	Ömür Gedik	Burak Göral	Senem İsmen	Esin Küçükşener	Nil Kural	Ege Görgün	Müjde Isıl	Murat Özer	Uygar Şirin	Murat E. Eren	Alin Taşçıyan	Ali Ulvi Uyanık	Uğur Vardan	Burçin S. Yalçın	Fırat Yücel	Ortalama
Alacakaranlık Efsanesi: Yeni Ay	2.5		2.5	2.5				2		1.5	3.5	2			3									2		2.38
Aşk Geliyorum Demez	2.5		1.5			2					3	1												1		1.83
Bornova Bornova	3.5	3.5	3.5	3.5		3	4	3	3.5		4	4	3.5		3.5		3	3.5	3	3.5	4	2.5	3.5	3	4	3.45
Casus Kızlar						3																2				2.50
Coco Chanel'den Önce	3			3		3.5		3.5	2		4	2	3	2.5	2.5		2	2.5				3	3	2		2.76
Fame			2					2.5	2			2						1.5				4				2.33
2012	2.5	1.5	2	2.5		2.5	0.5	4		1	3	2	2.5	1.5	2	2.5	1.5	1			2	2.5	2	2		2.05
İncir Çekirdeği	2.5		2						2				2	3	2.5		1.5	2			3	2	2.5			2.27
Kana Susadım	3		2	2.5	2.5	2			3		1	3.5				3		2	3.5			3.5		1.5		2.53
Kolpaçino		1.5	0.5			1.5					3							1.5								1.60
Konak	2	1		1	1	1		1.5	0.5			1			0.5			1			1		1	1		1.03
Korku					1.5				3									2.5				3.5				2.62
Köfte Yağmuru												3		3								3.5				3.16
Kurtlar Vadisi Gladio	2.5	1									2	2		0.5	1									0.5		1.35
Mezuniyet									0.5					0.5				1.5								0.83
Okyanus Dünyası						3																				3.00
Suluboya	2.5					3	1.5				3							1.5				3		2		2.35
This Is It	3	2				5		3.5	3.5		3.5	4		2	2.5		2	2		3		4	3	3		3.06
Turnuva	2.5	1	1.5			1.5		1.5	2.5			1			2			1				2.5	2.5			1.77
Yasak Bölge 9	3	2.5	4.5	4		4	3	3	4.5	3	5	3.5		3.5	3.5	5	3.5	4	2			4	4.5	3.5	3.5	3.66
7 Kocalı Hürmüz	3								2	2.5	3.5	2.5		3	2.5	3	3	3				1	2.5	2.5	3	2.64
Yeni Yıl Şarkısı	3					2.5		2			4		2	3	2.5		2	2.5				5	2.5			2.81
Zafer Çocukları			3			3	0.5															3				2.37

YILDIZ TABLOSU

SEYİR DEFTERİ

UYGAR ŞİRİN
ugarsirin@yahoo.com

* "Kıskanmak"ta kilit soru şu: Zeki Demirkubuz, Nahid Sırrı Örik'in romanını beyazperdeye ve kendi diline tercüme etmiş mi? Bence evet. (Her tercüme gibi burada da kayıplar var tabii.) "Üçüncü Sayfa"dan "Yazgı"ya pek çok filminin izini görebilirsiniz "Kıskanmak"ta. O kadar ki yönetmenin alter-egosu sayabileceğimiz ve her yapıtında arz-ı endam eden iki "insan" bu sefer Seniha ve Halit'in kişiliklerinde vücut buluyor. Biri Demirkubuz'un "suçlu insan"ı (bkz. "Suç ve Ceza"), diğeri Demirkubuz'un "kayıtsız insan"ı (bkz. "Yabancı").

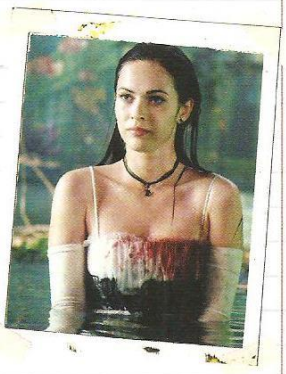

* Diablo Cody'nin hin ve furlama diyalogları "Juno"da bir miktar sırıtıyordu, fakat "Jennifer's Body"nin liseli vampir kız dünyası ne koysan kaldırır. Cody'nin birbiri ardına patlattığı aforizmalarının yanı sıra Karyn Kusama'nın adrenalinli yönetmenliği, "Aaa, Megan Fox oynayabiliyormuş" deme olasılığı ve hikayeyi iki genç kızın aşkı olarak okumanın eğlencesi için de seyredebilirsiniz "Jennifer's Body"yi.

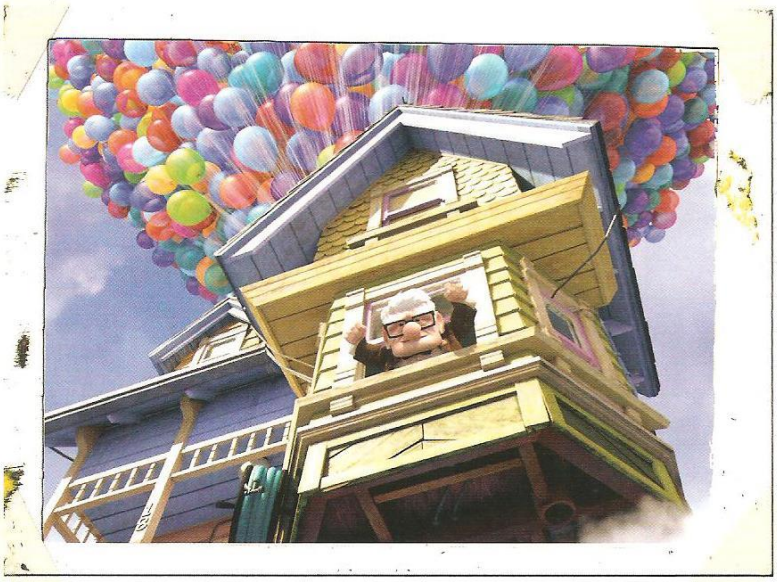

* Bu fikrimin bana çeşitli sıfatlar kazandıracağına eminim ama söylemek zorundayım: Son yılların değeri en çok abartılan filmleri Pixar animasyonları. "Güzel çiziyorlar." Doğru. "Tipler çok sevimli." O da doğru. Ama ne sinema ne de animasyon bunlardan ibaret. Üstelik Pixar'ın son yıllardaki filmlerinin hepsinde bu meziyetleri gölgeleyen büyük bir sorun var, o da muhteşem fikirlerden vasat hikayeler çıkarmaları ve içine bayat cümleler doldurmaları... "Up"ı alalım. Eviyle birlikte gökyüzüne uçan yaşlı, huysuz adam? Mükemmel. Uzak bir diyara düşer de oradaki nadide kuşu kötü adamdan korur da filan? Vasat. "Heyecanı dışarda arama, evdeki hayatın heyecanlı zaten"? Çok bayat. "Cars" böyle, "Ratatouille" böyle, "Wall-e" de bir yerden sonra böyle. Gel de "Toy Story"leri, "Monsters Inc"i arama.

* Alt metin, alegori, gönderme vs. hepsine varım. Ama Güney Afrika'daki siyahları al, yerine uzaylıları koy, başka bir şeye dokunma, bir de üstüne Nijeryalılardan kendi "uzaylı"nı yarat... Olmuyor öyle.

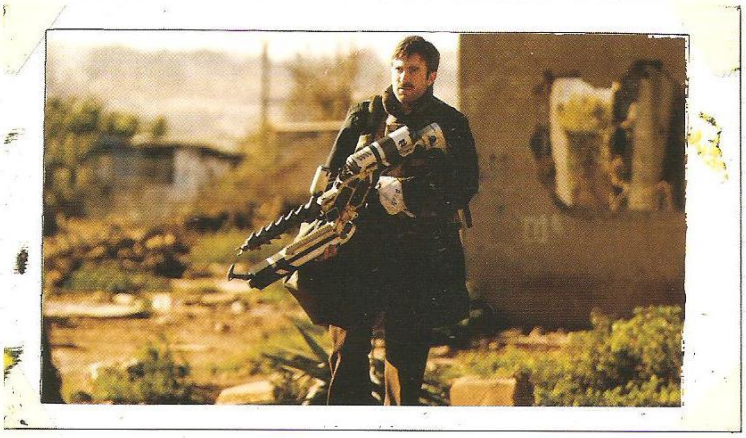

* Neill Blomkamp'ın 6 dakikalık "Alive In Joburg"ü, 112 dakikalık uzun versiyonu "District 9"dan daha güzel. (Blomkamp'ın bir diğer kısası, 15 dakikalık "Tempbot" ikisinden de güzel.) Shane Acker'ın 11 dakikalık "9"u, 79 dakikalık uzun versiyonundan çok daha güzel. Pixar'ın kısaları zaten çoğunlukla uzunlarından güzel... "Kısa Güzeldir" derler ya, bu aralar hak vermemek mümkün değil.

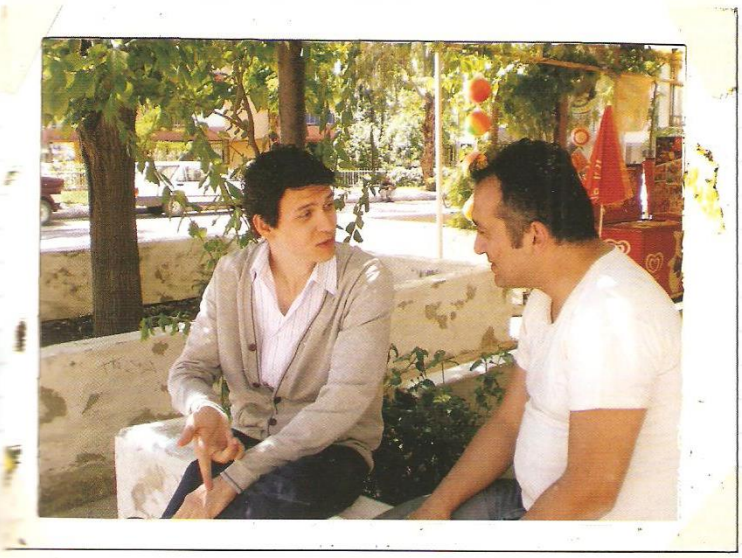

* "Bornova Bornova" ilk bakışta basit bir iş yapıyor gibi görünebilir. "Dört kişi bir mahallenin çeşitli köşelerinde konuşuyor" alt tarafı. Oysa bu yapının işlemesi için çok iyi diyalog lazım ("Bornova Bornova"da mevcut), çok iyi oyunculuklar lazım (yeterince mevcut), büyük laflar etmemek lazım (jenerikteki yazılar hariç mevcut, ki onlara da eyvallah denebilir), ama bu arada iki çift laf etmeyi de becermek lazım (bu da mevcut). Mevcut olmayan şey bütünlüklü ve yaratıcı bir sinema dili ama "Made In Europe"un İnan Temelkuran'ın "sıfırıncı filmi", bunun da ilk filmi olduğunu düşünürsek dehşetli bir eksik sayılmaz. Ancak Temelkuran "erkek hikayeleri" anlatmaya devam edecekse kadınların o hikayelerdeki yeri ve temsili meselesini de masaya yatırmalı galiba.

* Birileri halkın beğendiği filmi beğenmezse enteldir, sahtekardır. Sen halkın beğendiği filmi beğenmezsen "Kral çıplak!"tır. Sen herkesi kör alemi sersem mi sanırsın be abi?

* Theo Angelopoulos (ki geçen yıl dergimizin düzenlediği "Yaşayan En İyi 10 Yönetmen" soruşturmasında naçizane listemde yer almıştı) son yıllarda "Yönetmenler aslında hep aynı filmi çeker" sözünü mecazi olmaktan çıkarıp gerçeğe dönüştürmeye başladı. Filmekimi'nde izlediğim son filmi "Zamanın Tozu"ndan sonra artık bir Angelopolus filminin tarifinin yapılabileceğini düşünmeye başladım. Malzemeler: Yunanistan tarihi, mitoloji, sınır, göç, sanat ve sanatçı. Sahneler: 1 adet tren sahnesi, 1 adet otobüs sahnesi, dans sahneleri (damak tadınıza göre 1-3 arası), 2 adet kalabalık sahne (birinde insanlar hareketsiz durur, diğerinde yürürler) ve 1 adet sisli sahne.

* imdb'de verilen oyların güvenilir olduğu, "Tüm Zamanların En İyi 250 Filmi" listesinin anlamlı olduğu zamanlar vardı. Güzel zamanlardı onlar. Şimdi "The Dark Knight" mı gösterime mi girdi? Hop, "top 250"de 80. sırada. "District 9" 88, "Ratatouille" 156. Daha ilginçini söyleyeyim: "En iyi 250'deki filmlerin 35 tanesi 2005 veya sonrasına ait. Yani dünya sineması son dört yılda 120 yıllık tarihini aşan bir patlama yapmış! Bir de bu listeyi fikirlerine dayanak yapan, kanıt olarak sunan yazarlar var ki Allah selamet versin.

KUTLUKHAN KUTLU kutlukhan@gmail.com

2012

Pür yıkım simülasyonuna doğru

Roland Emmerich için en azından şu söylenebilir: Perdede dünyanın sonunu getirme işini artık iyice rafine etmiş durumda. Filmlerinde sözkonusu sona dair görüntülerin kendisi dışında ne varsa giderek daha da seyreliyor, geri kalan ise giderek safları sıklaştırıp daha da yeknesak bir görünüm alıyor... Öyle ki insanın içinden bir ses bu gidişle Emmerich'in bir gün tüm dram kisvesinden soyunup salt yıkım görüntülerinden oluşan bir simülasyon yapacağını, böylece biz seyircilerin de onun filmlerinde insanların başına gelenlere karşı mütebessim umarsızlığımızdan dolayı vicdan azabı çekmekten kurtulup rahat edeceğimizi söylüyor.

Hakikaten, "'2012'de ne oluyor?" sorusuna ilk aşamada "dünyanın sonu geliyor"dan öte bir cevap vermek zor... Çünkü dünyanın değil de sakinlerinin başına ne geldiğini düşünüp hatırlamaya çalıştığımızda film eşi görülmemiş bir hızla koca bir Hollywood felaket filmleri külliyatıyla iç içe geçip bulanıyor, detaylarını yitiriyor. Emmerich sinemasının formülle yatıp formülle kalkmasının doğal bir sonucu bu. İhmal edilip kenara atılmış Amerikan çekirdek ailesinin kutsallığı bir kez daha anlaşılıyor; bu kutsallığın farkına varamayan ya da ailenin birleşmesine engel teşkil eden talihsiz yan karakterler filmin yıkıma doymaz iştahını beslemek üzere harcanıyor; "ödülle teşvik" mantığıyla insanın özünde iyi bir varlık olduğunu gösterecek biçimde kurgulanmış beklenmedik anlayış ve fedakârlık sahneleri gırla gidiyor; bilimsel, teknolojik, tarihi, hatta zaman zaman coğrafi anlamda insanı dumura uğratıp kapıldığı mesut sinemasal hipnoz halini yerle bir eden mantıksızlıklar vuku buluyor; köpek kurtuluyor, kalpler birleşiyor, güneş yeniden açıyor, kitap sesli okunuyor, söz baki kalıyor...

Artık bütün bu kalıplar o kadar kemikleşmiş durumda ki "2012"yi izlerken fonu dünyanın sonunun değil de bu karakterlerin yaşadıklarının oluşturduğu, karakterlere kıyasla daha beklenmedik devinimleri olan dünyanın kendisinin ise öykünün asıl kahramanı olduğu hissine kapılmamak zor. Ne de olsa bu tür sinemada artık insan dramı, "felaket"in sadece kılavuzu olmuş durumda. İnsanın bakışını kadrajda istenen yere yönlendiren odaklama tercihi gibi, bu filmde insanların başına gelenler de esasında gözümüzü "asıl mesele"ye, yani yıkılan dev binalara, yükselen toza ve alevlere, ufku kaplayan muazzam dalgalara çekmeye yarıyor.

İşin ilginci, Emmerich'in bu tercihinin hepten temelsiz olduğunu söylemek de zor... Çünkü nihayetinde felaket filmleri gerçekten de bazı açılardan geleneksel dramın ötesinde bir noktada faaliyet gösteriyor: İnsanların başına gelenlerden öte, yıkımın kendisini sergiliyor. Normalde bir dramatik filmde bize özdeşleşme noktasını sunan şey, insanlar ya da insansı sunulmuş karakterlerdir - onlarla ortak noktalarımızdan hareketle olup bitenlere yönelik düşünsel ve duygusal bir konum geliştiririz. Ancak, üzerinde ömrümüz boyunca yaşadığımız gezegen sözkonusu olduğunda, ortada alıştığımız anlamda karakterler yokken de olana bitene karşı belli duygusal bir tepki geliştirebiliyoruz: Yerin yarılmasının, dev gökdelenlerin devrilmesinin, koca bir şehrin suya batmasının anlatılan öyküden tamamen bağımsız bir etkileme gücü var - ki şöyle bir durup bakarsanız genel olarak felaket filmi denen tür de asıl olarak bu yıkım görüntülerinin hayret verici, hipnotize edici ve nihayetinde de arındırıcı gücünün üzerinde yükseliyor zaten. Bu durumda Emmerich'in yaptığı da işin dramatik veçhesini büyük ölçüde boşverip, bu tür seyirliğin görünürdeki en güçlü yanını işletmek oluyor bir anlamda - bu arada öyküsündeki insanların inanılır karakterlerden belgesel canlandırmalarındaki "konu mankenleri"ne doğru kaymasına da pek müdahale etmiyor.

Nitekim "2012" sinemada eşine az rastlanır görkemde görüntülerle dolu: Tüm California'nın suya battığı sekans, Yellowstone infilakı, Himalayalar'ın büyük bölümünün dalgalar altında kaldığı sahne... Gelgelelim bu konuda da şöyle bir sorun var: Emmerich'in filmi o kadar çok yıkım görüntüsüyle dolup taşıyor ve bu yıkım diyarında bazen öyle hızlı yol alıyor ki, perdedeki olaylar yer yer gerçeklik hissini yitirip bir bilgisayar oyunu ya da eğlence parkı hissi vermeye başlıyor. Özellikle de John Cusack ve ailesinin kurtulma çabası o kadar çok "ucu ucuna kurtulma" ânıyla dolu ki, zaman zaman aşırılığıyla Monty Python mizahının ürünüymüş gibi duruyor. Ayrıca Emmerich bunca koşuşturmacayla, görüntülerinin zihne işleme gücüne zedeliyor - nadiren ihtişamlığıyla sersemletici bir kareye şöyle durup da hazmedecek kadar uzun bakabiliyoruz.

Nihayetinde yine de bir seyirlik olarak etkileyici, sinemadaki en görkemli apokaliptik karelerden bazılarını içeren bir film "2012"... Ancak diyaloglarını ve karakterlerini mümkün mertebe görmezden gelmeniz gerekebilir. ■

2012 ✪✪✪

Yönetmen: Roland Emmerich. Oyuncular: John Cusack, Woody Harrelson, Thandie Newton, Johann Urb, Amanda Peet, Oliver Platt, Danny Glover, Chiwetel Ejiofor, George Segal, John Billingsley. Senaryo: Roland Emmerich, Harald Kloser.

Yapım: ABD, Kanada (2009). **Süre:** 158 dk.

Gösterim Tarihi: 13 Kasım 2009

CHRISTIAN BALE SAM WORTHINGTON

TERMİNATÖR KURTULUŞ

TERMINATOR SALVATION

ŞİMDİ

DVD VIDEO VCD VIDEO VE Blu-ray Disc 'DE!

THE HALCYON COMPANY SUNAR bir MORITZ BORMAN YAPIMI WONDERLAND SOUND ve VISION İşbirliğiyle A.E. bir McG FİLMİ CHRISTIAN BALE SAM WORTHINGTON "TERMINATOR SALVATION"
ANTON YELCHIN MOON BLOODGOOD BRYCE DALLAS HOWARD COMMON JANE ALEXANDER ve HELENA BONHAM CARTER KAST JUSTINE BADDELEY ve KIM DAVIS WAGNER
MÜZİK DANNY ELFMAN GÖRSEL EFEKTLER SÜPERVİZÖRÜ CHARLES GIBSON GÖRSEL EFEKTLER ve ANİMASYON INDUSTRIAL LIGHT & MAGIC TERMİNATÖR MAKYAJ ve ANİMASYON EFEKTLERİ STAN WINSTON STUDIO FİLM EDİTÖRÜ CONRAD BUFF, A.C.E. KOSTÜM TASARIMI MICHAEL WILKINSON
YAPIM TASARIMI MARTIN LAING GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ SHANE HURLBUT, ASC ORTAK YAPIMCI JAMES MIDDLETON YARDIMCI YAPIMCI CHANTAL FECHALI YAPIM SORUMLULARI PETER D. GRAVES DAN LIN JEANNE ALLGOOD JOEL B. MICHAELS
YAPIM SORUMLUSU MARIO F. KASSAR ANDREW G. VAJNA YAPIM MORITZ BORMAN JEFFREY SILVER VICTOR KUBICEK DEREK ANDERSON YAZAN JOHN BRANCATO & MICHAEL FERRIS YÖNETMEN McG

© 2009 T Asset Acquisition Company, LLC. Tüm Hakları Saklıdır.
© 2009 Kapak ve Tasarım Sony Pictures Home Entertainment Inc. Tüm Hakları Saklıdır.

COLUMBIA PICTURES

SONY PICTURES

tiglon : www.tiglon.com.tr

KEREM SANATEL sanatelk@gmail.com

Yasak Bölge 9

En gerçekçi bilimkurgulardan biri

Toplumsal ümitsizliğin tırmanışa geçtiği her dönemde olduğu gibi UFO haberleri yine popüler. Üstelik bir kısmı dünya dışı varlıklarla üçüncü türden bir yakın ilişkinin çok yakında gerçekleşeceğini iddia ediyor. Kast ettikleri şey, tıpkı filmlerde gördüğümüz gibi megakentlerin üzerinde uzay gemilerinin belirmesi. Yani sadece devlet kontrolündeki birimlerce ya da donanma tarafından v.s. tecrübe edilip halktan gizleyerek örtbas edilen ilk temas vakalarından farklı bir şeyi hayal ediyorlar. İyi de böyle bir durumda bile, bilimkurgu fantezilerinden öteye geçemiyorlar.

Gerçek bir uzaylı ziyaretinde tepkimizin ne olacağını hiçbirimiz bilmiyoruz. En kötümser ve yıkıcı olanlarının bile gayet steril göründüğü bilimkurgu filmlerinin (uzaylı istilası veya uzaylı ziyaretçi hikayelerinin) bize dayattığı davranış biçimlerini taklit mi edeceğiz? "Yasak Bölge 9"un en çarpıcı yanı, günümüzde bir uzaylı ziyaretinin gerçekleşmesi halinde, hangi ülke ya da şehir olduğu hiç önemli değil, neler yaşanacağını tüm fantezilerden arınarak temsilen göstermesi. Onu en gerçekçi bilimkurgu filmlerinden biri yapıyor bu.

Blomkamp'ın filmi anımsadığınız en derbeder bilimkurgu filminden daha kirli görünüyor. Wikus'un Brundle Sineği'ni feci anımsatan dönüşüm sahnesinden daha iğrenç bir şey varsa, o da çöplerin arasında yaşayan, çöpleri eşeleyen, bulduklarını neredeyse her şeyi yiyen uzaylı görüntüleri. Bu sefalet ve kokuşmuşluk arasında neredeyse burnumuzun direği kırılacak. Daha önce tozlu topraklı uzay westernlerinin bile cesaret edemediği bu galaktik kirlilik, kollektif uzaylı hafızamızı tartakladığı için ziyadesiyle memnunluk verici, bu yüzden de tahammül etmesi kolay. Asıl tahammül edilemeyen şey, kurgusal olarak sunduğu ümitsiz insanlık durumunun, günümüz dünyasının kesif bir yansıması olması.

Filmin alegorik kıvırtmalara ihtiyacı bile yok. Günümüzden onlarca yıl sonrasında geçen bir hikaye olmasına karşın, bunun bizzat yaşadığımız dünyada geçtiği o kadar bariz ki, alt metin eşelemelerine meraklı bir sinema böceği olmanız bile gerekmiyor. Kısacası, filmin duruluğu sadece sahte belgesel tarzında çekilmiş olmasından kaynaklanmıyor, yadsıması imkansız bir aşinalıktan da besleniyor. Gerçi sonradan Wikus'un bakış açısına odaklanarak kendisiyle çelişiyor ama bu haber kamerası mantığının en yetkin kullanımlarından birini sunmasına engel değil.

Devlet birimlerinin uzaylı teknolojisinin sadece yıkım gücüyle ilgilenmesi en kalıplaşmış bilimkurgu klişelerinden biri olabilir. Ama çok az filmde, bu güdük ilgi alanının, insanlığın gelişmemişliğini bu kadar iyi özetlediğine tanık olabiliriz. Uzaylıların geldiği çoğu filmde kötü insanlar hep vardır, ama o kötülük bile hep yanlış anlamayla, kişisel fevrilikle, "kendi bacağından asılan koyun" mantığıyla açıklanmaya çalışılır. Burada Yerküre uygarlıklarına mal edilmiş küresel bir fesatlık, bir iflah olmazlık hissediyorsunuz. Ustaca senaryo hamleleriyle seyircide uzaylılara karşı yaratılan o güvensizlik, hiç ummadığınız bir anda bir bakmışsınız ki, acımaya ve sempatiye dönüşmüş. Bunun diğer filmlerdeki uzaylı sempatisiyle de alakası yok. Filmin başından beri yeryüzündeki azınlıklara uygulanan her tür eziyetten, aşağılanmadan ve dışlanmadan nasiplerini almalarıyla da alakası yok. Bu iflah olmaz gezegende mahsur kaldıkları için üzülüyoruz. Yani belki de kendi halimize…

Yasak Bölge'de hiç kimseye, hiçbir varlığa imtiyaz tanınmadığı gibi, hiçbir klişeye de imtiyaz tanınmıyor. Seyirciyle uzlaşma derdi de yok. Filmin en sevimsiz karakteri Wikus, fiziksel dönüşümüne ve devletin bir numaralı düşmanı haline gelmesine rağmen son sahneye kadar bırakın süperkahramanı, kahraman bile olmuyor. Tümüyle gözden çıkarılmasına rağmen amacı hiç değişmiyor. Üzerine bomba yağdırıldığı anda bile ısrarla tekrar insana dönüşmek için (ayrıcalıklı sosyal konumuna geri dönmek için) mücadele etmesi, filmin tamamına sinmiş o iflah olmazlığımızın anıtsal bir simgesine dönüşüyor. Adeta debelenerek kullandığı dünyadışı teknoloji bile, animelerden şık bir hamleyle ödünç alınmış muhteşem bir sahnede, onu adeta tükürüp atıyor. Son dakika kurtuluşlarına, "al bakalım" hamlelerine, "oh canıma değsin" rahatlamalarına da yer yok. Gerçek hayatta işler nasıl ters giderse, burada da her şey ama her şey ters gidiyor.

Organik görünümlü dijital yaratıklar konusunda zaten sektörün en iyilerinden olan WETA artık gerçek-suni ayrımını bile yapamadığınız bir düzeye erişmiş durumda. Uzaylıların vücut dilini yaratırken irileşen göz kapakları, acıklı bakışlar, uzayan boyunlar ya da anlamlı kafa sallamaları gibi kolaycı numaralara kalkışmamışlar. Uzaylıların duyduğu endişe, korku, öfke, yılgınlık ve buna benzer birçok duygu, kolayca tanımlanamayacak en yalın ve soyut anlamlarıyla, diğer klasik sinema yöntemleriyle aktarılıyor ki bu metodlar toplamı da Blomkamp'ın adını özel bir yere yazmamız için başlı başına yeterli. ■

DISTRICT 9 ★★★★★

Yönetmen: Neill Blomkamp.
Oyuncular: Sharlto Copley, David James, Jason Cope, Nathalie Boltt, Sylvaine Strike, John Sumner, William Allen Young, Nick Blake, Jed Brophy, Louis Minnaar.
Senaryo: Neill Blomkamp, Terri Tatchell.

Yapım: ABD, Yeni Zelanda (2009).
Süre: 112 dk.
Gösterim Tarihi: 6 Kasım 2009

ERDEM AKAKÇE MERAL ÇETİNKAYA VE DERYA ALABORA

ÇAĞAN IRMAK' TAN

KARANLIKTAKİLER

ÖLMEK KOLAYDI AMA SEN VARDIN

Şimdi DVD VIDEO ve VCD VIDEO 'de

www.karanliktakiler.com

tiglon

ALKAN AVCIOĞLU alkanavcioglu@yahoo.com

Yukarı Bak

Biraz da aşağı bakalım.

Pixar'ı hikayelerindeki karakter seçimleri nedeniyle cinsiyet ayrımcılığıyla suçlayan tartışmalar yeni değil. Son başarıları "Yukarı Bak" da bu duruma bir istisna oluşturmuyor. Bilindiği gibi film karısı Ellie'yi kaybetmiş, eski bir balon satıcısı olan 78 yaşındaki Carl ile 8 yaşındaki bir çocuğun hikayesini anlatıyor. Peki Pixar'ın bu hikayesi tersine işler miydi; ölen Carl olsaydı, Ellie ve 8 yaşındaki Russell'ın macerası "yılın animasyonu"nda karşımıza çıkar mıydı? Yani Pixar, animasyonunun merkezine ihtiyar bir kadın karakter yerleştirebilir miydi? Bu konuda Pixar'daki yapımcılar düşüncelerini çok basit olarak şöyle dile getiriyor: Hikayenin yaşlı ve huysuz karakteri bir kadın olsaydı, izleyiciye Carl kadar şirin gelemezdi... Doğru ya, "şirinlik". Pixar'ın tüm filmlerinin yakaladığı başarının sihirli formülünü unutmuşuz: "Şirin" olmak.

Vanity Fair'in Aralık sayısında Jim Windolf ilginç bir makale kaleme alıyor. "Şirinliğin Müptelası Olmak" başlıklı yazısında Windolf, şirin olan her şeye karşı özel bir şekilde büyülendiğimiz yeni bir kültürel mekanizmadan sözediyor. Teknolojiyle her zamankinden daha fazla iç içe geçen gündelik yaşamımızın kedi, köpek veya hayvan yavrularının ve bebeklerin videolarına boğulduğunu ifşa ediyor. Windolf tatlı / şirin / sevimli olan her şeye karşı beslediğimiz kontrol dışı sempatinin artık pazarlama tekniklerini, teknoloji ürünlerini, arabaları, sinemayı, müziği ve en nihayetinde dilimizi şekillendirdiğini ifade ediyor. Sosyal ve ekonomik olarak çöküşte olan her dönemde konjonktüre tezat olarak içimizdeki çocuğun ihtiyaçlarını besleyen sevimli kültürel ürünlerin dominant hale geldiğini iddia ediyor. Haliyle de yazısının bir bölümünde şirin karakterler içeren animasyon filmlerinin yükselişine değinen Windolf'a göre 1930'larda gerçek dünyadan kaçmaya yarayan screwball komedi filmlerinin günümüzdeki karşılığı ise bu şirin filmler. Sadece animasyonlar değil; tüm filmlere bakınca hakim kültürdeki "cool"un yerini artık "şirin"in(cute) aldığını görmek zor değil.

"Yukarı Bak" filmi için de öncelikle filmin bu şirinlikle etrafımızı dalga dalga sarmalayan yeni hakim kültürün başat makinelerinden biri olan Pixar'ın son filmi olduğunu hatırlamak gerekiyor. Nitekim şirin animasyonlar gözümüzü kör etmiş durumda. Animasyon filmlerin artan bir şekilde haddinden fazla övüldüğü bir dönemdeyiz. Evet, Pixar'ın bilhassa da Dreamworks ve benzer şirketlerin animasyonlarının yanında tartışmasız olarak en yaratıcı ve üstün işleri ürettiği doğru. Ancak öte yandan da Disney gibi bir marka haline gelip belli bir tarzı olan ürünleşmiş animasyonlar ürettiğini unutmamak gerekiyor. Artık günümüzde bir Pixar filmi deyince herkes neyle karşılaşacağını üç aşağı beş yukarı biliyor durumda. Amerikalı eleştirmenlerin sanki "Yurttaş Kane"le karşılaşmış gibi filme besledikleri aşk bir tarafa; Pixar zincirinin son halkası olan "Yukarı Bak" iyi bir animasyon olsa da aslında önceki Pixar işlerinin kalitesini yakalamakta zorlanan bir film.

Parmak ısırtan bir ekonomik hikaye anlatımıyla muhteşem bir giriş yapan film ilerledikçe, hikaye olarak eski Pixar işlerine göre çok daha şablon tercihlere doğru uzanıyor. Yaratılan hikaye dünyası son derece özgün olsa da filmin 2. yarısında hikayenin vasat bir düzleme gerilediği ise tartışmasız. Öncekilere göre daha "yetişkin" bir hikayeyi konu alıyor gibi olmasına rağmen "Yukarı Bak"taki olay örgüsü, bugüne kadar Pixar'ın zirve noktalarına imzasını atmış bulunan Brad Bird'ün dokunuşlarının yanına bile yaklaşamıyor. Hikayeye dahil olan karakterler son derece formül tercihler olarak şirinlik işlevselliğini üstleniyorlar. Ekibi tarafından dışlanan bir sahibe muhtaç konuşan köpeğin veya renkleriyle göz alan durdurulamaz bir şekilde şirinlik yapan kuşun sevimliliği hikayeye anlık kahkahaları eklemekte hiç zorlanmasa da fazlaca kullanıldıkları bir gerçek. Carl'ın huysuzluğunu dengeleyen sevimli ak saçları ve Russell'ın şirin bir şekilde tıknaz oluşu ise şüphesiz ki tesadüf değil. Diğer taraftan "Yukarı Bak"ın hikayesinde dramatik engeller yaratmaya yarayan "kötü adam"ı ise gerçekten çok silik. Gelişen teknolojiye karşı olan nedensiz büyülenişimizin simgesi olan "muhteşem" görüntüleri, renkleri ve animasyon tekniğini bir tarafa bırakırsak; filmin belki de daha önceki Pixar işlerini bir çıta yukarı taşıyan tek unsuru ise müzikleri.

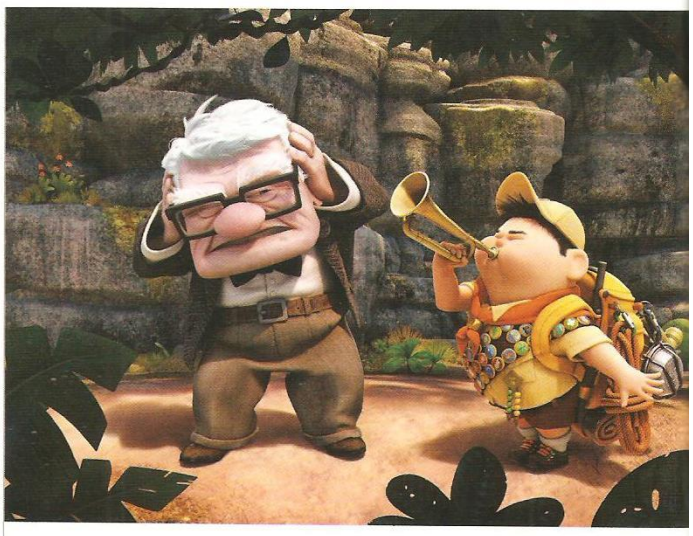

A.B.D.'de sadece yılın animasyonu değil, yılın en iyi filmlerinden biri ilan edilen "Yukarı Bak"ın hakkında tek bir olumsuz eleştiriye rastlanmamasını, olumsuz eleştiri yazan birkaç istisnai kalemin de aforoz edilmesini Pixar tarihini ve animasyon türüne karşı olan nedensiz büyülenmeyi hesaba katmadan analiz etmek zor. Star sistemi değişmiş, orta bütçeli yapımlarda kalelerini bağımsız distribütörlere kaybetmiş majör film stüdyolarının egemenliğindeki yeni Hollywood'un elindeki en büyük kozlar animasyonlar, çizgi roman uyarlamaları ve büyük bütçeli seri filmler. Bunların arasında maliyet/gişe geliri oranı olarak en karlı türün animasyon ve en karlı şirket olan Pixar'ın artık büyük bir güç olduğunu hatırlatmaya bilmem gerek var mı? Bu animasyonların da karşı koyulamaz şirinliğiyle kuşkuyla yaklaşma mekanizmalarımızı körelttiği kesin. Yoksa karşımıza gelen şeyin şu an 500 milyon dolar gibi dev bir gişe hasılatı elde etmek için en garanti formül olduğunu bu kadar kolay unutmazdık. Zira, sözgelimi, Michael Bay herhangi bir mega film çektiğinde bunu para kazanmanın sinik egzersizlerinden biri olarak değerlendirmeyi gayet iyi biliyoruz. "Yukarı Bak"ın şirinliği ve naifliği benzer kuşkucu sorgulamalara yelken açmamızı engelleyebilir. Ama yukarı değil de aşağı, yani düş dünyasından ziyade gerçek dünyaya ve buradaki gerçeklere bakarsak Pixar'ın da benzer, sinik bir formülü var gibi gözüküyor. Ve karşı koyamayacağımız bir şirinlikte. ■

UP ✪✪◔

Yönetmen: Pete Docter. Seslendirenler: Edward Asner, Christopher Plummer, Jordan Nagai, Bob Peterson, Delroy Lindo, Jerome Ranft, John Ratzenberger, David Kaye, Elie Docter, Jeremy Leary. Senaryo: Bob Peterson, Pete Docter.

Yapım: ABD (2009). | **Süre:** 96 dk.

Gösterim Tarihi: 16 Ekim 2009

DENZEL
WASHINGTON
JOHN
TRAVOLTA
METRODAN
KAÇIŞ
THE TAKING OF
PELHAM
123
ŞİMDİ
DVD VIDEO
VCD VIDEO
VE
Blu-ray Disc
'DE!
© 2009 Kapak ve Tasarım Sony Pictures Home Entertainment Inc. Tüm Hakları Saklıdır.
SONY
PICTURES
HOME
BİLGİ için : www.tiglon.com.tr

MURAT EMİR EREN murat.eren@turkuvazdergi.com.tr

Alacakaranlık Efsanesi: Yeni Ay

Fenomen olmanın dayanılmaz ağırlığı...

Hollywood'un ve büyük endüstrilerin içinde olduğu açmazların alıp başını yürüdüğünü, bunun zamanla dünya sinemasını da içine çektiğini ve peşinden sürüklediğini epeydir konuşuyoruz. Bu yeni bir şey değil. Birkaç yıldır vaziyet böyle. Artık stüdyolar neyin nerede nasıl bir tepki alacağını, hangi filmin batıp hangi filmin iş yapacağını kolay kolay tahmin edememekte. Yıldız sistemi çökeli çok oluyor. Artık tek bir filmden 20-30 milyon dolar talep edebilen oyuncu sayısı ikiyi geçmiyor (son olarak Johnny Depp Karayip Korsanları'nın yeni filmi için bu miktarlara anlaşma yaptı). Çok özel durumlar haricinde, bütçelerin de bir şekilde aşağıya çekildiği ve ortama bir çekingenliğin, bir şaşkınlığın hakim olduğu da açık. İşte "Alacakaranlık"ın bir sinema filmi olmaktan öte ifade ettikleri de bu noktada başlıyor. Zira Stephanie Meyer imzalı kitapların, bir genç kızın fantezi dünyasını daha önce hiç denenmemiş bir şekilde öyküleştiriyor olması dışında serinin edebi açıdan çok da büyük bir numarası olmadığı herkesçe malum. Ana karakter Bella'nın alalade bir kız, yaşadığı çevreninse sıradan bir kasaba olması gibi gençlik rüyası hikayeleri için yeni sayılabilecek unsurların haricinde Meyer'in devasa bir yazarlık başarısı gösterdiğini söylemek de güç. Meselenin özüyse yeni bir fikri ilk kez güçlü şekilde ortaya atıyor olmakta yatıyor.

Serinin ilk filmi "Alacakaranlık"ı yeni ve etkileyici kılan unsurların başında, ana karakter Bella'nın geleneksel gençlik filmi formatında kendisine ancak arka sıralarda yer bulabilecek bir kız olması geliyor. Zira yeni neslin kendisini kötü hissetmeye ve kendisi gibi olanların öykülerini izlemeye, kendisini iyi hissetmekten daha yoğun bir meyli olduğu kesin. Haliyle tıpkı kendilerine benzeyen bir kızın içinde yaşadığı tıpkı kendi çevrelerine benzeyen sıkıcı bir çevrenin, vampirlerle dolu bir fanteziye dönüşmesinin gençlere çekici gelmesi normal. Lakin serinin bu denli ilgi görmesi, büyümesi ve prodüksiyonel olarak devasa bir havaya bürünmesi, serinin nefesini dört film boyunca tutamamasına sebep olabilir. En azından "Yeni Ay"da görünen durum bu.

"Yeni Ay", ilk filmden zanaat açısından çok daha iyi görünüyor. Çok daha görkemli de görünüyor. Bunun hikayenin getirdiği bir durum olduğunu iddia edebilirsiniz. Fakat bunun bir prodüksiyon tavrı olduğunu, kullanılan kadrajlardan, renklere kadar filmin, bu efsane olmak, fenomen olmak hissini üzerinde taşıdığını ve sonunda kendisini olmadığı bir şey gibi gösterme hatasına düştüğünü söylemek mümkün. "Yeni Ay" da pekala "Alacakaranlık" kadar mütevazi takılabilir, "Alacakaranlık"ın o "ham", "B sınıfı" havasını olumlu yönde kullanmaya devam edebilirdi. "Yeni Ay"ın müziklerinde Alexander Desplat'ın klasik epik film besteleri yerine, yine Carter Burwell'in kült kokan sempatik besteleri kullanılabilirdi –buna çıktığı yeri beğenmemek deniyor. Bir yandan kimi kadrajları ve Edward'ın ağır çekimde Bella'ya doğru yürüdüğü plana benzer reklam kokan planlarıyla bir fan filmi olmaya, salonu çığlık attırmaya yönelik hareketler sergilemeye de oynayan, lakin gerçek bir hayran filmi olmanın yakınından bile geçmeyen bir film "Yeni Ay". Yönetmen Chris Weitz'in, belki de "Altın Pusula"da da düştüğü birçok hatayı yineleyerek, zanaat ve duruş açısından son derece "düzgün", "elit" bir iş çıkarması, belli risklerden kaçınması bu durumu yaratan sebeplerin başında geliyor...

Yönetmen Chriz Weitz'in, hayranları da en çok memnun eden yönü, romana fena halde sadık kalması. Ancak bu "yorumsuz"luk, bir yandan da filmi kısır bir atmosfere götürüyor. "Alacakaranlık"ın yarattığı sığ ama romantik ortamın, epik bir aşk masalına dönüşemeyeceğini Weitz pek dirak edememiş sanıyoruz... Filmde, romana şaşırtıcı derecede sadık kalınıyor olmasının hayranlar tarafından takdir edildiği kesin, ancak özellikle Jacob ve şürekasının üzerinden işleyen politik boyutun, bir şekilde filmlerde temize çekilebileceğini de düşünmüyor değiliz. Elit beyaz çocukların asil vampirler, yerlilerinse yarı cıbıl kurt adamlar olmasının neresini düzeltebilirsiniz bilinmez, ancak bunu bir genç kız rüyası olarak gördüğümüz "Alacakaranlık"ın o ham, nispeten sevimli ve kült tarafını korumak, bu durumu kimse için problemli hale getirmeyebilirdi. Belki de serinin geri kalanında işler hem bizlerin hem de hayranların umduğu gibi gider. ■

THE TWILIGHT SAGA: NEW MOON ★★

Yönetmen: Chris Weitz. Oyuncular: Kristen Stewart, Robert Pattinson, Taylor Lautner, Ashley Greene, Peter Facinelli, Elizabeth Reaser, Kellan Lutz, Nikki Reed, Jackson Rathbone, Bronson Pelletier. Senaryo: Melissa Rosenberg (Stephenie Meyer'ın New Moon adlı romanından).

Yapım: : ABD (2009). **Süre:** 130 dk.

Gösterim Tarihi: 20 Kasım 2009

BURÇİN S. YALÇIN burcyalc@hotmail.com

This Is It

Hangi türe isterseniz oraya çekebileceğiniz bir film...

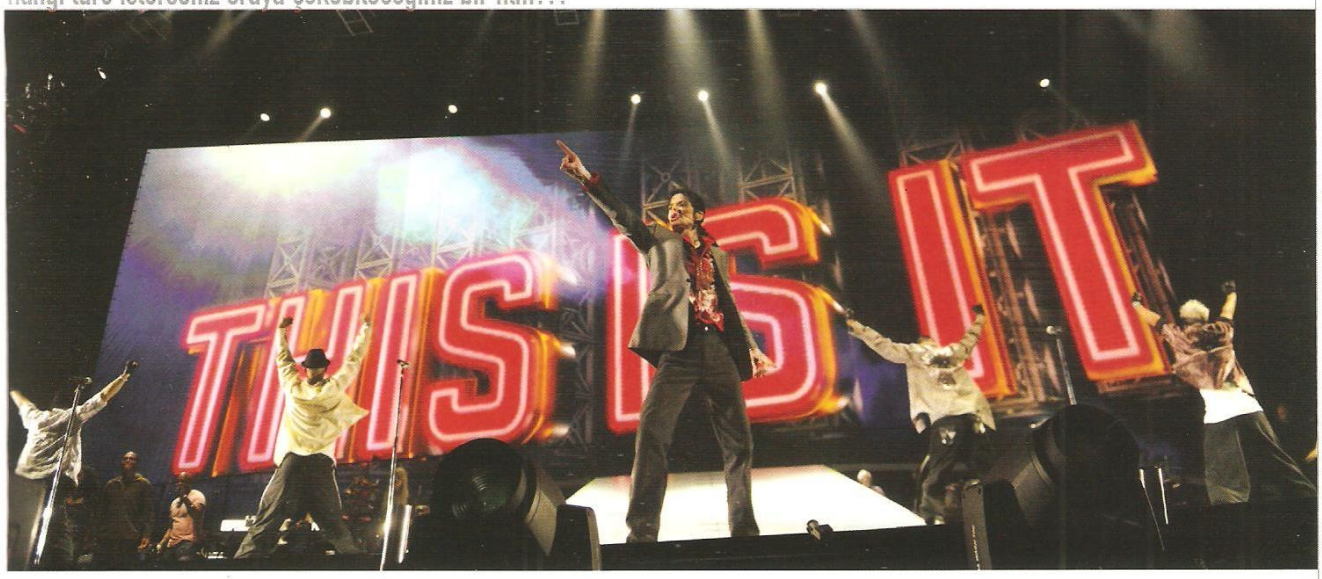

Michael Jackson'ı son kez izlemek 'boşa koysanız dolmayan, doluya koysanız almayan' bir deneyim. İnsanın bir yandan yüreği yanıyor, diğer yandan heyecandan ölecekmiş gibi kalbi çarpıyor!

"This Is It"e bir belgeselmiş gibi değil, saf bir kurmacaymış gibi yaklaşılabilir mi? Herkesten köşe bucak saklandığı dönemde medyanın bize "İşte Michael Jackson" diye gösterdiği imge onun ta kendisiyse, burada karşımızda gerçekten de kurmaca bir Michael Jackson portresi var: Mütevazı, hassas, ciddi, profesyonel, hazırcevap! Hani elimize hep onun dengesiz ve ucube hâlleri sayıldı ya, bu adamı o imgeyle örtüştürmeye imkân yok. Diyelim ki bir kurmaca bu film, kimileri için bir korku filmi, kimileri için bir gerilim, kimileri için bir dram, kimileri içinse, pek tabii, bir müzikal olabilecek niteliklere sahip... "This Is It"in, onu son yolculuğuna götürecek taşları döşeyen film olduğunu bilmek yeterince sinir bozucu. Lakin tüm filmi bu türlerin birinden diğerine zıplayarak da izleyebilirsiniz, bunların tekini rehber belleyerek de...

İşin acıklı yanı, insan "This Is It"e nasıl yaklaşacağını bilemiyor. Yıllardır sesine, bedenine, dansına, enerjisine hasretlik çektiğimiz bu adamla iki saat boyunca bizi bir sinema salonunda son kez baş başa bıraktığı için minnet mi duymalıyız ona? Yoksa Jacko kendisini parçalarken anbean kaydettiği bu konser hazırlıklarının onu sonsuza dek aramızdan alıp götürmesine öfkelenmeli miyiz?

Tek bir şarkısında dahi karamsarlıktan eser olmayan bir adam söz konusuysa burada, birinci şıkka tutunmalıyız sanki. Zira "This Is It" olmasaydı, bunların hiçbirine vâkıf olamayacaktık! Bu konsere aslında ne kadar hazır olduğuna mesela... Tek bir dans figüründe aksamadan, tek bir şarkıda nota kaçırmadan, detone olmadan, nefessiz kalmadan... Tanrı'ya ve sevgiye olan safiyane ama içten düşkünlüğüne ya da... Hiç çekinmeden, harf harf heceleyerek S.E.V.G.İ. diye üstüne basa basa tonlamasından... Ya da konserle ilgili çekincelerine... "Sesimi daha fazla zorlamak istemiyorum" diye yarı yakarış yarı sitemkar bir tedirginliği dışa vurmasından...

İki film klasiğine, "Şeytanın Kızı Gilda/Gilda"ya ve "Tehlike İşareti/In a Lonely Place"ne sızdığı anlarda onu yıldız yapan şeyleri bir kez daha tasdik etme şansına erişiyorsunuz: Rita Hayworth'ı dans ederken izlerken de, Humphrey Bogart tarafından kurşunlanmak üzereyken de sırıtmayan, zaman ötesi bir duruşu olduğunun ispatı o anlar.

Büyük sanatçıların eceli eğer ki sahnedeyken gelmişse, hayranlarındaki üzüntü bir nebze teselli barındırır hep: En azından olması gerektiği, olmayı istediği, ona belki de en çok yakışacak yerde öldü denir. Jacko konser esnasında ölmedi ve eğer saçma bir teselli, bu kaybın ardında mesnetsiz bir hayır arayacaksak, bunun iyi ki konser esnasında olmadığından çıkabiliriz yola. Dünyanın en büyük yıldızının yere yığıldığı anın kafamıza kazınmasındansa, ona "This Is It"le veda etmek bin kere yeğdir. MySpace'ten bulup oraya çıkardığı 24 yaşındaki gitaristi Orianthi'yi "En yüksek notadan çal... İşte senin parlayacağın an burası" diye yüreklendirmesine tanık olmak... Klavyedeki Michael Bearden'la bir bölümü nasıl çalması gerektiğine dair çatır çatır tartışmasına ve de...

Belki dillere destan bir şölene dönüşecek Londra konserini hiç tamamlayamayacaktı Jacko. Belki sahnede verecekti son nefesini! Heyecan daha büyük bir trajediyle noktalanacaktı belki, kim bilir! "This Is It" en çok neyi başarıyor biliyor musunuz? Jacko'ya son kez üzerindeki ölü toprağını atma fırsatı veren bu konserin hazırlıklarının bile onu nasıl kuvvetli bir urganla hayata bağladığına bizi ikna etmeyi... Son kez milyonlarla buluşacağına dair o heyecanı yaşamasının bile onu nasıl mutlu ve heyecanlı kıldığını gösterip ebediyete gözü açık göç etmediğine bizi inandırmayı...

Biliyorsunuz, o konseri tamamlasaydı, bu sefer "This Is It"i izleme şansımız olmayacaktı. Zira izledikleriniz, aslında konserin hemen arifesinde ekibin eksik ve gedikleri belirlemesine yarayacak, sonra da Jacko'nun özel kütüphanesine kaldırılacaktı. Ölümü bu videonun kaderini de değiştirdi. Ve ne ironik ki, bu turnenin ve bu filmin adı yıllardır onunla ilgili duyumsadığımız kaygı, korku ve kâbuslarımızın gerçeğe dönüşmesine de gönderme yapacak nitelikte bir mana kazandı! "This Is It": İşte o an geldi! Bu an o an! Ay'da son kez yürürken, gördüğü ilk yıldızın sırtına atlayıp yanımızdan kayıp gittiği an...

"This Is It"i izlemek gerçekten de onu kayan bir yıldızın üzerinde izlemek gibi... Hayranlarına son kez bir el sallama şansı bu film... ■

THIS IS IT ★★★

Yönetmen: Kenny Ortega.
Oyuncular: Michael Jackson, Kenny Ortega, Orianthi.

Yapım: ABD (2009). **Süre:** 121 dk.

Gösterim Tarihi: 29 Ekim 2009

DOĞU AVRUPA'DAN İPEK YOLU'NA

Cottbus sokaklarından Bursa avlularına

Doğu Avrupa'nın en zarif ve 'ilginç' kentlerinden biri Cottbus... Berlin'den 120 km. Polonya sınırına, doğuya doğru gidiyorsunuz ve sınıra 25 km. kala, eski Doğu Almanya topraklarında yer alan, Brandenburg eyaletine bağlı, nüfusu 120.000 civarında olan Cottbus kentine varıyorsunuz. Brandenburg hanedanlığının aristokrat geleneğiyle, sosyalist eğitim-ahlak anlayışını bünyesine yedirmeyi başarmış, yaklaşık 8 yüzyıl önceden gelen kültürel birikimiyle çok özel bir kent Cottbus. Görülesi mimarisi, akla durgunluk veren büyüklükteki yemyeşil parkları, göletleri, kaldırım taşlı cadde-sokakları ve sosyo-kültürel yapısıyla gerçekten ilginç bir yer... Hemen her sokağın başında bir kitapçı dükkânı, bir resim-heykel-fotoğraf sergisi, bir opera, bale, tiyatro gösterisiyle karşılaşıyorsunuz. Modern sanatlar da, kentin iddialı olduğu dallardan biri. Ve tabii ki 'sinema'... 'Sinemadan Çıkmış İnsan' için kutsal ve büyülü olan bu sözcük, beni Cottbus'a götüren neden oldu. Bu yıl 19.'su düzenlenen Avrupa'nın en prestijli festivallerinden birinde, Doğu Avrupa sinemasının en önemli festivalinde, kalbinde bulunmak, gurur verici olduğu kadar heyecan yüklüydü benim için. Uluslararası Film Eleştirmenleri Federasyonu (FIPRESCI) jürisinde yer alıyordum. Jüri arkadaşlarım, aynı zamanda meslektaşlarım, zor rastlanan bir salon adamı olan, kelli felli jüri başkanımız, Bulgar Profesör Alexander Yanakiev, ev sahibi Doğu Alman kökenli 'fırlama ruhlu' Ingrid Beerbaum, muhtemelen dünyanın en sevimli kadını olan Hırvat Jelena Jindra ve birçok ortak şarkı, şiir ve romanı paylaştığım Gürcü Salome Kikaleishvili'ydi... Bu arada festivalin onursal başkanından da mutlaka bahsetmeliyim. Bir sabah kahvaltısında tanıştığım, 'bana portakal sularının asla eskisi kadar lezzetli olmadığını' söyleyen mütevazı adamdan. Dev bir yönetmenden, bir sinema aşığından, "Mephisto" ve "Albay Redl" denince akla hemen gelen isimden, István Szabó'dan... Karşınızda gördüğünüzde ister istemez toparlanıp, ceketinizi ilikleme gereği duyacağınız biri 1938 doğumlu bu sinema aşığı... Kendisine, 'dışarıdaki sinemadan çıkmamış insanlardan' bahsedip, bu yüzden sinemanın çok önemli olduğunu dile getirdiğimde beni 'gerçekten' anlayan ender kişiliklerden biri oldu Szabó. Eski kentin görkemli ve geçmiş anların büyüsünü her köşesinde barındıran meydanında sabah yürüyüşlerimizi yaparken, sadece sinemadan değil, futboldan, edebiyattan, müzikten, kadınlardan, politikadan, sosyalizmden, insan yüreğinden, çocuklarımızdan, eşlerimizden, eski sevgililerden, bahar rüzgârından, olmayan Alman mutfağından, patatesin zararlarından, bisikletlerden, yağmurdan, pişmanlıklardan, mimariden, tarihten, güvercinlerden, taaret musluksuz Avrupa tuvaletlerinden, uçaklardan, sanırım hemen her şeyden konuştuk... Bu bilge adam, gerçek bir sanatçıydı. Çünkü insandı her şeyden önce... Jüri başkanımız Alexander, on film seyretmemiz gerektiğini ve karar toplantısını en son filmden sonra yapmamızı teklif etti. Aralarda, filmler üzerine konuşup, anlık kararlara varmanın on film için doğru olmadığına hep birlikte karar verdik. Yarışma filmleri başlamadan önce festivalin açılışı, muhteşem bir binada, her yanı tarih kokan zarif bir tiyatroda, 'Staatstheater'da yapıldı. Bir film festivali açılışının nasıl yapılması gerektiği konusunda bir ders niteliği taşıyan açılış gecesine tanık olmak çok önemliydi gerçekten. Muhteşemlik, zarafet ve tevazunun buluştuğu gecenin açılış filmi, aynı zamanda dünya prömiyerini yapan Almanya-Rusya ortak yapımı Michael Hoffman imzalı "The Last Station"dı. Dev yazar Tolstoy'un son günlerinde, en yakınlarıyla, özellikle eşiyle olan fırtınalı ilişkileri vardı perdede. Sevmenin ve kabul etmenin ne olduğu üzerine etkileyici bir şiir olan filmin başrollerini üstlenen Helen Mirren, Christopher Plummer ve James McAvoy, aynı zamanda tarihin loş odalarında gezdiriyorlardı izleyiciyi. Uzun süre alkışlanan filmden sonra, derin Cottbus'a dalıp, Doğu Avrupa gecelerinin ritmini gözlemlemeye başladım. Yarışmada yer alan filmlere gelince... FIPRESCI ödülü, hepimizin ortak kararıyla; Hırvatistan yapımı, "Crnci / The Blacks"ın oldu. Zvonimir Juric ve Goran Devic'in birlikte yönettikleri kapkara film, bıçak sırtı bir hikâye anlatıyordu özünde. Karanlık, umutsuz ve gerçeküstü öğelerle yüklü öykü, neredeyse kusursuz bir plastikle bambaşka bir atmosfere sürüklüyordu sizi. Acı, pişmanlık, anlamsızlık ve çıkışsızlık, neden savaşıldığını unutturan bir coğrafyada hastalıklı ruh hallerini ve derin çıkmazları, bazı anlar

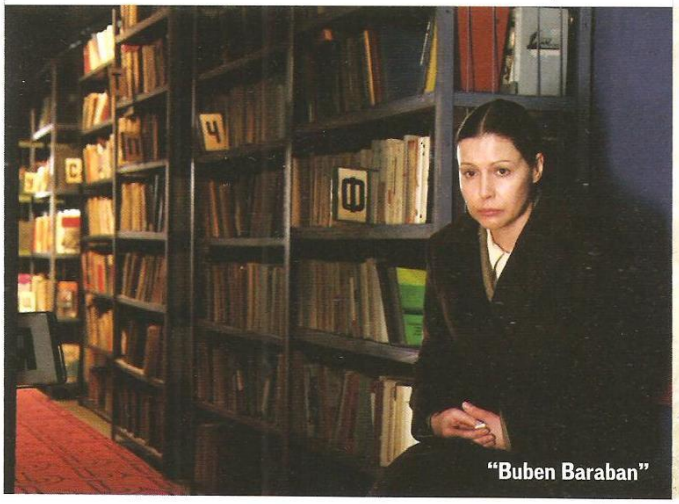

"Buben Baraban"

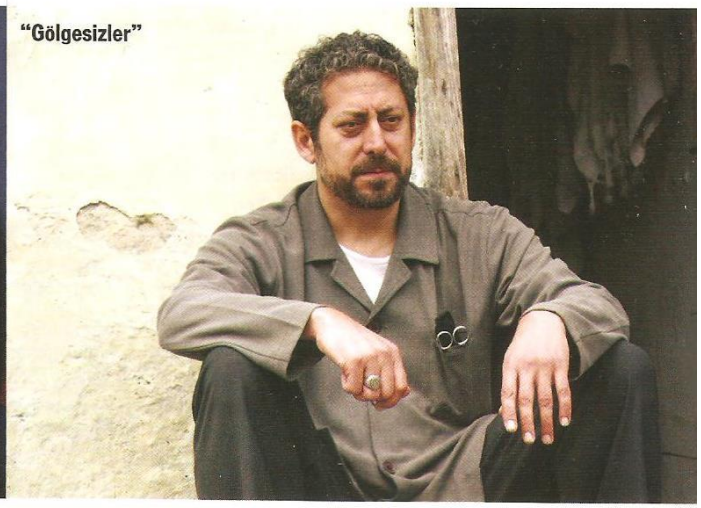

"Gölgesizler"

MURAT ERŞAHİN murat.ersahin@superonline.com

Cottbus'ta FIPRESCI ödülünü Hırvatistan yapımı "Crnci/The Blacks" aldı.

keskin bir ironiyle taşıyordu perdeye. Ana jüri tarafından 'en iyi film' seçilen Sırbistan-Fransa ortak yapımı "Ordinary People" bizim de üzerinde tartıştığımız filmler arasındaydı. İyiydi kuşkusuz. Sert, gerçek ve tavizsizdi ama sineması, büyüsü ve hafif aritmetik öyküsü ile bizim seçimimizin gerisinde kaldı. 90'ların sonunda madencilikle geçinen bir Rus kasabasında geçen yürek parçalayan "Buben Baraban", yine yarışmanın en iyi filmleri arasındaydı. Üç yönetmenli Rusya-Japonya-Kanada ortak yapımı animasyon "Pervyy Otryad / First Squad: The Moment of Truth", savaşın ve kötülüğün kökenlerini felsefi bir masalla arıyor ve özellikle genç seyirci tarafından alkışlanıyordu. Polonya yapımı "Galerianki / Shopping Girls", başrolü üstlenen müthiş güzel ve yetenekli genç oyuncusuyla, içinde yaşadığımız günlerin ne derece yoz, berbat ve çıldırmış olduğunu olanca sert bir kroşe ile suratımızın orta yerine vurmayı başardı. "Hıçkırık" ile "Taxidermia" filmlerinden tanıyıp, eyvallah dediğimiz kaliteli yönetmen György Palfi'nin yeni filmi "Nem Vagyok A Baratod / I Am Not Your Friend" de son derece sofistike, özel bir filmdi. Macaristan yapımı, emprovizasyona dayalı bir teknikle çekilmişti ve vahşi kapitalizmin dayattığı imkânsızlıklar içinde, insan ilişkilerini taşıyordu perdeye. Arkadaşlığı, aşkı, en çok da yabancılaşmayı... Umutsuzluk senfonisi, her karakterin seslendirdiği birer umut şarkısıyla karanlık, küçük öykülerle örülü iyi bir filme dönüşüyordu. Bizim filmler de vardı Cottbus'ta. Festivalin bu yılki bölümlerinden biri; Karadeniz'e kıyısı olan ülkelere ayrılmıştı: "Focus 2009: New Cinema from the Black Sea"... Yeşim Ustaoğlu'nun Kaçkar Dağları'nın tepelerinde geçen 39 dakikalık öyküsü "Sırtlarındaki Hayat" ve Rüya Arzu Köksal imzalı incelikli belgesel "Son Kumsal"ı, iki uzun metraj kurmaca film izliyordu: Son dönemin kuşkusuz en iyi filmi olan Özcan Alper'in "Sonbahar"ıyla, Mehmet Bahadır Er ile Maryna Gorbach'ın birlikte yönettikleri "Kara Köpekler Havlarken". Sinemamızın gerçekten iyi ve umut vaat edici olduğunu, festivalde karşılaştığım hemen herkes dile getirdi. Bu keyif verici bir durumdu. Sinemamız adına ortak bir sinema dili ve atmosferi kurma yolunda ciddi adımlar atıldığı, özellikle bilgi ve birikimine güvendiğim 'üstatlar' tarafından dile getirildiğinde; 'E herhalde' dedim; 'tekniğimizi, doksan dakikalık mücadeleye yayabilirsek; her takımı zorlardık elbet!' Festivalden, bavulumda birçok dostluk, birikim, güzel film ve unutulmaz anıyla ayrıldım. Bir de Energie Cottbus var tabii... Szabó'dan Palfi'ye birçok dostla ortak noktamız olan futbol sevgisinden nasibini alan kentin ünlü takımı; birçok sohbetimize konu olmanın yanında zihnimize de yerleşti iyiden iyiye. Açılış gecesinde festival yöneticisinin de altını çizdiği gibi, bir zamanlar Bundesliga'da yer alan Energie'yi yakın zamanda şampiyonlar liginde izlemek istiyorum ben de... Ev halkını on iki saat görüp yine topladım bavulu. İstikamet Bursa'yı gösteriyordu ve eşimle kızım 'Nereye?' sorusunu, 'Yine mi?'ye çevirmişlerdi. Uluslararası Bursa İpek Yolu Film Festivali, dördüncü kez merhaba diyordu sinemaseverlere. 'Bursa'da Zaman'... Koza Han'ın büyülü sükûnunda, yeşil-beyaz Bursaspor'un ateşli taraftarları, leziz İskender Kebap, Kafkas kestane şekeri, termal sular, Çekirge, Kervansaray, Tayyare, kapalı çarşı, Arap Şükrü ve filmler... Ulusal yarışmada on, uluslararası yarışmada on bir film var bu yıl Bursa'da ve ben bu satırları kaleme alırken, festivalin henüz ortası... Sonuç ne olur bilmiyorum ama Ulusal Yarışma'da benim favorilerim Atalay Taşdiken'in yönettiği "Mommo-Kız Kardeşim" ile Ümit Ünal'ın Hasan Ali Toptaş'ın aynı adlı romanından uyarladığı "Gölgesizler"i... Uluslararası yarışmada ise favori filmler olarak gösterilenler; Arjantin-Uruguay-İtalya ortak yapımı "Ressam / The Artist", Romanya yapımı "Francesca" ve ev sahibini temsilen Mahmut Fazıl Coşkun imzalı bol ödüllü "Uzak İhtimal". Bu arada iki festivalin ortak noktası olan filme de değinmek gerek: "40. Kapı". Elçin Musaoğlu'nun yönettiği bu sıcacık Azerbaycan filmi, Cottbus'ta da yarışmıştı. Dokunaklı ve insancıl film, bir sürpriz yapabilir belki... Yerli yabancı filmlerden oluşan zengin programı, atölyeler, paneller, sergiler, yayınlar ve ücretsiz sinema kurslarıyla Bursa İpek Yolu da henüz dört yaşında olmasına rağmen, oldukça olgun bir festival artık. Tuhaftır, ilk festivalin jürisinde bulunmamdan mı, Koza Han'ın heybetli çınarları altında kahvemi yudumlayıp izlediğim filmleri düşünürken, kendimi 'evde' hissetmemden mi bilmiyorum; bu şehirle aramda özel bir çekim oldu hep... Çok genç, çalışkan festival ekibi ve özellikle 'basın ve halkla ilişkiler koordinatörü' Hüseyin Namık Yıldırım'ın katkısını unutmamak gerek... Cottbus ve Bursa... Biri Doğu Avrupa'da, diğeri bizim buralarda iki ev adresi gibi... Çatımda film şeritleri...

Siyah beyaz, en büyük Afrika

Clint Eastwood'un yönettiği "Invictus"ta Morgan Freeman'ı, ömrü boyunca ırk ayrımcılığıyla mücadele eden Güney Afrika'nın efsane devlet başkanı Nelson Mandela rolünde izleyeceğiz.

"Gran Torino" ile oyunculuk kariyerini sonlandırdığını beyan etmişti Clint Eastwood. Kamera arkasındaki çalışması ise son sürat devam ediyor. Emektar sinemacının önceleri "The Human Factor" ismiyle anılan yeni filmi "Invictus", Nelson Mandela'nın hayatından kısa bir döneme odaklanan ve sporu merkeze alan politik bir yapım. İsmi Latince 'yenilmez, fethedilemez" anlamına gelen "Invictus", John Carlin'ın Playing the Enemy: Nelson Mandela and the Game that Made a Nation adlı kitabından uyarlandı. İngiliz gazeteci Carlin, The Independent'ın 1989-1995 tarihleri arasında Güney Afrika büro şefiydi. Bu zaman zarfında Mandela ile sık sık görüşmüş ve dost olmuştu.

"Invictus", 1995'te Güney Afrika'da düzenlenen Rugby Dünya Kupası'nı konu alıyor. 1990'da hapisten çıkan Nelson Mandela, 1994'teki seçimleri kazanarak Güney Afrika'nın hem ilk siyahi devlet başkanı hem de demokratik yolla başa geçen ilk yöneticisi olmuştu. Hayatı boyunca ırk ayrımcılığına karşı mücadele eden Mandela, Rugby Dünya Kupası'nı, ülkesinin birliğini sağlamakta ve siyah-beyaz düşmanlığına karşı savaşında iyi bir fırsat olarak değerlendirdi; kaptanı ve oyuncuları beyaz olan Güney Afrika takımını destekledi.

Filmde Mandela'yı Morgan Freeman canlandırıyor. Aktörün adı daha önce de bu tarihi kişiliği canlandıracağı birkaç projede geçmişti. Geçtiğimiz senelerde Güney Afrika'ya giden Freeman, Mandela ile "Invictus" üzerine konuşmuş. "Mandela'yı bir süredir tanıyorum. Ona karşı büyük bir hayranlık ve saygı duyuyorum. Sinemada onu canlandırmak benim için büyük bir onur" demiş aktör. Takım kaptanı Francois Pienaar rolünde ise Matt Damon yer alıyor. Clint Eastwood, Damon'ın performansından pek memnun kalmış görünüyor çünkü sonraki projesi olan "Hereafter"da da onunla çalışma kararı aldı.

Senaryosunu "Don't Say a Word/Sakın Konuşma"dan tanıdığımız ve önümüzdeki sene izleyeceğimiz Guy Ritchie'nin "Sherlock Holmes"ünün de senaristlerinden olan Anthony Peckham'ın yazdığı "Invictus"un adı şimdiden 2010'nun Oscarlar'ı için geçmeye başladı bile. Clint Eastwood adaylık alır mı bilinmez ama Morgan Freeman'ın En İyi Erkek Oyuncu ve Matt Damon'ın da En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu dalında şansının hayli yüksek olduğu konuşuluyor.

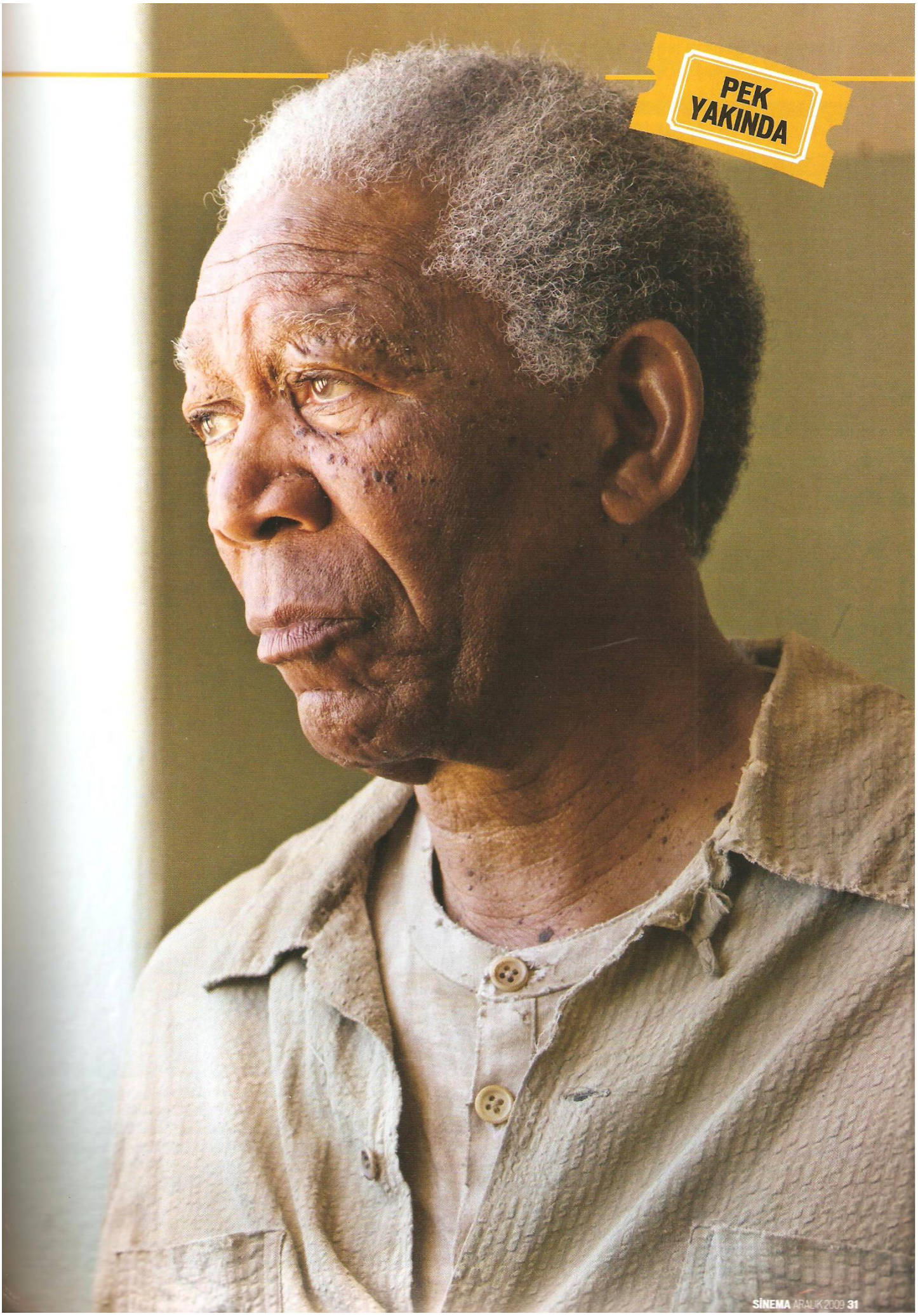
PEK
YAKINDA

HAZIRLIK AŞAMASINDAKİLER

BEL AMI

Guy de Maupassant'ın ikinci romanı olan Bel Ami bir kez daha beyazperdeye aktarılıyor. Hikâyenin kahramanı, Paris'in en nüfuslu ve seçkin kadınlarıyla kurduğu ilişkiler sayesinde şehrin en etkin isimlerinden biri haline gelen gazeteci George Duroy. Filmde genç gazeteciyi "Twilight/Alacakaranlık"ın yıldızı Robert Pattinson canlandıracak. Filmin asıl ağır topları ise Uma Thurman ve Kristin Scott Thomas. Thurman, Paris sosyetesine girmesi için Duroy'a yardım eden, daha sonra da onun eşi olan kadını canlandıracak. Thomas ise Duroy'a abayı yakan sosyete güzelini... Declan Donnellan'ın ilk yönetmenlik denemesi olan "Bel Ami"nin çekimlerine önümüzdeki yıl Paris'te başlanacak.

HANNA

Joe Wright peş peşe iki uyarlama ve dönem filmi ("Pride & Prejudice/Aşk ve Gurur", "Atonement/Kefaret") yönettikten sonra ABD'ye adım atmış ve burada çektiği "The Soloist" ile şimdiki zaman dönmüştü. Bu zaman ve mekan değişikliği Wright'a pek yaramamış; "The Soloist" , yönetmenin ilk iki filmi kadar ilgi görmemişti. Wright yeni projesi "Hanna"da bambaşka bir türe, gerilime yöneliyor. Filmin senaryosu Seth Lochhead ve David Farr'a ait. Hikâyenin merkezindeki 14 yaşındaki Hanna, Doğu Avrupalı bir genç kız. Babası tarafından soğukkanlı bir ölüm makinası olarak yetiştirilen Hanna'nın, Fransız bir ailenin kızıyla kurduğu arkadaşlık, kendi yaşamını sorgulamasına neden olur.

VOICE FROM THE STONE

Kôji Suzuki'nin ünlü eseri "Ringu"yu beyazperdeye kazandıran Hideo Nakata bu sefer de ünlü bir İtalyan romanını sinemaya uyarlayacak. Voice From the Stone adlı kitap, doğaüstü bir gerilim öyküsü anlatıyor. Bu açıdan da "Ringu"yu andırıyor biraz. "Voice From the Stone"da bir kadın psikoloğun öyküsünü izleyeceğiz. Psikoloğun hastası, ölen annesinin ruhu geri gelinceye kadar sessiz kalacağına yemin eden genç bir çocuktur. Doktor zamanla fark eder ki, çocuğun ölü annesi, oğluyla yeniden biraraya gelebilmek için kendi bedenini ele geçirmeye başlamıştır. Filmin senaristi, Pang Kardeşler'in ilk Hollywood işi olan "The Messengers"ı yazan Mark Wheaton olacak.

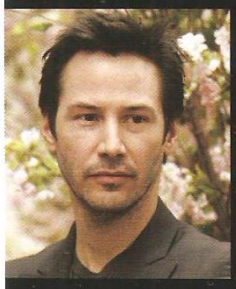

47 RONIN

Keanu Reeves yeni filmi "47 Ronin"de 18. yüzyıl Japonya'sındaki kılıç ustası bir samurayı canlandıracak. Başarılı reklam yönetmeni Carl Eric Rinsch'in ilk uzun metrajı olacak bu filmin senaryosunu ise "Wanted"tan tanıdığımız Chris Morgan yazacak. Filmin konusu bir Japon efsanesine dayanıyor ve kılıç ustası bir grup samurayın öldürülen ustalarının intikamını almak için giriştikleri mücadeleyi anlatıyor.

ADA: ZOMBİLERİN DÜĞÜNÜ

Düğüne giden avlanır

Sinema yazarları Murat Emir Eren ve Talip Ertürk'ün ilk uzun metrajları "Ada: Zombilerin Düğünü" 29 Ocak 2010'da vizyona giriyor. Bu yapım, Türkiye'nin ilk zombi filmi olma özelliğini taşıyor. Birbirlerini uzun süredir tanıyan beş kişilik bir arkadaş grubu, ortak bir arkadaşlarının düğününe katılmak üzere Büyükada'ya gider. Erhan, düğünü ve uzun aralıklarla biraraya gelebilen ekibin mutlu anlarını kayda alabilmek için yanında bir kamera getirmiştir ve sürekli çekim yapmaktadır. Film boyunca tüm izlenenler, bu kameraya yansıyanlardır. Düğünün ilerleyen saatlerinde davetlilere saldıran bir grup zombi, ortalığı kan gölüne çevirir. Başrolleri Ozan Ayhan, Esra Ruşan, Rüya Onal, Onur Buldu, Gülüm Baltacıgil, Kaan Keskin, Bigkem Karavus ve Taner Birsel paylaşırken, Cansel Elçin, Nihat İleri ve Sırrı Süreyya Önder gibi isimler de filmin konuk oyuncu kadrosunda yer alıyor.

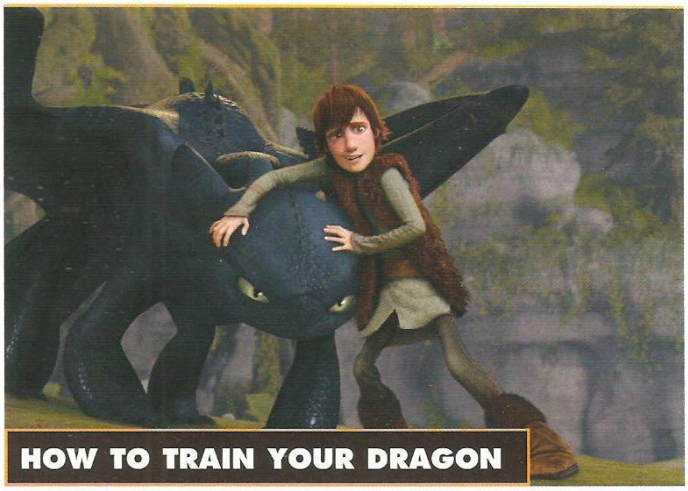

HOW TO TRAIN YOUR DRAGON

Eğitim şart!

DreamWorks Animation 2010'a hızlı giriyor. Stüdyonun yeni yıldaki ağır toplarından biri "How To Train Your Dragon/ Ejderhanı Nasıl Eğitirsin?". Filmin kaynağı, İngiliz yazar Cressida Cowell'in 2003'te yayımlanan ve bir seriye dönüşen aynı adlı çocuk kitabı. Hikâyenin kahramanı, ejderhalarla savaşmanın yaşam biçimi olduğu Berk adasında yaşayan Vikingli delikanlı Hiccup. Kendini kabilesine ve babasına kanıtlamak zorunda olan genç adamın hayatı, yaralı bir ejderha bulması ve onunla arkadaş olmasıyla değişiverir. Bu arkadaşlık uğruna geleneklere karşı gelmekten çekinmez." "How To Train Your Dragon"un yönetmenleri, "Lilo & Stitch"ten sonra ikinci ortak uzun metraj animasyonlarına imza atan Dean DeBlois ve Chris Sanders. Film ülkemizde 23 Nisan 2010'da vizyona girecek.

SALT

Angelina Jolie, pahalı Hollywood aksiyonlarının güçlü kadın kahramanı kimliğine iyice alışmış görünüyor. Tom Cruise'un elinden aldığı söylenen "Salt"un başrolündeki performansının bir buçuk dakikasını görmek bile bunu söylemeye yetecek veriyi sağlıyor doğrusu. Bu yazın ortalarında vizyona girecek "Salt"un geçtiğimiz ay internette dönmeye başlayan kısa fragmanı da Jolie'nin bu seferki macerasının içeriğini açık eder cinsten. CIA'deki görevi esnasında gerçekleştirdiği sorgulardan biriyle açılan fragman, Jolie'nin bir Rus ajanı olduğu iddiasının ortaya atılması ve apar topar merkezden kaçarak, suçsuzluğunu ispat edeceği süre zarfında maceradan maceraya atılmasıyla devam ediyor. Bir kaçak olarak sürdürdüğü yaşamında önce saçlarını boyayıp, elinden geldiğince tipini değiştirmeye çalışan (fragmanın sonlarına doğru "Görevimiz Tehlike" usulü 'yüzden plastik maske soyma'yı bile görüyoruz) Jolie, köprüden atlarken kamyon hizalama, hızla giden trenden atlama, kendisini yakalayan memurları pataklama gibi türlü aksiyonun içine düşüyor fragman boyunca. Az zekâ harcayarak maksimum heyecan alacağımız yaz bombalarından biri hakkında daha etraflıca fikir edinmiş oluyoruz böylece...
http://www.teaser-trailer.com/2009/11/salt-movie-trailer.html

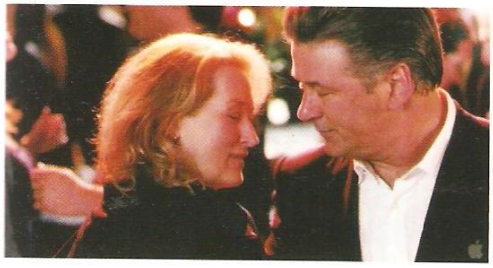

IT'S COMPLICATED

Nancy Meyers'ın günümüz romantik komedi fabrikalarından birini işlettiğini rahatlıkla söyleyebiliriz. 80'lerden bu yana yazar ve yapımcı olarak, 90'ların sonlarından itibaren de yönetmen kimliğiyle yer aldığı romantik komedilerinin her biri kısa sürede 'hit' mertebesine ulaşan yapımlardı. 'Bir Nancy Meyers filmi' de "It's Complicated"in fragmanı için en önemli tanıtım bilgisi kuşkusuz. Elimizde bu kez Meryl Streep, Alec Baldwin ve Steve Martin'den oluşan bir aşk üçgeni var... Fragman bizi öncelikle Jane (Streep) ve Jack (Baldwin) ile tanıştırıyor. İkili, çocuklarının önemli günleri nedeniyle sıkça biraraya gelmek durumunda kalan boşanmış bir çift. Jack, yeni evliliği ve genç karısıyla yoluna devam ederken, bir zaman sonra eski eşi Jane'i mimarıyla (Martin) yakınlaşırken görüyor ve işler arapsaçına dönüyor... Belli ki Meyers gerçekliğinde bu olayı, 'eski çiftin ufak kaçamaklar yapmaya başlaması için ateşli bir neden' şeklinde ele almak da mümkün... Fragmandan anlaşılan o ki, Meyers nispeten genç oyuncularla dolu "Tatil/Holiday"in öncesine, "Aşkta Herşey Mümkün/Something's Gotta Give"in menopoz romantizmine geri dönerek orta yaş ve üzeri karakterlerinin sıkıntılarını eşelemeye devam ediyor.
http://www.itscomplicatedmovie.com/

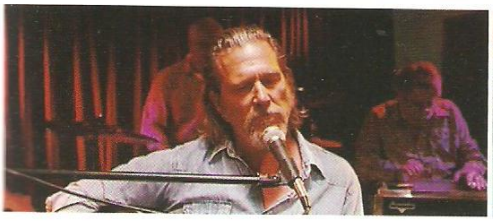

CRAZY HEART

Jeff Bridges'in performansıyla bir süredir adından söz ettiren "Crazy Heart"ın fragmanı geçtiğimiz günlerde yayınlandı. Tüm hikâyenin iki buçuk dakikalık bir özeti niteliğindeki fragman, hayatını pek çok evlilik, yolda geçen kayıp zamanlar ve yüklü miktarda alkolle harcamış country sanatçısı Bad Blake'in (Bridges), bir anda yaşamına giren ve ona her şeye yeniden başlaması için umut aşılayan gazeteci Jean (Maggie Gyllenhaal) ile başlayan dönüşümünü konu alıyor... Fragmandan anlaşılan o ki "Crazy Heart", Oscar avcısı müzisyen dramaları ile Wenders'in "Kapımı Çalma Sakın/Don't Come Knocking"ı arasında bir çizgide seyrediyor. Güney Amerika'nın toz ve topraktan aldığı sarı renk tüm fragmana sirayet etmiş, miskin bir seyirlik sunarken, sonlara doğru 'konuk oyuncu' olarak beliren Colin Farrell ile aniden irkilmek de mümkün. Oscar ve diğer önemli ödüller için aday tahminleri yapılan şu günlerde Bridges'ın heykele ne derece yakın durduğunun cevabı da bu iki buçuk dakikada gizli... *http://www.apple.com/trailers/fox_searchlight/crazyheart/*

KISA KISA

BLACK DYNAMITE

Malzeme: 70'li yılların kirli, kokuşmuş ve ahlaki yanlışlarla dolu blaxploitation akımına bugünden bir selam çakan abukluklar geçidi: silahlar, sopalar, güzel kızlar, türlü aksiyon, bitmez bir öfke, dumanı üstünde bir intikam hikâyesi...
Vaat: Grindhouse'un geleneksel özelliklerine sadık, retro bir eğlencelik.
Beklenti: Tarantino ile Rodriguez'in birkaç sene önce araladığı kapıdan girmeyi bekleyen "Black Dynamite", içeri buyur etmekte sakınca görmeyeceğimiz bir eğlencelik sunacağa benziyor...
http://www.blackdynamitemovie.com/

KICK-ASS

Malzeme: Süperkahraman hikâyelerine ihtişamla bakan genç ve ezik gözler, bu kez kendi maceralarını yaratmanın peşinde. Evdeki malzemelerle kendi aksiyonunu kendin yaratmaca...
Vaat: 'Süperkahraman olmak için süper güçlere ihtiyaç yoktur' mottosu ve tüm iyi niyetiyle yılın sevimli bağımsızlarından biri olmaya aday.
Beklenti: Sürprizli fragmanını gördüğümüzden beri sarsak karakterlerini bir an önce bağrımıza basıp, özdeşleşmek için can atıyoruz... Genç ve yetenekli oyuncu kadrosundan da yeni bir indie yıldızı çıkma ihtimali yüksek gibi görünüyor.
http://www.kickass-themovie.com/

DATE NIGHT

Malzeme: NBC dizileri "The Office" ve "30 Rock"ın yıldızları Steve Carrell ve Tina Fey, ilişkileri rutine dönüşmüş bir çifti canlandırıyor. Baş başa romantik bir yemek için gittikleri restoranda belanın kucağına düşmeleriyle kahkaha ve macera çanları çalmaya başlıyor...
Vaat: Peş peşe gelen tersliklerle dolu bir tek gece hikâyesi ama belki de en eğlencelisi. Mark Wahlberg, James Franco, Mark Ruffalo, Ray Liotta gibi konuk yıldızlar da cabası.
Beklenti: Son yılların en başarılı komedi oyuncularını aksiyonun ortasına atan bir filmden elbette hakkımız olanı bekliyoruz: doyasıya gülmek. Fragmansa beklediğimizi alacağımız yönünde sinyaller veriyor...
http://www.apple.com/trailers/fox/datenight

BELGESELE DOYACAKSINIZ!

"Trompet Cumhuriyeti"

1001 Belgesel Film Festivali, 4-11 Aralık tarihleri arasında 12. kez dünyanın her köşesinden öyküleri İstanbul izleyicisine taşıyacak. Yaklaşık 80 belgeselin gösterileceği festivalin bu yılki davetlileri arasında dünyanın en önemli belgesel film festivallerinden biri olan Amsterdam Belgesel Festivali IDFA'dan Peter van Bueren, Avrupa Belgesel Ağı (EDN) kurucusu ve yıllarca EDN'ye başkanlık etmiş olan Tue Steen Müller de yer alıyor.

Festival programının öne çıkan bölümlerinden biri, Türkiye'den Belgeseller. Antalya Film Festivali'nde En İyi Belgesel seçilen "Ziyaretçiler" ve "5 No'lu Cezaevi", Enis Rıza'nın hayatını kağıt çöpçülüğü yaparak kazanan bir gencin bir sahafa dönüşmesini anlattığı "Çöpte Dostoyevski Buldum"u, Melisa Önel'in feminist-aktivist Esmeray'ın hayatını konu aldığı "Ben ve Nuri Bala" festivalde gösterilecek filmler arasında. Bu yıl festivalde Küba Belgesel Sineması'na özel bir bölüm ayrılacak ve Küba belgeselleri retrospektifi yapılacak.

Festival esnasında film gösterimlerinin yanısıra panel, söyleşi, ustalık dersi ve geceyarısı belgeselleri gibi etkinlikler de gerçekleştirilecek. Festival bir süredir ara verilen bir geleneği de devam ettirecek ve 9.su gerçekleştirilecek olan Uluslararası Belgesel Sinemacılar Konferansı'nı Galatasaray Üniversitesi'nde düzenleyecek. Konferansın konusu ise Bir Sanat Formu Olarak Belgesel Sinema. Film gösterimleri ve yan etkinlikleri, Fransız Kültür Merkezi, Pera Müzesi, Tarık Zafer Tunaya Kültür Merkezi, Muammer Karaca Tiyatrosu, Kumbara Sanat, Nazım Hikmet Kültür Merkezi, Tarihi Sümerbank Binası ve Tütün Deposu'nda gerçekleştirilecek.

İTALYAN HAFTASI

MedFilm Festival Onlus'un İstanbul İtalyan Kültür Merkezi işbirliğiyle düzenlediği 2. İstanbul İtalyan Film Haftası, Alkazar Sineması ve Pera Müzesi'nde gerçekleşecek. İtalya ve Türkiye arası kültürel diyalog ve karşılıklı anlayışı kolaylaştırmayı, İtalyan filmlerini Türkiye'ye yeniden sunarak dağıtımlarını arttırmayı ve sadece sinema sektöründe de değil iki ülke toplumlarının arasındaki işbirliklerine yeni yollar açmayı amaçlayan etkinlik 4-10 Aralık tarihlerinde seyirciyle buluşacak. 2009 yılının vizyona girmemiş yapımları arasından seçilen 10 uzun metrajlı film, kısa filmler ve belgeseller Türkçe altyazıyla gösterilecek. Açılış filmi Ivano De Matteo'nun yönettiği ve burjuva ikiyüzlülüğünü konu alan "La Bella Gente/Güzel İnsanlar". Bir matematik dehasının iş bulma zorluğunu anlatan "Generazione 1000 Euro/1000 Euroluk Nesil" ve İtalya Başbakanı Silvio Berlusconi'nin toplumu nasıl etkilediğini sert bir dille eleştiren "Le ombre rosse/Kırmızı Gölge" öne çıkan yapımlar.

SİNEMAYI YAZAN ADAM

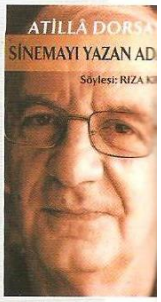

Atilla Dorsay hakkında şimdiye kadar pek çok yazı yazıldı, sayısız röportaj yapıldı. Bunları takip edenler Dorsay'ın İzmir doğumlu olduğunu, mimarlık eğitimi aldığını, uzun süre rehberlik yaptığını, sinema yazarlığı kariyerinin Cumhuriyet ile başladığını bilir mutlaka. Ancak aile köklerinin Yanya'ya uzandığı, ailesinin onu okutmak için zor şartlar altında İstanbul'a geldiği, Cumhuriyet'te yaşadığı sıkıntılı süreçler pek bilinmez. Sinema yazarı Rıza Kıraç, Sinemayı Yazan Adam adlı kitabında Dorsay'ın özel ve mesleki yaşamını okuyucularla buluşturuyor. 2 ay süren ve 13 saati aşan söyleşilerden müteşekkil kitap, Dorsay'ın akıcı üslubu eşliğinde onu yakından tanımak ve bir açıdan da yakın tarihimizin kültürel, politik değişimlerine tanıklık etmek isteyenler için ideal. Eleştirmenliğin yanı sıra gurme ve seyyah kimliğiyle de tanınan Dorsay'ın yeni gezi kitabı Hindistan Sıcağından Norveç Buzuluna'nın çıktığını da ekleyelim.

ARKA PENCEREDEN BAKMAK

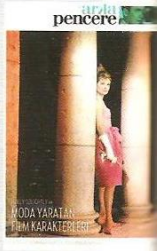

Beş sinema eleştirmeni; Cem Altınsaray, Tunca Arslan, Burak Göral, Murat Özer ve Burçin S. Yalçın, sinema tutkunu görsel yönetmen Bilgehan Aras ve sinema yazarı Kerem Sanatel, Kemal Ekin Aysel gibi meslektaşlarının da katkısıyla haftalık online film kültürü dergisi Arka Pencere'yi hazırladılar. Hitchcock'tan ve Hitchcock filmlerinden ilham alarak hazırlanan, çağdaş tasarımı ve kullanıcı dostu arayüzüyle dikkat çeken Arka Pancere her hafta güncelleniyor. Renkli dosyalarla desteklenen online dergide, ülkemizde gösterime giren her yeni filmin ve DVD piyasasına çıkan tüm yapımların eleştirilerini bulmak mümkün.

TARİHE DÜŞEN KAYIT

Türk Sineması Görsel Hafıza Projesi, Boğaziçi Üniversitesi Mithat Alam Film Merkezi bünyesinde, 2005 yılından beri öğrenciler tarafından yürütülen bir sözlü tarih çalışması... Bugüne kadar 21 sinemacıyla kendi sinema serüvenlerini anlatan sözlü tarih çalışmaları gerçekleştirildi. Ayrıca her sinemacının ortalama 30'ar saat süren görüşmeleri de araştırmacıların kullanımı için Mithat Alam Film Merkezi arşivinde yerini aldı. Mithat Alam Film Merkezi, Görsel Hafıza Projesi'ni Vedat Türkali'den Filiz Akın'a, Tuncel Kurtiz'den Jeyan Mahfi Ayral Tözüm'e, Ülkü Erakalın'dan Aram Gülyüz'e, Duygu Sağıroğlu'ndan Eşref Koçak'a, İzzet Günay'dan Nilüfer Aydan'a Rekin Teksoy'dan Yılmaz Atadeniz'e sinemamızın önemli isimlerinin katıldığı özel bir kokteylde kutladı.

Sinema ve tarih 12. kez elele

11-17 Aralık tarihleri arasında Avrupa Kültürleri Buluşması temasıyla gerçekleştirilecek olan 12. Sinema Tarih Buluşması'nda sinemaseverleri zengin bir gösterim programı bekliyor.

İstanbul Uluslararası Sinema Tarih Buluşması, dünyanın dört bir yanından gelen, sinemadaki en yeni yönelimlerin nabzını tutan heyecan verici filmleri sinemaseverlerin beğenisine sunmaya devam ediyor. Festivalde Avrupa Kültürleri Buluşması, Yeni Keşifler, Dünya Festivallerinden, İnsan Hakları ve Beyazperdenin Tanıklığı: Polonya Sinemasına Bakış gibi başlıklar altında genç auteur'lerin kalıplara ve bilindik yollara meydan okuyan filmlerinden, unutulmaz klasiklere, Cannes, Berlin, Toronto gibi prestijli film festivallerinden ödül ve övgülerle dönen yılın hit'lerine kadar geniş bir yelpazede birçok yapım gösteriliyor.

Cormac McCarthy'nin son romanından uyarlanan "The Road", Türkiye galasını 12. İstanbul Uluslararası Sinema Tarih Buluşması'nda yapacak. Viggo Mortensen, Guy Pearce ve Charlize Theron'un rol aldığı, John Hillcoat imzalı filmin adının Oscar ödüllerinde geçmesi bekleniyor. Claire Denis'in yeni filmi "White Material"in başrolünde Isabelle Huppert yer alıyor. Film, isyanlarla çalkalanan isimsiz bir Afrika ülkesinde, Fransız vatandaşlarının tehlike dolayısıyla tahliye edilmelerine rağmen kahve hasadını bırakıp kaçmayı kabul etmeyen Maria'nın öyküsünü anlatıyor. Martin Scorsese'nin yapımcıları arasında olduğu, Toronto Film Festivali'nin kapanış filmi olarak seyirci karşısına çıkan "The Young Victoria", Üzerinde Güneş Batmayan İmparatorluk'a 63 yıl 7 ay hükmeden, Kraliçe Victoria'nın siyaset ve aşk hayatının perdelerini aralıyor. Jean-Marc Vallée'nin yönettiği filmde başrolde Emily Blunt'u izleyeceğiz. Ian Olds'a Tribeca Film Festivali'nde En İyi Yeni Belgesel Yönetmeni ödülünü getiren "Fixer: The Taking of Ajmal Naqshbandi", son yılların sorunlu coğrafyası Afganistan'a uzanıyor ve Amerikalı gazeteci Christian Parenti'ye tercümanlık yapan Ajmal'in kaçırılması etrafında gelişen trajik olayları konu alıyor. Rebecca Camissa'nın yönettiği "Which Way Home", ABD'deki ailelerine ulaşmaya çalışan Honduras ve El Salvadorlu çocukların umutsuzluk, zorluklar ve hayalkırıklıkları karşısındaki amansız mücadelelerini anlatıyor. Karin Albou'nun yönettiği "The Wedding Song", İkinci Dünya Savaşı sırasında Tunus'ta yaşayan, biri Yahudi diğeri Arap iki genç kızın dostluklarının, birbirlerinin yaşamlarına duydukları merakla gelişen paylaşımlarının ve kurdukları hayallerin Nazilerin ülkeye girişiyle parçalanışını konu alıyor. Beyazperdede cinselliğin cüretkâr temsilcisi Catherine Breillat, "Blue Beard" da Mavi Sakal efsanesine sıradışı bir yorum getiriyor. Alexander Brondsted ve Antonio Tublen'in birlikte yazıp yönettikleri "Original", çevresine uyum sağlamak için çılgınca bir çaba harcayan ve yaşamını başkalarının beklentilerine kurban etmiş Henry'nin sıra dışı deneyimlerine bir pencere açıyor. Film Danny Boyle'un jüri başkanlığını yaptığı 2009 Shanghai Film Festivali'nden En İyi Film ve En İyi Erkek Oyuncu (Sverrir Gudnason) ödülüyle dönmüştü. Genç Macar yönetmen Viktor Nagy'nin Macar Film Haftası'ndan Gene Moskowitz Yabancı Eleştirmenler Ödülü kazanan filmi "Father's Acre" hikâyesini, hapishanede geçirdiği uzun yıllarından ardından oğluna geri dönen baba ile oğlu arasındaki gerilimli ilişki etrafında kuruyor.

"The Young Victoria"

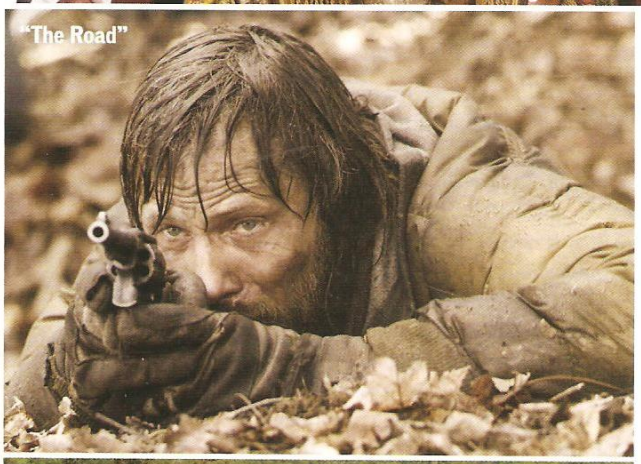
"The Road"

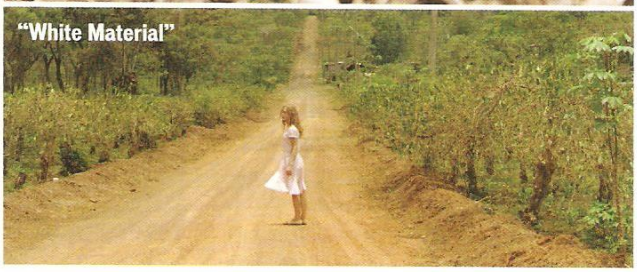
"White Material"

Avrupa ülke sinemaları arasında ayrıcalıklı bir yere sahip olan Polonya sineması, Polonya İstanbul Başkonsolosluğu'nun desteğiyle düzenlenen panorama dahilinde seyirciyle buluşacak. Seçkide büyük usta Andrzej Wajda imzalı "The Ring with the Crowned Eagle" ve Krzysztof Zanussi'nin yönettiği "In Full Gallop" gibi klasik yapıtların yanı sıra Jacek Borcuch imzalı "All That I Love" gibi Polonya'nın yakın tarihinin bunalımlı dönemlerini mercek altına alan güncel örnekler yer alıyor.

12'nci İstanbul Uluslararası Sinema Tarih Buluşması'nda filmlerin Türkiye galaları dahil her film için tüm seansların biletleri öğrenci 4 TL, tam ise 5 TL'den satışa sunulacak. Fransız Kültür Merkezi'ndeki film gösterimleri ise ücretsiz olacak. Gösterimler Alkazar Sineması ve Fransız Kültür Merkezi'nde gerçekleştirilecek.

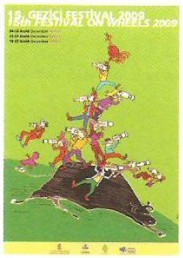

KARŞI FESTİVAL

15 yıldır Türkiye'nin çeşitli yerlerine, birbirinden önemli filmleri ulaştıran GEZİCİ FESTİVAL, bu yılki yolculuğuna 4 Aralık'ta Ankara'dan başlıyor ve 20 Aralık'ta Üsküp'te sona eriyor. Festivalin yarışmasının da gerçekleşeceği, rotaya bu yıl eklenen şehrimizse Artvin.

Gezici Festival 15. kez yola düşmeye hazır. Ankara Sinema Derneği'nin T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın katkılarıyla düzenlediği festival, bu yıl rotasına yeni bir şehrimizi, Artvin'i de katmış bulunuyor. 15 yıldır programına kattığı filmlerle Türkiye'nin farklı coğrafyalarından şehirleri dolaşan festival, son birkaç yıldır yolculuğunu yurt dışına da taşıyor. Bu yılın 'yabancı' durağıysa Üsküp... 4-10 Aralık tarihleri arasında Ankara'da başlayacak bu yılki festival macerası, 11-17 Aralık arasında Artvin'e yön alacak ve 18-20 Aralık aralığında, Üsküp'te sona erecek.

Uluslararası Altın Boğa Film Yarışması

Festivalin son üç yıldır düzenlediği uluslararası yarışma bu sefer Artvin'de düzenlenecek. Yarışmadaki 10 film, büyük ödül Altın Boğa için yarışacak. Artvin Belediyesi'nin katkılarıyla gerçekleşen yarışmanın birincisi, aynı zamanda 10 000 avroluk para ödülüne de sahip olacak. Gümüş Boğa kazanacak ikinci filmin para ödülüyse 5000 avro...

Yarışmada Türkiye'yi iki film temsil ediyor; İnan Temelkuran'ın yönettiği ve önceki ay Antalya'dan En İyi Film dahil 5 ödülle dönen "Bornova Bornova" ve Orhan Eskiköy ile Özgür Doğan'ın beraber yönettikleri, yılın en çok ses getiren Türk filmlerinden birisi olan "İki Dil Bir Bavul". Çeşitli ülkelerden gelen 8 rakip ise yine son derece iddialı. Örneğin Ounie Lecomte'un yönettiği, Güney Kore/Fransa ortak yapımı "Yepyeni Bir Hayat/Yeo-haeng-ja" gösterildiği başka festivallerde beğeniyle karşılanmış, yılın sürpriz başarıları arasında adı anılan, kayda değer bir ilk film. Yine Güney Kore yapımı olan "Bay Kim'in Avare Günleri/Kimssi pyoryugi" ise Toronto, Pusan veya Selanik gibi önemli festivallerin programlarına seçilmiş ve çoğunlukla olumlu eleştiriler almış bir film. Fredrik Edfelt'in yönettiği İsveç yapımı "Bir Kız/Flickan" ise özellikle Berlin Film Festivali'nde kazandığı En İyi İlk Film ödülüyle heyecan ve merak uyandırıyor. Yarışmadaki diğer filmlerse; İrlanda yapımı "Eamon", Fransa yapımı "Elveda Gary/Adieu Gary", Romanya yapımı "Polis, (s.)/Politist, adj.", Singapur yapımı "Burada/Here" ve Şili/Fransa ortak yapımı "Huacho".

"Bay Kim'in Avare Günleri"

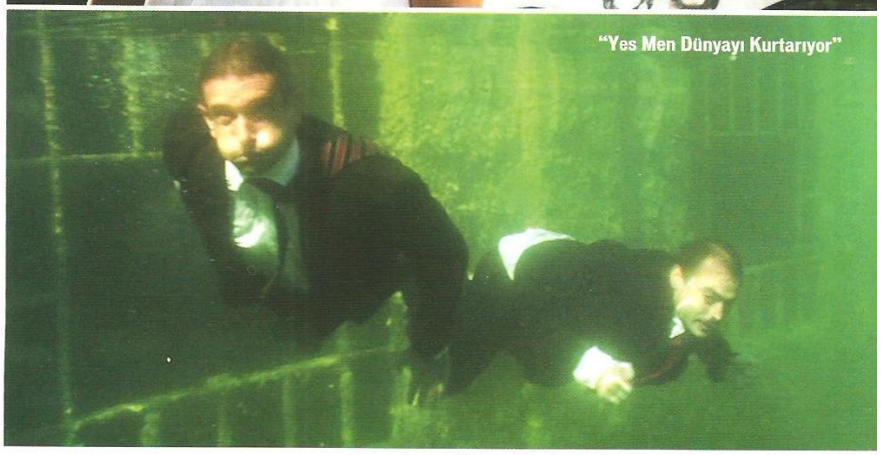

"Yes Men Dünyayı Kurtarıyor"

Karşı Filmler

Festival bu yıl özel bir tema çerçevesinde, son derece ilginç bir seçki sunuyor izleyicilere. Sinema tarihine geçmiş klasikler kadar, yakın dönemin ses getiren örneklerini de barındıran bir toplamla sistemin bireyler üzerinde uyguladığı baskının farklı yüzlerine karşı duruluyor. Örneğin Luis Buñuel'in unutulmaz başyapıtı "Burjuvazinin Gizli Çekiciliği/Le charme discret de la bourgeoisie" veya Jean Vigo'nun nadiren izlenebilen müthiş filmi "Hal ve Gidiş Sıfır/Zéro de conduite" elbette bu seçkide yer alıyor, Burjuvaziye Karşı ve Eğitime Karşı başlıkları altında... Seçkinin sürprizleri arasındaysa, ülkemizde filmlerini ne yazık ki nadiren izleyebildiğimiz Danièle Huillet ve Jean-Marie Straub'un kısa filmleri "Tekrarlamaç/En rachâchant" ve animasyon ustası Raoul Servais'nin başyapıtlarından "Renk Korkusu/Chromophobia" özellikle dikkat çekiyor. "Tekrarlamaç" Eğitime Karşı başlığı altında "Hal ve Gidiş Sıfır"a eşlik ederken, "Renk Korkusu" da Avi Mograbi'nin belgeseli "Z32" ile bera-

FARKLI ÜLKELERDEN 10 FİLM ALTIN BOĞA ÖDÜLÜ İÇİN YARIŞACAK.

"Bir Kız"

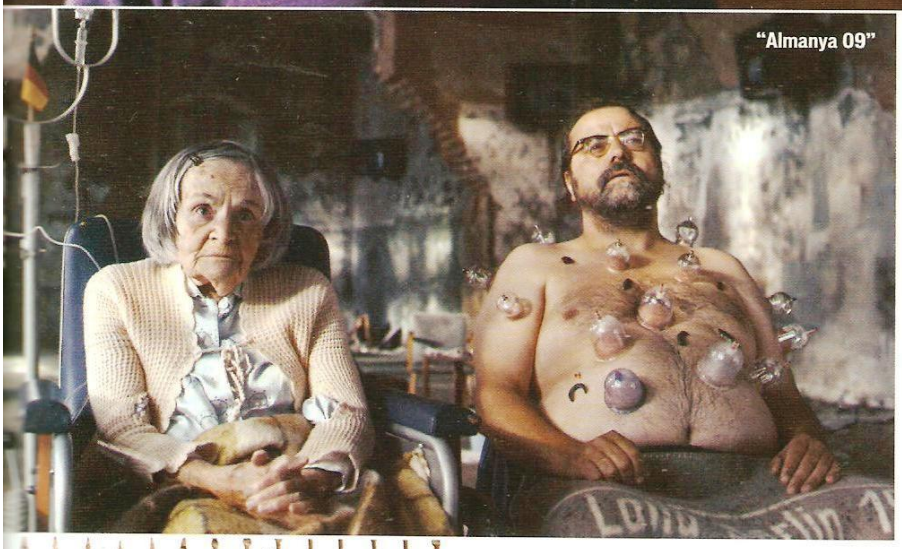

"Almanya 09"

"Yepyeni Bir Hayat"

ber Militarizme Karşı başlığında yer alıyor. François Ozon'un tanınmasını sağlayan ilk uzun metraj filmi "Sitcom" Cinsiyetçiliğe Karşı başlığı altında gösterilirken, Shane Meadows'un yönettiği son yılların en beğenilen filmlerinden "Burası İngiltere/This Is England" da Milliyetçiliğe Karşı duruyor. Seçkideki diğer filmler ve başlıklarsa şöyle; Kapitalizme Karşı başlığında "Evet Efendim/Yes Men" ve "Yes Men Dünyayı Kurtarıyor/The Yes Men Fix the World", Otoriteye Karşı başlığında "Burma VJ: Kapalı Bir Ülkeden Haberler/Burma VJ: Reporter i et lukket land", Savaşa Karşı başlığında Jean-Pierre Melville'in başyapıtlarından "Denizin Sessizliği/Le silence de la Mer", İşkenceye Karşı başlığında yılın ses getiren belgesellerinden "5 No'lu Cezaevi" ve Sömürüye Karşı başlığında Ken Loach'un yönettiği "Ekmek ve Güller/Bread and Roses".

Almanya 30 Yıl Önce 30 Yıl Sonra

Berlin Duvarı'nın yıkılışı nedeniyle yakın dönem Alman tarihi gündemdeyken, Gezici Festival çok özel iki filmi beraber göstererek bu döneme bakıyor. 1978 Batı Almanya yapımı "Almanya'da Sonbahar/Deutschland im Herbst" Yeni Alman Sineması akımının simge filmlerinden birisi olarak kabul edilir. Dönemin Batı Alman sinemasının en önemli yönetmenlerinden 11 tanesinin (Alexander Kluge, Rainer Werner Fassbinder, Edgar Reitz, Volker Schlöndorff, vd.) beraber yönettiği bu omnibus film, 1977 yılının sonbaharında Batı Almanya'da Stammheim Hapishanesi'nde tutuklu bulunan RAF örgütünün dört öncü üyesinin şaibeli intiharı ve buna paralel olarak ünlü işadamı Hanns-Martin Schleyer'in örgüt tarafından kaçırılması ve öldürülmesi gibi olayları kapsayan, toplumsal bir panik ve paranoya döneminin portresini ortaya koyuyor. Birbirinden farklı tarzlara sahip olan yönetmenlerin filmleri, arka arkaya eklenen bir kısa film seçkisinden çok, bütün bir algıya ve kolektif bir üretim sürecine denk düşüyor.

Zamanında çok ses getiren "Almanya'da Sonbahar"a gönderme olarak geçtiğimiz yıl çekilen ve ilk gösterimi bu yıl Berlin Film Festivali'nde gerçekleşen "Almanya 09/Deutschland 09" ise günümüz Alman sinemasının en önemli yönetmenlerinden bazılarını bir araya getiriyor. Tom Tykwer, Fatih Akın, Wolfgang Becker, Nicolette Krebitz, Dani Levy, Angela Schanelec, Romuald Karmakar ve Christoph Hochhäusler toplamda yer alan 13 yönetmenden bazıları... Yönetmenlerin bugünün Almanyası'na dair çektikleri kısa filmlerden oluşan film, aslında gönderme yaptığı "Almanya'da Sonbahar"dan farklı bir yapıya sahip; "Almanya 09"da filmler net şekilde birbirlerinden ayrılmakta. Öte yan-

"Uku Ukai"

LİTVANYALI AVANGART YÖNETMEN AUDRIUS STONYS'İ GEZİCİ FESTİVAL SAYESİNDE KEŞFEDECEĞİZ.

dan bu iki filmi aynı program dahilinde izlemek ve karşılaştırmak, kuşkusuz sinemaseverler için zihin açıcı bir deneyim.

Özel Gösterimler

Ken Loach'un bu yıl Cannes'da yarışan yeni filmi "Hayata Çalım At/Looking for Eric" de Gezici Festival'in programında yer alıyor. Benzer şekilde vizyon öncesi seyirciyle festival programında buluşacak bir diğer filmse Michael Moore'un yeni belgeseli "Kapitalizm: Bir Aşk Hikâyesi/Capitalism: A Love Story".

Festival 2009 yılının Türk sinemasından özel bir seçkiyi de seyirciyle buluşturuyor. Pelin Esmer'in "11'e 10 Kala"sı, Zeki Demirkubuz'un "Kıskanmak"ı, Mahmut Fazıl Coşkun'un "Uzak İhtimal"i ve Kutluğ Ataman'ın "Aya Seyahat"i bu seçkide yer alan filmler. Ekim ayı içerisinde kaybettiğimiz, Türk sinemasının ustalarından Halit Refiğ de festivalde en özel filmlerinden birisi olan "Teyzem" ile anılacak.

Geçtiğimiz yıllarda kısa metraj filmlere programında hep özel bir yer ayıran Gezici Festival, bu yıl da çeşitli başlıklar altında dünyanın çeşitli ülkelerinden özenle yapılmış bir seçkiyi seyirciyle buluşturacak. Kısa İyidir ve Kısaca Brezilya bölümleri kadar, Litvanyalı avangart yönetmen Audrius

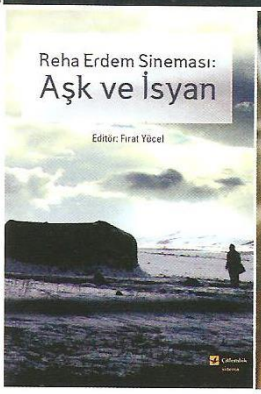

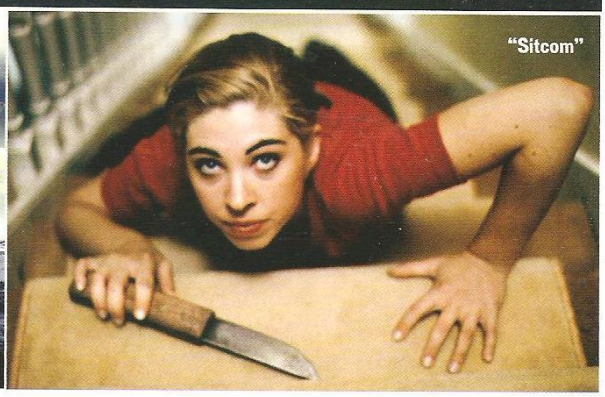

"Sitcom"

Stonys'e ayrılan özel bölümdeki kısa filmler de bu alanın meraklıları tarafından kaçırılmamalı. Festivalin küçük sinemaseverleri de unutmadığını, Polonya ve Almanya'dan seçilmiş kısa ve uzun metraj çocuk filmlerinin de programda yer aldığını unutmadan ekleyelim.

Festival Etkinlikleri

Gezici Festival film gösterimlerini, bu yılki yolculuğunun çeşitli ayaklarına dağıttığı yan etkinliklerle de zenginleştiriyor. Programdaki Karşı Filmler bölümüyle ilişkili olarak, Karşı Söyleşi başlığıyla düzenlenecek olan panelde Ahmet Gürata, Andreas Treske, Kurtuluş Özgen ve Ersan Ocak konuşmacı olarak yer alıyor. Panel 8 Aralık günü Ankara'da, Çağdaş Sanatlar Merkezi'nde gerçekleşecek.

Artvin'de ise dört ayrı atölye çalışması yapılacak. Yeşim Ustaoğlu yönetmenlik, Derviş Zaim senaryo, Ahmet Gürata ve Andreas Treske belgesel film yapımı, NISI MASA Türkiye ise sinema yazarlığı üzerine birer atölye çalışması yürütecekler.

Her yıl sinema kitaplarıyla da programını zenginleştiren Gezici Festival, bu yıl da Reha Erdem sineması üzerine, farklı yazarların kaleminden çıkma makalelerin biraraya getirildiği bir kitap hazırladı. Editörlüğünü Fırat Yücel'in üstlendiği, Çitlembik Yayınları'ndan çıkacak olan kitap Reha Erdem Sineması: Aşk ve İsyan adını taşıyor. ■

YURTİÇİ KARGO'DAN EKONOMİYE DESTEK

Aralık'a kadar paket ve dosya
önderilerinizde **%25 indirim***
zi bekliyor!

ayatı kolaylaştıran yenilikler
aima Yurtiçi Kargo'dan.

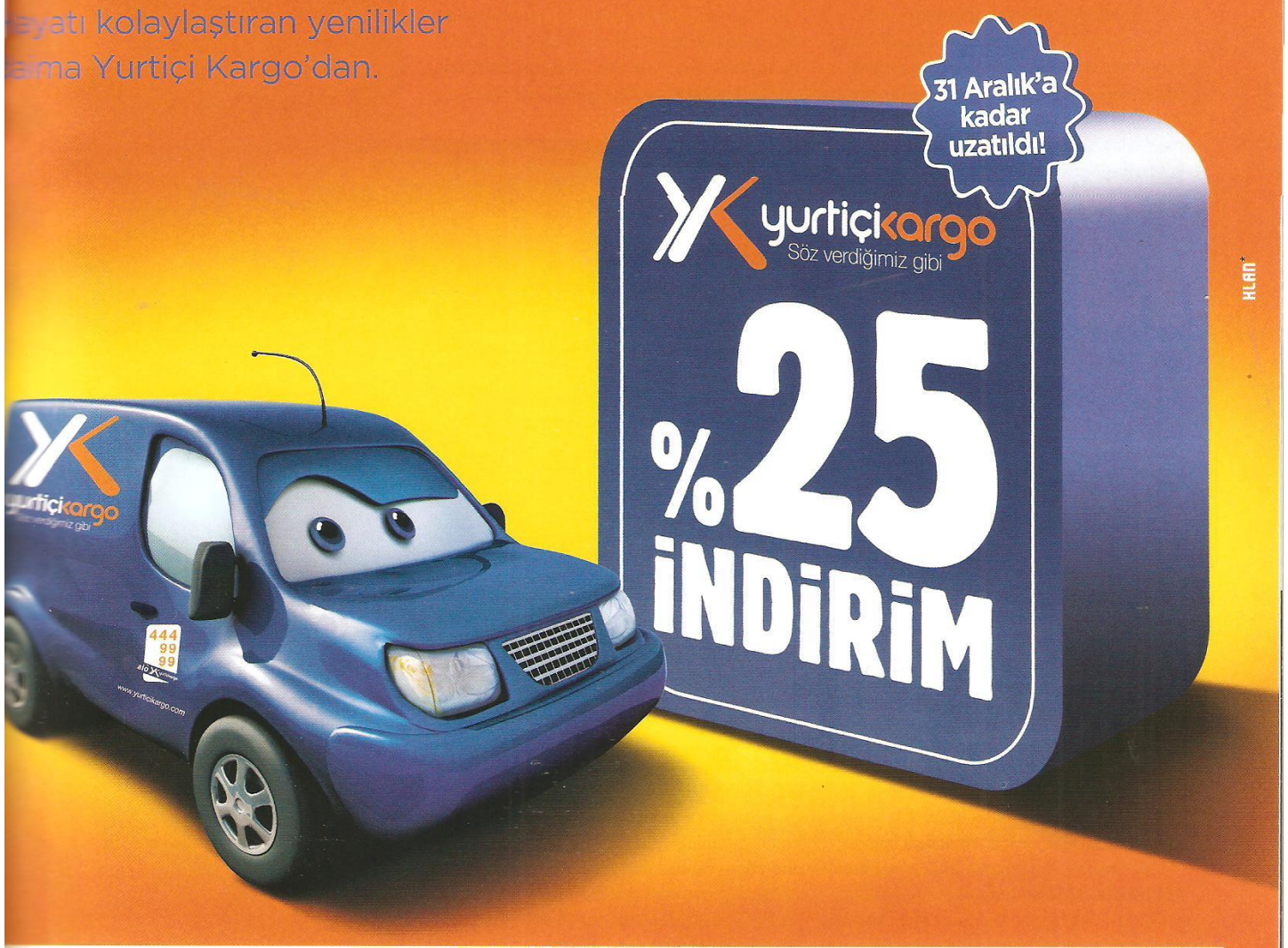

444 99 99
alo yurtiçikargo

www.yurticikargo.com

yurtiçikargo
Söz verdiğimiz gibi

*Kampanya, 1 kg'a kadar tüm şehirler arası standart gönderiler ve VIP 24 için geçerli olup, indirim taşıma fiyatı üzerinden uygulanacaktır. İndirim, başka bir kampanyadaki indirimle birleştirilemez. VIP 24, dosya ve paketlerin teslimat sürelerinin 2 gün olduğu illerde bu süreyi 1 güne indiren ekspres gönderi hizmetidir.

'GENÇ' VE BAĞIMSIZ

Bu yıl 58. kez düzenlenen Uluslararası Mannheim-Heidelberg Film Festivali, korumakta ısrar ettiği 'keşif festivali' kimliğiyle genç yönetmenlere filmlerini seyirciyle buluşturma imkânı sağlamaya devam ediyor.

ENGİN ERTAN

Sinema seyircisi, filmlerin üretim ve tüketim şekilleri, ister istemez zamanla değişiyor. Bu değişim teknolojiye, ekonomik koşullara, bunlarla ilgili taleplere kaçınılmaz şekilde bağlı. Bu süreçte ister istemez sinemaların ve elbette festivallerin işlevi de farklılaşabiliyor. İşin kaçınılmaz ve reddedilemeyecek bir 'ticari' boyutu var, dolayısıyla yolun başındaki genç bir yönetmenin filmini perdede seyirciye ulaştırması da giderek güçleşiyor. Ya istisnai bir başarı, ya çok güçlü bir yapımcı/dağıtımcı, ya da projeye bir yerinden dahil olan sektör içerisinden 'güçlü' ve 'etkili' bir isim gerekli. Belki çok idealist bir yaklaşım ama işin niteliğinden bağımsız olarak genç bir yönetmenin ilk filmini 35mm formatında seyirciye sunma şansının azalması üzücü. Evet, festivallerin bu işlevini belki günümüzde dijital formatlar veya internet üzerindeki video paylaşım siteleri alıyor ama rekabet çok güçlü ve acımasız. Çekilen bir filmin internetteki 'görüntü çöplüğü' içerisinde kaybolma ihtimali, keşfedilmesinden daha yüksek sanki.

Durum böyleyken kimi 'konsept' festivallerin önemi de artıyor. Örneğin bu yıl 58. kez düzenlenen Uluslararası Mannheim-Heidelberg Film Festivali, programında genç yönetmenlerin filmlerine yer vermekte, bir keşif festivali kimliğini korumakta ısrarını sürdürüyor. Elbette büyük kısmı ilk kez gösterilen, çoğunun etrafında henüz bir 'internet fenomeni' oluşmamış bu filmlerin arasından kolay kolay bir başyapıt, şaşırtıcı bir keşif çıkmıyor. Her ne kadar söz konusu festival tarihi boyunca Jarmusch'tan Fassbinder'e, Wenders'ten Kieslowski'ye, sonraki yıllarda sinema tarihine geçecek pek çok önemli yönetmene ilk filmleriyle ev sahipliği yapmış olsa da...

İlk uzun metraj filmiyle Mannheim'da ödül kazanmış, uluslararası arenaya çıkışını buradan yapmış bir diğer usta yönetmen, Atom Egoyan, bu yıl festivalde özel bir ödüle layık görüldü. Egoyan'ın teşekkür konuşmasında söylediği bir söz son derece anlamlıydı; "Ben aslında burada doğdum". Festivalin bu yılki programına baktığımızda, sonraki yıllarda Egoyan kadar ses getirecek genç bir yönetmen keşfedildi mi, şimdilik karar vermek güç. Bunun için mutlaka beklemek lazım. Fakat festivalin yarışmalı bölümünde ödül kazanan veya kazanmayan son derece ilginç kimi film-

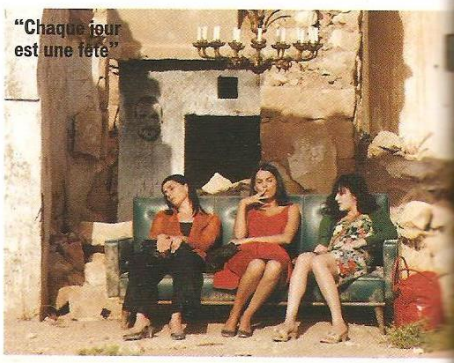

"(Untitled)", "Son Mevsim: Şavaklar"la birlikte Jüri Özel Ödülü'ne layık görüldü.

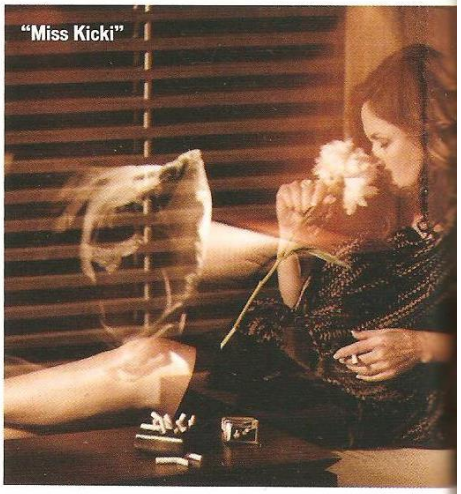
"Miss Kicki"

ler bulunduğunu belirtmek gerek.

Örneğin Beyrut doğumlu, Paris'te yaşayan Dima el-Horr'un ilk uzun metraj filmi "Chaque jour est une fête" gerçekten ilgiye değer bir yönetmeni haberleyen, özenli mizansenleri ve kendine has mizah duygusuyla öne çıkan, belki de hepsinden önemlisi, slogan atmadan politik olmayı beceren hâliyle festivalin en iyi filmlerinden birisiydi. Her ne kadar yarışma filmlerini değerlendiren jüriden "Chaque jour est une fête"e ödül çıkmamış olsa bile, Toronto ve Roma gibi iki prestijli festivalin daha programına kabul edilmiş bu filmin önünün açık olduğu kesin.

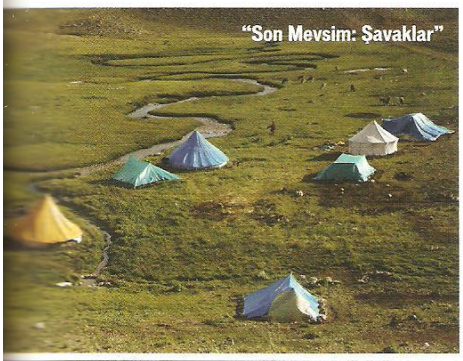
"Son Mevsim: Şavaklar"

Festivalden üç önemli ödülle dönen (ana jüri tarafından mansiyona, FIPRESCI ve Kiliseler Birliği jürisinceyse ödüle layık görüldü) İsviçre yapımı "Coeur animal" da özellikle etkileyici görüntü yönetimiyle dikkat çekti. Séverine Cornamusaz'ın yönettiği, Alpler'de yaşayan sert karakterli bir çiftçinin değişimini anlatan film, senaryosunda kimi aksaklıklar taşısa bile kendine özgü ritmi ve görselliğiyle tatmin edici bir düzey yakalıyordu.

Håkon Liu'nun yönettiği, yine bir ilk film olan İsveç/Tayvan ortak yapımı "Miss Kicki" ise geleneksel anlatım tekniklerine yakın duran, karakter merkezli bir dramaydı. Liu, her ne kadar yenilikçi çabalara girişmese bile, birkaç aksaklığa rağmen hikâyesini sorunsuz şekilde anlatmayı becermesi, ayrıca oyuncularından aldığı üst düzey performanslar (başrol-deki İsveçli ünlü aktris Pernilla August kadar, filmin genç oyuncuları Ludwig Palmell ve Huang Ho da takdir topladı) nedeniyle takip etmeye değer bir yönetmen olarak aklımıza kazındı. "Miss Kicki" jüri tarafından da adını Rainer Werner Fassbinder'den alan, festivalin ikinci büyük ödülüne layık görüldü.

Özellikle, etkileyici görüntü yönetimiyle dikkat çeken İsviçre yapımı "Coeur animal" festivalde üç önemli ödül kazandı.

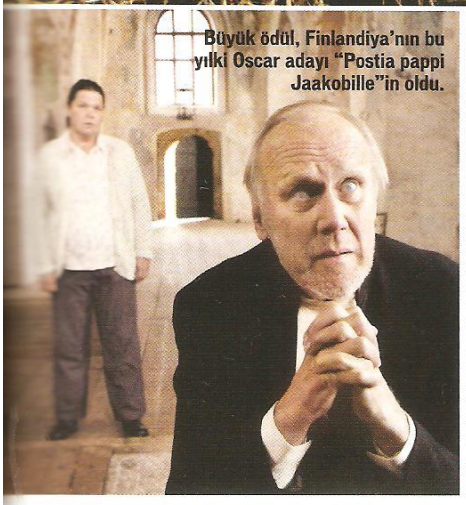
Büyük ödül, Finlandiya'nın bu yılki Oscar adayı "Postia pappi Jaakobille"in oldu.

Festivalin büyük ödülüyse Finlandiya'nın En İyi Yabancı Dilde Film kategorisi için bu yılki Oscar aday adayı olan "Postia pappi Jaakobille"ye gitti. Son derece teatral bir tarza sahip olan bu filmin ders verici hâli ve aşırı duygusal içeriğiyle bir kesim seyirciyi etkileyebileceği şüphesiz, fakat 1971 doğumlu yönetmen Klaus Härö'nün bizce son derece demode bir işe imza attığını eklememiz lazım. Oscar yarışında ilk beşe kalacağını pek sanmasak bile, Mannheim'da kazandığı büyük ödülün de etkisiyle "Postia pappi Jaakobille"nin en azından festival ağında önümüzdeki aylarda belirli bir ilgi göreceğini tahmin etmek güç değil.

Jürinin Özel Ödül'e layık gördüğü iki yarışma filmiyse bu toplam içerisinde gerçekten ilginç noktalarda yer alıyordu. Bunlardan Jonathan Parker'ın yönettiği "(Untitled)" bir yandan mütevazı bir Amerikan bağımsızı olmakla beraber, prodüksiyon açısından yarışmadaki çoğu örneğin yanında biraz daha 'avantajlı'ydı. Diğer yandan Parker'ın filminin rahat izlenir hâli ve tüm hafifliğine rağmen, günümüz sanat dünyasının ticari ilişkileri üzerine kayda değer sözler söylemeyi de başardığını eklemek gerek.

Özel Ödül kazanan diğer filmse yarışmadaki tek belgesel olan, Kazım Öz'ün yönettiği "Demsala Dawî: Sewaxan/Son Mevsim: Şavaklar" oldu. Göçebe Şavakların çeşitli doğal, ekonomik ve politik koşulların etkisiyle yavaş yavaş yok olmaya yüz tutan yaşama tarzını bir yıl boyunca, mevsimlere bölerek anlatan film, sembolik bir düzlemde Şavaklar'ın karşı karşıya olduğu zorluklarla ezilen pek çok farklı grubun (hayvanlar, kadınlar, çocuklar veya Kürtler gibi) kaderi arasında paralellikler kuruyordu. Öz'ün tüm bunları söz yerine resimlerle anlatmayı seçmesi ve kurmaca filmlerinden tanıdık kimi biçimsel tercihleri burada da sürdürmesi, "Şavaklar"ı dikkat çekici bir belgesel hâline getiriyordu. Genellikle olumlu tepkiler alan filmin, festivalden bir ödülle ayrılması da kimseyi şaşırtmadı.

YARIŞMADAKİ TEK BELGESEL OLAN KAZIM ÖZ'ÜN FİLMİ "SON MEVSİM: ŞAVAKLAR"IN FESTİVALDEN BİR ÖDÜLLE AYRILMASI KİMSEYİ ŞAŞIRTMADI.

Yazının başında bahsettiklerimize dönersek, andığımız bu filmlerin kazandıkları ödüller veya topladıkları övgülerle en azından başka festivaller ve dağıtım için önemli bir şans elde ettikleri aşikâr. Dolayısıyla Mannheim'ın genç yönetmenlere tanıdığı şansla, bağımsız ruhunu koruyan bir festival olduğunu da teslim etmek gerekiyor. 58 yaşında bunu hâlâ başarabilmekse, kuşkusuz önemli bir başarı. ■

ALKAN AVCIOĞLU

MARC WEBB

İlk atışta hedefi tutturdu.

"İnsanlara 'Bu onun ilk filmi, ama daha önce çok sayıda müzik videosu çekti.' dediğinizde ilk düşünceleri 'tatlı ama içi boş bir film çekecek' gibi oluyor. Ama doğrusu hiçbir şey bu kadar uzak olamaz" diyor Joseph Gordon-Levitt, Marc Webb'in ilk filmi "Aşkın (500) Günü"nün başrol oyuncusu. Alan Parker, Tony Scott gibi isimlerin 1980'lerde araladığı kapıdan ilerleyerek 1990'lardan sonra David Fincher, Spike Jonze gibi isimler Hollywood'la müzik videosu yönetmenlerinin evliliğinin ne kadar yaratıcı olduğunu ispatlamıştı. Ama rüzgar çabuk dindi denebilir. Gösterişli görüntüler ve jet hızında bir kurguyla ele yüze bulaştırılmış, sayısız içi boş filmden sonra, artık günümüzde müzik videosu sektöründen sinemaya transfer olmak ortaya çıkacak filme dair iyi şeyler çağrıştırmıyor. Ancak Marc Webb çok uzun bir aradan sonra, nihayet bu vargıya bir istisna oldu.

Marc Webb de "7 ya da 8 yıl öncesine göre müzik videosu yönetmeni olmak kötü bir şey" diyor. Bu yüzden ilk filminde görselleri değil anlatısını ve karakterlerini umursamak konusunda çok dikkatli olduğunu belirtiyor. Bu konuda amacına ulaştığı da söylenebilir, keza "Aşkın (500) Günü" Sundance'ten başlayarak senenin en çok konuşulan filmlerinden ve de aynı zamanda başarılarından biri oldu. Küçük bütçesine rağmen, kulaktan kulağa yayılarak iyi bir gişe başarısı elde eden film, son yılların en iyi romantik komedisi olarak da nam saldı. Sadece bir romantik komedi olarak ele almak ne kadar adil olur bilinmez ama film gerçekten de "Teklif", "Kadın Aklı, Erkek Aklı" gibi bu seneki romantik komedilerin yanında bir can simidi gibiydi.

Hem eleştirmenlerin hem de izleyicilerin beğenisini fazlasıyla kazanan filmin kalbi kuşkusuz ki Gordon-Levitt ve Zooey Deschanel'in perdedeki varlıkları ve uyumlarıydı. Lakin ortaya çıkan bu uyumun hakkını vermek için "Aşkın (500) Günü"nün benzer bağımsız filmler ya da ilk yönetmenlik girişimleri gibi dağılmamasını sağlayan, doğru enerjiyi bir arada tutan Marc Webb'in yönetmenliğini akıldan çıkartmamak gerek. 34 yaşındaki yönetmenin elindeki malzemeyi ve hikayeyi çok iyi kavradığı besbelli. Webb ilk filminde sayısız yeniliklerle dolu olan senaryoyu özgün bir kurgu ve fikirleri tükenmek bilmeyen bir anlatımla perdeye aktardı. Aslında ortada kağıt üzerinde bir eleştirmenin kabusu olabilecek kadar postmodern sekans, biçimsel numara ve lineer olmayan bir kurgu çizgisi vardı. Ancak tam da bu bağlamda Webb'in asıl marifeti onca süsten basit ve bütünlüklü bir atmosfer çıkarabilmesiydi. Film benzer yeniliklere soyunan ilk filmlerin aksine birbirinden kopuk duygusuz video klipler galerisi gibi değil tam aksine şaşırtıcı derecede samimi durmayı başarıyordu. Nitekim bu kadar iyi yönetilmiş olmasa "Aşkın (500) Günü" kendini "Annie Hall" ve "Sensiz Olmaz" gibi klasiklerin yanında anılırken bulmazdı.

Müzik videosu alanında 10 seneyi bulan kariyeriyle Marc Webb'in yetenekleri tartışma götürmez. Ancak bu yeteneklerin sinemaya nasıl yansıyacağı şüphesiz ki bir merak konusuydu. Webb ilk filmiyle bu zorlu sınavı geçtiği gibi, ardından gelecekler için de umutları hayli arttırdı diyebiliriz. Webb'in bundan sonra ne yapacağına gelince, favori yönetmenlerini Mike Nichols, Peter Weir ve Alfonso Cuaron olarak sıraladığını hatırlamakta fayda var. Nitekim her fırsatta yönetmenlikte zanaatkarlığı önemsediğini belirten bir isim Webb. Sinemada ilgisini asıl çeken şeylerin hikaye-anlatımı ve atmosfer inşa etme olduğunu belirtiyor. Bu yüzden Webb'in tek bir türe hapsolmayacağını bambaşka janrlarda çalışacağını kestirmek zor değil. Keza Universal için bir müzikal yöneteceği dedikoduları ortalıkta dolaşan yönetmenin sıradaki projeleri arasında kendi yazıp yöneteceği "Age of Rage" adında bir fantastik film ve Danimarkalı yönetmen Ole Bornedal'ın gerilim filmi "Just Another Love Story"iy yeniden çekmek bulunuyor. Hollywood'ta majör film stüdyolarının Marc Webb'in peşini bırakmayacağı ve onu ilerleyen yıllarda bazı büyük projelerin yönetmenlik koltuğunda göreceğimizi tahmin etmek pek güç değil.

15. gezici festival

04-10 Aralık Ankara
11-17 Aralık Artvin
18-20 Aralık Üsküp

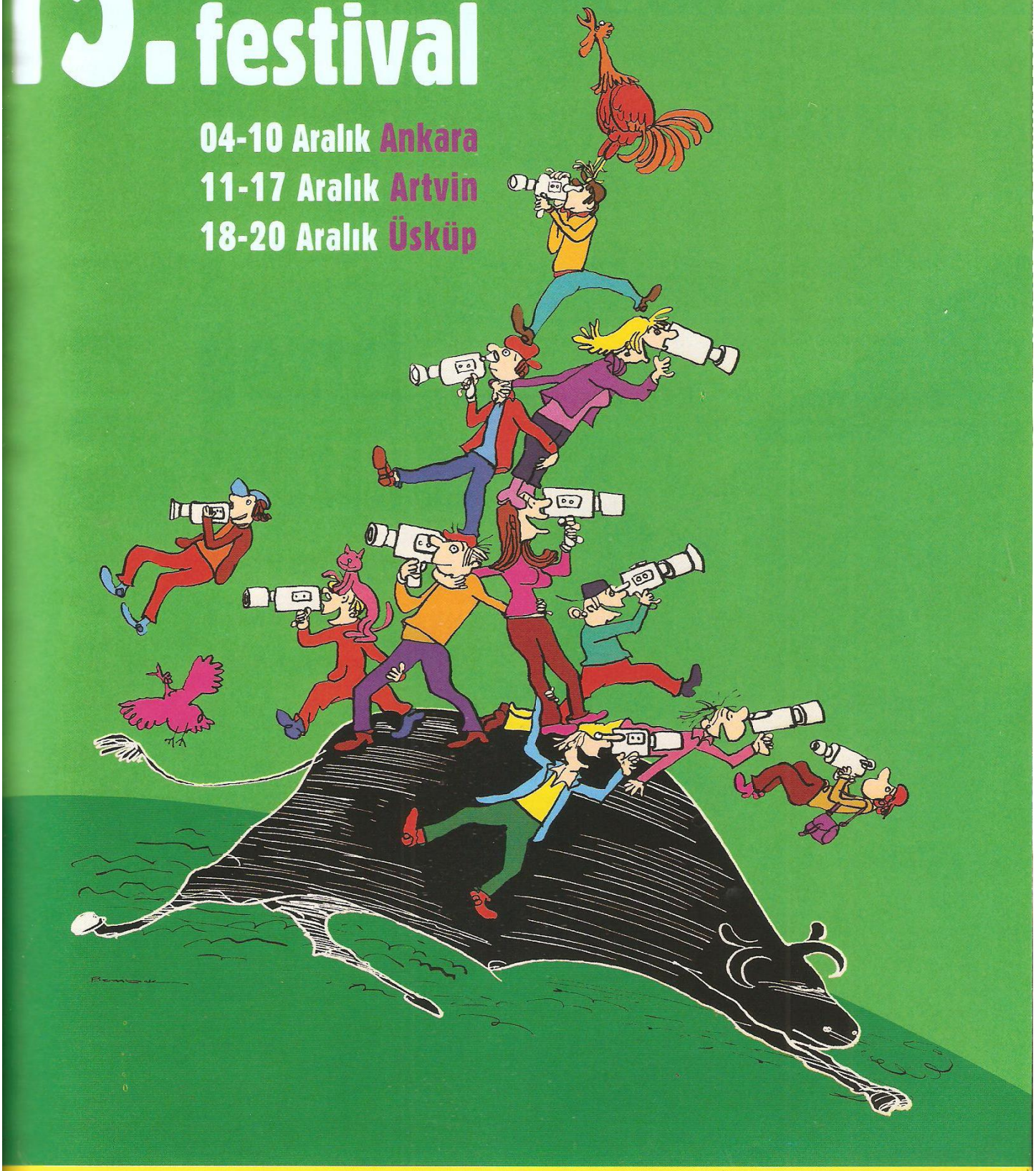

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
ARTVİN VALİLİĞİ
ARTVİN BELEDİYESİ
ÇANKAYA BELEDİYESİ
ANKARA SİNEMA DERNEĞİ
ANKARA CINEMA ASSOCIATION

EBRU ÇELİKTUĞ

"ÖZLEM'İ ANLADIM"

Bu yılki Antalya Film Festivali'nin genç yıldızlarından DAMLA SÖNMEZ, "Bornova Bornova"da hem güzelliği hem de başarılı performansıyla göz dolduruyor.

"Kendimi bildim bileli oyuncu olmak istiyorum" diyor Damla Sönmez, "Annem anlatıyor, tiyatro oyunlarına götürmeye başlamış beni ve ağzımdan hiç 'astronot olacağım, dansöz olacağım' gibi şeyler çıkmamış!". Cansel Elçin'in çektiği "Kampüste Çıplak Ayaklar"da Ebru karakteriyle ilk sinema deneyimini yaşayan genç oyuncu, Yeditepe Üniversitesi'ndeki oyunculuk eğitiminin üçüncü yılında şu anda. 16 yaşından beri de televizyon dizilerinde rol alıyor.

3 Mayıs 1987'de İstanbul'da dünyaya gelen Damla Sönmez, bir başka genç yönetmenin, İnan Temelkuran'ın "Bornova Bornova" projesinde de yer aldı ve ekim ayında gerçekleşen 46. Antalya Altın Portakal Film Festivali'nde En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu Ödülü'nü kazandı.

İlkokula başladığında Mimar Sinan Üniversitesi'nde yarı zamanlı keman ve piyano okuyan Sönmez, mimar bir baba ve bilgisayar mühendisi bir annenin kızı olarak, spordan sanata pek çok alanda faaliyetlerin içerisinde büyümüş. İlkokul dördüncü ve beşinci sınıfta Müjdat Gezen Sanat Merkezi'nin kursuna gitmiş. Saint Joseph Lisesi'nin tiyatro çalışmalarına dört sene arka arkaya devam etmiş. Lise sonda, zor bir dil olan Fransızca gözünü korkutsa da; üniversite için Fransa'ya başvuran arkadaşlarına gönülsüz de olsa katılmış ve Sorbonne Üniversitesi'nin tiyatro bölümüne kabul edilmiş. Bir yıl kalıp geri dönmesinin nedenlerini ise şöyle açıklıyor: "Sorbonne akademisyen yetiştiren bir okul, son derece kuramsal dersleri var, haftada iki kez oyunculuk dersleri vardı, onda bile kendi yazdığımız oyunları oynuyorduk. Daha çok metin yapısı ve dramaturji üzerine çalışıyorduk. Bir oyuncunun bunları da bilmesi gerektiğine inanıyorum ama açıkçası istediğim şey bu değildi. Küçüklüğümden beri istediğim bir şeyin yan dalıyla meşgul olmak istemediğim için bir sene sonra İstanbul'a döndüm."

Şimdi fırsat buldukça Londra'ya çeşitli oyunculuk atölyelerine katılmaya (Jillian O'Dowd'un oyunculuk atölyesi mesela) gidiyor. Televizyon oyunculuğunu asla küçümsemediğini söyleyen oyuncu, artık yurtdışında kamera önü oyunculuğu derslerinin de verildiğini ve bunun, oyunculuğun bir diğer kulvarı olduğunun altını çiziyor. Tiyatro Dot'ta bu sezon proje asistanlığı yapacak olan genç yeteneğimiz, sahneye çıkacağı anların sabırsızlığıyla dolu.

Boş zamanlarında Amerikan bağımsızları başta olmak üzere, çok geniş bir yelpazede sinema filmlerini takip etmeye çalışıyor. Woody Allen, Jim Jarmusch ve Pedro Almodovar ise favorileri.

"Bornova Bornova"da canlandırdığı Özlem rolündeki başarısının sırrını sorduğumuzda provaların faydasından bahsediyor. "Özlem gibi biriyle gerçek hayatta belki arkadaş olamazdım" diyor, ama buna rağmen film bittikten sonra sanki Özlem ölmüşcesine üzülmüş: "Senaryoyu okurken Özlem ile aramda buzdan bir duvar oldu, çünkü izleyen biri olarak bakıyorsunuz o anda. Ama şimdi izleyen biriyle aramda fark var: Bir buçuk aylık prova süreci çok yardımcı oldu; Özlem'in neden hoşlanıp neden hoşlanmadığını, hangi ruh halinde hangi müziği dinleyeceğini, nasıl karşılık vereceğini biliyorum. Kardeşim gibi biliyorum. Sevmek ya da sevmemek meselesi de değil, Özlem'i anladım!"

Fotoğraf: TUĞÇE ÇOTUK

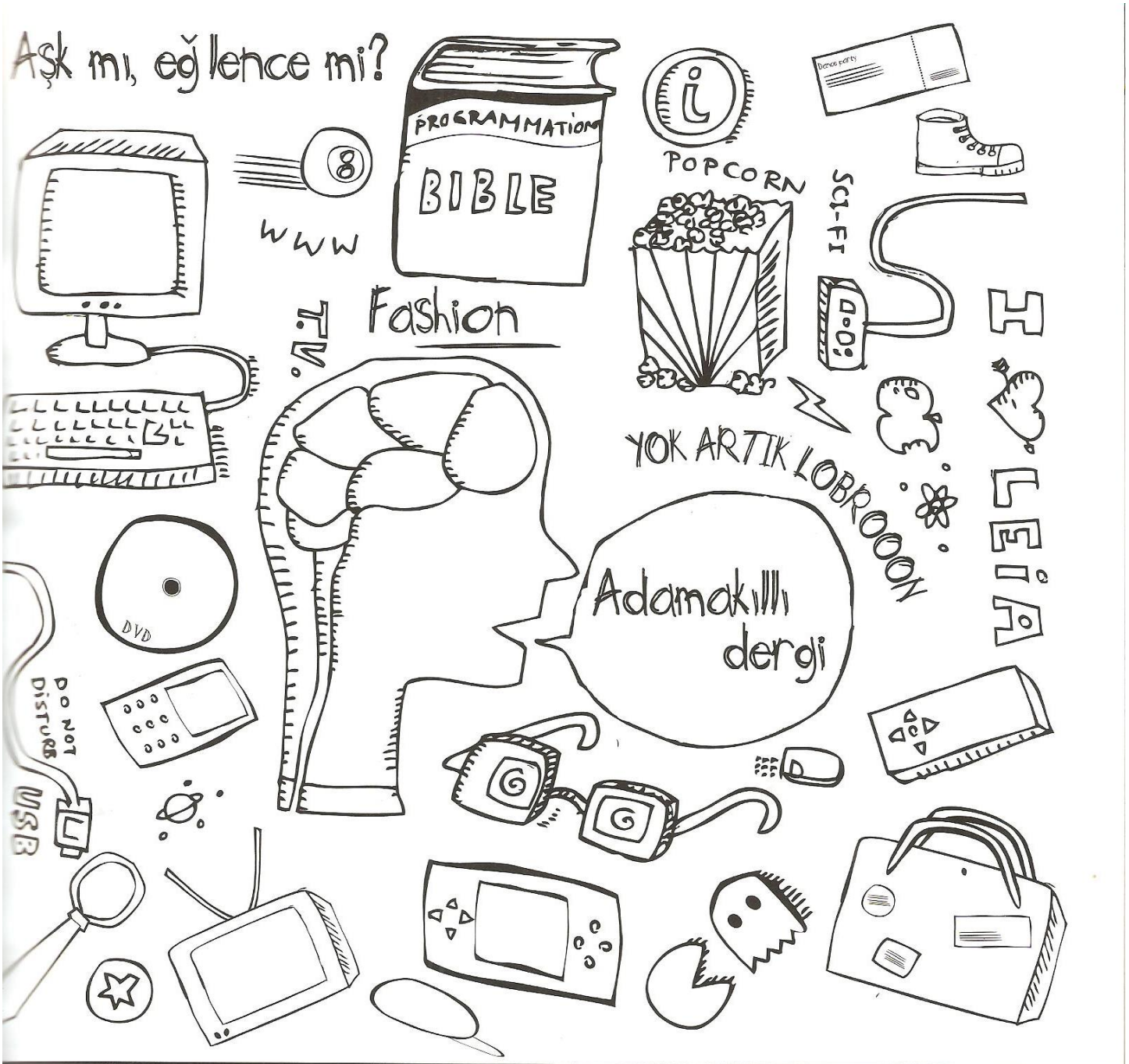

HEDİYE KİTAPÇIK

Esquire

TÜRK ERKEĞİNİN 2010'DAN YÜZDOKSANSEKİZ BEKLENTİSİ

ANSİKLOPEDİ

• Bursankara:
Bir şehidin birleştirdiği tribünün hikayesi.

• Halit Ergenç:
Aynı anda üç kadını seven üçünü de aldatan adam
(Tahmin ettiğiniz gibi değil).

• Okan Bayülgen Esquire'ı çok sevdi.
Geçen yıl bu zaman da buralardaydı.

• Sevgiliniz porno yıldızı olsa...
Bilin bakalım, ünlüler ne cevap verdi?

Esquire
ADAMAKILLI DERGİ

"Susuz Yaz"

BİR DIŞ FESTİVALDE
TÜRKİYE NASIL TEMSİL EDİLDİ/EDİLEMEDİ?

Eğer bugün adına Genç (veya Yeni) Türk Sineması denen bir şey varsa, onun bizim klasiklerimizin üzerinde yükseldiğini, bu zengin mirastan beslendiğini niçin farkedemedik, bu konuda popüler veya akademik yazılar, tezler, incelemeler, kitaplar ortaya koyamadık? Niçin tüm Yeşilçam sevgimize ve star nostaljimize karşın, aslında gerçek Yeşilçam'a bu denli yabancı kalabildik?

Fransa'da kutlanan Türk kültür mevsiminin sayısız etkinliğinden birine, sonunda ben de katılabildim. Daha önce, Montpellier'deki festivalin düzenlediği çağdaş Türk sineması panoraması gösterisine katılacak ve söyleşiler yapacaktım, ama kimi kişisel nedenlerden iptal etmek zorunda kaldım. Bu kez Amiens kentinde tam 29 yıldır yapılagelen ve hayli 'sinefil' özellikler içeren festivalin düzenlediği Yeşilçam'a Saygı ve de Türkan Şoray filmleri gösterilerine katıldım. Yanıbaşımda nasılsa bu yolculuğu göze alan Türkan Hanım da olduğu halde... Nasılsa diyorum, çünkü sevgili Şoray son zamanlarda dış ülkelerden öylesine davet alıyor ki, artık önerileri özenle seçiyor. Nitekim Amiens'ten hemen önce Frankfurt ve Londra film festivallerine de katılmış ve özellikle Türk hayranlarıyla birlikte unutulmaz anlar yaşamıştı.

Ama Türkan Hanım Amiens'e katılmamazlık edemezdi. Çünkü festival ona özel bir bölüm ayırmış ve birlikte seçtiğimiz filmleri göstermişti. Bir Yeşilçam paketiyle birlikte... Filmleri ilke olarak ben seçmiştim: ama İKSV'nin de önerilerini ve özellikle sinemamızın son yıllarda yine İKSV öncülüğüyle (ve bir Fransız şirketinin katkısıyla) yepyeni kopyaları basılmış olan kimi klasiklerini de hesaba katarak... Böylece ortaya şöyle bir toplam çıktı:

Yeşilçam paketi: "Vurun Kahpeye", Lütfi Akad, 1949 / "Üç Arkadaş", Memduh Ün, 1958 / "Son Kuşlar", Erdoğan Tokatlı, 1961 / "Susuz Yaz", Metin Erksan, 1963 / "Vesikalı Yarim", Lütfi Akad, 1968 / "Seyyithan", Yılmaz Güney, 1968 / "Bereketli Topraklar Üzerinde", Erden Kıral, 1979 / "Adı Vasfiye", Atıf Yılmaz, 1985 / "Babam ve Oğlum", Çağan Irmak, 2002.

Türkan Şoray paketi: "Dönüş", Türkan Şoray, 1974 / "Selvi Boylum Al Yazmalım", Atıf Yılmaz, 1978 / "Hazal", Ali Özgentürk, 1981 / "On Kadın", Şerif Gören, 1987. Ayrıca "Tavukgöğsü, Kazandibi" Atıf Yılmaz (kısa film- 1995).

Yeşilçam paketinde, en tipik haliyle Yeşilçam pek az yer alıyordu. Bana kalsa bir tipik popüler komedi, bir acılı melodram, hatta bir arabesk bile koyardım! Ama bir yandan elde kopyası hazır olan kimi filmler ("Vurun Kahpeye"den "Bereketli Topraklar Üzerinde"ye, "Son Kuşlar"dan "Susuz Yaz"a), öte yandan festivalin mutlaka bir Güney filmi talebi ("Seyyithan"), doğrusu seçimimi hayli sınırlamıştı. Bunlara ek olarak "Babam ve Oğlum"u özellikle eklemiştim; klasik Yeşilçam duyarlılığının zamanımıza uyarlanmış hali olarak...

Bu filmlerin hepsi bence çok iyi filmlerdi. Bir bölümünün aslında Yeşilçam'ın içinde birer 'kara koyun' olması, yani genel gidişe ters düşen filmler olması, durumu pek değiştirmiyordu. Çünkü, festivalin özel Ye-

ATİLLA DORSAY
al.dorsay@superonline.com

şilçam kitabı için yazdığım yazıda da belirttiğim gibi, bir dönemde yılda 250, hatta 300 kadar filmle dünyanın en çok film üreten üçüncü ülkesi (ABD ve Hindistan'dan sonra) konumuna gelen Türkiye'de, tür sinemasının en belli örneklerinin yanısıra beklenmedik ölçüde aykırı filmler de yapılıyordu. Üretkenlik, hazır seyirci ve ekonomik çarkın dönüşü gibi durumlar, buna imkan veriyordu. Bu açıdan, tipik Yeşilçam olanla ona ters düşen aynı kulvarda koşuyor, aynı atmosfer içinde varoluyordu. Ve birini irdelerken ötekini görmezden gelmek zaten olanaksızdı. Bu açıdan, kimileri bağımsız, öncü, hatta deneysel özelikler taşıyan filmler bile sembolik bir Yeşilçam paketi içinde yer alabilirlerdi, aldılar da... Ama gönlüm daha çok film içeren zengin ve kapsamlı bir listedeydi doğrusu...

Amiens, Paris'e bir saatlik mesafede küçük, sevimli bir Fransız kasa-

"Babam ve Oğlum"

Şoray Amiens'te festivalden onur ödülü alıyor.

Şoray Yeşilçam kitabını imzalıyor.

Sultan'ın onur plaketini taşımak, bir ara bana düştü!

ATİLLA DORSAY ARŞİVİ

bası. Fransa'nın Paris'in dışında da tüm köy ve kasabalarıyla nasıl estetik bir ülke olduğunu, bu ülkenin şehircilik anlayışı yanında bizim tümüyle sınıfta kaldığımızı söylemek, belki ulusal gururumuza dokunabilir. Ama açı gerçek bu...

Bu festivalde dört gün geçirdik. Türkan Hanım hatırına, Türk programı onun filmleriyle açıldı. Üst üste "Dönüş", "Selvi Boylum Al Yazmalım" ve "Hazal"ı izledik. Hepsinde Türkan Hanım sahneye çıktı, filmini sundu. Açılış gecesinde festivalden aldığı bir Onur Ödülü, salondaki tüm Fransızlar'ı bile ayağa kaldırdı. Umarım bir kamera o anları saptamıştır! Ayrıca festivalin Yeşilçam için hazırladığı bir küçük kitabı imzaladı: Kitapta benim ve bir Fransız akademisyenin yazıları, Giovanni Scognamillo ve Türkan Hanım'la birer söyleşi vardı. Agah Özgüç'ten sağlanmış belge değerinde fotoğraflarla birlikte... Bu kitap için yapılan toplantıyı, deyim yerindeyse Türkler bastı! Amiens ve civarındaki Türkler, Sultan'a tıpkı Frankfurt veya Londra'daki gibi büyük ilgi gösterdiler, tezahürat yaptılar. O küçük kitap peynir-ekmek gibi satıldı: Bunda kitabın hafifliğinden çok Türkan Hanım'ın etkili olduğundan kuşkuluyum! Ve sonra, bizleri yemek için gittiğimiz lokantaya dek izlemeyi de başardılar! Halkımızın Türkan Hanım'a sevgisi, görünürde hiç azalmadan sürüyordu. Hele dış ülkelerde bir olay varsa, buna belki vatan hasreti ve eski günler nostaljisi gibi yan duygular da ekleniyor ve ilgi büyüyordu. Buna bir kez daha tanık oldum.

Filmlerimizse bende iki temel duygu uyandırdı. Birbirine tam zıt iki izlenim... Öncelikle filmleri çok sevdim ve klasik Yeşilçam'da bir dönemde ne güzel işler de yapıldığını bir kez daha farkettim. Şoray'ın ilk yönetmenlik denemesi olan "Dönüş", onun büyük bir tevazuyla kusurlarını sayıp dökmesine ve hatta seyirciden peşinen özür dilemesine karşın, genelde çok iyi başarılmış, duyarlıklı, incelikli ve önemli şeyler söyleyen bir filmdi. "Selvi Boylum Al Yazmalım" elbette bir aşk filmi klasiğiydi: Sevgili Atıf Yılmaz, Kırgız yazar Cengiz Aytmatov'un dünyasını bizim ülkenin gerçekleriyle bağdaştırarak öylesine evrensel bir filme imza atmıştı ki... Ve uzun yıllardır görmediğim "Hazal", beni en çok şaşırtanı oldu. Ali Özgentürk'ün filmi, onun en iyisi olmakla kalmıyor, aynı zamanda tarım toplumlarında kadın sorunu üzerine yine evrensel bir öz taşıyan bir büyük alegoriye, bir modern masala dönüşüyordu. Benim izlenimlerimin Türk veya yabancı hemen tüm seyircilere geçtiğini de hissettim. Hepimiz bu filmleri sevdik, bağrımıza bastık ve bol bol alkışladık.

Bense kendi kendime sorular sorup durdum: Niçin bu güzel filmleri yeterince korumamış, arşivlememiş, zamana dirençli hale getirememiştik? Onları bizim ulusal kültürümüzün paha biçilmez değerleri sayarak, genç kuşaklara TV gösterimleri, Sinematek seansları, DVD sunumları aracılığıyla tanıtıp sevdirmeyi niçin akıl edememiştik? Ayrıca eğer bugün adına Genç (veya Yeni) Türk Sineması denen bir şey varsa, onun bu bizim klasiklerimizin üzerinde yükseldiğini, bu zengin mirastan beslendiğini niçin farkedememiş, bu konuda popüler veya akademik yazılar, tezler, incelemeler, kitaplar ortaya koyamamıştık? Niçin tüm Yeşilçam sevgimize ve star nostaljimize karşın, aslında gerçek Yeşilçam'a bu denli yabancı kalabilmiştik?

Ama bu güzel izlenimlerle çelişen bir olumsuz nokta vardı. O da, bu filmler için basılmış yepyeni kopyaların eski deyimiyle hal-i pür melaliydi. Piyasada çok tanınan eski ve ünlü bir şirketin bastığı kopyalar (bu her filmin girişinde yazılıydı), son derece kötü, adeta çamur gibi renklere basılmış, seyir zevkini bozan şeylerdi. "Dönüş"ün ilk bölümü temiz basılmıştı, ama ikinci yarısı kapkaranlıktı. Aynı şey, diğer iki film için baştan sona gerçekti. Türkan Hanım'la birlikte üzüldük, giderek

kahrolduk. Ama artık yapılacak bir şey yoktu. En azından orada...

Ama olayı gazeteye bildirdiğim yazımda da yazdım: Bu işin peşini bırakmamaya çalışacağım. Bunu hem Türk sinemasına, hem ona emeği geçmiş, bir kısmı yakın dostum olan o güzel insanlara, ama en çok kendime saygımdan ötürü yapacağım. Bir ülkenin sinemasını ve sanatını böylesine önemli dış etkinliklerde layığınca tanıtmak ulusal bir görevdir, bir misyondur. Bu misyona böylesine leke düşürenler, mutlaka teşhir edilmelidir. Bir diğer deyişle, Bakanlık duruma el koymalı, o kopyaları firmaya geri verip yenilerini talep etmelidir. En sağlıklı biçimde, en ileri teknolojiyle yapılmış olarak... Ben yaptım oldu demek yetmez, yapılanın en kusursuz biçimde yapılması gerekir. Çünkü o festivalllerde ve o salonlarda sözkonusu olan, ulusumuzun gururu ve onurudur. Ona leke çalmak, neredeyse bir vatana ihanet suçuyla eş değerdedir. Buna hep birlikte karşı çıkmalıyız. ■

2010 Yılbaşı Kampanyası

12 aylık
Sinema aboneliği
9 aylık abonelik
hediyeli!

Sinema dergisine 1 yıllık abone olun, seçeceğiniz ikinci dergiye 9 aylık abonelik kazanın.

9 aylık abonelik
~~63 TL~~ 0 TL

9 aylık abonelik
~~63 TL~~ 0 TL

9 aylık abonelik
~~54 TL~~ 0 TL

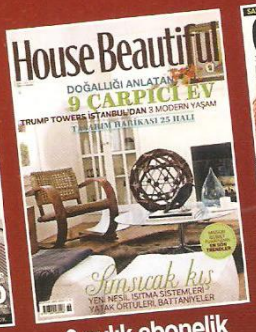

9 aylık abonelik
~~54 TL~~ 0 TL

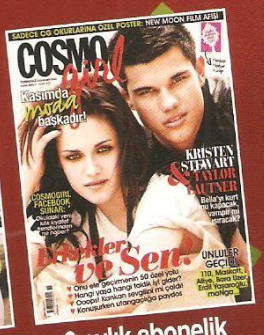

9 aylık abonelik
~~45 TL~~ 0 TL

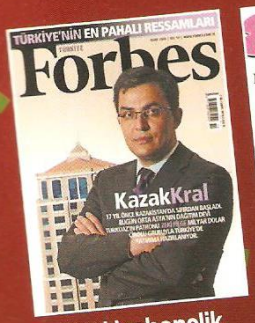

9 aylık abonelik
~~63 TL~~ 0 TL

9 aylık abonelik
~~54 TL~~ 0 TL

9 aylık abonelik
~~45 TL~~ 0 TL

9 aylık abonelik
~~45 TL~~ 0 TL

9 aylık abonelik
~~45 TL~~ 0 TL

Sinema ile birlikte abone olacağınız derginizi seçin ve hemen bizi arayın.

Sinema dergisi 1 yıllık abonelik bedeli 66 TL'dir.
Anlaşmalı kredi kartlarına 12 taksit fırsatıyla! Derginiz her ay yurtiçikargo güvencesi ile adresinize ulaşacaktır.

SON TARİH 31 ARALIK 2009

HEMEN ARAYIN 0 216 651 5 651

www.turkuvazabone.com

AYIN OYUNCUSU

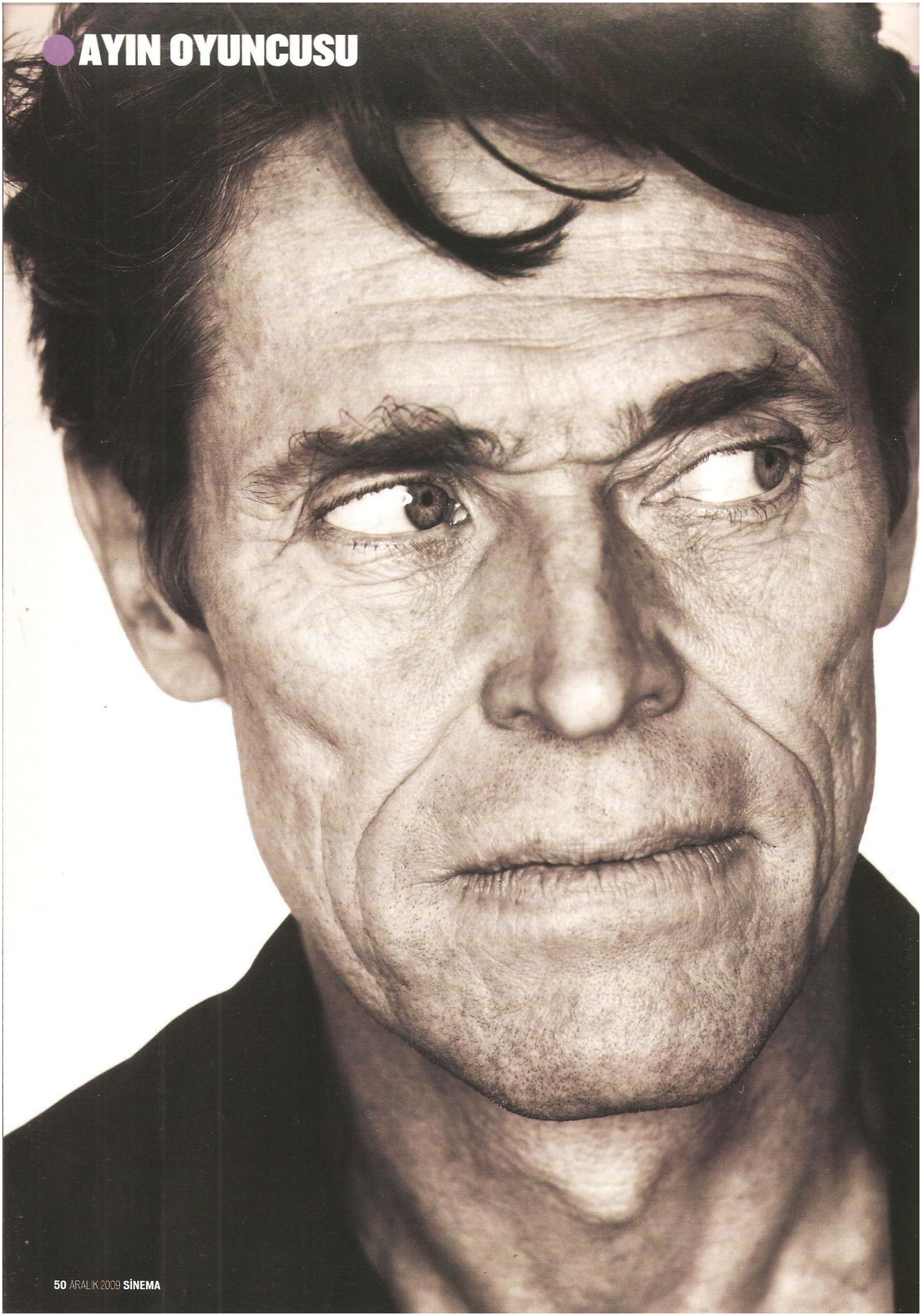

EMRAH KOLUKISA

UNUTULMAYACAK BİR YÜZ

Usta aktör WILLEM DAFOE bu yıl iki filmde birden seyirci karşısına çıkıyor. Biri Theo Angelopoulos'un bu ay izleyeceğimiz filmi "Zamanın Tozu, diğeri Lars von Trier'nin bol tartışmalı filmi "Antichrist".

Kimi oyuncular, başka kimselere benzemeyen yüzlerinin eseridir. Biz de o yüzlerin esiriyizdir. Bukalemun misali, her filminde oynadığı rolün özelliklerine bürünen oyuncuların aksine canlandırdığı her karaktere aynı yüzü taşıyan bu oyuncular enigmatik bir güce sahiptir üzerimizde. Gözlerimizi ayırmadan izleriz onları. Yüzlerindeki her kıvrım, bakışlarındaki her değişim, ağızlarından çıkan her söz dolaysız ulaşıverir zihnimize. Willem Dafoe böylesi ender bulunan yüzlerden birine sahip işte. Onu en az 25 yıldır o eşsiz yüzüyle izliyoruz beyazperdede ve anlamaya çalışıyoruz sakladığı sırları, hiç anlayamayacağımızı hissetsek de.

Hep karıştırılır aslında ama gerçek adı William gerçekten de. Kendi isteğiyle Willem olmuş, kimsenin ona Billy diye seslenmesini istemediği için. 8 kardeşli bir ailede büyümüş ve muhtemeldir ki, kalabalık içinde kendini unutturmak için başvurduğu oyunlar sahneye itmiş onu. Tabii bu bizim teorimiz. Bilinen gerçekleri sıralayacak olursak, Wisconsin Üniversite'sinde drama dersleri aldığını ve profesyonel oyunculuk kariyerine Amerika'nın en eski deneysel tiyatro topluluklarında Theater X ile başladığını söylememiz gerek. Julian Bec (The Living Theater) ve Jerzy Grotowski gibi efsanelerin izinden giden Theater X ile 4 yıl boyunca sahneye çıkan Willem Dafoe 1980'li yıllardan itibaren yoğun olarak sinemada çalışmaya başlayacak ama bir ayağı hep tiyatro sahnesinde kalacaktır. Bundan birkaç yıl önce İstanbul Tiyatro Festivali için gelen Wooster Group'un Enka Sahnesi'nde verdiği olağanüstü performansı izleyenler (o şanslı azınlığın içinde bu satırların yazarı da vardı) hatırlayacaktır; sahneye adım attığı anda yaydığı o inanılmaz enerjiyi Willem Dafoe'nun. Bu da ancak tiyatro sahnesinde olacak bir şeydir işte. Yine de kitlelerin onu tanıması, tiyatro sayesinde değil, 20. yüzyılın tek gerçek kitle sanatı sinema sayesinde olmuştur elbette. Dikkatleri ilk kez ciddi bir şekilde üzerine çektiği rol ise 1986 tarihli "Platoon/Müfreze" filminde canlandırdığı Çavuş Elias karakteri olacaktır. Keza bu rol ona ilk Oscar adaylığını da getirir. Kazanamaz gerçi, rakibi Michael Caine kapar Oscar'ı ("Hannah and Her Sisters/Hannah ve Kızkardeşleri"deki rolüyle), ama kariyeri bir anda yükselişe geçer. Oliver Stone'un ardından çağdaş Amerikan sinemasının en büyük ustalarından Martin Scorsese ile çalışır. "Hâlâ nasıl olup da İsa gibi bir rolün altından kalkabileceğime inandığımı anlayamıyorum" diyecektir yıllar sonra, Scorsese'nin "The Last Temptation of Christ/Günaha Son Çağrı" filmi hakkında. Çekimler sırasında, insanüstü bir etki yaratmak adına o kadar çok göz damlası kullanmıştır ki, üç gün boyunca geçici körlük yaşar 32 yaşındaki aktör. Sinema tarihinin en tartışmalı filmlerinden birinde, en riskli rollerden birini oynamış ama neyse ki, tüm o protestolardan ve kavgalardan zarar almadan çıkmıştır. Hemen ardından İngiliz sinemacı Alan Parker'ın ABD'deki ırkçılık üzerine çektiği "Mississippi Burning/Mississippi Yanıyor" adlı filmi gelir. Yine unutulmaz performanslarından birini verecektir burada Dafoe. Bu kez rol arkadaşı Hollywood'un bir başka usta karakter aktörü Gene Hackman'dır ve Dafoe onun karşısında ezilmek bir yana, ruhunun karanlık derinliklerini gösterdiği o ünlü savga sahnesinde izleyicinin tüylerini diken diken etmeyi başaracaktır.

Kariyerinin en parlak yıllarını geçirdiği 80'lerin ardından (yukarıda saydığımız filmlerin yanına "To Live And Die in L.A./Yaşamak ve Ölmek" ve "Born in the 4th of July/Doğumgünü 4 Temmuz" gibi yapımları da ekleyin), 90'lı yıllarda çok daha fazla filmde yer alır Willem Dafoe. Önüne gelen rollerin büyük kısmı ya kötü adam karakterleri ya da gergin, çabuk parlayan, duygusal yoğunluğu yüksek tipler olmaya başlayacaktır artık. Ecnebi deyişiyle "typecast" tehlikesi belirmiştir önünde. Hep aynı rollerin aranılan adamı olmamak adına 90'lı yıllarda çektiği 20'yi aşkın filmde kendince bir denge sağlamaya çalışır ve bunda da büyük ölçüde başarılı olur. David Lynch (Wild At Heart/Vahşi Duygular), Wim Wenders (In weiter Ferne, so nah!/Ne Kadar Uzak, O Kadar Yakın!), David Cronenberg (Existenz/Varoluş), John Waters (Cry Baby/Sulugöz), Julian Schnabel (Basqiat) ve Abel Ferrara (New Rose Hotel) gibi önemli isimlerle de çalışır; "Body of Evidence/Kanıt Vücutlar", "Clear And Present Danger/Açık Tehlike" ve "Speed 2: Cruise Control" gibi cilalı gişe filmlerinde de. Bazıları para, bazılarıysa meslek aşkıyla çekilmiş bu filmler arasında Lynch'in "Vahşi Duygular"ını özellikle farklı bir yere koymak gerekir herhalde. Sailor ve Lula'nın hastalıklı aşk hikâyesi Cannes Film Festivali'nde Altın Palmiye alırken, filmde Bobby Peru rolünü canlandıran Willem Dafoe, sararmış dişleri ve incecik bıyığıyla akıllarda en çok kalan simalardan biri olmuştu.

2000'li yıllarda "Spider-Man/Örümcek Adam" filmlerinde Yeşil Cin rolünü üstlenen Dafoe yine belli bir dengeyi gözeterek seçmeye devam eder oynayacağı rolleri. Bir yanda kendisine ikinci Oscar adaylığını getiren "Shadow Of The Vampire/Vampirin Gölgesi" (Murnau'nun 1922 tarihli klasik korku filmi "Nosferatu"da Kont Orlock'u oynayan Alman oyuncu Max Schreck'i canlandırdığı filmde kariyerinin en iyi performanslarından birine imza atmıştır gerçekten), Wes Anderson imzalı "The Life Aquatic With Steve Zissou/Suda Yaşam", Lars Von Trier'nin hazmı zor filmi "Manderlay" ve usta yönetmen Theo Angelopoulos'un filmi "Dust of Time/Zamanın Tozu" oyuncunun son 10 yılda çektiği filmlerden en çok akıllarda kalanlar. Lars vor Trier'nin bol tartışmalı filmi "Antichrist"ı da unutmamak lazım. Cannes Film Festivali'nde ciddi bir şok yaratan ve Ekümenik jüri tarafından "Gelmiş geçmiş en kadın düşmanı film" olarak nitelendirilen "Antichrist" belki de Dafoe'nun gerek fiziksel gerek ruhsal anlamda en çok zorlandığı filmlerden biri oldu. "Normalde, oynadığım filmleri izlerken, çekimler sırasında yaşadıklarım aklıma gelir ve filmin içine giremem. Ama bu kez aksi oldu, filmin kendisi tüm anılarımdan baskın çıktı" diyor Dafoe bir söyleşisinde. Filmin izleyiciyi üzerindeki etkisini öne çıkaran bu yorumu elbette güzel bir övgü ama aynı söyleşide söylediği şu sözler de işin başka bir yönünü yansıtmıyor mu? "Ne kadar aşırılıklarla dolu olursa olsun, bu filmde çok az oyunculuk var ve bu da beni fazlasıyla mutlu ediyor." İnsanın mesleği de olsa, bütün o işkenceleri gerçekten yaşamak zorunda kalmak kolay kolay hazmedilecek şey değil galiba. Adınız Willem Dafoe olsa da. ■

EN İYİ 5 PERFORMANS

- Müfreze (1986)
- Mississippi Yanıyor (1988)
- Günaha Son Çağrı (1988)
- Vahşi Duygular (1990)
- Vampirin Gölgesi (2000)

YENİ BİR DÜNYA

James Cameron'ın, sinema tarihinde devrim yaratacağı iddiasıyla, yıllardır üzerinde çalıştığı ve uğruna yeni teknolojiler geliştirdiği projesi "AVATAR", sinema salonlarına konuk oluyor. Yüzde 60'ı dijital görüntülere dayalı film, Cameron'un sıfırdan yarattığı Pandora gezegeninde geçen, modern bir sömürge öyküsü. IMAX 3D formatında çekilen film, seyircinin algısını yükseltmeyi ve film izlemeyi farklı bir deneyime dönüştürmeyi amaçlıyor.

EBRU ÇELİKTUĞ

Gizli bir hükümet planı olan "Avatar"ın perde arkasındakiler...

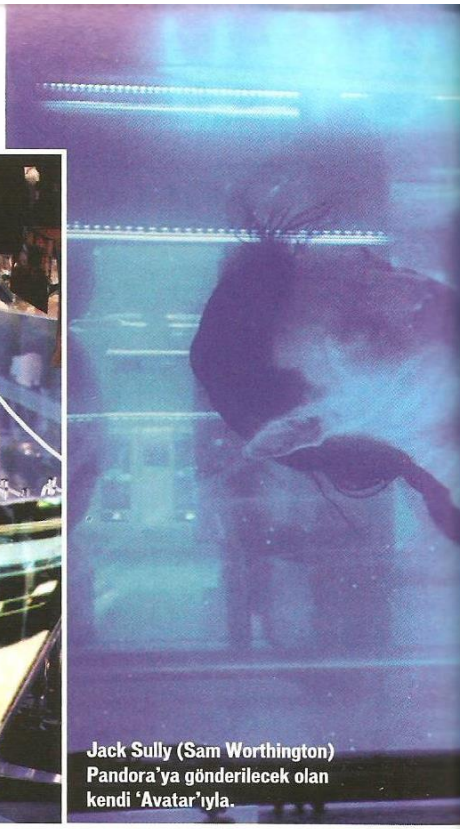

Jack Sully (Sam Worthington) Pandora'ya gönderilecek olan kendi 'Avatar'ıyla.

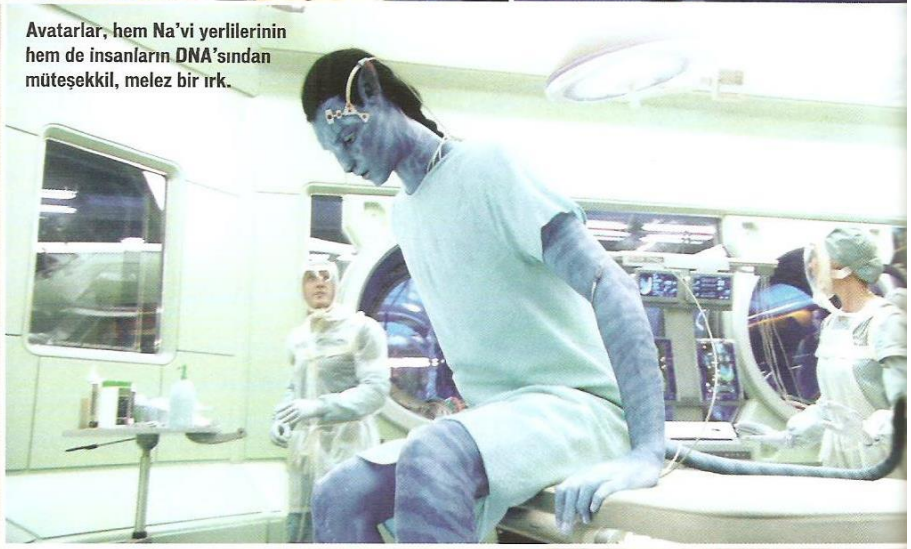

Avatarlar, hem Na'vi yerlilerinin hem de insanların DNA'sından müteşekkil, melez bir ırk.

Hint Mitolojisinde "Avatar" kelimesinin anlamı bir hayli derin. Tanrı'nın dünyadaki sureti, görünümü anlamına geliyor. Bu bir insan da olabilir, bir başka canlı veya cansız varlık da olabilir. Hint mitolojisinde ayrıca Tanrıça Vişnu'nun dokuz kez dünyaya değişik formlarda geleceği, sonunda tekamül edip "Avatar" mertebesine ulaşacağı da bir başka söylenceyi oluşturuyor. 1990'larda siberpunk yazarlardan Neal Stephenson, kelimeyi, hızla büyüyen internet âlemindeki sanal kimlikler için kullanılır kılıyor. Böylece "Avatar", sanal dünyanın jargonunda yerini alıyor.

Birkaç yıldır ise "Avatar" kelimesinin etrafında fırtınalar kopuyor! 2005 yılında televizyonlarda gösterilmeye başlanan ve sadece hedef kitlesi olan çocukların değil, yetişkinlerin de sevgisini kazanan "Avatar: The Last Airbender" adlı çizgi filmin sinemaya uyarlanması, M. Night Shyamalan tarafından gerçekleştiriliyor. Uzakdoğu sporlarından, felsefe ve mitolojisinden beslenen çizgi filmin perdeye uyarlanışı şu sıralar post-prodüksiyon aşamasında. Ama Shyamalan, James Cameron'a filmin adı konusunda baş eğmek zorunda kaldı; çünkü Cameron'ın başlangıçta adı "Project 880" olan "Avatar" projesinin ismini çok önceden aldığı bir gerçekti. Gereksiz karışıklığı engellemek için -"Avatar"ı duyan pek çok kişi, yakın zamana kadar çizgi filmin uyarlaması sanıyordu- Shyamalan, Avatar sözcüğünü filminin başından çıkarmak zorunda kaldı ve filmin adı "The Last Airbender"a dönüştü.

"Avatar" ise, şüphesiz James Cameron'ın sinemaya ara verdiği 1997'den beri beklenen dönüşünü müjdeliyor ve oldukça iddialı geliyor. "İzleyiciler, tamamen dijital olan Pandora'nın yerlileriyle gerçek oyuncuların canlandırdığı dünyalılar arasındaki farkı anlamayacaklar. Bu film, hayatımdaki tüm başarıları birleştirecek. Bugüne kadar yapılmış en karmaşık teknikli film bu" diyen Cameron, eskiden beri hep iddialı bir yönetmendi, hatta "Titanik" ile 11 Oscar ödülü aldığı gecede konuşmasını "Ben dünyanın kralıyım!" diye sona erdirmişti hatırlarsanız. Hollywood'un en zorlu, hırslı ve tuttuğunu koparan, sert yönetmenlerinden biri olarak tanınmasının yanında, dijital sinemanın sınırlarını zorlayan, teknolojik olarak geliştiren bir sinema dehası olarak da ün kazandı. "Titanik" sonrasında boş durmayan ve üç boyutlu sinemanın sınırlarını zorlayan Cameron, 2002'de, efsanevi Alman denizaltısı Bismarck ile ilgili "Expedition: Bismarck" belgeselinin ardından, ertesi yıl, Titanik denizaltısına duyduğu derin hayranlık ve merakı gözler önüne seren bir başka belgesele imzasını attı.

"İZLEYİCİLER, TAMAMEN DİJİTAL OLAN PANDORA'NIN YERLİLERİYLE

"Ghosts of Abyss" adlı bu belgeseli, yakın dostu Bill Paxton ile birlikte, Titanik konusunda uzman olan tarihçiler ve balıkadamlarla oluşturduğu teknik ekiple meydana getirdi. Denizaltının enkazında yaptığı bu çekimler için, büyük ölçüde kendisinin geliştirdiği, üç boyutlu çekimler yapan kameralar kullandı. Bunun ardından, okyanusun derinliklerine, NASA'dan bilim insanları ve deniz biyologlarıyla iniyor ve kullandığı IMAX 3D format ile, belgesel severlere görsel bir şölen sunmayı başarıyordu. "Aliens of the Deep" ile, böylece, çok sevdiği uzaylı yaratıkların farklı formlarda, belki de dünyanın en derin sularında yaşadığını göstermek istemişti. Cameron, bu belgeselleri oluştururken, görüntü yönetmeni Vince Pace ile birlikte çalıştı ve onunla beraber "Fusion Camera System" ya da "Reality Camera System" denen, üç boyutlu çekim yapabilen kameraları geliştirdi. Hatta Sony'nin "Pace-Fusion" ve "Pace-Cameron" sistemlerine adlarını verdiler. Dijital yüksek çözünürlüklü bu kameralar, Robert Rodriguez tarafından "Spy Kids 3D" ve "The Adventures of Sharkboy and Lavagirl in 3-D" gibi filmlerde de kullanıldı.

YILLARIN "AVATAR"I

"Avatar" 1994 yılında James Cameron'ın gene kendi buluşu olan ve İngilizce'de "scriptment" olarak geçen bir yazılı formatla ortaya çıktı. Senaryo ile tretman karışımı anlamına gelen "scriptment"ı, Cameron "Titanik" ve "Örümcek Adam" serisinin ön çalışmaları için de kullanmıştı. "Avatar"a esin kaynağı olan ise, kendi deyimiyle "Küçük bir çocukken okuduğu bütün bilimkurgu romanları"ydı. Gerçekten de, "Avatar"ın, Edgar Rice Burroughs'un John Carter serisi ve özellikle bir uzaylıyı zihniyle kontrol edebilen felçli adam temasını işlemesi açısından Poul Anderson'ın 1957 tarihli kısa öyküsü "Call me Joe" ile benzerlikler taşıdığı bir gerçek. Öte yandan henüz 14 yaşındayken seyrettiği Stanley Kubrick'in "2001: Uzay Macerası"nı unutamadığını ve uzun süre uzay gemilerinin nasıl yapıldığını sorguladığını da belirtiyor: "O müthiş uzay gemilerini gördüm ve görsel efektlerin nasıl gerçekleştiğini bilmek istedim. Kendime ait uzay gemisi modellerimi yapmaya başladım, tabii ana modelim '2001: Uzay Macerası'ndaki gemilerdi" diyen Cameron, yıllar sonra "True Lies/Gerçek Yalanlar"ı çekmeyi bitirdiğinde, hayranı olduğu Kubrick'i aramış. Ama o sıralar münzevi takılan Kubrick, Cameron'ı kendi evine davet etmiş. İngiliz kırsalındaki evinin bodrumunda bir gün geçirmişler ve kurgu masasında "Gerçek Yalanlar"ı izlemişler. Bu kez, Cameron ustasına, kullandığı özel efektleri açıklamış, özellikle Arnold Schwarzenegger'ın kullandığı bir jetten füze gönderip, bir binayı ve helikopteri nasıl vurduğunu, nasıl çektiğini anlatmış...

Sadece uzay ile ilgili bilimkurgular değil, ormanlarda geçen maceralar da "Avatar"ın temelinde rol oynuyor, bu konuda yönetmen: "Eski moda bir or-

"AVATAR" MACERASINDAN NOTLAR

- Filmin bütçesi 230 milyon dolar civarında.
- Na'viler'in konuştuğu dil (dilbilimcilerle çalışılıp "uyduruldu"), yaşadıkları ortam, yani Pandora ile ilgili her şey James Cameron'ın hayal gücünün ürünü.
- Başta "Yüzüklerin Efendisi" serisi olmak üzere pek çok filmin görsel efektlerinin kotarıldığı Weta Digital stüdyoları ile çalışıldı.
- Cameron, çalışma mekanı olarak Playa del Rey'deki Howard Hughes'un uçaklarını yaptırdığı hangarları seçti.
- Filmin % 40'ı canlı aksiyon, % 60'ı ise foto gerçekçi CGI'a (Computer Generated Image) yani bilgisayarla yaratılmış görüntülere dayanıyor.
- James Cameron, "Yüzüklerin Efendisi: İki Kule"de Gollum'u gördükten sonra, CGI'ın gelişimi konusunda ikna olmuş ve "Avatar"ın zamanının geldiğine karar vermiş.
- Fox yöneticileri 21 Ağustos 2009'u "Avatar" günü ilan ettiler ve filmin gösterime gireceği ülkelerde 16 dakikalık gösterimler düzenlediler. Apple.com'da yayımlanan fragmanı ise dört milyon civarında kişi tarafından izlendi ki site için bu kadar ziyaretçi sayısı bir rekordu.
- Filmin müziği, daha önce James Cameron ile "Aliens" ve "Titanik"te çalışmış olan besteci James Horner'a ait. Wanda Bryant adlı bir etnik müzik uzmanı ile işbirliği yapan Horner, Na'vi dilinde şarkılar da besteledi.
- "Aliens"ın unutulmaz Ellen Ripley'i Sigourney Weaver, kadın kahramanları seven yönetmen James Cameron'ın "persona"larından birini, Dr. Grace Augustine'i canlandırıyor. Weaver'a göre Grace, tıpkı Cameron gibi müteşebbis ruhlu, idealist ve mükemmeliyetçi.

GERÇEK OYUNCULARIN CANLANDIRDIĞI DÜNYALILAR

man macerasını işlemek istedim, şu farkla ki, bir başka gezegende geçecekti ve başka kurallarla oynanacaktı. Kesin olan şu ki, biyolojiden, teknolojiye ve ekolojiye kadar tüm ilgi alanlarımı içine alacak bir film yapmak istedim. Ama her zaman için temel ilgi alanım olan bilimkurgu/macera öyküleri fon oluşturdu diyebilirim: Bilinmeyen bir egzotik ülkede erkek savaşçı, fiziksel şartların üstesinden geliyor ve farklılıkların verdiği korkuyla karşı karşıya kalıyor. Orayı zapt etmeli mi? Sömürmeli mi? Ya da orayla kaynaşmalı mı? 'Avatar' işte bu meselelerin peşine düşüyor."

Projenin böyle yıllarca beklemesinin önemli nedenlerine gelince... Aslında "Titanik"in ardından, Cameron, "Avatar"ı çekmeye niyetliydi ama dijital teknoloji henüz hem daha sonra kendisinin geliştireceği seviyede değildi hem de filmin gerçekleşmesi için gereken bütçe, 400 milyon dolara kadar yükseliyordu. 2005'ten itibaren ise, "Battle Angel" ve "Project 880" ("Avatar"ın yenilenmiş versiyonu) sürekli yer değiştirip durdu. Cameron, hangisini öne alacağı kararını vermekte zorlanıyordu. Önceki yıl, beş günlük kamera testlerinin ardından "Project 880"i "Avatar" adıyla öne çekmeye karar verdi. Bu kararın ardından, yaklaşık dört yıldır internet sitelerinde okunabilen "Avatar" "Sriptment"ı da ortalıktan kayboldu! "Battle Angel" ise, Alita adlı bir "dişi" cyborg'un maceralarını anlatan Yukito Kishiro'nun yarattığı bir çizgi romana dayanıyordu. Aslında Cameron'ın niyeti, iki filmi bir arada çekmekti. Ama "Battle Angel" 10 çizgi romandan oluşuyordu ve bu da senaryonun yazılmasını zorlaştırıyordu: "Bu, şeker dükkânındaki çocuğun haline benziyordu, çok fazla fikir vardı ama ortada öykü yoktu. Bu yüzden beş taslak üzerinden gitmeye çalıştık ama gene de sorunu çözemedik. 'Avatar'ı öne almak zorunda kaldık. Bunda, filmde kullanacağımız performans yakalama tekniğiyle ilgili yaptığımız deneme testlerinin de etkisi büyük oldu. İstediğimiz şey, yönetmen merkezli, gerçek zamanlı, canlı aksiyon ve performans yakalama tekniğinin birleşimiydi. Başka bir deyişle, oyuncular rollerini icra ederlerken, ben monitörden hem onların yarattığımız bilgisayar ortamındaki hallerini hem de gerçek hallerini aynı anda görüp yönetebilecektim. Testi yaptık ve 'Avatar'ı seçtik. Pek çok nedenden dolayı, testi uygulamak için en kolay olanı 'Avatar'dı" diye açıklıyor Cameron bu süreci.

James Cameron'ın, teknik anlamdaki ilerlemelerde imzası olması bir yana, ("The Abyss"te dalgalanan su sütunlarıyla "Terminatör 2: Mahşer Günü"ndeki sıvı-gümüş-adam efektleri hep Cameron'ın geliştirdiği özel efektlerle elde edilmişti) yepyeni bir dünya yaratma konusunda oldukça iddialı bir tavrı var. İddialı olmak zorunda, zira sinema tarihinin en pahalı filmlerini çekiyor. "Terminatör 2: Mahşer Günü", 100 milyon doları geçen bütçesiyle bir ilkti; "Titanik" ise 200 milyon doları aşan bir başka ilk olmuştu. Gişe gelirleri ise bu kadar riske girmeye değmişti, risk ne kadar büyükse, başarı da o oranda büyümüştü. "Terminatör 2: Mahşer Günü" dünya çapında 500 milyon dolarlık ticari başarı elde ederken, "Titanik" kırılması zor bir "global box office" rekorunu elinde tutuyor: 1,8 milyar dolarlık getiriyi aşan bir başka büyük proje yok hâlâ!

Bu kez, 200 milyon dolara çekebildiği bütçesiyle, yıllarını verdiği "Avatar"ın akıbeti merakla beklenmekte. Yönetmen "Onurumla yaşamaya çalışıyorum, bu onur bana milyonlarca dolara mal olsa ve yıllarımı harcasam bile" diyor sinema sektöründeki duruşu için, "Bu Hollywood'da alışılmadık bir şey. Çok az insan güvenilirdir, sözünde durur. Pek çoğu için el sıkışmanın bir anlamı yoktur. Sadece size ihtiyaçları varsa veya siz çok başarılıysanız sizinle iş yapabilirler. Hollywood'un hiyerarşik sisteminin beni yutmasına izin vermemeye çalıştım. Kişisel olarak, insanlar bana hürmetkâr davrandıklarında bundan hoşlanmam çünkü ben istikrarlı bir yönetmenim. Böyle şeyler bana fazla bürokratik geliyor!"

BEKLENTİLER YÜKSELİYOR

Cameron ve yapımcılar, her yıl San Diego'da gerçekleştirilen çizgi roman fuarı Comic Con'da ilk kez "Avatar"ın kısa süreli ön gösterimlerini yaptılar. Bu gösterimleri seyredenler, teknik anlamda çok üstün bir filmle karşılaşmakla bera-

ARASINDAKİ FARKI ANLAMAYACAKLAR. BU FİLM, HAYATIMDAKİ

Pandora gezegeninde, vücudu dünyada kalan Jack Sully, *Avatar'ı aracılığıyla Prenses* Neytiri'ye aşık oluyor.

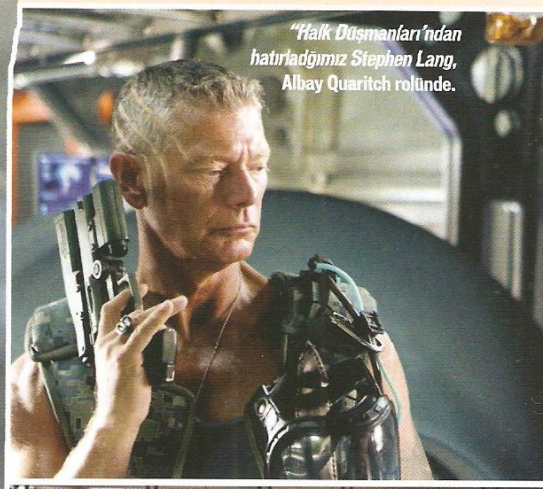

"Halk Düşmanları'ndan hatırladığımız Stephen Lang, Albay Quaritch rolünde.

Filmde, Giovanni Ribisi ve Sigourney Weaver zıt görüşlere sahip iki karakteri canlandırıyor.

Pandora gezegeninde insanlara karşı ok ve yaylarıyla savaşan Na'vi'ler, Kızılderililer'i anımsatıyor.

ber, filmin işlediği tema itibariyle, büyük bir yenilik taşımadığını hatta fazla "vaazcı" bulduklarını söylüyorlar. Eleştiriler, şimdilik en çok bu noktada birleşiyor.

"Avatar", 22. yüzyılda, dünyanın doğal kaynaklarının iyiden iyiye tükenmeye yüz tuttuğu bir dünyada geçiyor. Artık kimselerin hatırlamadığı bir savaştan yarı felçli olarak kurtulan denizci Jack Sully (Sam Worthington), gizli bir proje olarak yürütülen Avatar programına gönüllü olarak katılıyor. Güneş sisteminin uzak gezegenlerinden biri olan Pandora ile ilgili bir program bu. Pandora'nın atmosferi, insan ırkının solunumu için uygun olmadığından, dünyalı bilim insanları, Pandora'nın yerli halkıyla insan ırkından laboratuar ortamında melez bir ırk yaratmayı başarmış durumda. Onları dünyadan bağlı oldukları bir takım aletler sayesinde zihinsel olarak kontrol edebilmekte ve yönetebilmekteler. İnsanlardan vücutça daha iri, yaklaşık üç metre boyundaki, mavi tenli Pandora'nın yerlileri Na'vi'ler, bambaşka bir ekolojik ve kültürel dünyaya ait, ilkel görünümlerine rağmen son derece farklı bir duyarlılığa sahip bir ırk olarak resmediliyor. Henüz kirlenmemiş doğası, çok farklı flora ve faunadan oluşan dünyalarında uyum içerisinde yaşayan Na'viler'in düzeni, insanoğlunun gelişiyle kaçınılmaz olarak değişmeye başlıyor.

Dünya için önemli madenlerin elde edilmesi için Pandora'nın ormanları engellerle doluysa da, Avatar'lar sayesinde insanoğlu yepyeni bir sömürgeye kavuşmuşa benziyor. Jack Sully'nin zihinsel olarak bağlandığı Avatar'ı aracılığıyla Pandora'da yaşadıkları ve kendisini ormandaki hayvan saldırısından kurtarıp ➡

TÜM BAŞARILARI BİRLEŞTİRECEK. BUGÜNE KADAR YAPILMIŞ

Pandora'nın şaşırtıcı ve göz kamaştırıcı doğasında hayatta kalmayı ve uyumla yaşamayı öğreten Na'vi prensesiyle girdiği duygusal ilişki, kendi ırkına karşı Na'viler'in tarafında yer almasına yol açıyor zamanla. Jack Sully, vücudu dünyada, yarı felçli yaşamaya devam ederken, zihniyle bağlı olduğu Avatar'ı sayesinde Na'vili sevgilisi Neytiri'yi, Pandora'da insanoğlunu gelişmiş silahlarından koruyabilecek mi?

11 yıldır geliştirilen "Avatar" projesi, Empire dergisi tarafından hazırlanan, Hollywood'un filme çekilmeyen 12 büyük senaryosu listesindeydi. Cameron, Na'viler için apayrı bir kültür ve dil inşa ettiğini belirtiyor: "Dünyamızın Neolitik döneminde yaşamış olabilecek, o kültürel yapıda nitelendirilebilecek insanımsı bir ırk olarak düşündüm. Ok ve yaylarla avlanıyorlar. Yaşadıkları çevrede birbirlerine yakın ve uyum içinde yaşıyorlar.

Pandora gezegeninin doğası, seyircilerin başını döndüreceğe benziyor.

Jack Sully, modern silahları Na'vilere tanıştırıyor.

Filmin sonlarına doğru izleyeceğimiz savaş sahnelerinin çok iddialı olduğu söyleniyor.

Ama bu arada gezegenlerini maden aramak için kazıp duran ve sömürgeleştirmeye çalışan insanoğlu için de bir ölçüde tehdit edici ve tehlikeliler. Dillerini yaratırken, Güney Kaliforniya Üniversitesi'nde Dilbilim Bölümü'nün başındaki Paul Froemer ile işbirliği yaptım. Ondan önce başka dilbilimcilerle de çalışmak istedim ama en gözü kara olanları Froemer oldu! 'Uzay Yolu'ndaki Klingon dilini alt edeceğiz' diyordu, 'Klingonca'dan daha detaylı ve daha iyi düşünülmüş bir dil yaratacağız!'. Na'vi dili üzerinde bir yıl kadar çalıştı. Özellikle cümlelerin nasıl kurulacağı ve ses sistemi önemliydi. Oyuncular tarafından telaffuz edilebilmesi ama bu arada egzotik olabilmesi ve insan dillerine de benzememesi gerekiyordu. Bu nedenlerden ötürü, Froemen, Polinezya ve Afrika dillerini karıştırdı. Kulağa hoş gelen bir dil yarattı. Politik anlamını sorarsanız; yerli kültürlerle Batılı teknolojik medeniyetler olarak ilişkimize çok geniş açıdan bakarsak, aslında onları alt etmekle uğraşıyoruz! Belki katliam yaparak aktif biçimde değil ama daha uzun vadeli ve pasif yollarla yapıyoruz bunu. Onlar da sessizce yok oluyorlar. Doğal çevre üzerindeki etkimiz, nereye gidersek gidelim, madenleri kazıp çıkarmak ve onları işleyip satışa sunmaktan ibaret. Şimdi de, bunu başka gezegenlere yayılarak yapacağız."

"Terminatör 4: Kurtuluş"tan hatırlayacağınız Sam Worthington, Jake Sully'yi canlandırıyor. Böyle büyük bütçeli bir proje için yıldız oyuncuların seçilmemesi şaşırtıcı olsa da, Cameron oyuncu seçiminden oldukça memnun ve umutlu.

"Yıldız Savaşları"nın yaratıcısı George Lucas, Steven Spielberg ve Dreamworks'ün ortaklarından Jeffrey Katzenberg, "Avatar"ın deneme gösterimlerinden hayranlıkla ayrılmışlar. Katzenberg'e göre, "Sinema tarihine bakarsanız, iki müthiş devrim görürsünüz: ses ve renk. 'Avatar' ile üçüncü büyük devrim yapılıyor. İnsanlar bir şekilde hâlâ şüpheci davranıyor ve olup bitenin sadece pazarlama numaraları olduğunu sanıyor. Ben buna

EN KARMAŞIK TEKNİKLİ FİLM BU" DİYEN JAMES CAMERON,

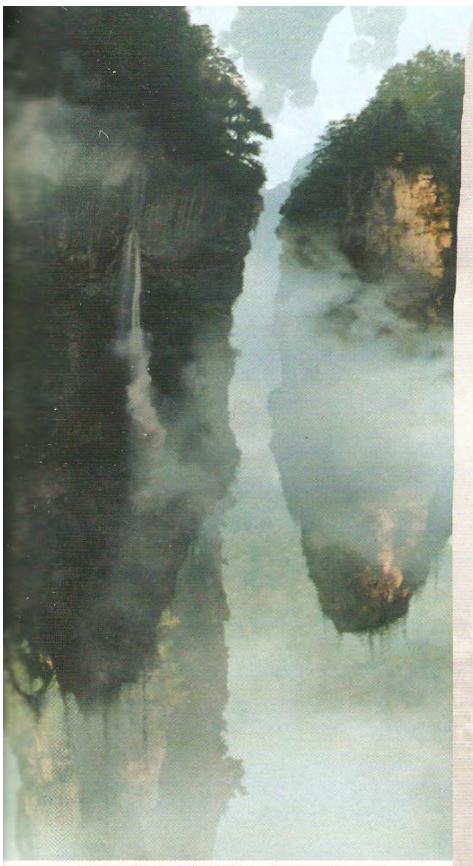

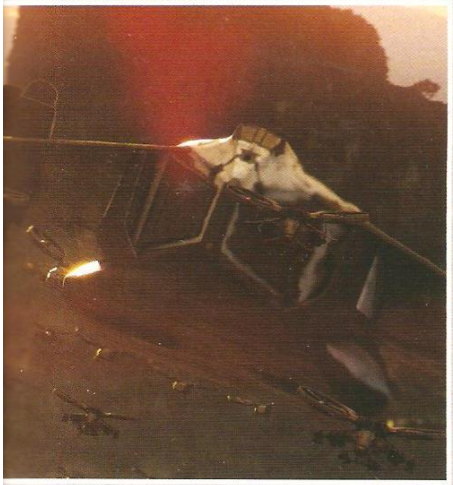

SİNEMA TEKNOLOJİSİNDE SON NOKTA

Film, Cameron'ın geliştirdiği "Reality Camera System" ile çekildi. 10 yıl kadar önce görüntü yönetmeni Vince Pace ile birlikte geliştirdiği bu kameralar, hantallıkları nedeniyle kullanımı zor kameralar olarak tercih edilmiyordu. Yaklaşık 200 kg ağırlığında ve boyut olarak bir çamaşır makinesi büyüklüğündeydiler. Pace ve Cameron, kamerayı, daha hafif ve kullanılabilir bir duruma getirdi. Cameron'ın üç boyutlu film çekme konusundaki ısrarı, öncelikle Mars gezegeni hakkında çekmek istediği belgeselin olabildiğince gerçekçi ve dramatik olması niyetine dayanıyordu. Araştırmaları sırasında pek çok astronotla arkadaş oldu. Hatta 2000 yılında Rusya'ya seyahat ederek Sovyet döneminin Soyuz uzay aracında eğitim görmeye gitti. Amacı, Uluslararası Uzay İstasyonu'nda 30 gün geçirip uzay yürüyüşü yapmak ve her şeyi üç boyutlu kamerayla kaydetmekti. Tüm bunlar, onun için, hayranı olduğu Kubrick'in "2001: Uzay Macerası" filminin içerisinde olmak gibiydi. Ama kendi uzay macerasını kaydetmek için öncelikle geliştirdiği kamerayı denizaltı çekimlerinde kullanmaya ve bu amaçla Titanik enkazı, Bismarck denizaltısı ve derinliklerde yaşayan deniz canlılarıyla ilgili belgesellerini çekmeye karar verdi.

"Reality Camera System" (Gerçeklik Kamera Sistemi) derinlik algısını güçlendiriyor. Bir kamera gövdesine yerleştirilen iki yüksek çözünürlüklü kameradan oluşuyor. Daha önce bu sistem, sinemada "Tron 2" ve "Final Destination 4"te de kullanılmıştı.

IMAX formatı ise, çekim gösterim hızını saniyede 24 kareden 48 kareye çıkartıyor, kullanılan film ise 35 mm değil 70 mm. Bu da görüntü kalitesinin yükselmesini sağlıyor. Bu formatta çekilen filmlerin kalitesini anlayabilmek için IMAX sisteminin kurulu olduğu sinema salonlarında seyretmek şart. Cameron, IMAX kalitesiyle üç boyutlu (3D) formatı birleştirip kendi geliştirdiği kamera sistemiyle daha önce sualtı belgeselleri çekmişti. Yönetmenin "Avatar" ile ilgili en büyük iddiası, yarattığı Pandora gezegeninin doğası ve orada ikamet eden Na'viler'in en foto-gerçekçi anlamda perdeye taşınıyor olması. Na'vi yerlilerinin bilgisayar ürünü değil de makyajla dönüşmüş gerçek oyuncular zannedileceğini öne sürüyor. İnsan gözünü, olabildiğince kandırmaya çalıştığının altını çiziyor.

Cameron, ne kadar iddialı olursa olsun, dünya çapında pek çok insan IMAX formatına uygun salonların maliyeti yüksek olduğu için, "Avatar", en fazla gözlük takıp üç boyutlu seyredebilecek. Sinemada devrim yarattığını tekrar eden Cameron, bundan sonra normal formatta film çekmeyeceğini, üç boyutlu sinemanın daha da yaygınlaşacağını iddia ediyor.

James Cameron, daha önce Peter Jackson'ın Gollum için kullandığı "Facial Performance Capture Technology"; yani oyuncunun mimiklerini ve hareketlerini, bilgisayarda oluşturulan imaja aktarmayı gerçek zamanlı olarak yapabilen teknolojiyi de geliştirdi. Bu sayede, oyuncuların performansları, oyunu verdikleri sırada, bir monitörden izlenebiliyor. Daha doğrusu, monitörden, filmde tasarladığı dijital dünyada, ("Avatar" için konuşursak, Pandora gezegeninin egzotik doğasında) oyuncuyu izleyip kaydedebiliyor.

Bir diğer teknolojik yenilik, "The Volume" denen, performans yakalama sistemi ki, eskiye nazaran altı kat daha fazla yüz ifadelerini yakalayabiliyor. İçerisinde minik bir kamera olan kafatası formundaki alet oyuncunun başına takılarak gözlerinin ve yüzünün tüm hareketlerini kaydediyor ve bilgisayara aktarıyor. Bu yolla Cameron, oyuncunun hareketlerinin %95'ini yakalama ve dijital ortama kopyalamayı amaçlıyor. Bu sayede, başta makyaj koltuğunda geçirilen zamandan tasarruf olmak üzere pek çok gereksiz durumdan oyuncular kurtulmuş oluyor. Mesela eski sistemde yüzlerine yapıştırılmış yüzlerce minik yuvarlak alıcılarla oynamak zorunda kalan oyuncular, çekimler boyunca yüzlerine dokunamıyorlardı. Ama yeni sistemle hafif bir peruk gibi başa takılan alet sayesinde, hem zaman kaybı hem de minik alıcıların verdiği rahatsızlık ortadan kalktı. "Hareket yakalama" tekniğini, "performans yakalama" olarak değiştiren Cameron, bunun sebebini "Çünkü oyuncular hareket etmezler, duygu yaratırlar" diye açıklıyor.

bir an bile katılmadım. James Cameron'ın filmi vizyona girdikten sonra yeni bir dünyaya gözümüzü açacağız!" Filmle ilgili bir başka yorumsa, üç boyutlu film endüstrisinin kendi "Yurttaş Kane"ini bulduğu yönünde. "Yurttaş Kane" de vizyona çıktığında beğenilmemiş ve uzun yıllar hak ettiği saygıyı görememişti. Bu deneme gösterimlerinden çıkan seyircilerin tepkisi pek de Cameron'ın hoşuna gitmeyecek türden ne yazık ki. "Uzayda 'Kurtlarla Dans'", "Şirinler pornosu", "Pocahontas Halo ile tanışır!" gibi tanımlamalar ne kadar yerinde bilemiyoruz ama James Cameron, içinde canavarların, robotların olduğu aksiyonlara bile yüreğini koymayı bilen bir sinemacı olarak yıllardır çaba sarf ettiği "Avatar" ile gene hedeflediği başarıyı yakalayacağa benziyor: "Uzun zamandır görmediğiniz şekilde, sizleri sinema salonunun arka duvarına savuracağız! Amacım, benim kuşağımın "2001: Uzay Macerası" ve benden sonraki kuşağın "Yıldız Savaşları"nı ilk seyrettiği zaman hissettiği o muhteşem mistik anları yeniden canlandırmak. Yeterince ilginç bir şey bulmak hayatımın 10 yılını aldı. 11 yıl önce ilk tretmanı yazdığımdan beri bu filmi çekmeyi istedim. Teknik olarak mümkün olana dek sabırla bekledim. Bu yüzden üç boyutlu sinemaya bu kadar yatırım yaptım ve bir yabancı kültür yaratma cesaretini kendimde buldum. Bu meydan okumayı sevdim. Adeta, tırnaklarımızla kazıyarak bir dünya yarattık ve bu gerçekten de çok eğlenceliydi!" ■

ESKİDEN BERİ HEP İDDİALI BİR YÖNETMENDİ...

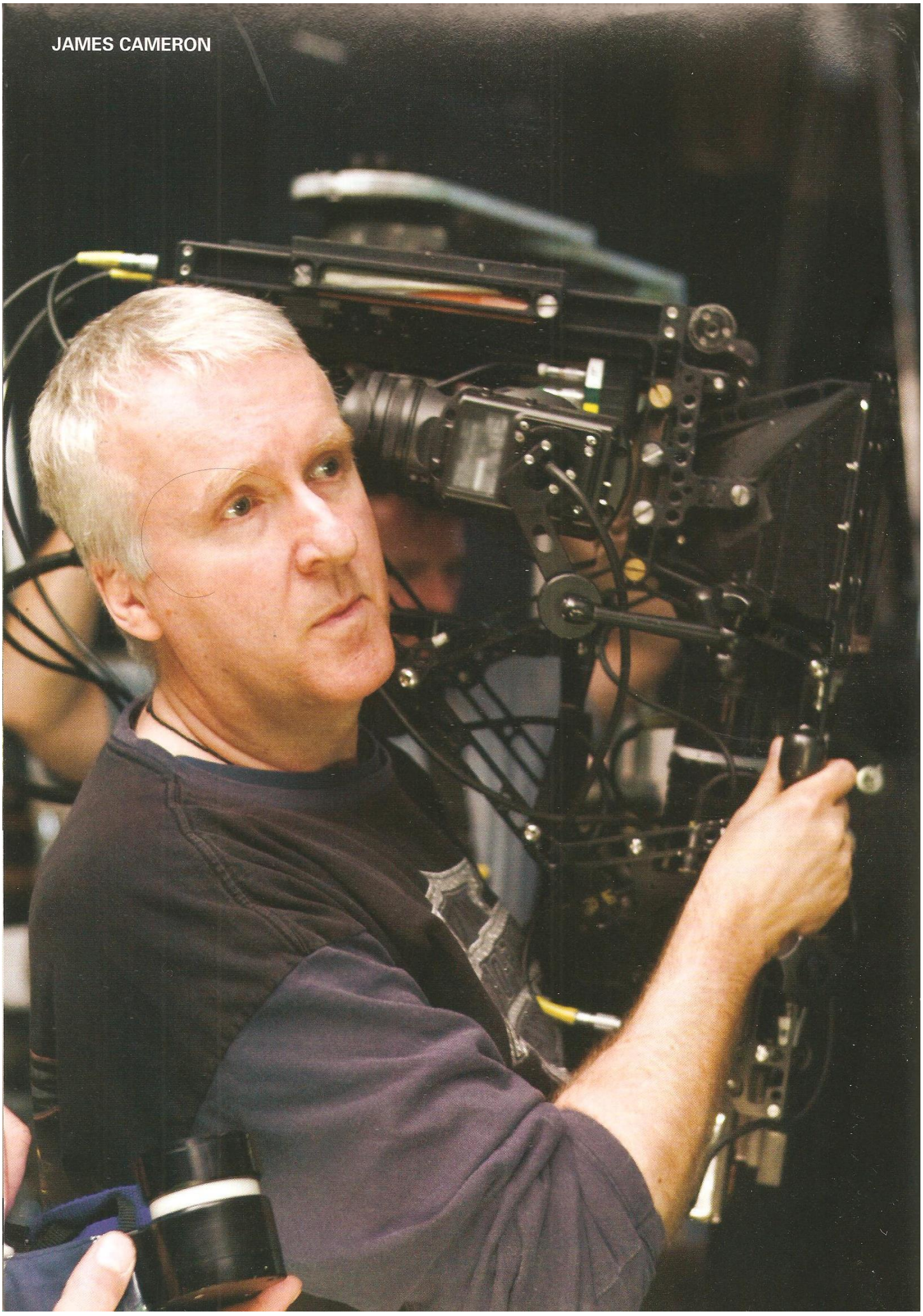
JAMES CAMERON

KULAĞI KENDİNDE, GÖZÜ UFUKTA

JAMES CAMERON DEYİNCE ÇOĞU İZLEYİCİNİN AKLINA ŞÜPHESİZ İLK OLARAK BÜYÜK BÜTÇELER, SOLUK KESİCİ AKSİYON SEKANSLARI, İNSANIN AĞZINI AÇIK BIRAKAN ÖZEL EFEKTLER GELECEKTİR... TABİİ BİR DE ARNOLD SCHWARZENEGGER! SİNEMA TEKNOLOJİSİNDE VE GÖRKEMLİ SAHNELER KURMADA BİR ÖNCÜ OLDUĞU GERÇEK AMA MADALYONUNUN ÖBÜR YÜZÜNDE BELLİ İLGİ ALANLARI, TEMALARI, TAKINTILARI VE BELİRGİN BİR SİNEMASI OLAN BİR YÖNETMEN DURUYOR.

KUTLUKHAN KUTLU

Kanada'da doğup büyümüş olan James Cameron bir söyleşisinde, bugünkü Kuzey Amerika kıtası sakinlerinin tarihinde Avrupa gibi bir kültürel derinlik bulunmasa da ülkeye birkaç yüz yıl öncesinin yerleşimcilerinin getirdiği o maceraperest öncü ruhun hâlâ yaşadığını söylüyor. Ve bundan memnuniyetini dile getiriyor.

Tabii ki böyle bir niteliğin koca bir nüfusa uyarlanmasına imkân yok ama önemli olan da bu değil zaten; çünkü burada bir kez daha saptama, aslında saptanandan çok saptayan hakkında ipucu veriyor. Yani James Cameron hakkında. Sinemasında arketiplere çok düşkün olan Cameron'ın sinemacılığında da atını hep günbatımına doğru süren western kahramanı misali bu "öncü ruh" arketipini kucakladığını hayal etmek pek zor değil aslında. Ne de olsa nihayetinde bir sinemacı olarak onu belki en iyi tanımlayan şey gözünü her an ufukta tutmaya ve sınırları zorlamaya yönelik tutkusu. Anlatımsal açıdan değilse bile, teknolojik açıdan. Bir Welles, Godard ya da Scorsese gibi sinema tarihinde diliyle kendine özel yer ayırmış bir yönetmen değil belki... Ama mükemmeliyetçiliği ve vizyonunu gerçekleştirme konusundaki kararlılığı, 'beyazperdede neyi görebileceğimiz' gibi aslında sinemasal açıdan çok temel bir konuda önümüzde yeni sayfalar açtı ki, bu küçümsenebilecek bir şey değil.

Cameron en başından beri özel efektlerde çıtayı sürekli yükselten sinemacılardan biri oldu. "The Abyss"teki biçim değiştiren su ve bir bakıma onun kardeşi olan "The Terminator 2"deki sıvı ➡

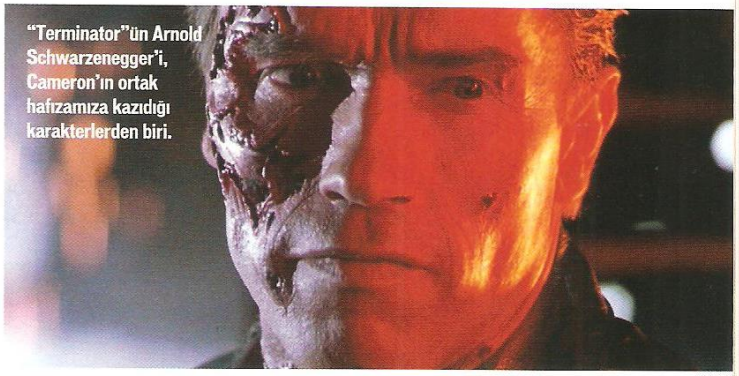

"Terminator"ün Arnold Schwarzenegger'i, Cameron'ın ortak hafızamıza kazıdığı karakterlerden biri.

"The Abyss"

metal Terminator efekti; "Titanic 2"de nispeten daha görünmez kalmak zorunda olan bir sürü dijital müdahale... O yapana kadar imkânsız gibi görünecek kovalamaca ve çatışma sahneleri... Çok düşük bütçeli bilimkurgu ve korku filmleri yapan Roger Corman'ın yanında çalışırken gerçekleştirdiği ilk filmi "Piranha II: Flying Killers"da bile, film genelinde ne kadar gülünç olursa olsun, bu yeteneğin kıvılcımlarını görebiliyorsunuz. Öte yandan, Cameron'ı perdeye en görkemli ve çarpıcı ne yeniliğin koyulabileceği konusunda bu kadar yetkin biri haline getiren şey, sadece neyin nasıl yapılabileceği konusunda parlak fikirler geliştirme yeteneğine değil, bu çözümleri getirdiğinde sonucu ustalıkla tartacak bir tasarım ve hareket anlayışına da sahip olması. Özellikle tasarımda hareketin rolü üzerinde çok duran bir yönetmen - "Aliens/Yaratıklar"da orijinal yaratık tasarımının birtakım detaylarından feragat edilip yaratıkların daha doğal ve etkileyici hareket eder hale getirilmesi buna iyi bir örnek. Ayrıca Cameron hareketli görüntünün doğasına, insanın perdedeki görüntüyle ilişkisi üzerine de çok düşünen, bu ilişkinin en iyi nasıl kullanılabileceğine ya da bu ilişkiyi bir sonraki adıma taşıyacak yeni atılımların nasıl yapılabileceğine kafa yoran bir yönetmen. Vince Pace ile birlikte geliştirdiği ve son filmi "Avatar"da kullandığı 3 boyutlu kamera da bunun ürünlerinden biri.

Ancak James Cameron'ı son otuz yılın Hollywood'unun en önemli yönetmenlerinden biri haline getiren tek şey sinema teknolojisine katkısı değil; o yeni teknolojiyle yapabildiği şeyler. İnsan bu yönetmenin tarihine baktığı zaman önce teknoloji üretip sonradan salt o teknolojinin reklamını yapma amaçlı projeler icat etmediğini, aksine aslında her etkileyici teknolojik başarısının belli bir öyküyü istediği şekilde anlatabilme ve kafasındaki resimleri perdede tam da istediği şekilde yaratabilme konusundaki kararlılığının bir ürünü olduğunu görebiliyor. James Cameron mükemmeliyetçiliğiyle nam salmış, nam salmaktan da öte adı çıkmış bir yönetmen. Öyle ki bu şöhretinin set ekiplerinin ve oyuncuların gözünü korkutan bir yanı da var. (80'lerde bile set ekibinin "Beni korkutamazsın, ben James Cameron'la çalışıyorum" tişörtleriyle ortalıkta dolaştığı rivayet edilir.) Öte yandan tüm ekibini zorlamasının sonucunda ortaya "Aliens", "The Abyss", "The Terminator 2: Judgment Day" ve "Titanic" gibi filmler çıkınca birçok sinema profesyoneli onunla meşakkatli bir yolculuğa çıkma fikrinden tamamen uzak duramıyor.

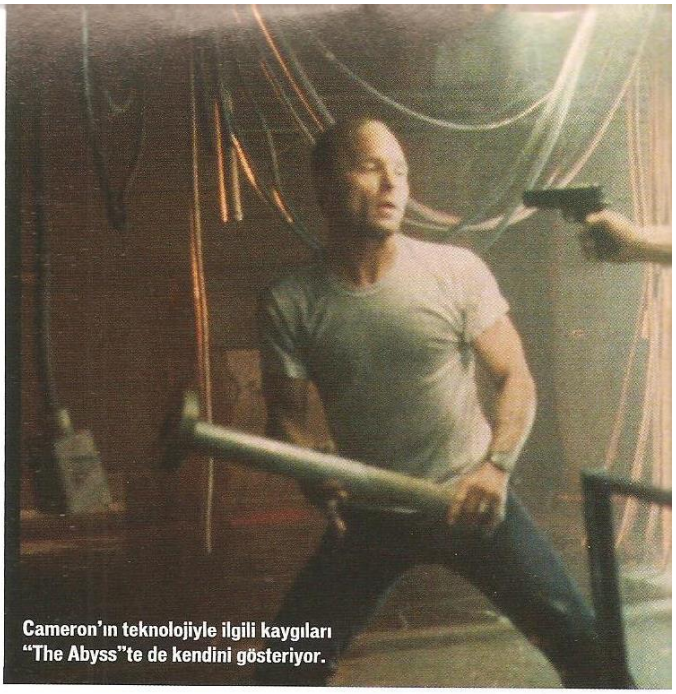
Cameron'ın teknolojiyle ilgili kaygıları "The Abyss"te de kendini gösteriyor.

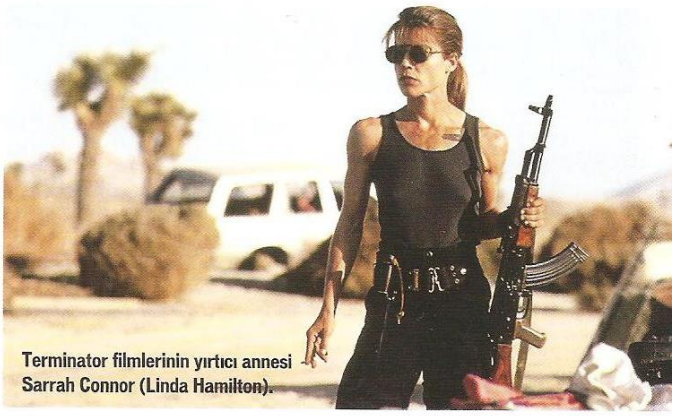
Terminator filmlerinin yırtıcı annesi Sarrah Connor (Linda Hamilton).

Cameron'ın sinemada salt teknoloji önderi olmadığının en iyi kanıtı, filmlerinin yeni nesil sinemacılar için bir model teşkil etmeye devam etmesi. Teknoloji hızla eskiyor ve etkileyiciliğini yitiriyor ama Cameron'ın kurguladığı sahneler, yakaladığı resimler, yarattığı karakterler ve anlattığı öyküler kalıcılığını yitirmiyor.

JAMES CANERON'I SON 30 YILIN HOLLYWOOD'UNUN EN ÖNEMLİ YÖNETMENLERİNDEN BİRİ HALİNE GETİREN TEK ŞEY SİNEMA TEKNOLOJİSİNE KATKISI DEĞİL...

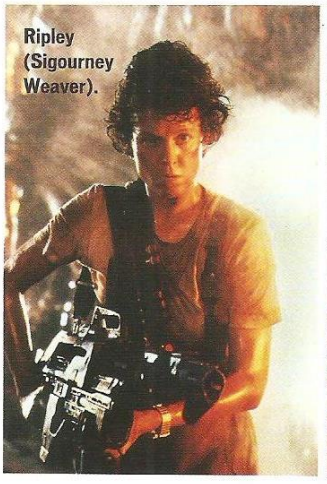
Ripley (Sigourney Weaver).

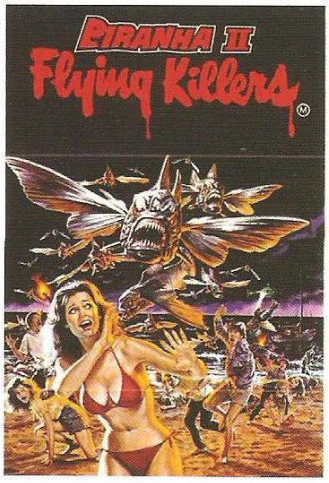

Örneğin Cameron'ın "The Terminator"dan sonra çektiği ve bu açıdan ikinci klasiği denebilecek "Aliens"ı ele alalım...

"Aliens"ın görkemli ve soluk kesici olduğu ortada... Ancak bu filmi tam anlamıyla bir klâsik mertebesine yükselten ve bunca sene unutulmamasını, sadece diğer filmler için değil, başka mecralar için de bir model teşkil etmesini sağlayan şey bu değil. "Aliens", her şeyden önce aksiyon sinemasının gelmiş geçmiş en unutulmaz kahramanlarından birine yer veriyor: Sigourney Weaver'ın oynadığı Ellen Ripley. Elbette bu karakteri orijinal filmin ürünü olarak kabul edip Cameron'ın ondaki katkısını küçümsemek mümkün - ama doğrusu Alien serisini peş peşe izlediğinizde Ripley'nin tam anlamıyla bir karakter olarak oturduğu, derinlik kazandığı filmin aslında Cameron'ın filmi olduğu açıkça görülüyor. İlk filmde gemi mürettebatından biriydi, diğerleri öldükçe yavaş yavaş o ön plana çıkıyordu. Önemli ve akılda kalıcıydı ama karak-

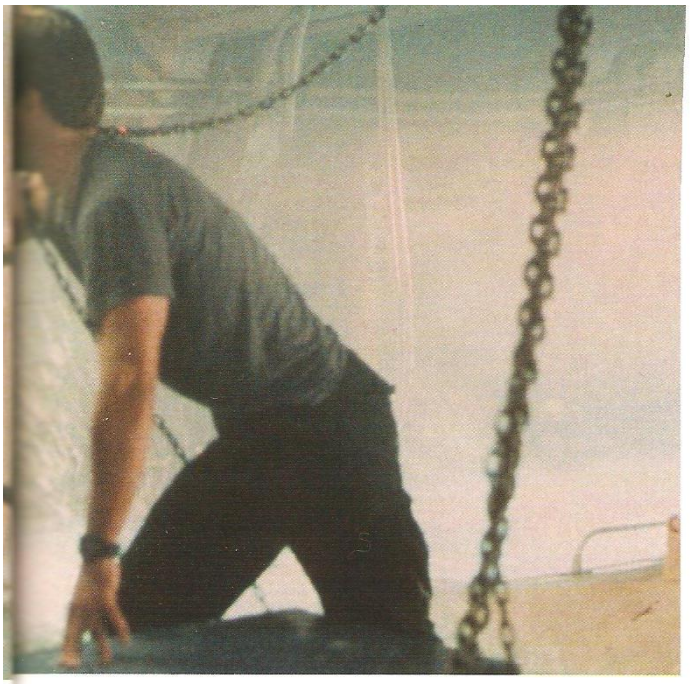

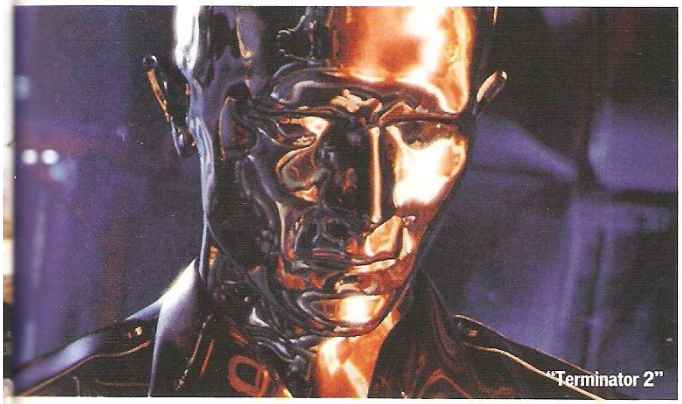

"Terminator 2"

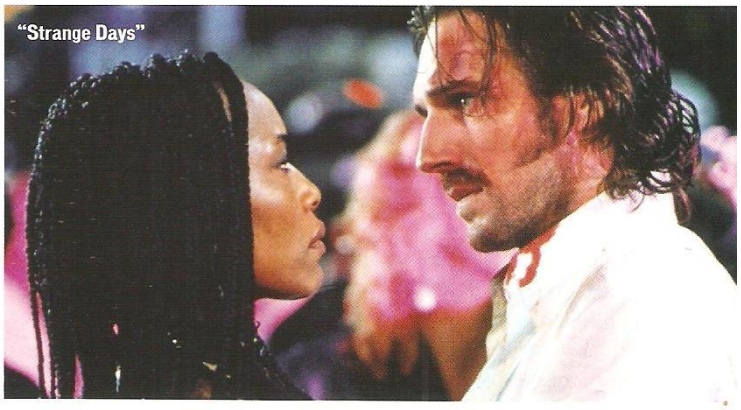

"Strange Days"

ter olarak daha çok hayatta kalmak için yaptıklarından ibaretti, aslında nasıl biri olduğunu pek öğrenemiyorduk. Cameron ikinci filmde son derece ender görülen bir şeyi başararak, aksiyon dozunu artırırken aynı anda karakteri de derinleştirdi. "Aliens"ın başında Ripley eziyet çeken bir karakter; ilk filmdeki olaylar bilincaltına dadanmış durumda ve kabuslardan bir türlü yakasını kurtaramıyor. Normal hayata da adapte olamıyor... Bir bakıma Vietnam Savaşı filmlerinde ülkelerine dönmüş Amerikan askerlerinde görülen stresin bilimkurgusal bir kopyasını yaşıyor. O yüzden de sonunda delice görünen bir şeyi yaparak, travmasının kaynağına geri dönmeyi, o yaratıklardan birçoğunun bulunabileceği bir gezegene gitmeyi kabul ediyor.

İşte Ripley'nin tam da bu eziyeti, film boyunca giderek güçlenen karakterini tüm ışıltısıyla ortaya çıkaran ideal zemini teşkil ediyor aslında. Onun yapacağı şeyi yapmaktan haklı olarak ne kadar korktuğunu görüyoruz, bu da onunla daha rahat özdeşleşmemizi, böylece kararlılığını ve cesaretini daha kolay takdir etmemizi sağlıyor. Ayrıca onun kendi kafasının içini, ruh sağlığını kurtarmak için başlayan bu yolculuğunun nasıl giderek etrafındakileri koruma çabasına dönüştüğünü de görüyoruz. İçindeki karanlık dışsallaştıkça onunla mücadele etme ve arınma fırsatı buluyor. Bu yüzden de finalde küçük kızı korumak için Kraliçe Yaratığın karşısına dikildiği sahne tamamen yüzeyden oluşan boş bir klişe izlenimi vermiyor... Karakterin tüm yolculuğunu, "ruhu parçalanmış kurban"dan "sarsılmaz koruyucu"ya dönüşümünü tamamlıyor ve bu vesileyle bir bakıma kendini tamamen toparlayıp yeniden "bütün" oluşunu temsil ediyor.

Cameron'ın "Aliens" senaryosunun dikkate değer bir özelliği, bir taraftan yeni bir öykü kurarken, bir taraftan da Scott'ın ilk filminde ortaya çıkan temaları ve imgeleri devam ettirmeyi, daha doğrusu yeni noktalara taşıyıp nihayete ulaştırmayı ihmal etmemesi. Yeni olaylar vuku bulurken, Ripley'nin ilk filmin olaylarının etkisinden arınışı da alttan alta sürekli ilerliyor. Yüksek dozda aksiyonun ortasında James Cameron'ın tematik gelişmeyi yaya bırakmamayı rahatlıkla becermesi hayli takdire değer bir durum ve onu, izinden gitmeye çalışan birçok görkemli aksiyon filmi yönetmeninden ayırıyor.

"Aliens"da karakter gelişimi ve temalardan söz etmişken, James Cameron'ın hemen hemen her filminin sadece yönetmeni değil, yazarı da olduğunun altını iyice çizmek gerekiyor. O yüzden de bir bakıma mesela bir Steven Spielberg'den daha çok "onun eseri" aslında filmleri... Zaten filmografisine baktığınızda da bu filmlerin belli kişisel beğenileri, merakları ve takıntıları olan bir kişinin eseri olduğunu rahatlıkla görebiliyorsunuz.

Her şeyden önce, sadece sinemasal kullanımda değil, anlattığı öykülerde de teknolojiye özel bir ilgisi var. Bunun doğal bir sonucu olarak da bilimkurgunun "siberpunk" alt türüyle hayli içli dışlı. Gelecekten gönderilen siborg suikastçiler üzerine kurulu "The Terminator" serisinin ilk iki filmi, zaten bu türün sinemadaki öncülerinden. Ancak Cameron'ın kendisinin değil, eski eşi (ve çok başarılı bir aksiyon yönetmeni) olan Kathryn Bigelow'un çektiği "Strange Days"de bu türden nasıl etkilendiğinin çok net izlerini görebiliyorsunuz. "Strange Days" birçok açıdan "siberpunk"ın en önemli isimlerinden William Gibson'ın öykülerini ziyadesiyle andırıyor: Teknolojileriyle, terminolojisiyle, hatta karakterleriyle bile...

Bize Cameron'ın kendisinin kamera arkasında olmadığı bir öyküsünü izleme fırsatı sunan "Strange Days" bu sinemacının yazar olarak birtakım önceliklerini de fark etmemizi sağlıyor. Örneğin, Cameron çok yoğun ve kalabalık öyküler anlatmasa da, iyi bir zanaatkar gibi öyküsünü son derece verimli bir şekilde kullanıyor: Sonradan olacaklar için ortalığa serpiştirdiği ipuçları... Görsel dizayn unsuru olarak kullanılan ve film boyunca giderek kanıksadığımız nesneleri olay örgüsünün bir parçası olarak kullanmadaki başarısı... Aksiyonun içindeki karakterlere her zaman belli bir duygusal "sırt çantası" yükleyerek perdede olan biteni seyirci açısından anlamlı ve hayatî kılması... Karakterler arasındaki ilişkilerin sabit kalmayıp belli bir iniş-çıkış izlemesi... Ve mümkün mertebe karakter gelişimi için ayrı, olay örgüsü gelişimi için ayrı replik setleri kullanmaktan kaçınıp, diyaloglarına birden çok işlev verebilmesi... Hepsi onu yetkin bir aksiyon öyküsü yazarı haline getiriyor. James Cameron'ın filmlerinin sadece sürükleyici değil kalıcı da olmalarında bunun önemli payı var.

"Titanic"

James Cameron "Terminator"ün setinde Linda Hamilton'la.

Tabii "Aliens" ve "Strange Days"den bahsedince Cameron sinemasındaki güçlü, metanetli, hatta "sert" kadın karakterlerden bahsetmemek imkânsız. "Strange Days"de Angela Bassett'ın karakteri Gibson romanlarından fırlamış bir "sokak samurayı" gibidir; öykünün kahramanı Lenny'nin hem koruyucusu, hem de platonik âşığıdır. Lenny'nin zaaflarla delik deşik "mağlup" karakterinin aksine Mace kendine güvenen, kolayca harekete geçebilen, kararlı ve üstelik fiziksel açıdan da çok güçlü bir tiptir - zaten Cameron filmlerinde kadınların da en az erkekler kadar iyi "savaşçı" olduğuna rastlamak sıradan bir durum. Öte yandan Cameron kadın karakter yaratma konusundan söz ederken onları basit bir mantıkla "göğüsleri olan erkek" gibi düşünmemenin çok önemli olduğunu söyler. O yüzden Mace'te de, Ripley'de de, Terminator filmlerinin "yırtıcı anne"si Sarah Connor'da da aksiyon sahnelerindeki işlevlerinin çok ötesine giden özellikler var. Sadece savaşçı fiziksel yetkinliği ve kararlılığıyla değil, vicdan, sağduyu ve anlayışla da donanmış karakterler bunlar.

Cameron filmlerinin apaçık dikkati çeken bir başka ortak noktasıysa, gezegenimizin başına gelebileceklere yönelik derin bir kaygı. "Terminator 2"deki kıyamet ve sonrası görüntüleri, post-apokaliptik kültürün en önemli imgeleri arasında çoktan yerini almış durumda. Tüm bilimkurgu insanın bilimle sevgi-dehşet ilişkisinin bir özetiyse, bu ilişki her iki boyutuyla da Cameron filmlerinde yerini buluyor. Teknolojiye karşı muazzam bir merak ve insanların onu nasıl kullanabileceği konusunda muazzam bir kaygı... Üstelik bu kaygı doğal yaşam alanlarından siberpunk türünün de ötesine geçip, okyanusların derinliklerini kendilerine mekân tutmuş uzaylıları konu alan "The Abyss"te de kendini gösteriyor. Cameron'ın son filmi "Avatar"daysa tehdit altında olan bizim çevremiz de değil, başka bir canlı türünün yaşadığı çevre: Bir gaz devinin (yani Jüpiter ya da Neptün gibi büyük bölümü gazlardan oluşan dev bir gezegenin) doğal uydusu olan Pandora adlı bir ay. Hafif "Kurtlarla Dans" ya da "Pocahontas" izlenimi veren bu öyküde insanlık, çevreye ve yerlilerine duyarsız kolonizmini uzaya taşıyor.

Hikâyelerinin ve temalarının karşı tarafındaysa elbette Cameron'ın büyük seyirliklere olan muazzam ilgisi yatıyor. Yeni teknolojiler olsun olmasın - soluk kesici bir sekans ya da görkemli bir resim, onun sinemasının doğal hedeflerinden. Cameron da tıpkı George Lucas ya da Steven Spielberg gibi, çocukken sinema koltuğuna oturduğunda perdede beliren büyüleyici dünyayı yeniden yaratmanın peşinde koşuyor. Ve tıpkı Lucas ve Spielberg gibi bu

CAMERON DA TIPKI LUCAS YA DA SPIELBERG GİBİ ÇOCUKKEN SİNEMA KOLTUĞUNA OTURDUĞUNDA PERDEDE BELİREN BÜYÜLEYİCİ DÜNYAYI YENİDEN YARATMANIN PEŞİNDE.

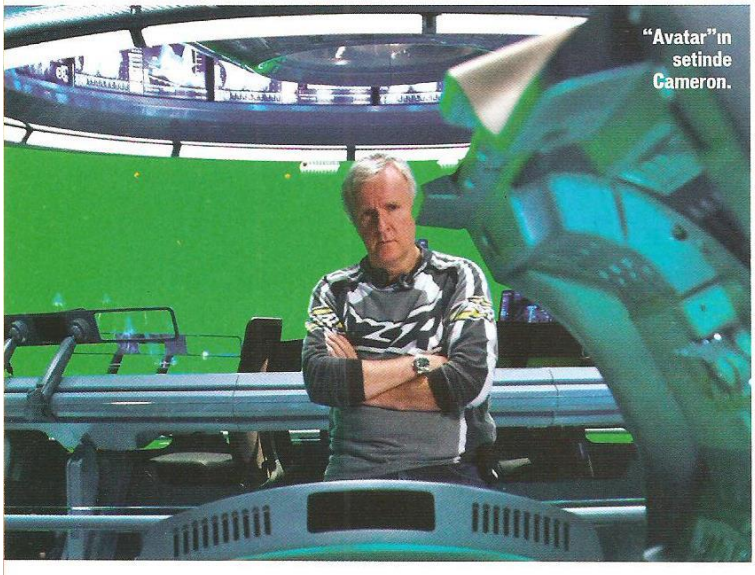
"Avatar"ın setinde Cameron.

arayışın en önemli ifade alanlarını özellikle de fantastik, büyüleyici, baş döndürücü sinemasal anlarda buluyorlar. Sözkonusu ister "Terminator 2"deki müthiş kovalamaca sekansı olsun, ister Titanic'in batışı, ister "Aliens"da Kraliçe Yaratığı ilk gördüğümüz an, isterse "Abyss"te Ed Harris'in derin dalış kıyafeti içinde dibi görünmeyen bir sualtı uçurumunun kıyısında durduğu o resim... Filmindeki her bir görsel unsurun dizaynı konusunda da genellikle çok net fikirleri var Cameron'ın (mesela Kraliçe Yaratık tasarımı onun yaptığı bir çizimden yola çıkılarak gerçekleştirilmiş). Bu da onun büyük, vurucu ve salona çok seyirci çeken sinemasal konseptlere inanan yönetmen kimliğini çok iyi tamamlıyor. Cameron kendi deyişiyle yılda sadece bir kez sinema salonuna gelen aileyi bile gözüne kestiren filmler yapıyor, ama filmografisine bakınca filmlerinin her zaman belli bir kişiselliği de var. Filmografisindeki tutarlılıktan, kendi söyledikleri ve rivayetlerden anlaşıldığı kadarıyla her şeyden önce, kendisine heyecan veren projeleri yapıyor.

Kişisel beğenisinin hayli iyi gişe yapan bir sinemaya bu kadar denk düşmesiyse, şüphesiz maddi açıdan onun büyük şansı. ■

sinema
TURKUVAZ Sayı: 1
ISSN 1304-5695
15.
YIL ÖZEL
SİNEMA OKURLARI SON 15 YILIN
EN İYİ 100 FİLMİNİ SEÇTİ
SİNEMA YAZARLARI SİNEMANIN SON 15 YILINI DEĞERLENDİRDİ
HEDİYE
SİNEMA ARŞİVİ SON 22 SAYI
15. yıla özel
Hediye
Ocak 2008'den Ekim 2009'a
22 sayılık dev dijital arşiv

KONUŞMADAN ANLAŞANLARIN FİLMİ

İlksen Başarır'ın ilk yönetmenlik denemesi olan ve Mert Fırat'ın başarılı performansı ile dikkat çeken **"BAŞKA DİLDE AŞK"**, işitme engellilerin penceresinden bakan, hüzünlü, komik ve sımsıcak bir aşk filmi.

MÜJDE IŞIL

Başkahramanı işitme engelli olan bir film... Dili Türkçe ama altyazılı oynuyor. Yani seyirci açısından alışılmadık bir durum sözkonusu. Ama Antalya ve Bursa'daki festivallerde şahit oluyoruz ki izleyici bu sıradışı durumu hemencecik benimseyivermiş. İşitme engelli Onur (Mert Fırat) ile çağrı merkezinde çalışan Zeynep'in (Saadet Işıl Aksoy) sevdasını anlatan "Başka Dilde Aşk"ın böylesine sevilmesinin altında, ajitasyona prim vermeyen senaryosu ve başrol oyuncusu Mert Fırat'ın "Aaa, bu çocuk aslında engelli değilmiş" şaşkınlığı yaratan gerçekçi performansı ve ilk filmini yöneten İlksen Başarır'ın samimi yaklaşımı yatıyor.

Başarır'la röportajımızda öğreniyoruz ki Türkiye'de 10 milyon insanın işitme kaybı var. Doğuştan engelli olanların sayısı 3,5 milyon. İşitme kaybı akraba evliliği, terör ve yaşlılık gibi nedenlerle de ortaya çıkıyor. Toplumsal hayattan izole edilen işitme engellilerin sinemada Türk filmi izleyememesi de ayrı bir sorun teşkil ediyor. Şimdilerde Bilgi Üniversitesi'nde işaret dilinin seçmeli ders olarak okutulması ise sevindirici bir gelişme.

Kendini işkolik, gerçekçi ve biraz da karamsar olarak tanımlayan İlksen Başarır, "Ben yönetmenim demiyorum" diyecek kadar da mütevazı bir noktada duruyor. Genelde kutu gibi küçük mekânlarda çekilen filmi için her şeyi çizerek sete gitmiş. Hayk Kirakosyan'ın görüntü yönetmenliğinin filme çok şey kattığının altını çiziyor. Filmdeki karakterler içinde Kamuran'ı çok seviyor. Sinemada sonu belli şeylerden hazetmediği için filminin finalini de izleyicinin hayalgücüne bıraktığını belirtiyor.

■ Sinemaya ilginiz nasıl başladı?

Çocukluktan başladı. Sinemacı olayım gibi bir istek değildi ama film seyretmeyi çok seviyordum. Hiç de bu işi yapacağımı düşünmüyordum; çünkü dışarıdan pek anlaşılır bir iş değil bu. Sektörün içine girmeden hangi bölümde çalışacağınızı pek bilemiyorsunuz. Bir de bu işin okulunu okumadım; gazetecilik okudum. Gazetecilik yapmayacağıma birinci sınıfın yazında karar verdim, ama ne yapacağımı da bilmiyordum. Bir arkadaşım yapım şirketinde çalışıyordu. "Birini arıyorlar, çalışmak ister misin?" dedi. Gittim, konuştuk... "Tamam, başla" dediler. İlk hafta sonunda beni sete götürdüler. Baktım, çok heyecanlı bir şey bu. Ben bu işi yapacağım dedim. Neredeyse 10 yıl oldu. İlk önce, 6 ay kadar prodüksiyon tarafındaydım işin. Sonra reji tarafına geçmek istedim. Televizyon deneyimim hiç yok. Sinema filmlerinde ve reklam filmlerinde çalıştım. Jean-Pierre Jeunet gelmişti buraya, bir reklam filmi için. Onunla çalış-

tım. "Şellale" ve "Hacivat Karagöz Neden Öldürüldü?"de yardımcı yönetmendim. Hep bir şey öğrenebileceğim yönetmenlerle çalıştım aslında.

■ **"Başka Dilde Aşk"ın temelleri ne zaman atıldı?**

Mert ile 2 sene önce başka bir film projesi için tanıştık. Çekeceğimiz filmde ben yardımcı yönetmendim, o oyuncu. Sonra o proje olmadı ama biz tanışmış olduk. Biz tanıştıktan sonra Mert bana küçücük bir hikâye anlattı. Ben bunu çok beğendim ve beraber yazalım dedim. 2008'in Nisan'ında yazmaya başladık. Saadet Işıl çekimlere bir buçuk ay kala ekibe katıldı; Mert'in yüksek lisanstan arkadaşı.

■ **Peki bu hikâye, Fırat'ın gözlemlediği bir şey miydi?**

Onun ortaokuldan işitme engelli bir arkadaşı var. İşaret dilini çok az biliyordu. Onbilme özelliği doğuştan olabilir. İnsanın içinde bununla ilgili bir ruh olması gerektiğine inanıyorum. Ahmet Uluçay mesela... Bu bana doğuştan olduğunu kanıtlayan bir şey. Çünkü bu adam bunun okulunu okumamış, gözleri neredeyse görmüyor ama film çekiyor. 'Ben yönetmenim' demiyorum zaten. Bir film çektim, yönetmen oldum demek bence sakat bir durum. Ben yönetmensem öbürleri kim? O bana biraz tehlikeli bir nokta gibi geliyor.

■ **"Başka Dilde Aşk", festivallerde seyircinin empati kurduğu, sevdiği filmlerden biriydi. Antalya Altın Portakal Film Festivali'nden Kent Konseyi Ödülü ile döndü.**

Ona çok seviniyoruz. Çünkü aslında empati kurulabilecek bir karakter değil Onur; işitme engelli bir karakter. Engelliler çok da hayatın içinde değil. Ailemizde, arkadaşlarımız arasında engelli biri yoksa bizim beraber yaşadığımız insanlar değil. Yakınında olmayan bir insanla empati kurdurabildiyse film, bu bizim açımızdan güzel bir şey.

■ **Toplumumuzda genellikle engellilere acınır.**

Biz filmde o ajitasyondan hep kaçmaya çalıştık. Buna çok dikkat ettik. Bunu kendimizi tuttuk diye, otosansür olarak söylemiyorum. Eğer o taraftan ilerleseydik salya sümük bir film olabilirdi. Biz öyle olmasını istemedik, çünkü engelli olmak acınası bir durum değil.

■ **Çekilirken filmin adı "Kutu" idi. Sonra neden değiştirdiniz?**

"Kutu", çalışma senaryosunun adıydı bizim için. Anlatmak istediğimiz şeylerden biri, her insanın kendi kutusunda yaşadığıydı. İşitme engelli bir karakterin olmasının sebebi bu. Alt kat komşusu Kamuran'ın ev-

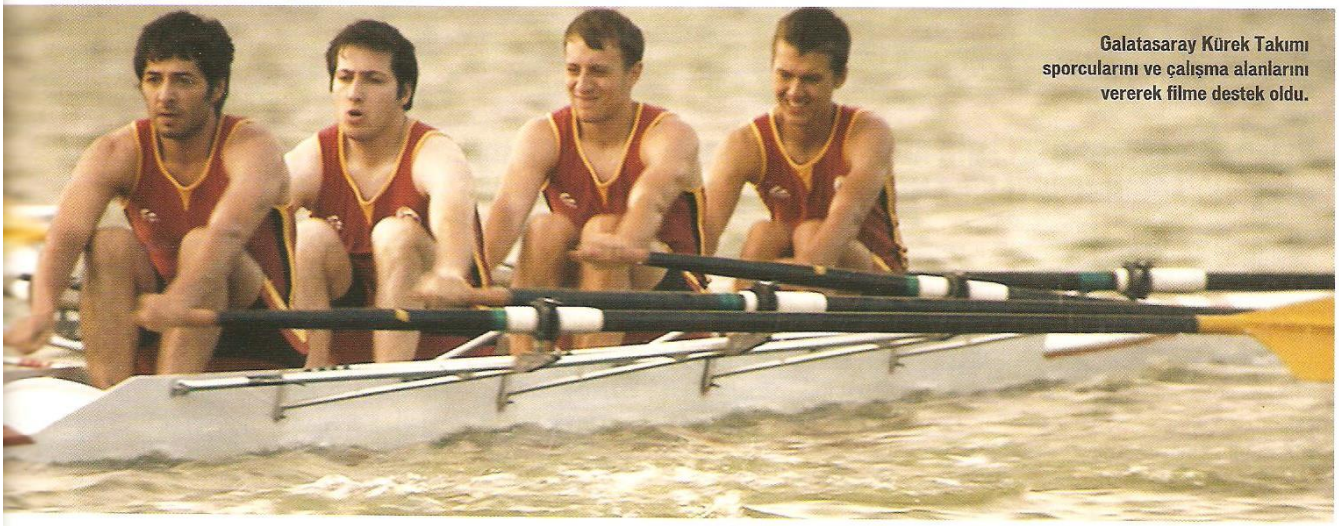

Galatasaray Kürek Takımı sporcularını ve çalışma alanlarını vererek filme destek oldu.

ların seslerine, tepkilerine aşinaydı. Ama rolü için çok çalıştı. İşitme Engelliler Milli Federasyonu'yla çalıştık. Onlar bize hoca verdi. Günde 3-4 saat onlarla işaret dili çalıştık.

■ **Onur rolünü işitme engelli birine vermeyi düşündünüz mü?**

Hiç düşünmedim, çünkü Mert'in oynadığı karakter zor bir karakter. Kontrollü ve işini bilen bir oyuncu olması gerekiyordu bunun için. İşitme engelli biriyle çok uzun bir ön hazırlıkla oyunculuk çalışılabilirdi belki ama bizim hiç öyle bir zamanımız olmadı. Mert çok çalışkan ve iyi bir oyuncu. Ben oyuncu olarak doğulacağına inanıyorum. Çalışarak her şey olur hayatta ama o ruh meselesinin doğuştan olduğuna inanıyorum.

■ **Yönetmenlik için aynı şeyi söyler misiniz?**

Evet, kesinlikle doğuştan. Hikâye anlata-

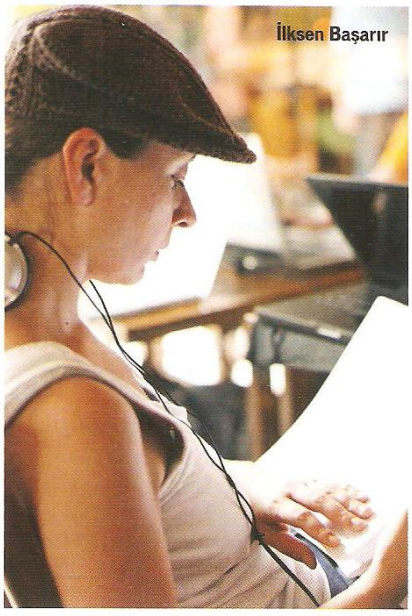

İlksen Başarır

den çıkmamasının sebebi de bu. Biz burada şunu demek istedik: Engelsiz adam, engelli adamdan daha engelli, çünkü kendini kapatıyor. İnsanların hayatlarında çok sınırlı yerlerde yaşadıklarını göstermek istedik. Filmde hâlâ bu var. Zeynep, Onur, Kamuran ve Aras çok net çizgilerle çizilmiş karakterler aslında. Ama çekimler bittikten sonra filmin adını değiştirdik. Seyredince filmin adının "Kutu" olmadığına karar verdik. Çünkü filmde çok güzel bir aşk hikâyesi var. Onu söylemek gerektiğini düşündük. O yüzden değiştirdik adını.

■ **Film, iletişim=konuşmak değildir diyor ezcümle.**

Evet, çünkü konuşarak anlaşamıyoruz. Birbirimizi ikna etmek için çok uzun cümleler kurup, sonunda hep söylememiz gereken, yanlış ve kırıcı şeyler söylüyoruz. Aslında birbirimize baksak, ne demek istediğimizi anlayacağız, çünkü gözün, yüzün

Filmin en dramatik ve etkileyici sahnelerinden biri... Yönetmene göre bu ilişkinin akıbeti, seyircinin hayalgücüne kalmış...

"FİLMDE İŞİTME ENGELLİ BİR ADAMIN, BİR AŞKIN İÇİNDE YAŞADIĞI SORUNLARI ANLATIYORUZ VE ONUN YAŞADIĞI ŞEYLER, ENGELLİ OLMAYAN İNSANIN DA YAŞAYABİLECEĞİ SORUNLAR."

söylüyor onu. O yüzden telefonda hep yanlış anlar insanlar birbirini. Konuşmak, iletişimin tek şekli değil. İşitme engelliler de şöyle bir şey var: Direkt konuşuyorlar. Çünkü işaret dili ona müsait. Bizimki gibi bağlaçlar yok, zamanlar yok. "Ben gelmek".... Başka bir şey koymuyor içine. Öyle anlaşabilmeliyiz aslında.

■ **Zeynep'in çağrı merkezinde çalışması, iletişimsizliği iyice vurguluyor.**

Tabii, çünkü çağrı merkezleriyle her gün konuşuyoruz ama nasıl bir yer olduğunu bilmiyoruz. Çağrı merkezlerinin içine giremiyorsunuz; yasak. Filmde de geçen 'gerçeğe çağrı web sitesi' var. Orası gerçek bir site ve kurucuları da çağrı merkezi çalışanları. Onlarla çok buluştuk. Filmdeki çağrı merkezi sahneleri aslında yaşanmış şeyler. Çağrı merkezlerinde de konuşarak iletişim kurulamıyor. Orada çalışan insanlar artık otomatikleşmiş, makine gibi. Bilgisayarla mı konuşuyorsun yoksa gerçek bir insanla mı konuşuyorsun, anlayamıyorsun. Tam da işitme engelli bir karakterin karşısında olabilecek bir tip. Şöyle bir şey de düşündük: Çağrı merkezi, bir işitme engellinin hiçbir zaman içinde var olamayacağı bir dünya.

Lale Mansur, Onur'un korumacı annesi rolünde.

■ **Çalışanların eylemlerine yer vermek, konuyu aşk hikâyesinden uzaklaştırmadı mı?**

Bu eleştiriyi yapanlar oldu, ama biz şuna inanıyoruz: Bu bir aşk hikâyesi ve bir mücadele var içinde. Bundan ayrı tutmak istemedik. Bir ilişkinin içinde böyle bir durum olabilir, sevgiliniz size destek olur. Aşk dediğiniz birbirinin her durumunda yanında olmakla ilgili bir şey. Onur'un Zeynep'in yanında olması bence aşkı pekiştiren bir şey.

■ **Filmin sosyal sorumluluk projesi olarak algılanmasına ne diyorsunuz?**

Bir şeye total olarak bakamıyoruz. Seyrettiğimiz şeye film olarak bakamıyoruz biz. Burada sinema adına yapılmış bir şey var. Çok iyi görüntü yönetimi var, çok iyi oyunculuklar var. Sosyal sorumluluk projesi yapmak isteseydik, işitme engellilerle ilgili belgesel yapardık. Onların daha fazla sorununa değinirdik böylece. Biz filmde, işitme engelli olmanın sorunlarını anlatmıyoruz. Bu adamın bir aşkın içinde yaşadığı sorunları anlatıyoruz ve yaşadığı şeyler engelli olmayan insanın da yaşayabileceği sorunlar. Biz zaten bir sosyal sorumluluk projesi yaptık. Filmden 6-7 ay önce, İşitme Engelliler Milli Federasyonu'na işaret diliyle ilgili Türkiye'de hiç olmayan görsel bir sözlük yaptık.

■ **Filmde kürek sporuna yer veriyorsunuz.**

İşitme engellilerin yapabileceği bir spor bu. İşitme engelliler suyla çok iyi anlaşıyorlar. Güçlüler. Duymuyorlar ama çok iyi ritim duyguları var. Bir de kürek, görseli çok güçlü bir spor. Ben o yüzden küreği koymak istedim. Bir yandan da 'kürek, aristokrasi sporudur' gibi bir önyargı var bütün dünyada. Oysa ki en ucuz sporlardan biri, çünkü tekne zaten kulübün ve sizin para harcadığınız bir durum yok orada. Kürek, Türkiye'de yapılan en eski sporlardan biri aslında. Galatasaray Kürek Takımı da bize sporcularını ve çalışma alanlarını verdi; yardım etti. Bir de ben Galatasaraylıyım (gülüyor).

■ **"Atlıkarınca" adlı projeniz mi var sırada?**

"Atlıkarınca"nın senaryosu bitti. Onu da Mert ile birlikte yazdık. Ensestle ilgili bir senaryo bu. Ensest Türkiye'de çok yaygın ama konuşulmuyor. Fransa'dan sonra dünyada ikinci sıradayız. "Atlıkarınca" biraz sert bir film. Çekime hazır şu anda ama onu mu çekeceğiz, bilmiyorum. ■

Dünyanın En Güzel Evleri

ABONE HATTI
0216 651 5 651
www.turkuvazabone.com

BENİ YAK, KENDİNİ YAK

LARS VON TRIER, BİRKAÇ YIL SÜREN SESSİZLİĞİNİ KADIN DÜŞMANLIĞI SUÇLAMALARIYLA KARŞI KARŞIYA KALAN YENİ FİLMİ "ANTICHRIST"LA BOZDU. TRIER'NİN SALDIRGAN VE PROVOKATİF TAVRININ EN UÇ NOKTALARINDAN BİRİ OLARAK NİTELENDİREBİLECEĞİMİZ FİLMİN ÜLKEMİZDE GÖSTERİME GİRİP GİRMEYECEĞİ HALEN ŞÜPHELİ.

MURAT EMİR EREN

Son olarak 2006 yapımı "Emret Patronum"la karşımıza gelen ve izleyicinin sinir uçlarına temas etmeyi nispeten hafif takıldığı bu "komedi" filminde de ihmal etmeyen Trier, üç yıl sonra son derece sert bir yapımla asıl uzmanlık alanına geri dönüyor. İnsan doğasının karanlık noktalarında gezinmeyi seven ve gidebildiği kadar uç noktalara giden, bunu provokatif bir şekilde hatta kimi zaman da art niyetle yapsa dahi ulaştığı sonuçlarla izleyicisini şoke etmeyi başaran Trier, "Antichrist"ta da benzer hislerin peşinde. Çocuklarının kaza sonucu ölmesinin peşi sıra büyük bir buhran geçiren ve birbirleriyle "her açıdan" grotesk bir hesaplaşmaya giren bir çiftin öyküsü "Antichrist". Birçok yönüyle aslen çiftin ilişkisini ve hesaplaşmasını anlatıyor gibi görünmesine rağmen, filmin asıl ilgilendiği konu annenin olaya verdiği tepki ve yaşadığı depresyon...

Yaklaşık dört yıldır gündemde olan "Antichrist", özellikle bu provokatif yönüyle Trier hayranlarının ve yönetmenin iflah olmaz takipçilerinin heyecanla beklediği bir projeydi. Lakin tıpkı filmdeki çift gibi, Trier de "Emret Patronum"u tamamladığı dönemde ağır bir depresyona girdi. Bunda, "Antichrist"ın prodüksiyonla ilgili sebeplerden ertelenmiş olmasının da etkisi vardı ancak kişisel sebepleri de mevcuttu. Trier, yaklaşık iki sene boyunca hiçbir şey yazamadan, üretemeden 2005-2007 yıllarını depresyonuyla mücadele ederek geçirdi. Bir yandansa "Antichrist"ı hayata geçirmeye çalışarak bir nevi tedavi görüyordu. Filmde de etkilerini görebileceğimiz bu durum, hayatını öylesini etkilemişti ki, bu filmin casting görüşmeleri için dahi insanların karşısına çıkmaktan imtina ediyordu (Çok uzun bir süre ani ağlama krizleriyle mücadele etmiş). Üstelik senaryonun ilk versiyonundaki önemli bir sorundan ötürü, "Antichrist"ı da yeniden yazmak zorunda kalmıştı. Bu durumdayken filmi tamamlaması normalden çok daha uzun sürdü. En nihayetinde Trier "Antichrist"ın onun iyileşmesinde önemli bir payı olduğunu söylüyor. Hatta daha da ileri giderek, bu durumu çok sevdiği yazar August Strindberg'in başyapıt olarak gördüğü kitabı Cehennem'i yazarken yaşadıklarıyla bağdaştırıp "Belki 'Antichrist' da benim Cehennem'imdir" diyor.

Trier'nin senaryoyu tamamlaması ve yaşadığı büyük depresyondan sıyrılmasıyla birlikte, 2007 yılından itibaren filmin çalışmalarına hız verildi. Senaryonun, Trier'nin depresyonu sırasında yazdığı versiyonu filmde kullanıldı ve ilkinden biraz daha farklı olan projenin sadece ismi değiştirilmedi –bu arada Trier'nin yaşadığı depresyonun Danimarka'da epey bir süre gazetelerde yer aldığını, bu konuyla ilgili birçok haber çıktığını ve basının meseleyle biraz "fazla" ilgilendiğini de belirtelim. 11 milyon dolarlık, Trier için hiç

de fena sayılmayacak bir bütçeyle yola çıkan filme, Danimarka Film Enstitüsü 1.5 milyon Euro, Filmstiftung Nordrhein-Westfalen fonu 1.3 milyon Euro destek verdi. Gerek fonların gerekse yapımcılarının ve temasta bulunduğu oyuncuların büyük desteğiyle filmi tamamlamak için harekete geçen Trier için bir noktadan sonra yaşadığı ağır depresyon çok uzakta kalan bir mesele oldu. Böylelikle filmi tamamlayabildi.

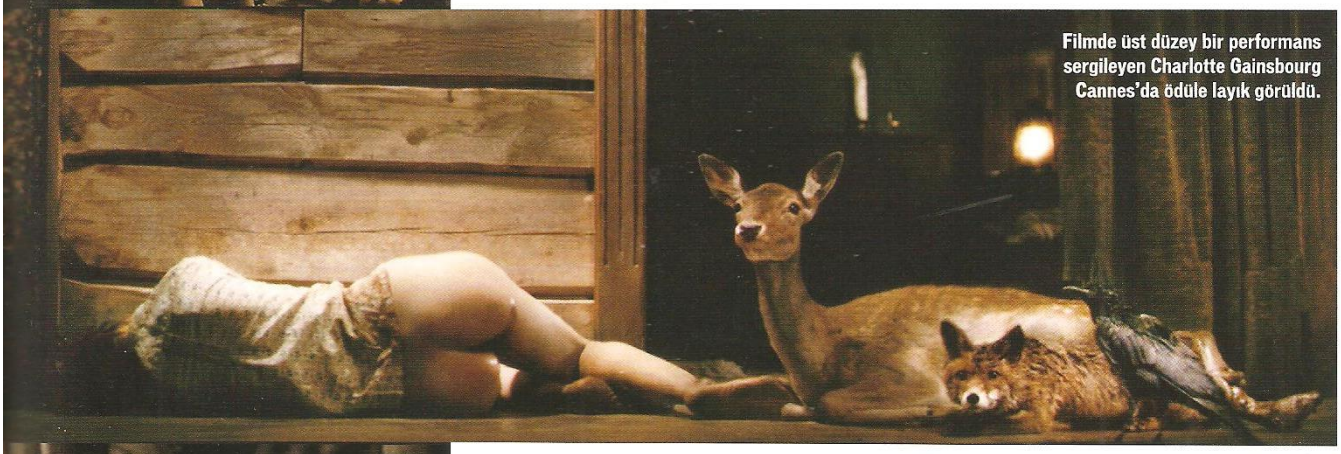

Filmde üst düzey bir performans sergileyen Charlotte Gainsbourg Cannes'da ödüle layık görüldü.

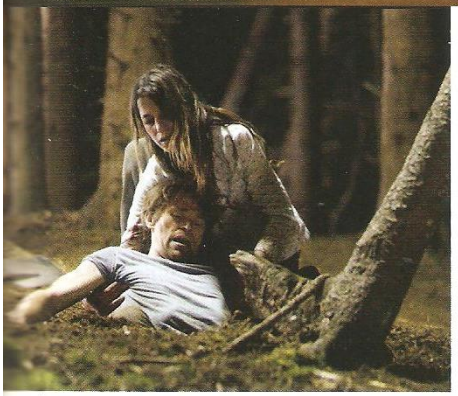

ÇOCUKLARININ ÖLÜMÜ ÜZERİNE BİRBİRLERİYLE "HER AÇIDAN" GROTESK BİR HESAPLAŞMAYA GİRİŞEN BİR ÇİFTİN ÖYKÜSÜ.

Sadece iki karaktere sahip olan proje için oyuncu seçimleri de elbette çok önemliydi. Trier'nin oyuncu seçimiyle bizzat ilgilenemediği dönemlerde birçok İngiliz, Fransız oyuncuyla deneme çekimleri yapıldı. Hemen hiçbiriyle Trier yüzyüze görüşemese de bu oyuncularla çalışmayı istemedi. Yabancı birileriyle çalışmak yerine Trier, son olarak tamamlanamayan Amerika üçlemesinin ikinci filmi "Manderlay"de birlikte çalıştığı Willem Dafoe ile filmle ilgili olarak görüşmeye karar verdi. Dafoe'nin kariyeri göz önüne alındığında böylesine sert ve cesaret isteyen bir filmde yer almak isteyip istemeyeceğini Trier de tam kestiremiyordu. Dafoe'yse senaryoyu okuduktan sonra kesinlikle filmde rol almak istediğini, oyuncuların hangi yaşta olurlarsa olsunlar risk almaktan kaçınmaması gerektiğini söyleyerek projeye dahil olan ilk isim oldu. Filmdeki kadın karakteri canlandırması için, ilk olarak gündeme gelen isim Eva Green'di. Green, "Dreamers"takinden çok daha zor sahneler barındıran filmdeki rolü sevmiş ve Trier'le mutlaka çalışmak istediğini belitmiş olsa da, ajansıyla olan ağır şartlar içeren sözleşmesinden dolayı filmde rol alamadı. Bu durumun değişmesini ve Green'in filmde rol almasını son dakikaya kadar çok isteyen Trier, ne yazık ki bu isteğine ulaşamadı. Eva Green'in projede yer alamayacağının kesinleşmesinin ardından, projeden uzun süredir haberdar olan ve senaryoyu da okuyan Charlotte Gainsbourg, ne olursa olsun bu filmde rol almak istediğini söyleyerek Trier'i ikna etti. Fiziksel açıdan son derece zorlayıcı bir rol olmasına rağmen, bu durumu umursamayan Gainsbourg'un filmdeki performansıysa son derece üst düzey.

Buraya kadar üstü kapalı biçimde de olsa bahsettiğimiz filmin o provokatif tarafı, aslen filmin hikayesinden ve tavrından ileri geliyor. Film, son derece stilize ve neredeyse "ilahi" olarak adlandırılabilecek pornografik bir sevişme sahnesiyle başlıyor. Annesi ve babası sevişirken yatağından kalkıp evin içinde dolanmaya başlayan bir çocuk görüntüsüyle de devam ediyor... Hikayeye göre çocuk, anne ve babasının sevişmesini bir süre izledikten sonra pencere kenarına doğru gidiyor ve dengesini kaybederek aşağı düşüyor. İşte asıl hikaye bundan sonra başlıyor. Prolog, Yas, Acı (Kaos Yükseliyor), Ümitsizlik-Gynocide (Kadın Katliamı denebilir, zira uydurma bir kelime), Üç Dilenci ve Epilog adlı altı bölümden oluşan film boyunca çift, çocuklarının ölümünün ardından yaşadıkları büyük depresyonu atlatmak için çaba harcıyor. Bu süreçte baba olaydan en az etkilenen isim olarak göze çarparken, anne ise olayın asıl yıkımını yaşayan kişi olarak dikkat çekiyor. Baba da, mesleki durumunun da etkisiyle anneyi iyileştirmeye, aynı anda onun terapisti ve psikiyatristi olmaya çalışıyor. Şehirden uzakta, doğanın ortasında bir kulübeye taşınan çift, bu olayın özellikle annede yarattığı travmanın sebeplerini, kökenlerini araştırırken, birbirleriyle önce psikolojik sonradan da fiziksel şiddete varan gerilimli bir ilişkiye girmek durumunda kalıyor. Annenin bu olaydan önceki hayatında, tarih boyunca kadınların çeşitli sebeplerle katledilmesi üzerine bir tez hazırladığını öğreniyoruz. Başlarda buna karşı bir tez üreten annenin, yavaş yavaş bu olayları onaylar bir ruh haline girmesiyle çiftin arasındaki şiddetin dozu da yükseliyor elbet...

Dinler tarihinden feminist metinlere, psikoterapiden sanat tarihine, cadı avı devirlerine dek onlarca noktaya değinen, teğet geçen ve bunu yaparken de cinselliğin, şiddetin en sert şekilde kullanıldığı bir film "Antichrist". Trier'nin kariyerindeki en sert ve cesur filmlerden birine imza attığı kesin. Ancak film, özellikle görsel tercihleri açısından bir nevi geri adım da sayılabilir onun için. Zira redone dijital kamerayla çekilen filmin görüntüleri, sıradan bir Amerikan gerilim filmine öykünüyor nedeni belirsiz bir şekilde. Tüm bunların dışında filmi görmek hem yönetmenin hayranları hem de yönetmenin sevmeyenleri için elzem. Zira ileride, üzerine konuşulacak birçok tarafı mevcut. Son olarak, parçalanan bir penis, sünnet edilen bir vajina ve el matkabıyla delinen bir bacak gibi nice sert imaja sahip olan "Antichrist"ın, hassas midelere pek de uygun olmadığını söyleyelim. ■

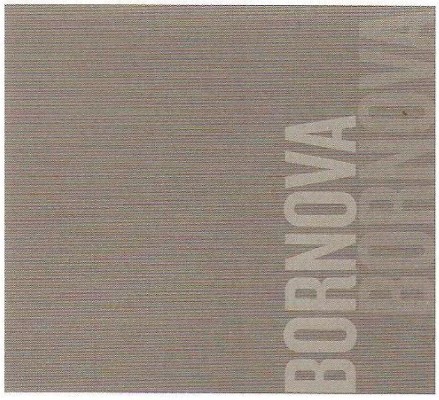

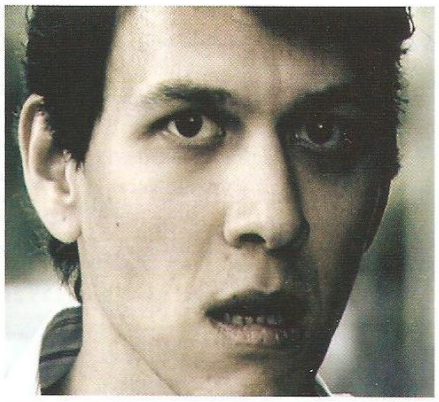

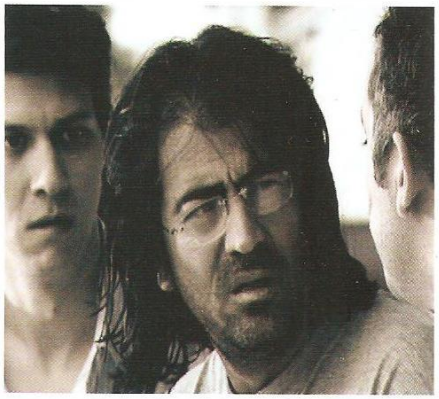

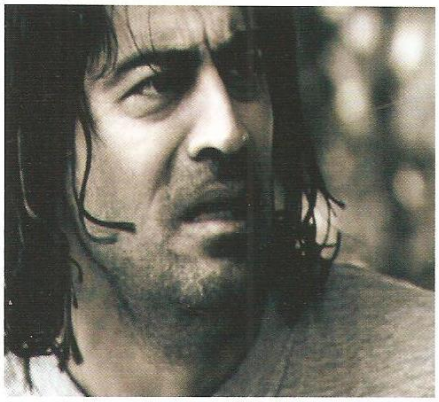

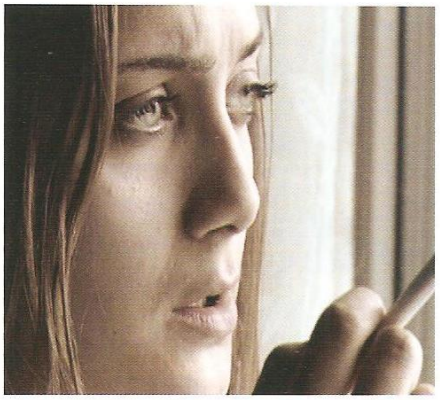

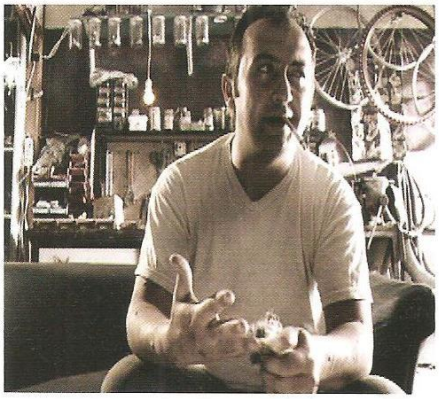

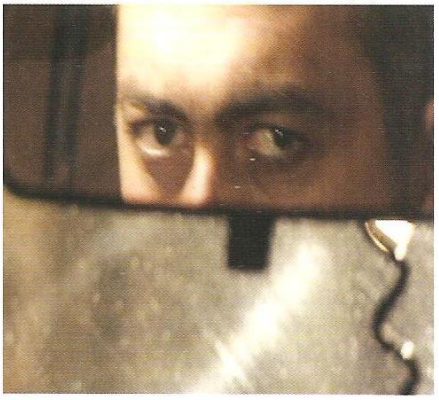

İNAN TEMELKURAN, İKİNCİ UZUN METRAJLI FİLMİ "BORNOVA BORNOVA" İLE KAMERASINI, GÜNÜMÜZ TOPLUMUNUN YOZLAŞMA SORUNUNA ÇEVİRİYOR. 46. ANTALYA FİLM FESTİVALİ'NDEN BEŞ ÖDÜLLE AYRILAN FİLM, GÜCÜNÜ, BÜYÜK ÖLÇÜDE, SIRADAN HAYATLARA MAHKUM UMUTSUZ KARAKTERLERİNDEN ALIYOR.

EBRU ÇELİKTUĞ

KARANLIK BİR TÜNELİN İÇİNDE

Geçen yıl 15. Altın Koza Film Festivali'nde en iyi film seçilen "Sonbahar"ın yanı sıra, genç bir yönetmenin ilk sinema filmi dikkat çekici bir çıkış yapmıştı. İnan Temelkuran'ın "Made in Europe" adını taşıyan projesi, Büyük Jüri Yılmaz Güney Özel Ödülü ve yönetmenine kazandırdığı en iyi yönetmen ödülünün yanı sıra, 18 oyuncusuna verilen en iyi erkek oyuncu ödülünün de sahibi olmuştu. ABD'nin Afganistan'ı işgal ettiği tarihte, Madrid, Berlin ve Paris'te yaşayan göçmenlerin eş zamanlı öykülerini anlatan Temelkuran, İspanya'daki öğrencilik yıllarının tecrübesinden de faydalanmıştı projeyi ortaya koyarken. Bu başarının ardından Temelkuran, bu kez uzun yıllar yaşadığı, çocukluğunu geçirdiği, İzmir'in Bornova semtini merkez alan filmiyle karşımıza çıkıyor. Bu yıl Antalya Altın Portakal Film Festivali'nde gösterimi yapılan ve Reha Erdem'in "Kozmos"uyla en iyi film dalında Altın Portakal ödülünü paylaşan "Bornova Bornova", diyaloglara çokça yer veren, karakter ağırlıklı ve sadeliğiyle vurucu bir film. İnan Temelkuran'ın hızla olgunlaşan sinemasının da habercisi aynı zamanda. Biri, 12 Eylül'ün mimarı Kenan Evren'den, diğeri Demet Akalın'dan iki alıntıyla açılan film, dört ana karakter etrafında gelişen ve bir gün içinde geçen hikâyesi üzerinden 1980 sonrası toplumsal yozlaşmanın etkileyici bir portresini çiziyor.

Yönetmen İnan Temelkuran "Bornova Bornova"nın çekimlerinde (ayakta, soldan üçüncü).

Geçirdiği sakatlık yüzünden profesyonel futbol hayatı biten Hakan'ın (Öner Erkan) önündeki tek iş seçeneği taksi şoförlüğüdür. O işin akıbeti de bir akrabasının iki dudağının arasındadır. Mahallenin kendisinden yaşça büyük, kabadayı geçinen "torbacı"sı Salih (Kadir Çermik) ile sık sık bakkal önünde takılan Hakan, lise öğrencisi Özlem'e (Damla Sönmez) "uğrunda ölüp öldürecek kadar hasta"dır. Salih'in çocukluk arkadaşı, felsefe yüksek lisansı yapan ve bir yandan da internet sitelerine pornografik öyküler yazarak geçinen Murat ise (Erkan Bektaş) mahallenin bir başka kaybedenidir. Salih, lise öğrencilerine esrar satıp, ufak çapta haraç keserken, bulaşılmaması gereken tehlikeli ve maço kimliğiyle, öğretmen annesinin ve solcu olduğu için fişlenip TRT'den atılan babasının adeta yüzkarası olmuştur. Salih'in Murat'a "kıyak" olsun diye anlattığı, Özlem ile ilgili bir fantezi, olayların fitilini ateşleyecektir.

"Bornova Bornova", bu yıl Antalya Altın Portakal Film Festivali'nde en iyi film ödülünü "Kozmos" ile paylaşmakla kalmadı, Öner Erkan'a en iyi erkek oyuncu, Damla Sönmez'e en iyi yardımcı kadın oyuncu, Erkan Tekemen'e en iyi kurgu dalında ödül kazandırdı ve Siyad Ulusal Jüri Ödülü'nün de sahibi oldu. Diyaloglarının doğallığı, oyuncularının göz dolduran performansı ve vurucu karamsarlığıyla dikkat çeken filmin yönetmeni İnan Temelkuran ile "Bornova Bornova" üzerine konuştuk.

■ Bornova nasıl bir yerdir? Sizin için nasıl bir anlamı var Bornova'nın?

Merkez İzmir denince Bornova da içindedir ama, daha çok Alsancak, Konak, bir de Karşıyaka akla gelir. Bornova biraz daha kasaba gibidir, o yüzden daha yeşildir, daha mütevazıdır, oranın en zenginleri orada yaşar, golf sahası vardır. Levantenler yaşar, Atatürkçü-sosyal demokratların oturduğu bir yerdir. Çok büyük, çok güzel köşkler vardır. Sonra oraya da göç başladı, böylelikle büyüdü, blok blok apartmanlarla doldu. Ben de 1980'den 1994'e kadar orada oturdum. Mahallede yaşayanlar Avrupai bir orta sınıf diyeceğimiz kesimden oluşuyordu. Türkiye'deki orta sınıf, alt orta sınıftır ya ekonomik gelir düzeyi ve kültürel alışkanlıklar olarak; burası tam orta sınıftı. Sizin olmasa bile çok yakın bir akrabanızın bir yazlığının olduğu, hemen hemen herkesin kardeşiyle beraber kullansa da bir bisikletinin olduğu, -zaten Türkiye'de o zamanlar çok fazla şeyin olmadığı bir dönemdi- bir yerdi. Çok az bar vardı Bornova'da. Şimdi içki lisansı çok daha kolay alınabiliyor ve bir barlar bölgesi oldu. Dünyanın her şehrinde vardır bu, orada da var, fakat insanımız içmeyi bilmez denir ya (gülüyor). Hafif bir mafyası var, çok da büyük değil anladığım kadarıyla. Çocukluğum geçtiği için severim. Oturduğum yerde altı tane apartman ve 50-60 tane çocuk vardı. Daha ne olsun? Filmin adına gelince, "Amerika, Amerika"ya bir göndermeydi. Öyle insanlarla ilgili yaptım ki bu filmi, istediği şeyleri olamamış, bunun için eline fırsat geçmemiş ya da fırsat geçse bile bir şekilde toplum değişmiş olduğu için istediği şeyi olamamış bir sürü insan tanıyorum. Oraya gittiğim zaman, hep acı hikâyeler duyuyorum, kırık şeyler. Geçenlerde Musa diye bir arkadaşımız kendini asmış...1980'lerde sınıf farkı o kadar belli değildi, çünkü ithalat yoktu, yabancı markalar yoktu. Kim ne kadar zengin olursa olsun yurtdışına çıkmadıkça herkesin bisikleti Pinokyo'ydu. Herkes arkadaştı, erkek çocuk için sınıf farkı pek yoktur. İşte o çocukları sordukça ve gelen cevaplar böyle olduğu için filmin adı "Bornova Bornova"...

■ Bu filmi çekme fikri nasıl ortaya çıktı?

Tiyatro yazarken... "Made in Europe"un Madrid bölümünü izleyen Öner Ateş (filmde Özlem'in sevgilisini oynuyor) böyle bir tiyatro oyunu yapmak istediklerini söyledi. "Made in Europe" diye bir oyun olsun, Brecht'çi olsun... Onlar için yazdım. Mahalle içinden, çok gerçekçi, ama marjinal olmamalıydı. Son zamanlarda dünyada şöyle bir şey oldu; sert gerçekçi filmlerin hepsinde – 1950'lerden beri var gerçi, Carlos Saura'nın "Los Golfos"u mesela, Pasolini'nin "Accattone"sini sayabiliri mesela-, "görünmeyen gerçeklik" dediğimiz şey, küçük suçlu-marjinal dünya ekseninde anlatılıyor. O tokat atan gerçeklik, marjinallik üzerinden anlatılıyor. Bu çok hoşuma gitmiyor, çünkü onlar hakikaten toplumun küçük bir kesimi. Benim daha işçi sınıfına yakın, daha toplumun genelini ilgilendiren şeyler yapasım var. Değil Türkiye'nin, dünyanın her yerinde, her mahallede bakkallar var ve her bakkalın önünde akşamüstünü geçiren insanlar var. Onlarla ilgili bir şey yapmak istedim ben. Buradan çıktı hikâyesi...

■ 1980'ler, hem Türkiye hem de dünya ➡

FİLMİN KARANLIĞINA GELİNCE-, BEN ÇOK UMUTLU DEĞİLİM. TOPLUMDAKİ BU KADAR BOZULMA İÇERİSİNDE BEN İYİ KARAKTER KOYAMAZDIM...

için çok farklı bir dönemin simgesi. Değer sistemlerinin değiştiği, sol ideolojilerin mezara gömüldüğü, kapitalizmin en vahşi yüzünü sergilediği sürecin başlangıcı. Bireysellik o kadar alıp başını yürüdü ki, filminize, "Her şeyi de 12 Eylül'e bağlamış" gibi bir eleştiri bile gelebilir belki. Karakterlerinizi yaratırken temel çıkış noktanız ne oldu? Tüm bu yozlaşmanın nedeni sadece 12 Eylül ihtilali mi?

Bu 12 Eylül meselesini çok abartıyorlar ama ben kültürel yozlaşmanın sonucuyla ilgileniyorum. 12 Eylül'ün sonucu olarak örgütsüzlük vesaire başka mesele, ama yozlaşma başka mesele. Şimdi, gezenler bilir, evet, dünyanın her ülkesi bayağılaşıyor. Böyle konjonktürel bir durum var, tamam. Fakat, bir ülkenin öyle bir yapısı vardır ki, biraz bayağılaşmaya müsaade edebilir. Vatandaşının artık öyle bir toplum algısı vardır ki, neyin faşist olduğunu çok daha kolay analiz eder. Bizim toplumumuz öyle değil daha. Dolayısıyla o lüksümüz yok bizim. İspanya'daki çocuk biraz daha bayağı olabilir fakat onun şöyle bir şansı da var, yaşadığı şehrin merkezinde dolaştığında gördüğü bir mimari var. Senin yok öyle bir mimarin. Sen düz bir Ortadoğu apartmanı görüyorsun. Bir Filistin filmi Türkiye'de çok rahat çekilebilir. Hiçbir farkı yok. Gidelim Bornova Mevlana Mahallesi'ne, bakalım, aynısı. Böyle bir mimaride yaşayıp, böyle yollarda araba sürüp, böyle bir görsellikle büyürseniz ve üstüne bütün pop şarkılarınız ayrılık acısı, aşk acısı üzerine olursa bayağılık kaçınılmaz oluyor ve bence bunlar pompalanıyor. Çok kötü bastırılmış bir cinsellik var, gizli gizli patlayan bir cinsellik bu; böyle bir "körler sağırlar birbirini ağırlar" durumu da var. Orada da Kenan Evren'in ettiği bir laf var: "Biz gençlerimize şöyle şöyle yapıp birer anarşist olmalarını engelleyeceğiz" diyor. Ne yaptın peki? İşte bu oldu. Kötüleşerek gidiyor. Bunun çok önemli bir sorun olduğunu düşünüyorum.

■ **Diyalogların doğallığı filmin en önemli başarılarından biri. Büyük ölçüde ikili-üçlü diyaloglara dayanıyor film ve bu insanı yormuyor. Bu riskli durumun nasıl üstesinden geldiniz?**

Öyle bir şey yazarken başka türlü yazılması mümkün değil. İkincisi, sakın ukalalık olarak anlaşılmasın, ben niye bunun zor olduğunu anlayamadım hâlâ. Duyduğum gibi yazıyorum işte. Benim için çok basit bir şey. Duyduğun gibi derken, duyduğun kelimeleri oyuncuya bir şekilde iyi anlatmak gerek. O diyaloglar başka türlü oynanırsa bambaşka yerlere gider. Sadece diyaloğun yazılması değil, onun nasıl oynandığı da önemli. Bir buçuk iki ay kadar prova yaptık. Biraz duralım, dinleyelim şurada...(Dinliyor) Birazcık soğuk algınlığı geçirmiş, ya da sesi sigaradan kırılmış bir tane orta sınıf kadın... Ben böyle dinliyorum ve aklımda kalıyor. Onları doğru yerlerde, doğru zamanlarda kullanmak gerekiyor bir senaryonun içerisinde. O zaman doğallık kolay yakalanıyor. Duyduğunuz kelimeleri duyduğunuz şekilde yazmak ve onun yanına notunu almak: Bu böyle söylenecek, şu şöyle söylenecek gibi...

■ **Sanki karakterler boş boş geyik muhabbeti yapıyor, hiçbir şey söylemiyorlar gibi ama aslında çok şey söylüyorlar. Bu tarz bir anlatım nasıl ortaya çıktı?**

Uzun diyaloglar meselesine gelince, filmin yedinci sahnesi bakkal önü ve bu konuda biraz şikayetim var! (Gülüyor). Yedinci sahneye kadar biz karakterleri tanıyoruz. Bütün film sanki bakkal önündeki konuşmalarla geçiyor, kamerayı koymuş iki kişiyi konuşturmuş gibi anlatılıyor ama değil, mezarlık sahnesi var, eve gidiyorlar vesaire... Bu biraz canımı sıkmaya başladı. Evet, orada oturup uzun uzun konuşuyorlar ve o diyalogların hiçbiri boş değil, hepsi birbiriyle örgülü örgülü ilerliyor. Normal dramada da bir sahne bir sahne üzerine biner ve onu merdiven gibi çıkartır yukarıya ya da iki taraftan ayrılır, tekrar birleşir. Öyle de yapabilirdik, ben filmi bakkal önünden başlatıp, "Abi, bi kız var" diye meseleyi koyup, kızı tanıtırdım. Hakan ilk karşılaşmalarında kız tarafından reddedilirdi, kız onun para bulmasını isterdi mesela; iş bulurdu, fakat taksiden atılırdı, iş kurmaya çalışırdı... Fakat önündeki en büyük engel Salih olurdu. Sonra zirve noktasına gelirdi, Salih'i gene öldürürdük bir yerde ve canı sıkılsa bile bir iş sahibi olurdu bir yerde, anlatabildim mi? Salih'ten aldığı parayla o taksiyi alırdı. Böylesi çok kolay, ama benim yapmak istediğim bu değildi. O zaman film bir ayda geçerdi. Ben bir günde bambaşka bir şey anlatmak istedim. Böyle anlatan daha az oldu; yok değil, var. Hoşuma giden bir tür benim bu.

■ **Filmin renklerine teknik müdahale olduğu kadar, oyunculuklar, konu, pek çok öğe bu karanlığa ve kötümserliğe hizmet ediyor. Bunu nasıl elde ettiniz? Öte yandan filmde felsefe okuyan Murat bile yozlaşmadan nasibini alıyor, bu da filmin umutsuz bakış açısını artırıyor. Durum çok mu umutsuz gerçekten?**

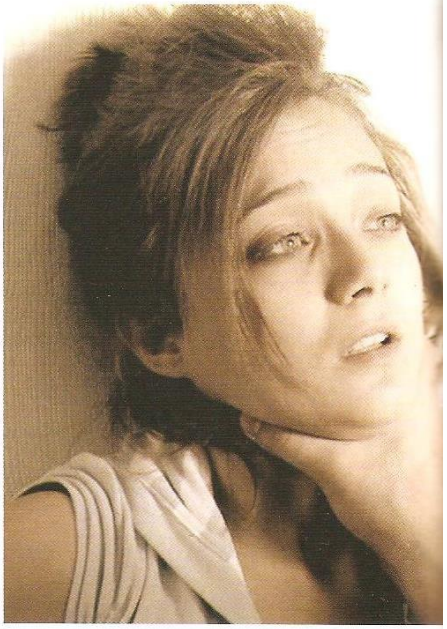

Evet, renklerle oynadık, ama bütün salonlar birbirinden farklı Türkiye'de. Ben hangisinin amperinin ne olduğunu bilmiyorum. Biz, çok riskli bir şey yaptık. Çok düz bir şey de değil. Film ne kadar düzse, rengi de o kadar ters. Filmin karanlığına gelince; ben çok umutlu değilim. Toplumdaki bu kadar bozulma içerisinde ben iyi karakter koyamazdım, zaten iyilik-kötülük gibi bir durum yok filmde. O bozulma her yerde var, öbür tarafta da niye olmasın? Türkiye'de solcular için neler derler; iş yapmayacaksın, batarsın kazık yersi... Diğerleri zaten kazıklar, a priori. Akrabayla

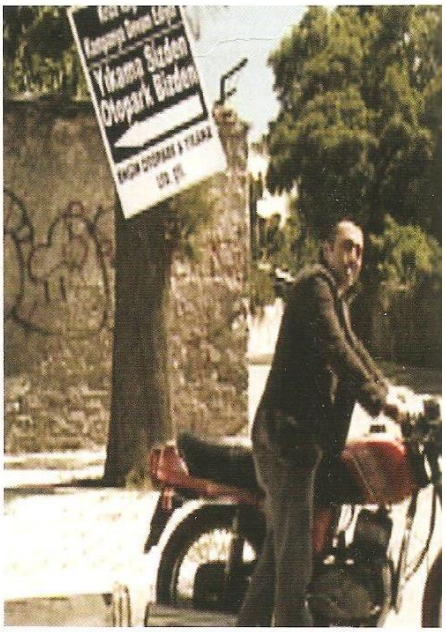

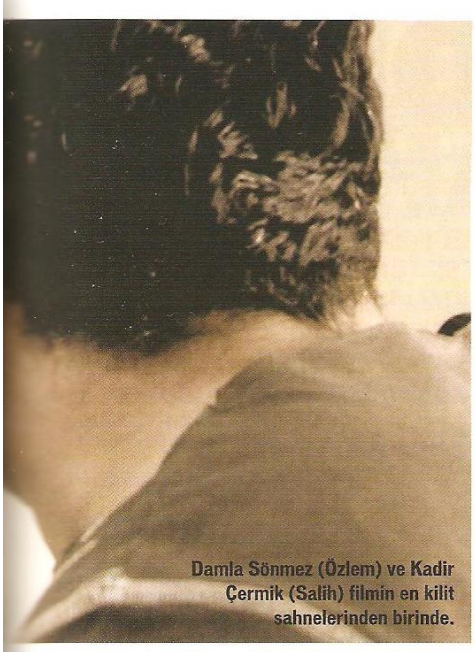

Damla Sönmez (Özlem) ve Kadir Çermik (Salih) filmin en kilit sahnelerinden birinde.

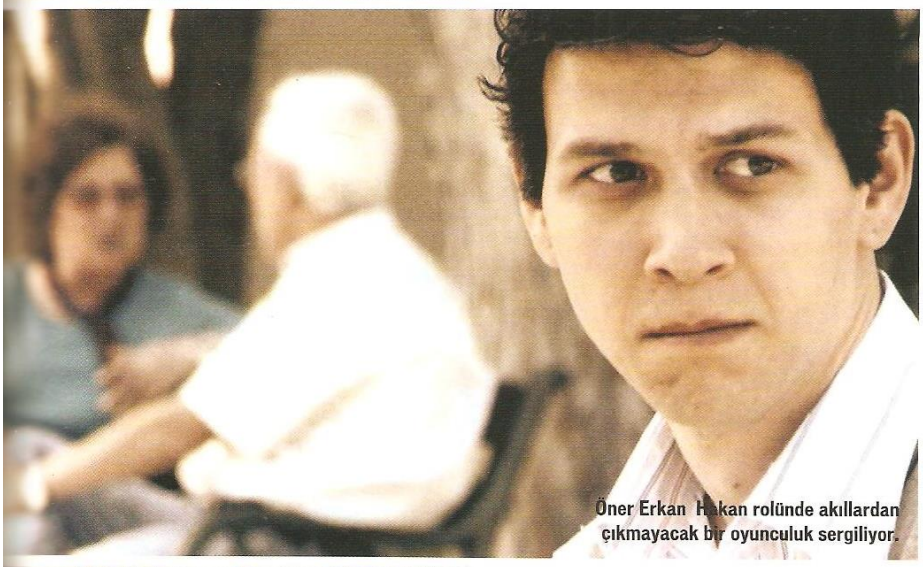

Öner Erkan Hakan rolünde akıllardan çıkmayacak bir oyunculuk sergiliyor.

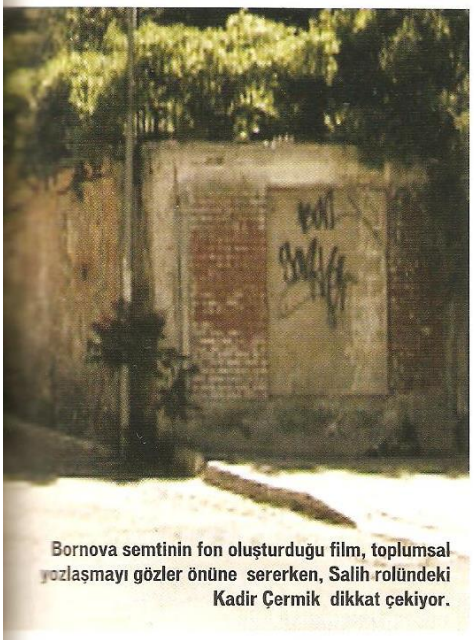

Bornova semtinin fon oluşturduğu film, toplumsal yozlaşmayı gözler önüne sererken, Salih rolündeki Kadir Çermik dikkat çekiyor.

iş yapılmaz denir, niye yapılmasın? En kanından canından adam, ama hayır! Ülke o kadar bozuldu ki, kardeşine bile güvenemiyorsun. Ben niye porno dergilere yazı yazan adama umut bağlayayım? (Gülüyor). Saçma oldu, pornoyu aşağılıyormuşuz gibi oldu (Gülüyor). Karanlık evet.

■ **Bağımsız sinemacılık böyle politik bir film çekmek için de elverişli değil mi? Böyle bir filmi başka yapımcılarla çekmek aynı sonucu vermeyebilirdi. İspanya'daki sinema eğitiminizin de gerilla tarzı filmler için iyi bir zemin oluşturduğunu biliyoruz. Bu konuda neler söyleyebilirsiniz?**

Bir önceki film (Made in Europe) neredeyse hiç paraya, bu ise az paraya yapıldı. Sonra destekler geldi. Bu işler punk tarzı işler. Gerilla tarzı. Başka türlü olur muydu? Bu projeyi de öncekini de prodüktörle denedim, ama olmadı. "Made in Europe" da olmamıştı, bu da olamazdı; onun için kendimiz yaptık. İlki çok daha zor bir projeydi. "Çok az parayla yaptım, bunu hayda hayda yaparım" diye düşündüm ve öylece yaptık. İspanya'da sinema öğretirlerken bu gerilla tarzını çok uygulattılar. 35 mm, 16 mm ya da video ile pratik yapıyorduk. Sana bütün malzemeyi veriyor ama diyor ki iki günün var, minimum 5 dakikalık film yapacaksın ve her gün yedi saatin var. Yedi saatin içinde indirme, yükleme de dahil. Yani sana kalıyor dört saatlik çekim süresi. İki günde toplam sekiz saatlik çekim yaparak kısa film yapacaksın. Ve iyi de yapacaksın bunu. Dolayısıyla çok ekonomik düşünmeyi, çok planlı programlı gitmeyi öğreniyorsun. Öyle olduğu için bu filmler olabildi. Normalde evde dağınık bir adamımdır ama bu işleri düzgün yapmaya çalışıyorum, başka türlü de olamayacağını düşünüyorum. Bir de çok pahalı bir iş bu. Kırk kişiyi 3-4 hafta boyunca yediriyorsunuz, bir yerde kalıyorlar, vesaire. Küçüklüğümden beri yapmak istediğim bir şey sinema, başka şeyler de yapmak istiyorum. Şarkıcı olmak istiyorum, itfaiye eri olmak isterim. Bir sürü şey var böyle olmak istediğim. Ama şimdi çocuklar var, hiçbir şey olamıyorum, sinemacı olmak zorundayız. (Gülüyor). İyi film yapınca acayip iyi para kazanırsın, ondan sinemacıyız (gülüşmeler).

■ **Oyuncu seçiminiz nasıl gerçekleşti?**

Oyuncuların bir kısmı "Made in Europe"tandı, Kadir Çermik, Öner Erkan, bakkal içindeki çocuklar. Seçim yapmak için bir sürü insan vardı da aralarından seçeyim gibi bir durum olmadı. Yazdım, onlara gönderdim. "Budur, geliyor musunuz ?" diye. "Made in Europe"da oynayan bir arkadaş, kast yaparken Damla ile karşılaştı, o tavsiye etti bana. İzmirli, hafif sarışın, kısa boylu, bıçkın; Özlem için çok uygun oldu.

■ **Türk sinemasındaki yeni gerçekçi akımı daha da ileriye taşıyacak hiper-gerçekçi bir film "Bornova Bornova". Politikliğini de sadece filmin başındaki Kenan Evren'in cümlesinden almıyor. İnan Temelkuran sineması nasıl bir sinema? Genel olarak bakış açınızı anlatır mısınız?**

Böyle filmler yapmak cesaret versin insanlara istiyorum. Allah aşkına, herkes yaptığı işin çok iyi olduğuna n'olur inanmasın, dışarıdan bakmayı biraz öğrenelim. Artık teknoloji var, film yapmak elbette çok kolay değil ama bu teknolojilerle daha kolay. Özellikle kısa filmcilere söylüyorum, ben de dışarıdan bakarak yürüdüm. Çok kötü işler yapıp, iyi işler yaptığını zannedip morali bozulan insanlar oluyor. Bildiğimiz şeyleri yapmadığımız için oluyor bu da. Bildiğimiz hikâyeleri yapalım, küçük hikâyeler yapalım. "Her Şey Çok Güzel Olacak" benim için Cem Yılmaz'ın en iyi işi, "Hokkabaz" ile beraber. Çok hoş işler ikisi de.

■ **Yeni bir projeniz var mı?**

Var ama daha olgunlaşmadı. Mesela çok ilginç bir konumuz var: Üç tane üniversiteli genç arkadaş var. Üçü de erkek. Onların da sevgilileri var, onlarla yaşadıkları komik durumlar (gülüyor). Çok komik değil mi? ■

BU PROJEYİ DE, ÖNCEKİNİ DE PRODÜKTÖRLE DENEDİM, AMA OLMADI. "MADE IN EUROPE" DA OLMAMIŞTI, BU DA OLAMAZDI; ONUN İÇİN KENDİMİZ YAPTIK. İLKİ ÇOK DAHA ZOR BİR PROJEYDİ...

MOORE BANKALARAKARŞI

ENGİN ERTAN

GÜNÜMÜZ SİNEMASININ EN ÜNLÜ BELGESEL YÖNETMENİ DİYEBİLECEĞİMİZ MICHAEL MOORE, EKONOMİK KRİZ DÖNEMİNDE YENİ FİLMİ "KAPİTALİZM: BİR AŞK HİKÂYESİ" (CAPITALISM: A LOVE STORY) İLE KARŞIMIZDA. AMERİKALI CUMHURİYETÇİLER'İN YAKASINI BIRAKMAMAYA KARARLI OLAN MOORE, FİLMİNDE KAPİTALİZMİ ETRAFLI ŞEKİLDE MASAYA YATIRMAKTAN ZİYADE, GÜNCEL EKONOMİK SORUNLARA DEĞİNEREK BİR KEZ DAHA AMERİKAN RÜYASI'NIN DÜŞÜK GELİR GRUBUNDAN İNSANLAR İÇİN KÂBUSA DÖNÜŞEN YÜZÜNÜ GÖSTERMEYE ÇALIŞIYOR.

Michael Moore yine iş başında... İlk gösterimi Eylül ayında Altın Aslan ödülü için yarıştığı Venedik Film Festivali'nde gerçekleşen "Kapitalizm: Bir Aşk Hikâyesi/Capitalism: A Love Story"yi izlerken, günümüz sinemasının en tanınan belgesel yönetmeninin aslında ilk uzun metrajı "Roger & Me"den bu yana hep aynı filmi çektiğini düşünmek mümkün. Tıpkı "Roger & Me"nin esasında General Motors'un Michigan eyaletine bağlı Flint'teki çeşitli araba fabrikalarını kapatmasıyla ilgili olmaması veya "Benim Ci-ci Silahım/Bowling for Columbine"ın aslında Columbine Katliamı'ndan yola çıkıp, Amerika'nın silah ve şiddetle ilişkisinden daha öte şeylere değinmesi, benzer şekilde (ve açılış jeneriğinde Moore'un bizzat dile getirdiği üzere) "Hasta/Sicko"nun aslında Amerika'daki sağlık sisteminden daha başka sorunlara parmak basması gibi, "Kapitalizm"de de filmin başlığı üzerine pek bir şey söylenmiyor. Başka bir deyişle, bu kapitalizm üzerine bir 'tez film' değil. Öte yandan buradaki konu Moore'un genel resimdeki derdine en yakın olanı. Yönetmenin şu sözleri de durumla ilgili yeterince açıklayıcı olsa gerek; "Sinema yaptığım 20 yıl boyunca hep bu film üzerine düşünmüştüm. Ele aldığım konuların neredeyse tamamı en nihayetinde hakka ve adalete uygun olmayan bir ekonomik sisteme dayanıyor. Bu, para sahibi birkaç kişinin milyonlarca insan için acı ve felaketle sonuçlanan kararlar aldığı bir sistem."

Uzun lafın kısası, Michael Moore dönüp dolaşıp, özelde ne kadar farklı konulara değinirse değinsin, sonuçta hep 'Amerika'daki genel zihniyet' ve 'yerleşik sistem' üzerine filmler çekiyor. Moore'un filmleri kışkırtıcı nitelikleri, yer yer şirazesinden çıkan bir duygu sömürüsü ve fazlasıyla didaktik hâlleriyle bir bakıma Amerikalılar'a ders verme amacı taşıyor. Bu noktada yönetmenin filmleri hedef kitlesine ne ölçüde ulaşıyor veya uluslararası dağıtıma çıkan bu filmleri başka ülkelerde izleyen bizler o hedef kitleye dâhil miyiz, bunlar tartışmaya açık konular. Fakat şu kadarını söyleyebiliriz, Moore'un filminin gözlerinizi açması, Amerika veya kapitalizm üzerine bilmediğiniz yeni bir şey öğretmesine pek imkân yok.

Diğer yandan, yine Moore'un röportajlarına bakarsak, kendisinin filmlerini izleyen seyircide uyandırmak istediği esas hissiyat şuymuş; "Tüm yönetmenler gibi ben de filmimden çıkan insanların, 'Vay be, gerçekten değdi. Çok eğlenceliydi, uzun zamandır böyle bir şey izlememiştim' demesini isterim." Bu noktada bizlerin filmle kurduğumuz ilişki devreye giriyor olsa gerek, zira "Kapitalizm" diğer Moore filmleri gibi ironi ve mizahtan fazlasıyla nasibini almış. Başka bir deyişle, filmden zihni açılmış şekilde olmasa bile, iyi vakit geçirmiş olarak ayrılmak ziyadesiyle mümkün.

Moore, filmini Roma İmparatorluğu ile

20. Yüzyıl Amerikası'nı karşılaştıran, eğlenceli bir giriş bölümüyle açıyor. Daha sonra II. Dünya Savaşı ertesinde Amerika'daki orta sınıfın refah düzeyinin artışını iğneleyici bir dille ele alıyor; "Evet, otomotiv endüstrisinde bir numara olmuştuk ama tüm rakiplerimizi bombalayarak dümdüz ettikten sonra bu çok zor olmamıştı."

Bu giriş bölümünden de anlaşılacağı üzere, "Kapitalizm"in ana izleğini Amerika'daki ekonomik sistem oluşturuyor. II. Dünya Savaşı sonrasında Amerikan Rüyası'nın nasıl inşa edildiği, bu tozpembe dünyanın hangi noktalarda fire vermeye başladığı ve bu açıkların insanları felakete sürükleme pahasına nasıl kapatıldığı, günümüzdeki ekonomik krize bağlanacak bir yapı içerisinde ele alınıyor. Moore, filminin bir nevi tarihsel döküm olan giriş sürecini fazla uzun tutmuyor ama filmlerinden alışık olduğumuz kolaj tekniğini ve mizahı en etkileyici şekilde kullandığı bölüm de yine bu kısım. "Kapitalizm" sonraki dakikalarda daha ziyade röportajlar üzerinden ilerlemeye başlıyor ve Moore'un duygu sömürüsüne başvurduğu anlar da devreye giriyor. Örneğin büyük işverenler ve sigorta şirketleri arasındaki 'ölü ırgatlar' adı verilen hayat sigortası anlaşmaları kuşkusuz şaşırtıcı bir veri olmakla beraber, bu sahnelerin seyirciyi ağlatmaya çalışan yapısı ister istemez bir noktadan sonra rahatsız edici bir hâl alıyor. Şirketlerin çalışanlarına hayat sigortası yaparken kendilerini alıcı olarak göstermesi ve zor durumda kalan ailelere hiçbir yardımda bulunmaması, hatta çoğu ailenin bu durumdan haberdar dahi olmamasına dikkat çeken Moore'u, bu bilgilerin doğruluğu konusunda eleştirenler de mevcut. Kimi kaynaklar bu poliçelerin bütünüyle çalışanların bilgisi dâhilinde ve rızasıyla imzalandığını iddia ediyorlar. Diğer yandan Moore'un esas parmak basmaya çalıştığı konuya bakınca, sorunun uygulama değil fikrin kendisi olduğu sonucuna varmak hiç zor değil, dolayısıyla karşı eleştiri ve itirazların da bir geçerliliği kalmıyor.

Fakat Moore bu veya benzeri kimi verileri seyirciyi duygusal açıdan yakalamak için kullandığında, filmini de sözkonusu eleştirilere açık bir noktaya düşürüyor.

Moore'un bu gibi tercihlerini manipülasyon olarak değerlendirmek elbette mümkün ve yönetmen aynı taktiği tüm filmlerinde uyguluyor. Bu yöntem gazetecilik veya belgeselcilik etiği açısından da pek kabul edilebilir değil kuşkusuz. Öte yandan, Moore'un hedef kitlesini, yani eğitim düzeyi düşük alt orta sınıf Amerikalılar'ı başka türlü yakalaması ve sarsması da olası değil. Hatta yönetmenin ziyadesiyle popülist ve eğlenceli belgeselleri, bu hâlleriyle bile geniş kitlelere ne kadar ulaşabiliyor, merak konusu. "Fahrenheit 9/11"in belki bir istisna olduğu söylenebilir (ABD'de yaklaşık 120 milyon dolarlık bir hasılat elde etmişti) ama an itibarıyla bu yılın en çok iş yapan belgeseli olan "Kapitalizm"in ABD'deki gişesi 15 milyon civarında seyretmekte. İşin dağıtımla ilgili yönü, Moore'un filmlerini böylesi bir açmaza sokuyor ister istemez. Özellikle ABD dışında bu filmleri izleyenler ya Moore'un çabasına ve kendini numladığı yere duydukları sempati nedeniyle destek çıkıyor veya daha önce değindiğimiz didaktik ve manipülasyona dayalı tarzından rahatsız olarak dışlıyorlar. Açıkçası yönetmenin istediği seyircilere esas ulaştığı alan da yine popüler medya oluyor. Sonuçta Moore, çektiği her yeni film sonrasında en azından televizyonda veya yazılı basında röportaj verme ve kendini ifade etme şansını yakalıyor. Örneğin "Benim Cici Silahım" ile En İyi Uzun Metraj Belgesel dalında Oscar ödülü kazandıktan sonra, milyonların izlediği canlı yayında yaptığı konuşma, haklı olarak hâlâ çoğu kişinin aklında.

Ne yazık ki Moore bu yıl Oscar töreninde benzer bir konuşma yapamayacak, çünkü Akademi'nin En İyi Uzun Metraj Belgesel kategorisi için açıkladığı 15 ön aday arasında "Kapitalizm" yer almamakta. Kimileri bu durumu Moore'un tarzının artık eski etkisini kaybetmesiyle, kimileriyse yönetmenin ABD'de 'bazı çevrelerde' sevilmemesiyle açıklıyor. Öte yandan, filmin dağıtım ve pazarlama süreciyle ilgili tüm bu unsurlar ister istemez "Kapitalizm" gibi bir filmi bile eleştirdiği sistemin parçası hâline getiriyor. Şaşırtıcı olmayacak şekilde Moore'a bu konuda da yöneltilmiş sorular var. Yönetmenin cevabıysa hazır; "Kapitalist sistem, Flint'ten çıkıp gelen ve sadece lise diplomasına sahip bir kişi olarak benim yönetmen olmama asla imkân tanımazdı. Bunu ben kendi olanaklarımla gerçekleştirdim. Örneğin bir önceki filmim 'Slacker Uprising'i internette ücretsiz olarak izlenebilecek şekilde insanlara sundum. Eğer bir kapitalist olsam yanımda çalışanlara kesintisiz sağlık sigortası yaptırmazdım ki bu sigorta diş muayenesi ve ücretli hamilelik iznini de kapsıyor. Bence buna kapitalizm değil, demokrasiye inanan bir Hıristiyan demek daha doğru olur."

Bizim açımızdan esas merak uyandıran noktaysa, Moore'un bir sonraki projesinin ne olacağı. Zira "Kapitalizm" süresi boyunca bazen ironik, bazense trajik pek çok feci duru-

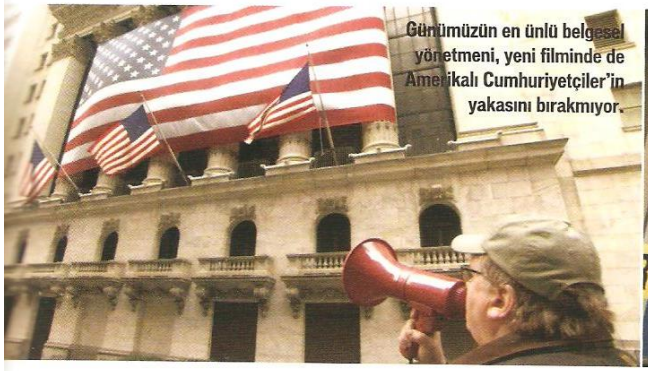

Günümüzün en ünlü belgesel yönetmeni, yeni filminde de Amerikalı Cumhuriyetçiler'in yakasını bırakmıyor.

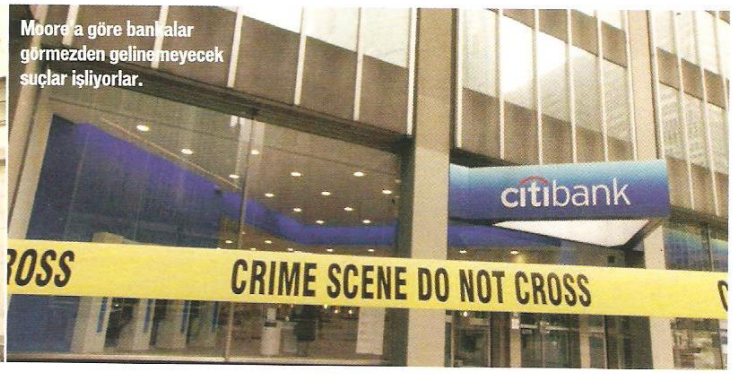

Moore'a göre bankalar görmezden gelinemeyecek suçlar işliyorlar.

OBAMA'YA MEDYADA BİÇİLEN 'KURTARICI' KİMLİĞİ, "KAPİTALİZM"DE DE KARŞILIĞINI BULUYOR. BU KURMACA BİR FİLM OLSAYDI, OBAMA'YI 'DÜNYAYI KURTARAN KAHRAMAN' OLARAK TANIMLAYABİLİRDİK.

mu sergiledikten sonra, son bölümünde daha umut verici bir noktaya ilerliyor. Başka bir deyişle, Barack Obama'ya medyada biçilen 'kurtarıcı' kimliği, "Kapitalizm"de de büyük ölçüde karşılığını buluyor. İzlediğimiz bir belgesel değil de kurmaca bir film olsaydı, Obama'yı rahatlıkla 'dünyayı kurtaran kahraman' olarak tanımlayabilirdik bu yapı içerisinde. Öte yandan, Moore'un kendisinden de bir alıntıyla bahsettiğimiz esas büyük projesi, Amerika'daki yerleşik algı ve sistemin değişmesi için daha çok zaman gerek. Uzun lafın kısası, Obama'nın seçilmesi ve yapmaya çalıştığı değişiklikler Moore için yeterli mi, yoksa sistemle mücadelesi sürecek mi, merakla bekliyoruz. Şimdilik "Kapitalizm"de çeşitli bankaları suç mahali ilan etme çabasını eğlenerek izleyebilir, finalde Enternasyonal'in swing versiyonunu bir ağızdan keyifle söyleyebilirsiniz. ■

Shopping At Blame's.
Your Busin

ÖLÜLERİN İKTİDARI

Zombiler tarafından ele geçirilmiş bir dünyada hayatta kalmaya çalışan bir grup insanın macerasını anlatan "ZOMBIELAND", komedi kökenli yönetmen Ruben Fleischer'in ilk filmi. "Shaun of the Dead"den ilham alan genç yönetmen, birçok zombi filmi kuralına sadık kalmakla beraber birçoğunu da ihlal ederek, renkli ve keşfetmeye değer bir deney ortaya koyuyor.

KEREM SANATEL

Yeni bir zombi filmi daha mı? Bu soruyu bıkkınlıkla telaffuz etmeyecek o kadar çok seyirci var ki! Koşanını da gördük, sürüneni de. Toplumsal eleştiriye dönüşenini de gördük, romantik komediye yakışanını da. Buna rağmen, bu etobur manyakları perdede görmekten asla bıkmayanların bile hâlâ usulca dilediği bir ütopya var. Taze, yenilikçi ve gerçekten korkunç bir zombi filmi yapacak birinin çıkması.

Üzgünüz ama bezirgancıbaşı Lucio Fulci'den bu yana zombilerin üzerine çok toprak örtüldü, öyle pek de korkunç bir yanları kalmadı. Popüler kültür onları komik buluyor. Evet, tartışılmaz biçimde hâlâ popülerler. Onları yaratıcı biçimde kesip biçmek, zombi ordularının arasından sağ çıkmak fikri o kadar seviliyor ki, örneğin sırf video oyunları arenasında sinemanın dağarcığını kıskandıracak kadar çok sayıda "zombi mahşeri" oyunu birbiriyle yarışıyor. Yaratıcılığı biraz nahoş anlamda besleyen bu öcülerin cazibelerini yitirmelerine imkân yok. Kısacası, artık korkunç zombi filmlerini mazide bırakacağız gibi görünüyor. Eh, yarı çürümüş bir bedenle ortalıkta dolaşan insan kalıntılarının, deşilen bağırsakların, kan kusmaların çokça görüldüğü bir türde tazelik kelimesini anmak da abes kaçar. Öyleyse diyebiliriz ki, "Zombieland" hiç değilse ilginç ve eğlenceli bir zombi filmi beklentisini ziyadesiyle karşılamaya hazır.

Zombilerin istila ettiği bir dünyada hayatta kalmanın şartlarını bir bir açıklayarak başlayan ve kuralları yeri geldikçe anımsatan filmde saydığımız kadarıyla 11 civarında altın kaide bulunuyor. Ama görünüşe bakılırsa bu kuralların ucu bucağı yok; çünkü birden dörde kadar normal sıralanan kurallar bir anda "Kural 31" ve "Kural 22" gibi rastgele sıralamalarla karşımıza çıkıyor. Aralarında "Bir zombi vurduğunda mermide cimrilik etme, bir tane de kafasına sık!" gibi çok yaygın bilinenlerden tutun, "Tuvalette pantolonunuz inikken yakalanmayın! Zombiler akıllandı ve sizin en savunmasız anınızı iyi biliyor," veya "Aksiyondan önce biraz ısın!" gibisinden matrak kurallara kadar birçok hayat kurtarıcı ipucu var. Sıralamanın sonradan karman çorman hale gelmesi şaşırtıcı değil. Zombi filmlerini hatmetmiş seyircilerin bir kitap dolusu kural sıralayacağına şüphe yok. İşin kötüsü, bu malum seyircilerin iyi bir zombi filmi için ölçüt kabul ettiği kendi kural kitapları da var. İlk uzun metrajını çeken Ruben Fleischer, bir zombi istilasından kurtulabilecek kadar donanımlı olabilir, ama bakalım "zombi-fan"ların acımasız kurallarından sağ çıkabilecek mi?

Eğer ilk kural "önceden korku filmleri çekmiş bir yönetmen çekmeli" ise kötü haberе hazırlıklı olun. Fleischer komedi kökenli bir yönetmen. Filmle ilgili söyleşilerde hep korku türünü sevmediğini belirtiyor, hatta korkunun seyirciyi filme bağlayan değil filmden uzaklaştıran bir şey olduğunu düşünüyor. Yine de böyle düşünen bir yönetmenin, son yılların en kanlı zombi filmini çekebilmiş olması şaşırtıcı. Diyebiliriz ki, George Romero bile, emektar yaşayan ölülerine bir ülke bahşettiğinde bile bu kadar kanlı ve sert olamamıştı. Hele ki Metallica'nın "For Whom The Bell Tolls" parçası eşliğinde gümbür gümbür başlayan bir açılış jeneriği var ki, Zack Snyder'ın "Ölülerin Şafağı" yeniden çevriminden bu yana bir korku filminde gördüğümüz en iyi açılış jeneriği diyebiliriz.

Dört kahramanın yola koyulması itibarıyla bunun bir "Rock Band" filmini de anımsatmasını isteyen Fleischer, jeneriğin bu denli fiyakalı görünmesini tıpkı Snyder gibi müzik videoları ve reklam filmlerindeki

Yönetmen, dört kahramanın yolculuğu üzerine kurulu filminin, rock grubu filmlerini de anımsatmasını istemiş.

geçmişine borçlu. Filmde ağır çekimi sık sık kullanıyor, bunu da çok iyi yapıyor. Ancak "300'e bayılsam da Snyder'ın imzası haline gelmiş bir üslubu aynen tekrarlamak istemedim," diye belirtmekten de geri durmuyor. "Filmin adeta bir rock konseri gibi vurucu biçimde açılmasını, sert sahneleriyle filmin tonunu kurmasını, ağır çekimde sıçrayan kanlara rağmen kendimizi çok da ciddiye almadığımızı göstermek istedim."

Aslen bir TV projesi olarak hazırlanan fikrin ardında kötü şöhretli "Biri Bizi Gözetliyor" yarışmasında da yapımcı olarak yer almış Paul Wernick ve yine TV kökenli Rhett Reese bulunuyor. Sony'ye sunulan proje TV için çok masraflı addedilince film dönüştürülmüş. Sektöre yakın duruşu nedeniyle projenin ilk halini görme fırsatını yakalayan Fleischer için, senaryoyu uzun metrajlı bir filme dönüştürmeyi güçleştirecek tek şey, gerçek anlamda bir sonunun olmayışıymış. Korku filmlerinin sonunun bir devam bölümüne açık kapı bırakacak şekilde bitmesi kuralı göz önüne alındığında bile kabul edilemeyecek bu boşluğu, lunaparktaki kalabalık zombi kapışması sahnesiyle çözmüş. Ama yine de filmde geleneksel olmasa da, devam filmi için açık kapı var. Filmin Comic Con fuarındaki gösteriminde aldığı olumlu tepkilere de bakılırsa bir devam filmi mümkün görünüyor.

Evet, tartışmasız biçimde zombiler hâlâ popüler.

"BİZİMKİLER ÖLÜMSÜZ DEĞİL. İLLE KAFALARINA SIKMANIZ GEREKMİYOR, BİR ŞEKİLDE

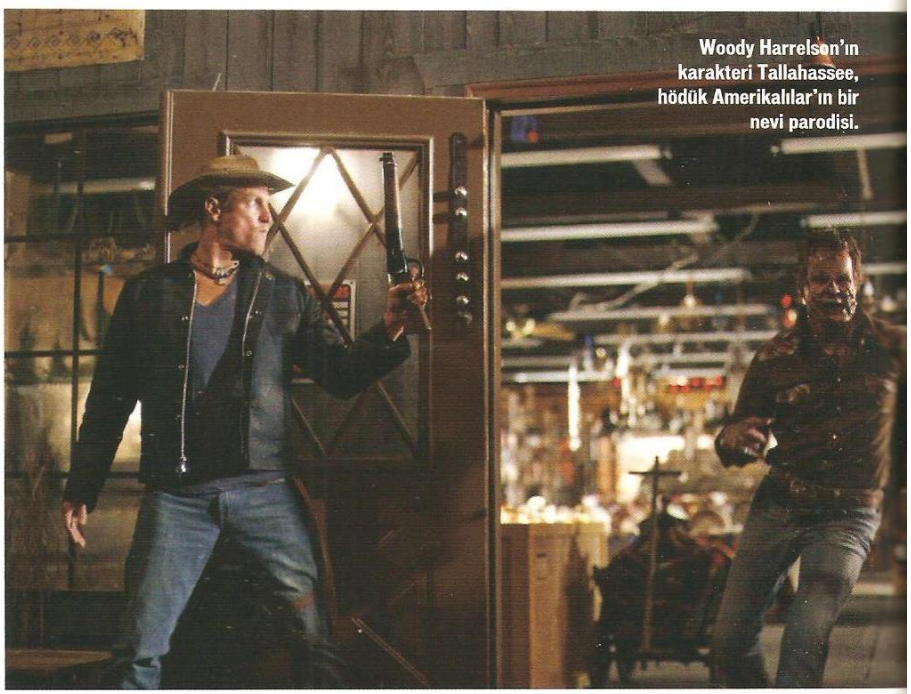

Woody Harrelson'ın karakteri Tallahassee, hödük Amerikalılar'ın bir nevi parodisi.

Sıradışı görünmek için başka filmlerin harmanıymış gibi sunulan zombi filmlerinin yaşadığı durum "Zombieland" için de geçerli. Yönetmen çıkış noktasının "Shaun Of The Dead" olduğunu saklamıyor. (Film ondan daha fazla geveze ve daha romantik, hatta melankolik.) Bunun dışında filmi bir "Zombi Ucuz Romanı"na veya merhum John Hughes'un çekeceği türden bir zombi gençlik dramına benzetenler de var. Film referansları kuralı da geçerli elbette. Gerçi "Titanik'ten beri böyle ağlamamıştım," türünden kör gözüne göndermeler ağırlıkta; ama Woody Harrelson'ın bir banjoyla marketteki zombileri çağırdığı, sonra da "Ne güzel ağzın var," dediği "Deliverance" göndermesine benzer ayrıntılar da bulunuyor. Kahramanlarımızın Hollywood'a ayak bastığı noktada ise komediye saygı duruşu alıp başını gidiyor zaten. Filmin en önemli sürprizlerinden biri de çok sevilen ünlü bir komedyenin malikanesine sığınmak zorunda kalmaları. Bu kişinin kim olduğunu ve filmde zombi olarak ortaya çıkıp çıkmadığını tabii ki sır olarak saklıyoruz. "Keşke Russell Crowe'un malikanesine saklansaydık," gibi kahkaha potansiyeli yüksek bir dizi şaka silsilesi Hollywood'da seyirciyi bekliyor.

Gençlik dramı unsuru, korku komedisi sevenler için de katı bir kuralın yıkılması anlamına gelebilir. Film, genç aktör Jesse Eisenberg'in canlandırdığı Columbus'un gözünden anlatılıyor. Columbus ailesince yok sayılmış, ama salgın başlayınca nedense onları bulmak için yola koyulmuş. Zombi istilası başlamadan önce de insanlardan kaçan Columbus, bu durumu insanların kıymete binmesi olarak açıklıyor. Hayatta kalmasının sebebi de aynı. Normalde her şeyden korktuğu için temkinli. Zombilerden daha çok korktuğu şey ise, palyaçolar. Başka ne olabilir ki?

Eisenberg, yaşıtı meslektaşlarının yaptığı gibi hep aynı bakir ergen karakterleri canlandırıyor sanki. Bu yaştaki genç aktörlerin kariyer yolunda izlemesi gereken yol sadece bu belki de. Üstelik filmde tekinsiz ve biraz da talihsiz bir tesadüf daha var. Eisenberg tıpkı "Yaz Aşkı / Adventureland"de olduğu gibi soluğu yine bir lunaparkta alıyor ve aşkını orada pekiştiriyor. Gevezeliği bazen ağzının üstüne bir tane yapıştırmak isteyeceğiniz kadar sinir bozucu hale ulaşsa da, bu durumun filmin mizah unsuruna kattığı şeyler de var. Örneğin yolun ortasında bir cesedin bağırsaklarını eşeleyen bir zombi gördüklerinde tepkisi "Ne kadar üzücü. Bahçede ateş böceklerini avladığımız günler geri gelecek mi?" oluyor. Harrelson'ın aynı sahneye tepkisi ise "Karnım acıktı!" şeklinde.

İlk kez bir korku filminde oynayan Harrelson için bu ilkin özel bir yanı yok aslında. "Daha önce hiç kimse bir korku filminde oynamamı istememişti. Türe karşı bir ön yargım olduğundan değil." diyor. Yine de onun

yanında "Katil Doğanlar"ın bir tür korku filmi sayma gafletinde bulunmamak lazım. Filmin Harrelson açısından bir ilki daha var. Başrolünde yer aldığı filmler içinde 25 milyon dolar ile en yüksek açılış haftası hasılatına ulaşan ilk film olması.

Harrelson'ın karakteri Tallahassee (her karakter gibi ismini bir şehirden alıyor) tetik parmağı gıdıklanan ve "redneck" tabir edilen hödük Amerikalılar'ın bir nevi parodisi olarak kurulmuş. Ama trajik bir düğüm noktasında açıklandığı gibi, en başından beri böyle biri değilmiş. Tallahassee'nin tek bir amacı var. Sağ kalıp küçük şeylerin tadını çıkarmak. Mesela bir Twinkie (bir tür kek) bulmak!

yelik eşyalar satan bir mağazanın durduk yere darma duman edildiği sahnenin masum göründüğünü söylemek pek de mümkün değil. "O kadar güzel şeyi parçalamak hepimiz için zordu," diyor Harrelson bu sahneyle ilgili olarak.

Doğaçlamaya yatkın olan Harrelson'ın oyunculuğu yönetmenin işini kolaylaştıran unsurlardan biri olmuş. Filmde doğaçlama geniş bir yer tutuyor. Hatta o kadar geniş ki, yönetmenin tabiriyle "her üç replikten biri doğaçlama" denilebilir. Hangi sahneler doğaçlama diye sormak anlamsız ama yönetmen yine de "en komik sahnelerin hepsi" diyerek işimizi biraz kolaylaştırıyor.

Zombi çocuklara gözümüz aşina. Filmin

sevenler de çıkabilir.

Fleischer "senin zombin ne kadar zombi?" kıyaslamasına maruz kalacağını da iyi biliyor. Filmde zombi salgını hamburgerden bulaşan deli dana virüsüne benzer bir virüsün yayılmasıyla başlıyor. İnsanların beyinleri şişip etobur manyaklara dönüşüyorlar. Bu çarpık fantezinin "Şişir Beni" gibi belgesellerde ima edilen "etlere yamyam ineklerin etleri, bazen de kazara insan eti karışıyor" iddiasından doğduğuna şüphe yok. Yönetmen, filmde "z" ile başlayan terimin çekincesizce sarfedilişine rağmen bu tartışmaya hazırlıklı. "Zombi filmlerinden sonra bu tartışmaların sonu gelmez. Bizimkiler ölümsüz değil. İlla kafalarına sıkmanız gerekmiyor,

ÖLÜYORLAR. ÖLÜMSÜZLÜK BİR KURALSA BİZİMKİLER ZOMBİ DEĞİL." RUBEN FLEISCHER

Film, genç aktör Jesse Eisenberg'in (solda) oynadığı Columbus'un gözünden anlatılıyor.

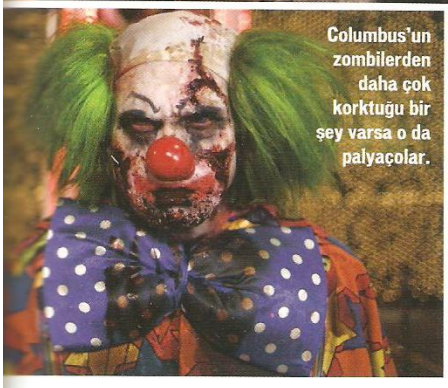

Columbus'un zombilerden daha çok korktuğu bir şey varsa o da palyaçolar.

İnsansız ve kanunsuz bir dünyada talan etme eğlencesini filmin biraz abarttığı noktalar yok değil. Zombi filmlerinin olmazsa olmazı bir market sahnesi elbette var. Bunun dışında Amerikan yerlilerine ait hediaçılışında da en az yarım düzinesini görüyoruz zaten. Herhangi bir filmde gördüğümüz en grafik betimlenmiş camdan fırlama sahnesine eşlik ediyorlar. (Bu sahneyi "emniyet kemerinizi takın" başlıklı bilinçlendirme filmlerinin en iyisi olarak da gösterebiliriz.) Buna rağmen bir zombi filminde eli silahlı çocuklara pek alışkın değiliz. Yönetmenin en çok eleştiriye maruz kaldığı noktalardan biri, "Küçük Gün Işığım"ın tonton prensesi olarak tanıdığımız Abigail Breslin'i elinde pompalı tüfekle ortalıkta koşturması. Gerçi Breslin, artık koca bir kız olmuş, ama 12 yaşında bir karakteri canlandırdığı düşünülürse Luc Besson'un "Léon"da aldığı türden eleştirilerle karşılanması çok da şaşırtıcı değil. Belki "Zombi filmleri istismara yakın durmalıdır!" kuralına uyduğu için bu unsuru

bir şekilde ölüyorlar. Ölümsüzlük bir kuralsa, bizimkiler zombi değil." diyor.

Toplumsal eleştiri getirme, zombilerin bir eğretileme olarak işlenmesi kuralını da önemsiyor gibi görünmüyor yönetmen. Markette sadece aşırı kilolu zombilerin görünmesinde, lunapark ışıklarına akın etmelerinde, ya da sıradan Amerikalı vatandaşların terk edilmiş arabalarında çantalar dolusu otomatik silah bulunmasında, bir zombi filminin bu denli Amerikan gençliği romantizmine bulandırılmasında bir özeleştiri bulmak isteyenlerin önünde hiçbir engel yok tabii ki.

Bunun dışında 42 günde (aslında Harrelson marihuana bulundurmak yüzünden 1 gün tutuklanmasa 41 günde) çekilmesine ve düşük bütçesine rağmen filmin yapım tasarımı açısından iz bırakmış zombi filmlerinden geri kalır hiçbir yanı yok. Korkuya teslim olmuş derbeder sokak görüntülerinden, otobanın ortasına düşmüş yolcu uçağı kalıntılarına kadar her şey, bu tür bir filmden beklediğiniz kaos şıklığını yerine getiriyor. Tabii bir korku filminde reklam estetiği denen şeye itirazınız yoksa. Açıkçası bu estetiğin filme yaradığını ve onu olduğundan daha titizlikle kotarılmış bir film gibi gösterdiğini söylemek mümkün. Örneğin kurallar dizisi, üç boyutlu fontlarla sahneye yediriliyor ve dikkat çekici efektlerle artalana yerleştiriliyor. İlk kez görmesek de başarılı bir uygulama.

Filmin bir de "Haftanın Zombi Haklaması" esprisi var. Yaratıcı zombi öldürme anlarından biri öne çıkarak ödüllendiriliyor. Fazlasıyla video oyunu kokan bu espri filme çok geç dahil edilse de cin fikirlililer için ziyadesiyle ilham verici.

Fleischer birçok zombi filmi kuralına sadık kalmakla beraber birçoğunu da ihlal ediyor, bu da filmini renkli ve keşfetmeye değer bir deney olarak öne çıkarıyor. ■

ELEKTRİĞİN DOĞASINDAN İNSAN YAŞAMINA...

TAYLAN BİRADERLER, MERAKLA BEKLENEN 3. SİNEMA FİLMLERİ "VAVİEN" İLE KARŞIMIZDA. SENARYOSU ENGİN GÜNAYDIN'A AİT OLAN YENİ FİLMLERİ İÇİN YÖNETMENLER "İNSANLARIN YAŞAMLARI İÇERİSİNDE GİDİP GELDİKLERİNİ DÜŞÜNÜYORUZ VE FİLMDE ONU ANLATMAYA ÇALIŞTIK" DİYORLAR.

MÜJDE IŞIL

Yağmur ve Durul Taylan için "Vavien"in "Küçük Kıyamet"le benzeşen tarafları var. Bir açıdan da ilk iki filmin devamı gibi... "Vavien"i öncüllerinden ayıran anahtar kelime ise 'sakinlik'. "Sakin bir atmosfer içinde sakin bir film çektik. Filmde aslında çok şey oluyor fakat hiçbir şey olmamış gibi... Meslek hayatımızın en zor işi oldu" diyorlar. Pozitif bir film olmasını istedikleri, sakinliğine rağmen içinde sürprizler barındıran ve "Blood Simple"a benzettikleri "Vavien" taşrada geçen bir kara komedi. Engin Günaydın hem senaryoyu yazmış hem de başrolü Binnur Kaya ile paylaşmış. Hikâye tamamiyle hayal ürünü. Ama film Günaydın'ın büyüdüğü Tokat-Erbaa'da çekilmiş. "Küçük Kıyamet"in kadrosundan Binnur Kaya ile birlikte İlker Aksum da rol almış "Vavien"de.

Filmin başkahramanı, karısı ve çocuğuyla mutsuz bir hayat süren Celal (Günaydın). Abisi Cemal'le (Settar Tanrıöğen) birlikte ortak oldukları elektrik dükkanında da işler pek parlak değildir. Birçok yere borçları vardır. Celal ve Cemal'in tek eğlencesi Samsun'da pavyona gitmektir. Celal'in karısı Sevilay (Kaya) 15 yıldır, Almanya'da yaşayan babasının gönderdiği paraları biriktirmektedir. Celal'in bu sırrı bildiğinden ise haberi yoktur. Celal, bu paranın kurtuluşu olduğunu düşünerek bir plan yapar.

Önce Doğu Yücel, şimdi de Engin Günaydın ile yaptıkları işbirliğinden yola çıkarak bir gün kendi senaryolarını filme çekip çekmeyeceklerini soruyoruz. "İleride kendi filmlerimizin müziğini de yapabiliriz, görüntü yönetmenliğini de... Senaryo yazmak da bunun gibi..." diyor Durul Taylan. Yeni filmleri için fazla beklemeye hiç niyetleri yok. Bu açıdan şakayla karışık Takashi Miike hızına ulaşmayı hedefliyorlar. Çok sayıda olduğunu söyledikleri projelerinden henüz netleşmeyen birisini 2010'da çekmek niyetindeler.

Yağmur ve Durul Taylan ile söyleşimizde sürprizleri açık etmeden "Vavien"in detaylarını öğrenmeye çalıştık. Karşınızda çok donanımlı, sinemaya aşık, ne yapmak istediklerini çok iyi bilen ve çok hoş sohbet iki yönetmen olunca, röportaj da kaçınılmaz olarak, kısıtlı bir konudan çıkıp kendi sinema anlayışları ve Türk sinemasının durumu üzerine derin bir sohbete dönüşüverdi.

■ Engin Günaydın'ın hikâyesini filme çekmeye nasıl karar verdiniz?

Durul: Engin belirli bir arkadaş grubunun bir üyesi... Binnur (Kaya), İlker (Aksum) bizim çok eski arkadaşlarımız. Fakat Engin'le o kadar fazla samimiyetimiz yoktu. 7-8 sene önce yapım tasarımını yaptığımız Aşkım Aşkım adlı dizide çalışmışlığımız vardı sadece. Onun dışında Engin ile çalışmışlığımız yoktu. Engin bize 2 sene önce bu hikâyeyi anlattı. Biz hikâyeyi çok beğendik. Aslında Engin'in ilk senaryosu değil bu. 10-15 yıldır senaristlik yapan biri.

Yağmur: Dış Kapının Mandalları diye bir dizi yazdı. Başka birkaç dizi yazdı. Oyunları var, oyun yazarı. Aslında Engin yazarlık geçmişi olan, yazarlıkla kafa patlatmış birisi. Bu yönü fazla tanınmıyor. Engin bize hikâyesini anlattığı zaman biz bunu yapmak istedik. Engin'i senaryoyu yazması için zorladık. Çünkü hikâye çok bizlik bir hikâyeydi. Kasabada geçen bir kara komedi... Suçla ilgili, felsefi tarafları olan, içinde komedi unsurları, gerilim hatta korku unsurları olan, bunları biraraya getiren çok sevdiğimiz bir türdü. Dolayısıyla Engin'in senaryoyu yazması için biraz baskıcı olduk. Engin'le senaryo üzerinde bir sene çalıştık.

Durul: Bu arada araya bizim başka projelerimiz girdi. Aslında biz bu filmi geçen sene yapmayı düşünüyorduk. Engin ilk 6 ay yazamadı. Çünkü dizisi vardı, çok yoğun çalışıyordu. Sonra tekrar yaz-

kü gerçekten orayı bilse hiç öyle çekmez. Neden kasaba durağan bir yer olsun ki? Hiç ilgisi yok.

Yağmur: Orada da cinayetler işleniyor, orada da insanlar sevgililerini, karılarını aldatıyorlar. Tıpkı İstanbul'daki gibi. Hiçbir farkı yok. Bizi çeken en önemli şey, oradaki karakterlerin sadeliği aracılığıyla aslında insana dair bir hikâye anlatmaktı.

Durul: Bu açıdan David Lynch'i de saymak gerekiyor. "Blue Velvet" mesela... O da kasabalı. Ben onun filmini izlediğimde kasabada büyüdüğünü anlıyorum. O da çok içeriden bakıyor kasabaya bence. Bizim film Erbaa'da çekildi ama filmde Erbaa'nın adı bile geçmiyor. Biz orayı 'bir kasaba' olarak düşündük. Özel olarak bir mekan çalışması yapmadık. Hep karakterleri takip ettik. O açıdan da çok 'içeriden' oldu. Filmi izleyen Erbaalılar oldukça şaşıracak. Çünkü bambaşka bir dünya ve atmosfer var.

Yağmur: Engin o bölgeyi iyi tanıdığı için bize çok faydası dokundu. Hikâyeye çok uygun, çok güzel mekanlar var. Karakterlerin yaşadığı bölge ile ilgili filmin sinematografisi var. Erbaa'yı yansıtan bir film olmadı. Sadece karakterlerin yaşadığı ortam olarak filmde yer aldı.

■ "Okul"da üniversite sınavı korkusu, "Küçük Kıyamet"te de ölüm korkusu vardı. "Vavien"de ne tür korkular hakim?

Yağmur: Bu, karakterlerin belli bir korkusundan yola çıkılarak düşünülmüş bir film değil. Ama korku, bizim çok ilgimizi çeken bir mesele. Bu filmde belli bir korkudan öte günlük yaşamla ilgili kaygılar var. Bu film, ilk iki filmimize oranla birazcık daha gerçekçi, daha ayakları yere basan, hayatın daha günlük bir şekilde aktığı bir yerden hikâye anlatmaya çalıştığımız bir film. Tür olarak realistik bir film değil. Ama gerçekler üzerine durmaya çalışan bir film.

Durul: Sınav korkusu biraz kavramsal bir korku. "Vavien"de insanlar daha çok birbirlerinden korkuyorlar. Kendi sırlarının öğrenilmesi korkusu var. Birbirlerine karşı büyük sırları olan karı-kocanın hikâyesi aslında. Kendine çok yakın insanlarla ilgili korkular var. Daha çok dışımızdaki şeylerden korkarız. Halbuki bu filmde çok yakın insanların, karı-kocanın, baba-oğlun, abi-kardeşin korkuları var.

Yağmur: Temel olarak şöyle bir şey söyleyebiliriz: Genellikle ailenin etrafında giden bir film. İnsanların aileyle olan ilişkileri ve genelde o aile ekseninde dönen korkularla ilgili bir film.

■ Vavien ne demek?

Yağmur: Bir elektrikçilik deyimi. Bunun Türkçesi yok. Vavien merdivenlerde olur genellikle. Yani aynı ampule iki ayrı anahtardan müdahale etmek. Merdivenden çıkarken düğmeye basıyorsunuz, lamba yanıyor. Merdiveni çıkınca yukarıdaki anahtardan söndürüyorsunuz.

Durul: Vavien'in bizim için şöyle bir anlamı var: Aslında herkesin bildiği fakat adını bilmediği bir şey. Türkiye'de çok yaygındır böyle şeyler. Kavramı biliriz ama adını bilmeyiz.

Yağmur: Yabancı bir şeymiş gibi ama herkesin hayatında olan, herkesin çok iyi bildiği bir mesele. Vavien'in aslı Fransızca. Gitti-geldi demek. Bizim filmin hikâyesiyle ilgili metaforik bir durumu da var. Aslında insanların yaşamları içerisinde gidip geldiklerini düşünüyoruz. Ve filmde onu anlatmaya çalıştık.

Durul: Tutarlı değiliz yani... Birini çok seviyorsunuz, hem de nefret ediyor, öldürmek istiyorsunuz. Yapıyoruz, ondan sonra bozuyoruz...

Yağmur: Geçen sene katil olan insan bu sene bilge olur... Salak olan sonra zeki olur... Aslında hayat biraz vavien. Engin'in ilk çıkış fikri de oydu. Bizim o çok hoşumuza gitti. Zihni bir elektrik devresi gibi düşünmek... Bütün vücudumuz elektrikle işliyor esasında. İki hücre arasında iletişimi elektrikle sağlıyoruz. Bizim enerji kaynağımız elektrik. Bizim ilgimizi bu çekti. Elektriğin doğasından insana yaklaşabilir miyiz dedik.

Durul: İnsanın hayatın içinde çok durgunlaştığı, enerjisinin bittiği anlar olur. Bir elektrik çarpar, kendinize gelirsiniz, birden toparlarsınız.

■ Engin Günaydın-Binnur Kaya ikilisinin varlığı, Avrupa Yakası komedisiymiş önyargısını da getirmiyor mu?

Durul: Biz o konuda bir şey yapamayız ki... Engin 2 sene önce hikâyeyi anlattığında Binnur da vardı, Settar Abi de... Zaten Engin ile Binnur çok iyi arkadaşlar günlük hayatta. O rol Binnur için yazıldı. O rolü oynayacak başka bir oyuncu düşünmedik bile. Binnur kabul etmeseydi çekmezdik.

Yağmur: Böyle bir önyargı tabii ki dezavantaj. Biz de sonuçta insanların filmimize mümkün olduğu kadar az önyargıyla gitmelerini isteriz. İnsanlar Engin ve Binnur'u çıkış yaptıkları karakterler aracılığıyla tanıyor. Bir şekilde bunu bir gün değiştirmek zorundalar. Çünkü ömürlerinin sonuna kadar bununla gidemezler. İkisi de çok iyi oyuncular ve her rolü oynayabileceklerini bir şekilde göstermek zorundalar. Ama şunu söyleyebilirim: Bu önyargıyı yaratan da başta Engin, Binnur'un kendisi ve biz oluyoruz. İkisi isteselerdi çok tutmuş ve onlara para kazandıracak karakterlerine, ünlerine uygun bir film de yapabilirlerdi. Ama bunu tercih etmediler. Ünlüler kariyerlerinin belli bir noktasına geldikleri anda bir tercih yapmak zorunda kalıyorlar. Ya ünlü ola-

Engin Günaydın, Sevilay rolünü yakın arkadaşı Binnur Kaya için yazdı. Kaya rolü kabul etmeseydi "Vavien" çekilmeyecekti.

İlker Aksum, "Küçük Kıyamet"in ardından yine bir Taylan Biraderler filminde rol alıyor.

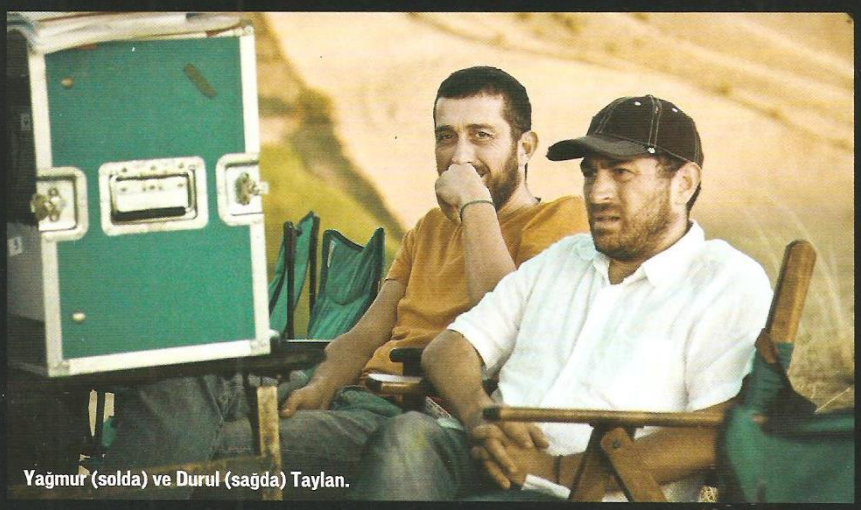

Yağmur (solda) ve Durul (sağda) Taylan.

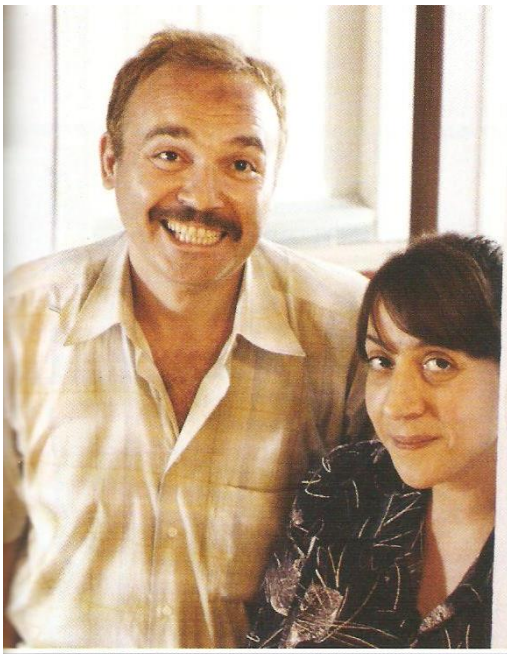

yız. Başka bir ülkede sinema yapsaydık bu kadar zor olmayacaktı işimiz. Çünkü orada ara bölgeler çok fazla sayıda. Arada yönetmenlik yapan çok insan var. Fakat Türkiye'de bizim gibi yönetmen çok yok. Dolayısıyla genç seyirci de bu şeyden etkileniyor. Bir filme gittiğinde ya Nuri Bilge Ceylan gibi bir figür görmek istiyor, tamamen idealist...

Yağmur: Ya da Recep İvedik.. O filmleri yapanların öyle bir dertleri de yok zaten. Bu tamamen insanların algılayış biçimiyle ilgili bir şey. Sinemayı seven herkes çok iyi bilir ki sinemada iyi filmler-kötü filmler vardır. Filmlerin yapılış biçimi tabii ki birbirinden farklı. Bazı filmler daha çok para kazanmak için ve daha çok parayla yapılırken bazı filmler hikâye anlatmak için yapılır. So-

"Vavien" Engin Günaydın'ın memleketi olan Tokat-Erbaa'da çekildi.

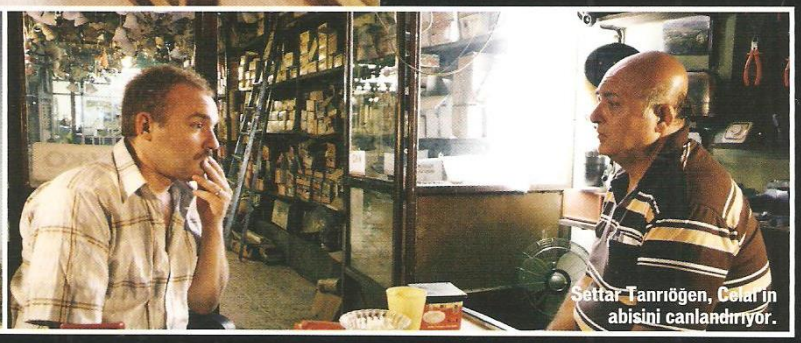

Settar Tanrıöğen, Celal'in abisini canlandırıyor.

"VAVİEN, İLK İKİ FİLMİMİZE ORANLA DAHA GERÇEKÇİ, DAHA AYAKLARI YERE BASAN, HAYATIN DAHA GÜNLÜK BİR ŞEKİLDE AKTIĞI BİR YERDEN HİKÂYE ANLATMAYA ÇALIŞTIĞIMIZ BİR FİLM."

caklar ya kahraman olacaklar. Engin ve Binnur kahramanlığı seçti gibi geliyor bana. Çünkü yaptıkları şey aslında cesaret isteyen bir şey. Daha önce oynadıkları karakterlerle ilgisi olmayan bambaşka bir şey yapmak istediler. Ve ben buna çok saygı duyuyorum. Umarım toplumdan ve sinema seyircisinden de aynı karşılığı bulurlar.

Durul: Biliyoruz, birçok insan Burhan'ı, Şahika'yı görmek için gidecek ama onları bulamayacaklar. Yerine ne bulacaklar, o önemli. Yerine buldukları şey onları tatmin ederse, filmden hoşnut ayrılırlar. Sonuçta biz bu filmi sinemaseverler için yaptık. Başka dürtülerle sinemaya gidenler bizi çok fazla ilgilendirmiyor.

Yağmur: Biz her zaman seyirci için film yapan yönetmenleriz. Ama sinema seyircileri için... Önemli olan film izleyicisinin beğenmesi.

■ "Küçük Kıyamet"te de benzer şey olmuştu. Siz üstüne basa basa "bu bir deprem filmi değil" dediniz ama seyirci isminden dolayı yine de 'deprem izleyeceğiz' diye gitti.

Yağmur: Bu ülkede inanılmaz bir etiketleme var. Herkes her şeyi hemen etiketlemeye çalışıyor. Neden, anlamıyorum. Herhalde korkuyorlar. Çünkü etiketlediğin zaman bir şekilde rahat ediyorsun. Kimsenin kapıları açık, farklı, ilginç bir şeye tahammülü yok gibi. Halbuki sinemada ilginçlik ve yenilik çok önemli bir şeydir. Sanatta etiketlemek, önyargı çok tehlikeli bir şeydir. O eseri olduğu gibi, kendisi gibi almak lazım.

Durul: Bir televizyon yöneticisi bize gelip 'uzun yıllardır felaket filmini ilk siz çektiniz' dedi. Kimse öyle bir şey demediği halde o öyle anlamış. Kolaycılıktan oluyor hep.

Yağmur: Biz özellikle deprem filmi olmasını şu yüzden istemedik: Deprem bir felaket türü olarak Türkiye'de çok kötüye kullanılabilecek bir şey. Bu memlekette bunları pek fazla düşünen kalmadı belki ama biz hakikaten düşünüyoruz. İnanmıyorlar bize. "Küçük Kıyamet"i görene kadar da inanmadılar. "Vavien"de de aynı şeyi söylüyoruz. Öyle bir komedi yok bu filmde. Şöyle bir duyguya giriliyor doğal olarak: "Komedi filmi değil mi? Hay Allah!"... Biz mecbur muyuz komedi filmi yapmaya? Yağmur ve Durul Taylan, Engin Günaydın ve Binnur Kaya'nın oynadığı bir film yapamayacaklar mı? İnsanlar almak ve görmek istedikleri gibi bakıyorlar. Buna medya da destek veriyor.

■ Bir röportajınızda "Özellikle genç seyirciler bizimle özdeşleşmek istiyorlar ama özdeşleşemiyorlar. Çünkü "Tarantino değiliz" diyorsunuz.

Durul: Biz biraz aradayız aslında. Sanat filmleriyle gişe filmleri arasında... Ticari sinemadaki insanlar bize hep "gelin adam bir film çekelim beraber, para kazanalım" diyorlar. Öteki taraftakiler de "sizin ne işiniz var?" diyorlar. Biz biraz aradanuçta bunların hepsi film ve hepsi birer sinema örneği. Bizim sevdiğimiz tür, daha arada bir tür. Biz aslında sinemanın kendisini çok seviyoruz. Korku filmlerini de, komedileri, müzikalleri ve iyi arthouse filmleri de çok seviyoruz. Sinemada sevmediğimiz hiç bir tür yok. Tabii daha çok tercih ettiğimiz ve beklediğimiz, "çıksa da izlesek" dediğimiz türler var. Örneğin bilimkurguyu bayağı seviyoruz biz. Abbas Kiarostami'nin son filmini çok beklemeyiz ama "District 9"ı bekledik. Son zamanlarda Uzakdoğu sineması çok ilgimizi çekiyor. Kore sinemasını çok beğeniyoruz. Türkiye'de Güney Kore sinemasına benzer bir sinema modeliyle Türk sinemasının önümüzdeki üç-beş sene içinde olağanüstü bir patlama yaşayabileceği ihtimaline inanıyoruz.

Son zamanlarda Türk sineması, film kalitesi açısından kötü bir dönem geçiriyor. Sayı olarak büyük bir patlama var ama kalitede düşüş var. Herkes film yapıyor. "Orada bir para var; hadi oradan biz de para kazanalım" diyorlar. Ama sinema seyircisi belli. Eskiden bu yılda 10-15 filme bölünüyordu. Şimdi 70'e bölünecek. Herkes kaybedecek. Bu sene Türk sinemasından çok para kazanan olmayacak. Bunun arkasından küçük bir depresyon süreci gelebilir. Ama oraya çok takılmamak lazım, bu dönemsel bir şey. Çünkü Türkiye'de sinema yapanlar arasında iyi yönetmenler ve oyuncular çok var. ■

Aşk, özgürlük ve isyan dönemi

Dünya 1968 gibi bir yıl daha yaşamadı... Kişisel hak ve özgürlükler adına başlatılan isyan hareketi, bütün bir sistemin sorgulanmasına dönüştü. Fransa'da başlayan eylemler, kısa sürede tüm dünyaya yayıldı... Her zaman toplumsal hareketler ile biçimlenen yedinci sanatın bu başkaldırıya ortaklık etmesi de gecikmedi elbet. Kurulan militan sinema grupları, yayınlanan manifestolar ve ana akıma karşı duran alternatif üretim yöntemleri ile sinema, bambaşka sulara yelken açtı...

PINAR TINAZ

"Easy Rider"

DÜNYA SİNEMA TARİHİ 7

"Fahrenheit 451"

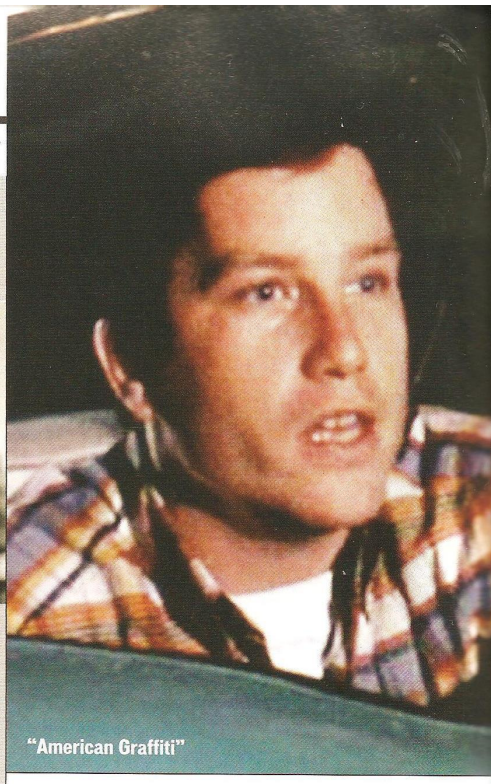
"American Graffiti"

"ÜÇÜNCÜ SİNEMACILAR, FİLMİ BİR FİTİL, KAMERAYI BİR TÜFEK, PROJEKTÖRÜ İSE SANİYEDE YİRMİ DÖRT KEZ ATEŞ EDEBİLEN BİR SİLAH OLARAK TANIMLIYORLARDI."

1968 dünya tarihinde benzeri görülmemiş ve muhtemelen bir daha da görülmeyecek bir isyana, bir uyanış hareketine sahne oldu. Dünyanın hemen her yerinde, öğrenciler ve işçilerin katılımı ile başlayan ve büyük ölçüde aydın kesimin de desteğini alarak süren eylemlerin amacı, temelde daha iyi eğitim ve çalışma şartlarına kavuşmak olsa da, bunların arkasında güçlenen tüketim toplumuna getirilen eleştiriler, emperyalizme, insan haklarının ihlaline ve kişisel özgürlüklere sınırlama getiren muhafazakâr görüşlere duyulan tepkiler de vardı. Elbette gençler arasında hızla yayılan bu isyan duygusu, birden bire ortaya çıkmamıştı. Temeli çok daha eskilere, İkinci Dünya Savaşı sonrasının belirsizlik ortamına dek uzanıyordu. Gençlik yıllarını savaş alanlarında tüketmiş olan eski nesil için çocuklarının barış içinde yetişmesi kadar, iyi bir eğitim alması ve iş bulma konusunda sorun yaşamaması da önemliydi. Ancak savaş sonrasında hızlı bir kalkınma sürecine giren gelişmiş ülkelerde kırsaldan kentlere doğru yaşanan göçlerle birlikte öngörülenin üzerinde bir nüfus artışı yaşanmış, sözkonusu beklentilerin karşılanması güçleşmişti. Üniversiteleri dolduran gençlerin gelecek endişeleri artarken, aralarında tartıştıkları konulara siyasi meseleler de eklendi. Bunların başında Fransa'nın Cezayir üzerindeki sömürgeci tavrından vazgeçmemesi ve Amerika'nın komünizm tehlikesini bahane ederek Vietnam'a savaş açması geliyordu. Değişen dünyanın sesi olan gençler, başlangıçta kişisel refahlarına hizmet etmekte olan taleplerini, topyekûn bir sistem değişikliği özlemine vardırdılar. Fransa'da başlayan ayaklanmalar, kısa sürede tüm dünyada karşılık buldu ve 1968, insan hakları ve özgürlük adına verilen geniş çaplı bir mücadeleye ev sahipliği yaptı.

Yaşanan tüm bu toplumsal hareketlilik, sinemaya da yansıdı kuşkusuz. 1965-1975 dönemi içinde Fransa'da militan sinema atağa kalkarken, Güney Amerikalı sanatçılar Üçüncü Sinema Manifestosu ile sesini duyurdu. Stüdyo sistemine teslim olmuş Hollywood'da bağımsız yapımlar yeşermeye, Japon Yeni Dalgası'nın yaratıcıları ülkelerinin sancılı değişim sürecini sinema yoluyla dile getirmeye başladı. Komünizmi en koyu şekliyle yaşamakta olan Çin, sinemayı Batı emperyalizminin bir maşası olarak algılayıp tamamen susturmaya çalışırken, İslam Devrimi öncesi İran sinemasına kültürel değişim teması hâkim oldu.

Militan Sinemanın Beşiği Fransa

Fransız sineması 60'lı yılların ikinci yarısına özgür yaratının simgesi haline gelen Yeni Dalga

ANDY WARHOL

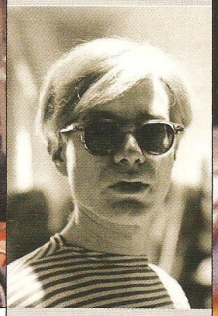

Gündelik yaşamımızın büyük bir parçası haline gelen tüketim ürünlerini sanata dönüştüren Pop Art akımının en önemli temsilcilerinden biri olan Amerikalı ressam Andy Warhol, sinema ile de yakından ilgilendi. Atölyesi Factory/Fabrika'da küçük bütçeli, deneysel filmler gerçekleştiren sanatçı, klâsik öyküleme formlarından bağımsız, yaşamın sıradan anlarına odaklanan filmleri ile özellikle entelektüel camiada beğeni kazandı. Altı saat süren ve uyumakta olan bir adamı görüntülediği "Sleep"(1963) ve Empire State binasını sekiz saat boyunca sabit bir açıdan gözlemleyen filmi "Empire"(1964) Warhol'un en ilgi çekici yapıtları oldu. Sanatçının 1966 yılında çektiği "Chelsea Girls/Chelsea Kızları" ise ticari olarak gösterime giren ilk underground film olarak sinema tarihindeki yerini aldı. Sinema çalışmalarına 1984 yılına dek devam eden Warhol'un gerek ressam, gerekse yönetmen olarak kurallara bağlı kalmaksızın kişisel yaratıları ortaya koymayı benimseyen tavrı, Amerikan bağımsız sinemasının inşasındaki önemli düşünsel etkenlerden biriydi.

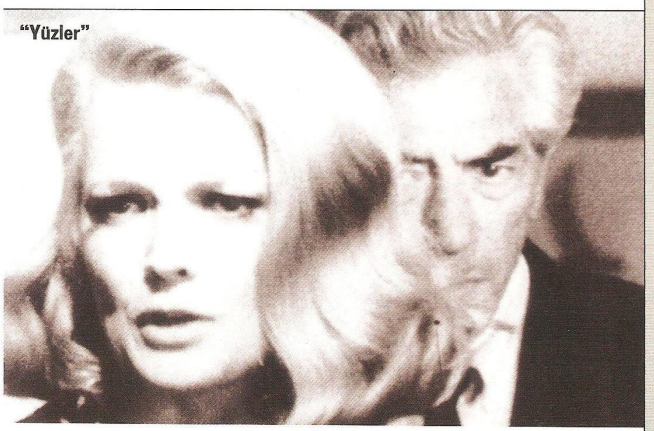
"Yüzler"

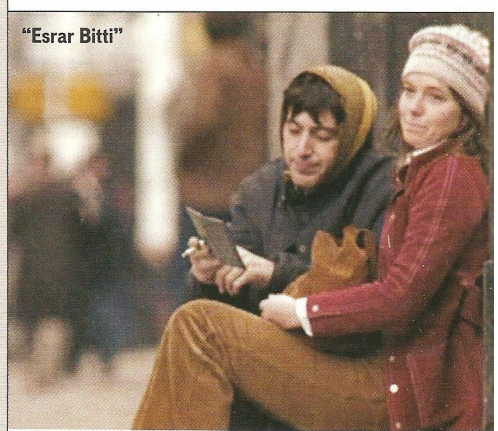
"Esrar Bitti"

"1968 OLAYLARININ YARATTIĞI HEYECAN FRANSA'DA PEK ÇOK YÖNETMENİN MİLİTAN SİNEMAYA YÖNELMESİNİ SAĞLADI. BUNLARIN EN BAŞINDA DA GODARD GELİYORDU."

ürünleri ile başladı. Godard'ın "Weekend/Haftasonu"(1967), Truffaut'nun "Fahrenheit 451"(1966), Resnais'nin "La Guerre est Finie/Savaş Bitti"(1966) gibi eserleri ile gündeme geldiği dönem içinde, daha çok ana akıma yakın olmakla birlikte kişisel yeteneklerini de ortaya koyan J. P. Melville, Marcel Carne, Louis Malle ve kendine özgü çizgisini korumaya devam eden Robert Bresson da dikkati çeken isimler oldu. Ancak Fransız sinemasının dönem içindeki en radikal oluşumu, hiç kuşkusuz 1968 sonrasında hız kazanan militan sinema örnekleriydi. Kolektif bir biçimde oluşturulan ve ticari gösterime sokulmayan bu filmler, daha çok işçi ve öğrenci derneklerinde, halka açık alanlarda veya sendika toplantılarında gösteriliyor, sinemanın sistemi değiştirmeye yönelik bir devrime doğrudan hizmet etmesi ve bunu da ana akımın benimsediği yöntemleri reddederek yapması gerektiği düşüncesi ile üretiliyordu.

Militan sinemaya ilgi duyan ilk isimlerden biri Yeni Dalga'nın mimarlarından Godard oldu. Godard'ın siyasete duyduğu ilgi zaten bilinmekteydi ve özellikle "La Chinoise/Çinli Kız"(1967) ile sol eğilimli görüşünü açıkça belli etmişti. Ancak militan sinemaya geçişi Jean-Pierre Gorin ile birlikte kurdukları Dziga Vertov Grubu bünyesinde gerçekleşti. İkili "British Sounds/İngiliz Sesleri"(1970), "Le Vent D'est/Doğu Rüzgârı"(1970), "Letter to Jane/Jane'e Mektup"(1972) gibi filmleri ile hem devrim düşüncesine hizmet etmeyi, hem de sürmekte olan Vietnam Savaşı'na karşı durmayı hedefledi... Fransa'da militan sinema yapan diğer gruplar içinde en etkin olanları kapitalizme, emperyalizme ve iletişim tekeline karşı olduklarını açıklayarak film yapmaya başlayan Chris Maker başkanlığındaki Grup SLON (Service de Lancement des Oeuvres Nouvelles), işçileri bilinçlendirmek ve onların sorunlarını yansıtmak amacıyla filmler üreten Grup Medvedkine, Fransız Komünist Partisi'ni destekleyen Grup Dynadia ve Maocu görüşü yaygınlaştırmayı hedefleyen Proleter Devrimci Sinemacılar (CRP)'dı.

Sözkonusu grupların hemen hepsi Mayıs olaylarından etkilenmiş, kitlelerin siyasi gücüne inanmıştı. 1968 Mayıs'ı belki sistemi değiştiremedi ama insanların kendilerine ve birbirlerine güven duymalarını, yaşamlarının inisiyatifinin kendi ellerinde olduğuna inanmalarını sağladı. ▶

KISA DÜNYA TURU

ÇİN

Mao'nun 1966'da başlattığı Kültür Devrimi, Çin sinemasının uzunca bir duraklama dönemine girmesine neden oldu. Eski bir tiyatro oyuncusu olan Mao'nun eşi Jiang Qing, gösteri sanatlarında başlatılan bir dizi revizyondan sorumluydu ve denetimi tiyatroya göre çok daha zor olan sinemanın bir an önce tasfiye edilmesi gerektiğini düşünüyordu. Sinemaya alternatif olarak geleneksel Çin tiyatrosu ile klâsik bale karışımı yeni bir seyirlik oluşturmaya çalışan Qing, sinema üretimini belgeseller ve haber filmleri ile sınırlandırmayı önerdi. Sanatçıların bireysel yaratılarını kabul etmeyen ve her türlü sanat ürününü kolektif yaratım olarak kabul eden Çin hükümeti, çekilen az sayıda filme jenerik eklenmesini bile uygun görmedi. Sinemacıların pek çoğu siyasi nedenlerle tutuklandı, bazıları sürgüne gönderilirken, bazılarıysa tekrar eğitilmek üzere kamplara alındı. Çin sineması ancak Mao'nun 1976 yılında hayata veda edişinden sonra tekrar yapılanmaya başladı.

AVUSTRALYA

Avustralya'ya sinema çok erken dönemlerde gelmiş olsa da, ulusal bir kimlik kazanmaya başlaması 1970'li yılları buldu. Bu döneme kadar Avustralya sinemalarında daha çok İngiliz ve Amerikan filmleri izleniyor, ülkede kurulmuş olan platolarda İngiliz ve Amerikan filmlerinin çekimleri gerçekleştiriliyordu. Uzunca bir dönem Hollywood'a teknik eleman sağlayan ama yaratıcı kanada yeterince dahil olamayan Avustralyalı sinemacılar, 1960'lı yıllarda başlatılan ulusal kültürü ve sanatı destekleme hareketinin de rüzgarı ile 1970'lere hızlı bir giriş yaptılar. Avustralya Sineması Kurulu'nun (AFC) ve Avustralya Sinema, TV ve Radyo Okulu'nun (AFTRS) faaliyete geçişi bu hareketi desteklerken, Peter Weir, Gillian Armstrong, Bruce Beresford, Phillip Noyce gibi yönetmenler de birer birer sinema sahnesindeki yerlerini almaya başladı.

İRAN

İran sineması 1970'lere ciddi bir atak yaparak başladı. Genç sinemacıları bir araya getiren Sinema-i Azad/Özgür Sinema hareketinden başka, Kültür Bakanlığı bünyesinde sinemayı desteklemek amacıyla Encümeni Sinema-i Civani/Genç Sinema Kurulu hayata geçirildi. 1972'de ilki düzenlenen Uluslararası Tahran Film Festivali de İran sinemasının tüm dünyaya açılan kapısı oldu. Parviz Kimiyavi, Mesud Kimyai, Darius Merhcui, Behram Beyzai ve Abbas Kiarostami gibi isimlerin tanınmaya başlandığı 70'li yıllar boyunca henüz İslam Devrimi'ni yaşamamış olan İran'da sinemacılar, Batılılaşma ve kültürel değişim konularına ağırlık veriyorlardı. 1978 yılında gerçekleşen devrim sonrasında ise sinema uzun süreli bir duraklama dönemine girdi. Sinemanın tekrar canlanabilmesi, 1980 - 1988 yılları arasındaki İran-Irak Savaşı'nın sona ermesinin ardından, Farabi Kurumu'nun İslamî kurallara uygun senaryolara geçit vermeye başlaması ile mümkün oldu.

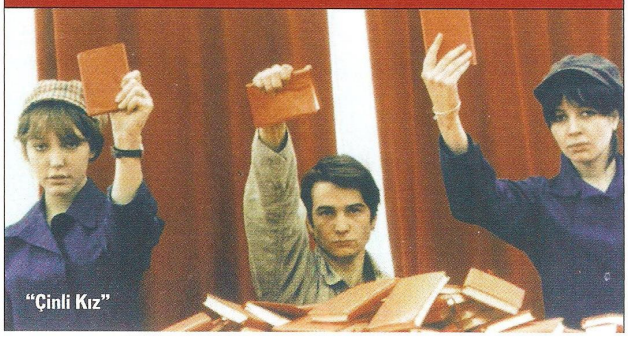

"Çinli Kız"

DÜNYA SİNEMA TARİHİ 7

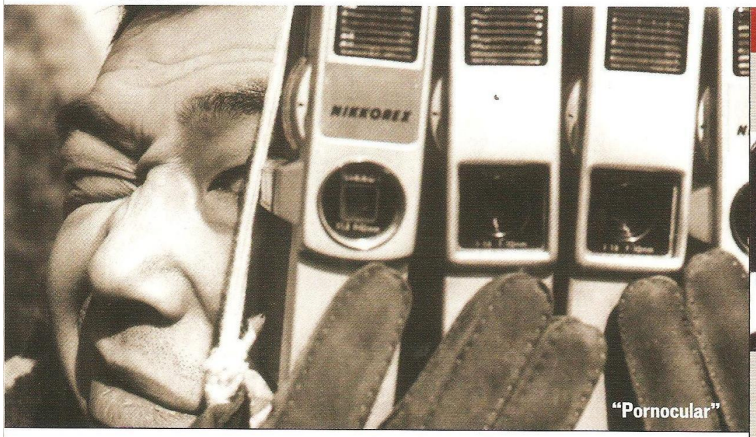

"Pornocular"

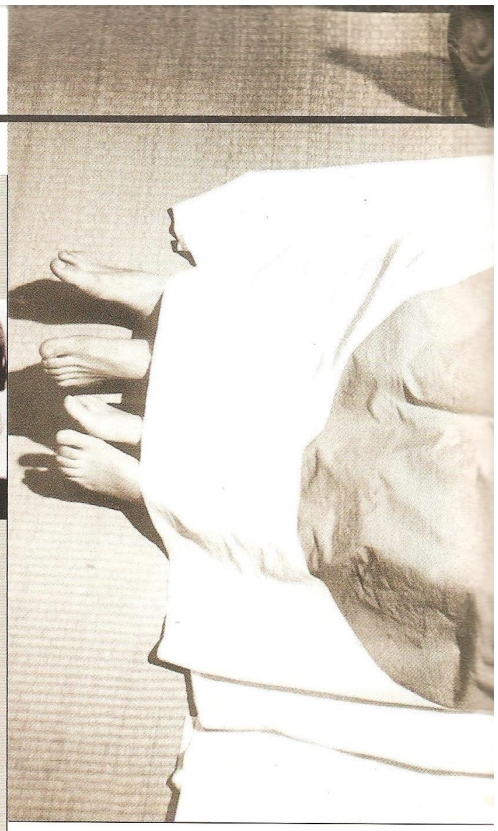

"1968 YILI CANNES FİLM FESTİVALİ, GODARD VE TRUFFAUT GİBİ SİNEMACILARIN PROTESTOLARI İLE ENGELLENDİ. GODARD KENDİSİNİ PERDE İPLERİNE ASMIŞ, TRUFFAUT İSE SES KABLOLARINI KESMİŞTİ!"

Amerikan Bağımsız Sinemasının Doğuşu

Yeni Dalga ile başlayan yaratıcılığın özgür bırakılması düşüncesi, 1960'ların ikinci yarısında Amerika'da da yanıt bulmaya başladı. Hollywood'un yönetmenleri 'zanaatkar' olarak değerlendiren tavrı hiç kuşkusuz bu gecikmenin en önemli nedenlerinden biriydi. Sinemayı sadece ticari bir mecra olarak gören ve filmleri gişe başarılarıyla değerlendiren Hollywood'da bir yönetmenin kendisini göstermesi oldukça güçtü. Ancak zaman değişiyor, Hollywood'un 'Rüya Fabrikası' özelliği gitgide yerini farklı eğilimlere bırakıyordu. Öncelikle televizyonun yaygınlaşması sinema seyircisinin azalmasına yol açmış, yapılan teknik yenilikler seyirciyi geri döndürmeye yetmemişti. Ayrıca çıkarılan antitröst yasaları stüdyoların eski otoritesinin sarsılmasına yol açmış, sinema alanındaki teknik gelişmeler film yapımını eskiye göre çok daha kolay ve ucuz hale getirmişti. Genç yönetmenler, maliyeti çok yüksek olmayan senaryolara yönelerek, yıldız oyuncular yerine tanınmamış yeni yetenekler ile çalışarak, kurdukları küçük çaplı şirketler ile birbirlerinin filmlerine destek vererek yeni, sade ve eskisine göre çok daha yaratıcı bir sinema yapmaya başladılar. Fitili ateşleyen film Dennis Hopper'ın 1969 yılında yönettiği ve Amerikan Rüyası'na eleştiri getirdiği "Easy Rider/Bir Özgürlük Şarkısı" olsa da, bağımsızların en dikkat çekeni, oyunculuktan kazandığı tüm parayı kendi filmlerini yapmak için harcayan John Cassavetes oldu. "Faces/Yüzler" (1968), "Minnie and Moskowitz/Minnie ve Moskowitz"(1971) ve "A Woman Under the Influence/Etki Altındaki Kadın"(1974) gibi filmleri ile ön plana çıkan Cassavetes'i, fotoğrafçılıktan sinemaya geçen Jerry Schatzberg izledi. 1970 yapımı "Puzzle of a Downfall Child/Şöhretin Bedeli", ertesi yıl yönettiği "The Panic in Needle Park/Esrar Bitti" ve 1973 yapımı "Scarecrow/Korkuluk" ile beğeni toplayan Schatzberg'den başka belgeseller ve kısa filmler ile ön plana çıkan Jones Mekas, Kenneth Anger ve Gregory Markopoulos da dönemin önemli yaratıcıları arasında yer aldılar. Sinemaya 60'lı yılların özgürlük ortamında giriş yapan bir başka isim ise George Lucas'tı. Kısa filmler ile başlayan kariyeri sırasında "American Graffiti"(1973) gibi bağımsız çalışmaları ile beğeni kazanmış olan yönetmen, kısa sürede bilimkurgunun ilgi çekici dünyasına daldığı "Star Wars/Yıldız Savaşları" projesi ile ana akım sinemaya geçiş yaptı. Aynı şekilde Francis Ford Coppola da 1963 yapımı "Dementia 13" ve 1969'da çektiği "Rain People/Yağmur İnsanları" gibi bağımsız çalışmalarından sonra büyük bütçeli filmlerin yapımına geçti. "The Godfather/Baba" serisi ile dünya çapında üne kavuşan Coppola, kariyeri boyunca bağımsız sinemacıları desteklemeyi ve deneysel projelere imza atmayı sürdürdü. Dönem içinde sivrilen bir başka yaratıcı ise Martin Scorsese'ti. "Boxcar Bertha" (1972), "Mean Streets/Arka Sokaklar" ve "Alice Doesn't Live Here Anymore/Alice Artık Burada Oturmuyor" (1974) gibi bağımsız sinemanın önemli örnekleri ile gündeme gelen yönetmen, ileriki yıllarda ana akıma dahil olan büyük bütçeli filmler de çekecek ancak kendisine has çizgisini her zaman koruyacaktı... Amerikan bağımsız sineması, 1976 yılında Oscar ödüllerine alternatif getiren Sundance Film Festivali ile rüştünü ilan etti. Halen düzenlenmekte olan ve amacı genç yaratıcılara destek vermek olan festival, her yıl yaygın gösterim şansı bulamayan nice bağımsız sinema ürününü entelektüel seyirci ile buluşturma görevini başarıyla sürdürüyor...

HENRI LANGLOIS

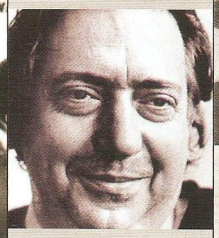

Paris Sinematek'inin kurucularından biri olan arşivci Henri Langlois, sinema tarihinin en önemli isimlerinden biriydi. 1936 yılında sadece on filmlik bir arşive sahip olan, ancak 1970'lere gelindiğinde bu sayıyı altmış bine çıkaran, özellikle İkinci Dünya Savaşı sırasında yüzlerce sinema klâsiğini Nazi işgalinden kurtarmayı başararak yedinci sanatın belleğine sahip çıkan Langlois, 60'lı yıllarda Sinematek bünyesinde düzenlediği gösterimler ile de sinema kültürünün yaygınlaşmasına katkıda bulundu, Yeni Dalga yönetmenlerini destekledi. 1968'de Fransız Kültür Bakanlığı tarafından arşivine verilen ödenek kesilmek ve işine son verilmek istendiğinde, aralarında Truffaut ve Godard'ın da bulunduğu Yeni Dalga yönetmenleri durumu protesto ederek Cannes Film Festivali'nin açılışını engellediler. Dünyanın dört bir yanından Kurosawa, Fellini, Hitchcock gibi yönetmenlerin de protestoya destek vermesi sonucu Bakanlık geri adım attı ve Langlois'yı görevine iade etti... 1974 yılında sinema sanatına katkılarından ötürü Onur Oscar'ı ile ödüllendirilen Langlois'nın çalışmaları, 2004 yılında Jacques Richard tarafından çekilen "The Phantom of the Cinémathèque/Sinematek'in Hayaleti" adlı belgesel ile bir kez daha gündeme geldi. İzmir doğumlu olan Langlois, 1977 yılında Paris'te öldü.

Güney Amerika'da İsyan Devam Ediyor: Üçüncü Sinema Manifestosu

Yeni Sinema Akımı ile emperyalizme karşı sağlam bir duruş sergilemeye başlayan Güney Amerikalı sinemacılar, 1968'de 'Üçüncü Sinema Manifestosu' ile tekrar gündeme geldi. Arjantinli yönetmenler Fernando Solanas ve Ottavio Gettino tarafından yayınlanan manifestoya göre, sinema dünyasında iki tür üretim yapılıyordu. Bunlardan ilki tamamen ticari amaçlara yönelik olan ana akım sinemaydı, ikincisi ise Avrupa'da yoğunlaşan ve kişisel yaratıyı ön plana çıkaran auteur sinema. Solanas ve Gettino'nun amacı ise bu iki türe de alternatif olacak yeni bir yaratım ve üretim biçimini hayata geçirmekti. Filmler içerik olarak sömürgeciliğe ve emperya-

"İpe Çekilme"

"JAPON SİNEMASININ EN YARATICI DÖNEMLERİNDEN BİRİ OLAN 1965 - 1975 YILLARI ARASINDA GENÇ YÖNETMENLER DAHA ÇOK KÜLTÜREL DEĞİŞİM VE BATILILAŞMA SORUNLARI ÜZERİNDE DURDULAR."

lizme karşı halkı uyandırmayı hedefliyor, yapım aşaması tamamen kolektif olarak tasarlanıyor, gösterimden ticari bir kazanç beklenmiyordu. Solanas ve Gettino'nun manifestoları ile birlikte, halka açık salonlarda gösterime soktukları filmleri "La Hora de Los Hornos/Fırınların Saati"(1968) Üçüncü Sinema'nın en çarpıcı örneği olarak sinema tarihindeki yerini aldı. Dört milyondan fazla insan tarafından izlenen 260 dakikalık belgeselin her gösteriminden sonra Güney Amerika'nın sorunları üzerine tartışmalar düzenlendi ve halkın düşünsel olarak sinemada aktif bir rol oynamasına çalışıldı. Sadece içeriksel anlamda değil, sinema dilinin kullanımı adına da oldukça etkileyici bir film olan "Fırınların Saati", daha sonraki yıllarda yapılacak benzer çalışmalara örnek teşkil etti.

Japon Yeni Dalgasının Altın Çağı

Başlatılan kalkınma hamlesi ile hızlı bir gelişme dönemine giren Japonya'da kültürel değişim 1960'lı yılların ikinci yarısında iyice gözle görünür hale geldi. Geleneklerine bağlı, ataerkil bir toplum yapısına sahip olan Japonya'da savaş sonrası doğmuş olan kuşak yavaş yavaş erişkinliğe adım atıyor, ana-babaları ile aralarındaki uçurum gün geçtikçe derinleşiyordu. Bu sancılı dönemin en çarpıcı şekilde dışa vurulduğu alan ise yine sinema oldu. Genç yönetmen Nagisa Oshima'nın başı çektiği Japon Yeni Dalgası 1965'ten sonra en dikkat çekici ürünlerini vermeye başladı. Toplumsal yozlaşmayı, ölüm, intihar, korku ve cinsellik temalarına yaslanarak anlatmaya çalışan Oshima'ya göre, feodal düzene içten içe hâlâ bağlı olan Japonlar, değişime ayak uydurmakta güçlük çekiyor, benliklerinden uzaklaşmanın bedelini birbirlerine ve kendilerine yabancılaşarak ödüyorlardı. Onun filmlerinde ölüm, sadece bireyin değil bir kültürün yok oluşunu simgeliyor, intihar ise değişimin temel göstergesi olarak öykülerde özel bir yer işgal ediyordu. Japon geleneklerinde onursuz bir davranışın, tutulmamış bir sözün, pişman olunan bir ihanetin özeleştirel sonucu olarak yer alan intihar, Oshima sinemasında bireyin kişisel doyumsuzluğuna ve hayattan memnuniyetsizliğine karşılık geliyordu ve bu kuşkusuz saf kan Batılı bir ruh hâlinin yansımasıydı. Yönetmen, 1967 yapımı "Nihon Shunka-ka/Cinsellik Türküleri", 1967 tarihli "Muri Shinju: Nihon no Natsu/Japon Yazı: Çifte İntihar" ve 1971 yılında çektiği "Gishiki/Töreni"de toplumsal yozlaşma temasını yukarıda açıkladığımız bağlamda incelerken, 1968 yapımı "Koshikei/İpe Çekilme"de ise, devlet-birey ilişkisinin yanı sıra, suç ve ceza kavramlarını sorguladı... Japon Yeni Dalgası'nın bir başka önemli ismi olan ve sinemaya Ozu'nun asistanı olarak başlayan Shoei İmamura da genel anlamda kaybolan değerleri ve Japon insanının değişen kimliğini ele alan filmleri ile dikkat çekti. Akiyuki Nozaka'nın romanından uyarladığı "Jinruigaku Nyumon/Pornocular"da (1966) bastırılmış cinsellik üzerinde durdu. "Ningen Johatsu/Bir Adam Kayboldu"(1967) adlı çalışmasında ise büyük şehirlerde hızla artan kaybolma olaylarından yola çıkarak Japon insanının köklerinden kopuşunu ele aldı... Japon Yeni Dalgası içinde yer alan diğer isimler arasında Kon Ichikawa, Masaki Kobayashi, Tadashi Imai ve Kiju Yoshida gibi yönetmenler de bulunuyordu... ■

Gelecek Ay: *1965 – 1975 döneminde İtalya, Almanya, Yunanistan, Hindistan, Türkiye ve Doğu Bloğu ülkelerinde sinemanın gelişimi...*

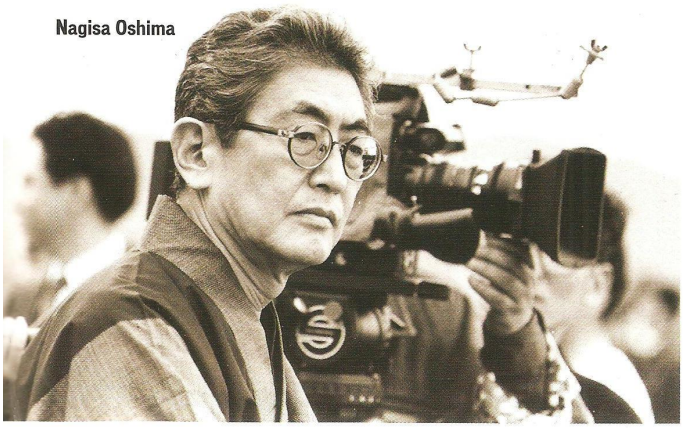
Nagisa Oshima

Ne okumalı

"Elli Çağdaş Sinemacı" Yvonne TASKER / Dost Yayınları
"Şarkın Şiiri İran Sineması" Cihan AKTAŞ / Kapı Yayınları
"Dünya Sinema Tarihi" Rekin Teksoy / Oğlak Yayınları
"Üçüncü Sinema ve Üçüncü Dünya Sineması" Esra Biryıldız - Zeynep Çetin Erus / Es Yayınları

Ne izlemeli

1966 "Weekend/Hafta Sonu" J.L. Godard
1966 "Fahrenheit 451" François Truffaut
1966 "Chelsea Girls/Chelsea Kızları" Andy Warhol
1967 "Ningen Johatsu/Bir Adam Kayboldu" Shoei Immamura
1968 "Faces/Yüzler" John Cassavetes
1968 "La Hora de Los Hornos/Fırınların Saati" Fernando Solanas-Ottavio Gettino
1969 "Gav/İnek" Darius Mehrcui
1969 "Easy Rider/Bir Özgürlük Şarkısı" Dennis Hopper
1969 "Rain People/Yağmur İnsanları" F.F. Coppola
1971 "Gishiki/Töreni" Nagisa Oshima
1972 "Letter to Jane/Jane'e Mektup" J.L. Godard
1973 "Scarecrow/Korkuluk" Jerry Schatzberg
1973 "American Graffiti" George Lucas
1974 "Alice Doesn't Live Here Anymore/Alice Artık Burada Oturmuyor" Martin Scorsese
1975 "Picnic at Hanging Rock / Hanging Rock'ta Piknik" Peter Weir

DELİLİK Mİ, TOPLUM BASKISI MI?

Yetmişli yıllarda gösterime girdiğinde düşük bütçeli bir korku filmi olduğu için fazla önemsenmeyen, sadece sınırlı bir kitle tarafından izlenen ve ortadan kaybolan "LET'S SCARE JESSICA TO DEATH", sonraki yıllarda tekrar keşfedilmiş ve türün hayranlarından büyük ilgi görmüştü.

Korku filmlerinin seyirciyle iletişimindeki en önemli unsurlardan birisi, izleyicinin tehlike içindeki başkarakterle empati kurması, böylece onun endişelerini paylaşmasıdır. Bunu sağlamak için çoğu korku filmi evrenini başkarakterinin algısıyla sınırlar, olayları onun bakış açısından sunar. Türün kimi sürprizli örneklerinin finale doğru aldığı virajlar da büyük ölçüde buradan kaynaklanır; acaba kahramanımız olayları olduğu gibi mi algılamaktadır, yoksa her şey bir hayalden mi ibarettir... Özellikle doğaüstü korku filmlerinde, ekseriyetle de hayalet hikâyelerinde bu trüklere sıklıkla rastlanır.

1971 yapımı düşük bütçeli bir korku filmi olan "Let's Scare Jessica to Death" de yukarıda bahsettiğimize benzer bir izlekte ilerliyor. Kısa zaman öncesinde psikolojik tedavi görmüş olan Jessica (Zohra Lampert), tedavisi sona erdikten sonra kocası Duncan (Barton Heyman) ile büyük şehirden kaçmaya karar verir. Gözden uzak, kırsaldaki küçük bir kasabada eski bir ev tutan çift, yakın arkadaşları Woody (Kevin O'Connor) ile yola çıkar. Fakat üçlü çoğunlukla yaşlı erkeklerin yaşadığı kasabada hoş karşılanmaz. Yetmezmiş gibi yeni evlerinde de davetsiz bir misafirle karşılaşır. Emily (Mariclare Costello) isimli genç kadın, bir süredir bu terk edilmiş evde yaşamaktadır. İyileştiğini ve ruh sağlığının yerinde olduğunu kocasına kanıtlamak gayretindeki Jessica, nezaketten çok bir rahatlık gösterisi olarak Emily'ye bir süre kendileriyle kalmasını önerir. Öte yandan bu yabancı kadının varlığından duyduğu rahatsızlığı bir türlü zihninden atamaz. Çok geçmeden bu tekinsiz evde ve yakınındaki gölde çeşitli garip olaylar baş gösterir. Jessica önce kasabanın antikacısının cesediyle karşılaşır ama kocasına da göstermeye kalktığında ceset ortadan kaybolur. Gölde yüzerken kendisini dibe çekmeye çalışan eller, evde beslediği köstebeğin öldürülmesi ve benzerleri de takip eder. Duncan ve Woody giderek Jessica'nın henüz iyileşmediğine ikna olurken, genç kadın da hem gördüklerinin, hem de üzerindeki baskının etkisiyle çifte bir teröre maruz kalır.

Filmin finalini açık etmek istemesek de baştan söylemekte fayda var, "Let's Scare Jessica to Death" muğlak bir film. Her ne kadar Jessica'nın bakış açısından ilerlese ve böylece seyirciyi Jessica'dan taraf olmaya yönlendirse bile, olayların gerçekliği her zaman bir soru işareti olarak kalıyor. Zira seyirci olarak Jessica'dan taraf oluşumuz söylediklerine inanıp inanmamaktan değil, daha ziyade maruz kaldığı psikolojik terörden duyduğumuz ortak rahatsızlıktan kaynaklanıyor. Yönetmen John D. Hancock bu bağlamda gerçekten gergin ve sinir bozucu bir atmosfer yaratmayı düşük bütçe dezavantajına rağmen başarıyor. Oyuncu performanslarıysa benzeri B filmlerinden alışık olduğumuz gibi biraz tutuk ve ağdalı olsa bile, Jessica rolündeki Zohra Lampert'in kendine özgü fiziği bu karaktere uyum sağlıyor. Genç kadının içinde kaldığı sıkışmışlık hissi Lampert'in yüzü ve beden dili aracılığıyla perdeye fazlasıyla yansıyor.

Emily'nin gölden çıktığı bu an filmin en ürkütücü sahnelerinden birisi.

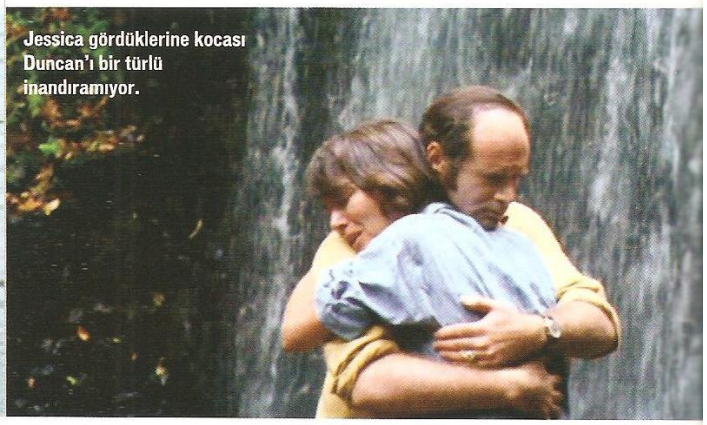

Jessica gördüklerine kocası Duncan'ı bir türlü inandıramıyor.

ENGİN ERTAN engin.ertan@turkuvazdergi.com.tr

Jessica'nın aklını karıştıran eski bir aile fotoğrafı...

LET'S SCARE JESSICA TO DEATH

Yönetmen: John D. Hancock. Yapımcı: Charles B. Moss Jr. Senaryo: John D. Hancock (Ralph Rose takma ismiyle) ve Lee Kalcheim (Norman Jonas takma ismiyle). Görüntü Yönetmeni: Robert M. Baldwin. Kurgu: Murray Solomon. Müzik: Orville Stoeber. Set Tasarımı: Norman Kenneson. Kostüm Tasarımı: Mariette Pinchart. Oyuncular: Zohra Lampert (Jessica), Barton Heyman (Duncan), Kevin O'Connor (Woody), Mariclare Costello (Emily), Alan Manson (Sam Dorker), Gretchen Corbett (Kız). 1971 ABD yapımı, 89 dakika.

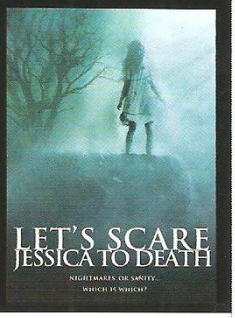

JESSICA: (KENDİ KENDİNE) ONLARA BİR ŞEY SÖYLEME, NORMAL DAVRAN.

Bu sıkışmışlık hissi filmin açılışından itibaren de çeşitli araçlarla kendini belli ediyor. Örneğin Jessica, Duncan ve Woody yeni eve doğru yolculuklarını eski bir cenaze arabasında gerçekleştiriyor; iki erkek ön koltuklarda otururken, Jessica normalde tabutun yerleştirildiği arka kısma geçiyor. Üçlünün ilk durağıysa bir mezarlık oluyor, zira Jessica'nın mezar taşları üzerindeki oymalara özel bir ilgisi var. Dolayısıyla film bizi ilk sahnesinden itibaren klostrofobik, başkarakterin sürekli ölüme yakın durduğu bir evrene sokuyor.

Jessica'yı kuşatan tek şey ölüm ve bununla ilişkili ruhsal sıkıntılar değil öte yandan, aynı zamanda erkekler de... Filmin açılışında iki erkekle bir araba içerisinde yolculuk yaparken gördüğümüz Jessica, en nihayetinde neredeyse tüm sakinlerinin erkek olduğu bir kasabada buluyor kendisini. Erkeklerin ağırlıkta olduğu bu evrende dengeleri değiştiren unsursa, çiftin evinde bulduğu davetsiz misafir Emily oluyor. Bu noktada Emily'nin, yani bekâr ve özgür ruhlu bir kadının tehdit unsuru olarak gösterildiği ve filmin muhafazakâr bir tavrı olduğu sonucuna varmak elbette mümkün. Diğer yandan Jessica'nın tedirginliği Emily'nin varlığından kaynaklanıyor gibi gözükse bile, söz konusu durumu hâlihazırda işlemekte olan, erkek kontrolü altındaki sistemde bir 'kısa devre' olarak yorumlamak da mümkün. Bu noktada filmin doğaüstüyle ilişkisi ve kesin olarak açıklamaktansa belirsizlikte bıraktığı yönleri de anlam kazanıyor. Emily'nin çiftin yerleştiği evin eski sahibinin hayaleti olup olmadığını öğrenmek, "Let's Scare Jessica to Death"e buradan yaklaşınca önemini yitiriyor.

Filmin anlatısında Emily'den bir vampir olarak bahsedilmekte ama "Let's Scare Jessica to Death" esasen perili ev/hayalet filmi modeli üzerine kurulu. Zaten Emily'nin gündüzleri ortalıkta dolaşıyor olması da klasik vampir mitine dair bildiklerimizle uyum sağlamıyor. Öte yandan filmin hikâyesinin vampir edebiyatının en bildik örneklerinden, Sheridan Le Fanu'nün Carmilla'sından etkilendiği de bir gerçek. Yine de "Let's Scare Jessica to Death"in doğaüstü boyutunu mitler ve kurallarla açıklamaktansa, Emily karakterinin genel bir çerçevede korku filmlerinde 'canavar'ların temsil ettiklerini karşıladığını, yani bastırılanın tekrar yüzeye çıkışının yansıması olduğunu düşünmek en doğrusu gibi. Bu yorum bizleri Jessica'nın deli değil, sadece etrafındaki baskının bir kurbanı olduğu sonucuna da yaklaştırıyor.

70'li yıllarda vizyona girdiğinde sınırlı bir ilgi gören "Let's Scare Jessica to Death"in korku filmi meraklılarınca keşfedilmesi ve giderek bir külte dönüşmesi daha ziyade bir sonraki on yıllık döneme denk düşüyor. Amerikan televizyonlarındaki geceyarısı gösterimleri sayesinde görece geniş bir kitleye ulaşan filmin 80'lerde piyasaya sürülen video kasedi çabucak tükenmiş, böylece "Let's Scare Jessica to Death" kolaylıkla bir kopyasına ulaşılamaması nedeniyle de ayrıca merak konusu olmuştu. Çeşitli korku dergilerinde filmden dönem dönem övgüyle bahsedilmesi ve özellikle Stephen King tarafından türün en sevdiği örneklerinden birisi olarak anılması da yıllar içerisinde bu merak dalgasının büyümesine aracı oldu. Birkaç yıl önce hayranlarının bir süredir devam ettirdikleri kampanyanın da etkisiyle DVD formatında seyirciyle tekrar buluşan "Let's Scare Jessica to Death", 2006 yılında Şikago Film Eleştirmenleri Derneği'nce tüm zamanların en korkunç 100 filmi arasında gösterilmişti.

Gerek biçimi, gerekse farklı şekillerde yorumlanmaya açık anlatısıyla kendine has bir garipliğe ama daha da önemlisi seyircisini diken üzerinde tutan, tedirgin edici bir atmosfere sahip olan "Let's Scare Jessica to Death", özellikle türün meraklılarınca mutlaka keşfedilmesi gereken bir korku filmi. Yeniden çevrim furyasından her an nasibini alabilecek (ki, bir süredir çeşitli inetrnet forumlarında böyle bir söylenti dolaşmakta) bu özgün filmi orijinal versiyonuyla bir an evvel izlemekte fayda var. İlgilenenler için önereceğimiz adresse, filmin 1. Bölge DVD baskısına ulaşabileceğiniz www.amazon.com.■

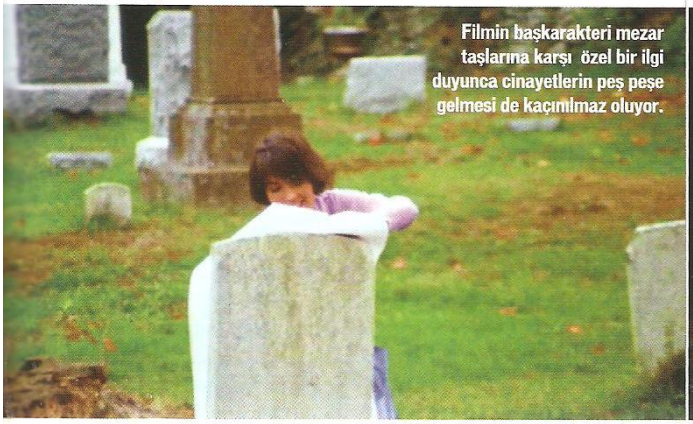

Filmin başkarakteri mezar taşlarına karşı özel bir ilgi duyunca cinayetlerin peş peşe gelmesi de kaçınılmaz oluyor.

Filmdeki açıklanamayan gizemli olaylar iki kadın arasındaki rekabetten ibaret de olabilir.

BAŞKA BİR DÜNYANIN SİNEMASI

Sonuna yaklaştığımız 2000'lerin kayda geçecek birkaç yenilikçi yönetmeninden biri olan Apichatpong Weerasethakul'un 2004 tarihli "TROPİK HASTALIK" filmi, özellikle yönetmenin sinemasıyla henüz tanışmamış arthouse-severler tarafından keşfedilmeyi bekliyor. Her izleyişte yeni bir şey vaat eden, fikirlerle dolu sıra dışı güzellikte bir film.

İlginçtir ki 1990'lardan bu yana dünya sinemasına ya da aslında genel olarak sinema sanatına damgasını vuran yönetmenlerden birçoğuna ülkemizdeki sinema yazınlarında rastlamak pek zor. Buralarda hak ettiği takdiri gören Abbas Kiarostami ve Alexandr Sokurov gibi isimlerin yanında ne yazık ki Hou Hsiao-Hsien, Pedro Costa, Bela Tarr, Apichatpong Weerasethakul gibi yönetmenlerin esamesi okunmuyor. Bu isimlerin hepsi, gelecekten geçmişe dönüp bakıldığında, dönemlerinin en önemli yönetmenleri olarak lanse edilebilecek kadar zengin çalışmalara imza atmış durumdalar. Filmleri festivallerde karşımıza çıkan bu yönetmenlerin kuşkusuz ülkemizde de takipçilerinin sayısı azımsanacak gibi değil. Ancak uluslararası arenada bu yönetmenlere atfedilen öneme buralarda rastlamak mümkün değil. Filmleriyle üzerine düşünülecek, yazılıp çizilecek çok fazla şey vaat eden bu yönetmenler sinemasal anlatım üzerine sürekli daha da fazla kafa yorarak değişik bir sinemanın peşinde koşuyorlar. Bu yüzden haliyle günümüz sineması üzerine yapılan birçok tartışmada onların sineması konuşuluyor. Gerek Amerikan gerekse Avrupalı birçok eleştirmenin onların sinemanın gidişatını şekillendiren isimler olduğunu sık sık belirttiğine rastlamak mümkün.

Avangard ve deneysel bir sinema yaptığı rahatlıkla söylenebilecek Apichatpong Weerasethakul da 2000'lerin arthouse sinemasının en önemli ve nevi şahsına münhasır yönetmenlerinden birisi. Village Voice'tan Dennis Lim'in tabiriyle 'filmlere yaklaşımımızı değiştirmek için tek kişilik bir misyona kalkışmış' olan Taylandlı yönetmen kısa film ve video enstalasyon çalışmalarının yanı sıra 2000'den bugüne 4 tane gizemli ve aynı zamanda da büyüleyici film geride bıraktı. Kategorize etmesi, değerlendirilmesi zor olan bu filmlere bir etiket yapıştırmak oldukça güç. Aşikar postmodernliğini dengeleyen modern-öncesi referanslar, gerçekçi temsillerini tuhaf bir hikâye evrenine sürükleyen sürreal öğeler aynı zamanda mevcut. Nitekim bu tuhaf bileşimlerin, düalitenin sineması onun kendine özgü üslubunu oluşturuyor. Yönetmenin son derece orijinal dokunuşunu her filminde hissetmek mümkün.

Telaffuzu zor ismi nedeniyle ondan kısaca 'Joe' diye bahsedildiğini de bir not olarak düşmek gerek. Kendisi de bu lakaptan oldukça memnun; hatta röportajlarında öyle hitap edilmeyi tercih ettiğini dile getiriyor 1970 doğumlu yönetmen. Bangkok'ta doğan ve şimdilerde Tayland'ta stüdyo sisteminin dışında çalışan ender yönetmenlerden biri olan Weerasethakul 1994'te Chicago Enstitüsü Sanat Okulu'nda sinema üzerine master yapmış. Hâlâ büyük bir tutkuyla devam ettiği video enstalasyon çalışmaları ve kısa filmlerine ise 1990'larda başlamıştı (2001 yılında İstanbul Bienali'ne de katıldığını hatırlatalım). Weerasethakul'un ilk uzun metrajlı filmi ise yönetmenin film gramerini yapıbozumuna uğratan filmografisinin habercisiydi. İlk filmi, 2000 tarihli "Mysterious Object at Noon" hikâye anlatımı üzerine belgesel ile kurmacayı iç içe geçiren bir deneydi. Andre Breton'un sürrealist 'Exquisite Corpse' metodunun adeta sinemasal bir uygulaması olan filmde Weerasethakul,

"Tropik Hastalık", yönetmenin önceki filminde denediği iki bölümlü anlatımın uç noktadaki bir uygulaması.

ALKAN AVCIOĞLU alkanavcioglu@yahoo.com

TROPİK HASTALIK (Sud pralad)

Yönetmen: Apichatpong Weerasethakul. Yapımcı: Charles de Meaux ve Alex Moebius. Senaryo: Apichatpong Weerasethakul. Görüntü Yönetmeni: Jarin Pengpanitch, Vichit Tanapanitch ve Jean-Louis Vialard. Kurgu: Lee Chatametikool ve Jacopo Quadri. Prodüksiyon Tasarımı: Akekarat Homlaor. Kostüm Tasarımı: Pilaitip Jamniam. Oyuncular: Banlop Lomnoi (Keng) ve Sakda Kaewbuadee (Tong). 2004 Tayland, Fransa, Almanya ve İtalya ortak yapımı, 118 dakika.

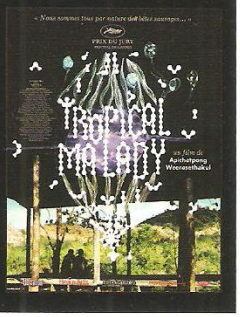

Tayland'ı bir uçtan bir uca dolaşıp köylülerle röportaj yaparak, onlardan hikâyeye bir cümle ya da bir bölüm eklemesini istiyordu. Ortaya çıkan sonuç sosyal bir gözlem olduğu kadar hikâye anlatımı üzerine çarpıcı bir bakıştı. 2002'deki filmi "Neşeyle/Blissfully Yours" ise yönetmenin alametifarikası olan üslubunu gözler önüne seriyordu. Başlangıcından 45 dakika sonra jenerik yazıları başlayan bu film Weerasethakul'un geleneksel hikâye anlatımına tamamen kafa tutan üslubunun büyüleyici bir uygulamasıydı. Birçoklarına göre yönetmenin filmografisinin hâlâ zirve noktası olan "Neşeyle", Cannes'da Belirli Bir Bakış ödülünü aldı. Ardından gelen 3. filmi "Tropik Hastalık" ya da en çok tanınan İngilizce adıyla "Tropic Malady" Cannes'da Altın Palmiye için yarışan ilk Tayland filmi oldu. Film her ne kadar buradaki gösteriminde yuhalansa da Tarantino'nun başkanlığındaki festival jürisi tarafından Jüri Ödülü'ne layık bulundu. İşin aslı yönetmenin diğer filmleri gibi "Tropik Hastalık" da geniş izleyici kitleleri için uygun bir film değildi. Ancak küçük bir kitle için eşine rastlanmaz bir sinemasal deneyim vaat ediyordu. Zira İngiliz sinema dergisi Sight & Sound'ta çıkan eleştiride belirtildiği gibi o senenin en cesur filmiydi.

"Tropik Hastalık" yönetmenin bir önceki filminde denediği iki bölümlü anlatımın daha da uç noktada bir uygulaması olarak düşünülebilir. Bu sefer filmin ikinci yarısı ile ilk yarısındaki hikâye arasındaki bağlantılar çok belirli değil. Film ilk yarısı orman bekçiliğiyle görevlendirilmiş bir asker (Keng) ile genç bir köylü oğlan (Tong) arasındaki aşkı anlatıyor. Oldukça uzun süren bir kararmanın ardından ise ikinci yarı başlıyor. Yerel bir efsaneden esinlenen bu bölüm hayalle gerçek arasında gidip gelerek Keng'in ormanda ruhları çalan bir kaplanın peşine düşmesini konu alıyor. İki bölümün görselliği ve hikâye anlatım tarzı ise birbirinden tamamen farklı. Gündelik zamanın akışını filmin ritmine ustaca yerleştiren ilk bölüm Hou Hsiao-Hsien veya Tsai Ming Liang'in sinemasını andırarak tatlı bir flörtleşme macerasının günlüğünü tutuyor. Filmin bu bölümünde neredeyse her kadrajına enjekte edilen bir mutluluk atmosferi, kırsal yerlerdeki yeşilin yerini kasaba merkezinde neon ışıklara ve sentetik renklere bırakan bir görsellikle destekleniyor. Çok daha doygun bir renk paletiyle bu görselliği devralan ikinci bölüme gitgide artan bir şekilde karanlık egemen oluyor. Tamamen ormanda geçen bu bölüm Jacques Tourneur ile Werner Herzog ilhamlı dehşetle dolu fantastik bir atmosfer yaratıyor. İlk bölümdeki minimalist üslup burada yerini görselliğin son derece ön planda olduğu stilize bir anlatıma bırakmış durumda.

Anlatıdan ziyade duyulara seslenen bir film "Tropik Hastalık". Weerasethakul'un en önemli başarısı izleyicinin filmle arasındaki duygusal bağ konusunda yeni sulara yelken açması. "Kelimelerle iletişim kurma konusunda kötüyüm. Ama benim için film yapmak içimdekileri serbest bırakmak adına bir yol" diyor yönetmen. Weerasethakul filmlerinde anlam peşinde koşulmasından ziyade duygusal anlamda tecrübe edilmesini tercih eden bir yönetmen. Bu bağlamda "Tropik Hastalık"ın izleyenler üzerinde ifade edilmesi güç hipnotik bir etki bıraktığını söylemek gerekiyor. Bahisler gözüpek bir arthouse filmini sevmenizden yanaysa kolay kolay unutulacak bir film değil "Tropik Hastalık"; etkisini günler, haftalar, aylar sonra bile üzerinizde taşıyacağınız bir film. Yönetmenin diğer filmleri gibi "Tropik Hastalık" da sevmeseniz bile bazı planlarını unutamayacağınız bir film. Açılış sahnesi, Keng ve Tong'un motorsiklet yolculuğu, ikinci bölümdeki ağaçlar ve finale doğru izleyicinin kaplanla göz göze geldiği an bu anlamda filmin zirve noktalarını oluşturuyor.

Öte yandan Weerasethakul'un kurmaca sinemanın temel inşası üzerinde yaptığı radikal değişiklikler de azımsanacak türden değil. Beklentilerle ve izleme alışkanlıklarıyla oynayan bu film eklektik yapısına rağmen kendi düsturunda çok basit ve tutarlı bir ritm yaratıyor. Bunun sonucunda filmin yakaladığı etki ise kelimelerle ifade edilemeyecek kadar tuhaf. Keza lirik gerçekçiliğine rağmen dünyevi durmayan bir film "Tropik Hastalık". Bu yüzden de tasvir ve kategorize etmek ya da benzer bir örneğini bulmak oldukça güç.

Apichatpong 'Joe' Weerasethakul "Tropik Hastalık"tan sonra 2006 yılında 4. uzun metrajlı filmi, yine İstanbul Film Festivali'nde de gösterim şansı bulan, "Yüzyılın Işığı/Syndromes and a Century" çekti. Enstalasyon çalışmalarına ise hâlâ devam ediyor. Yavaş yavaş geride bıraktığımız 2000'lerin en orijinal yönetmenlerinden biri olarak kayda geçecek Weerasethakul'un duyumsal sinemasıyla hâlâ tanışmadıysanız, 2004'te Cahiers du Cinema tarafından senenin en iyi filmi seçilen "Tropik Hastalık" başlamak için en doğru yer olarak gözüküyor. ■

Filmin ilk yarısı orman bekçisi Keng ile genç köylü Tong arasındaki aşkı anlatıyor.

İLYAS, ASYA, CEMŞİT...

Atıf Yılmaz'ın Cengiz Aytmatov'un eserinden sinemaya uyarladığı "Selvi Boylum, Al Yazmalım", incelikli anlatımı ve dokunaklı müzikleriyle unutulmazlar arasındaki yerini çoktan aldı...

Sinemamızın, üretim açısından altın yıllarını yaşadığı 50'li-60'lı yıllardan günümüze değin, neredeyse her dönemine damgasını vuran ve yüzlerce filme imza atan Atıf Yılmaz, 1977 yılında, oyuncusu Türkan Şoray'dan gelen bir teklifle karşılaştı. Şoray, tam o sırada yapımcı Arif Keskiner'le bir film çekmeye hazırlanan Yılmaz'a, yeni okuyup bitirdiği, dünyaca ünlü Kırgız yazar Cengiz Aytmatov'un eseri "Kırmızı Eşarp"tan bahsetti, kitabın kendisini çok etkilediğini söyledi ve yeni çekecekleri filmin bu kitaptan uyarlanmasını önerdi. Sahiden de kitap hem Atıf Yılmaz'ı hem de yapımcı Arif Keskiner'i etkiledi. Ardından Atıf Yılmaz, kitabın telif haklarını alabildikleri takdirde, bu filmi mutlaka çekmek istediğini söyledi Şoray'a ve Keskiner'e...

Sözkonusu film, birçok araştırmada En İyi 10 Yerli Film listelerine giren, birçokları tarafından başyapıt olarak selamlanan "Selvi Boylum Al Yazmalım" olunca, filmin yapım hikayesinin bu gibi tesadüflere bağlı olduğunu öğrenmek insanı biraz şaşırtıyor doğrusu. Düşünsenize, Şoray, Aytmatov'un eserini okumamış ve Yılmaz'a filmin çekilmesi için bu eseri teklif etmemiş olsa, sinemamızın en önemli yapımlarından biri hiç çekilmemiş olacaktı. Üstelik hikaye bununla da bitmiş değildi.

Atıf Yılmaz, hikayeyi senaryoda bir hayli değiştirmelerine rağmen, telif hakları alınmadığı takdirde bu hikayeyi filme çekmeyeceğini açıklayınca yapımcı Arif Keskiner, Cengiz Aytmatov'un ismine bir telgraf çekti. Aytmatov'un Moskova'da yaşadığından başka elinde hiçbir bilgi olmayan Keskiner, telgrafı "Cengiz Aytmatov-Moskova" etiketiyle göndermişti. Şans eseri, Aytmatov'dan tam üç gün sonra yıldırım bir cevap geldi. Aytmatov mesajında, senaryoyu okumasına gerek olmadığını, sonunda filmi kendisine göstermeyi taahhüt ettikleri takdirde kitabı perdeye uyarlamalarında bir sakınca olmadığını belirtiyordu. Bu müjdeli haberin ardından, zaten Adana ve Çukurova çevresinde defalarca çalışmış olan Atıf Yılmaz, ekibiyle birlikte filmi yine bu bölgede, Osmaniye'de çekmek üzere kolları sıvadı. Filmin senaryo yazarlığınıysa, o zamanlar sosyoloji bölümünden yeni mezun olmuş genç bir sinema meraklısı olan Ali Özgentürk üstlendi. Atıf Yılmaz'la birlikte yaklaşık bir yıl boyunca senaryo üzerinde çalışan Özgentürk, henüz ilk kez uzun metraj bir filmin senaryosunu yazıyordu. Üstelik sorumluğu da çok büyüktü. Aytmatov gibi dünyaca ünlü bir yazarın romanını Türkiye'de geçen bir sinema filmi senaryosuna dönüştürmek kolay iş değildi. Özgentürk, Atıf Yılmaz'la birlikte filmin cesur finalini izleyiciye nasıl kabul ettireceğini kara kara düşünüyordu (Bu konuya daha sonra döneceğiz). Nihayet film 1977 yılında, Osmaniye'deki ekibin türlü fedakar-

MURAT EMİR EREN murat.eren@turkuvazdergi.com.tr

lıklarıyla tamamlandı. Ekip birçok fedakarlıkta bulunmuştu çünkü filmin çekildiği bölgede şartlar çok zordu. Neredeyse yüzde yetmişi dış mekanlarda geçen film, hikayede de yer alan çamur deryası haline gelmiş şantiyelerde, otobanlarda çekilmiş, bu da ekibi hayli zorlamıştı -buna rağmen, hem ekip hem de filmin çekimlerine şahit olan bölge ahalisi şimdi dahi bu sıkıntıları değil, filmde bir şekilde yer almış olmanın mutluluğundan dem vuruyor.

Köylü kızı Asya'nın, İstanbullu kamyon şoförü İlyas'ın ve yol ustası Cemşit'in hikayesini anlatan "Selvi Boylum, Al Yazmalım"da Asya, annesiyle birlikte, baraj inşaatı nedeniyle terk edilmiş bir köyde yaşayan, fakir bir genç kızdır. İstanbullu lakabıyla tanınan şoför İlyas'sa, hayatta bir tek arkadaş bellediği kamyonunu seven, havai bir delikanlı. Günün birinde İlyas, baraj yolunda Asya'ya rastlar. Hayatı yollarda, mezralarda geçen ve işyerindeki Dilek Hanım'dan gayrı kadın yüzü görmemiş olan İlyas, görür görmez Asya'ya aşık olur. Asya ise, ona neredeyse dışarı çıkmayı bile yasaklayan annesinin zoruyla başka bir adamla evlenmek üzeredir o sıra. Halbuki gönlü İlyas'tadır. Bu olayı öğrenen İlyas, Asya'yı kaçırmayı ve evlenmeyi kafasına koyar ve bir gün kamyonuyla Asya'nın derme çatma evinin önüne dayanır. Ellerini Asya'ya uzatır ve sevdiği kızın kendisiyle kaçmasını bekler. Asya da bu davete icabet etmek suretiyle, annesini geride bırakarak İlyas'la kaçar. İlyas'ın çalıştığı taşımacılık şirketindeki şefinin de desteğiyle, çift evlenir. Düğünleri şirketin lokalinde olur. Çift öyle mutludur ki, İlyas'ın şirketteki düşmanı şoför Can ve şirketteki eski takıntısı Dilek Hanım'ın mutluluklarında gözü kalır fena halde. Sonradan da zaten, İlyas'ın yaptığı bir iyiliği (İlyas kamyonuyla yolda kalan bir minibüsü çekmiştir), Can şirketin müdürüne ispiyonlayacak, müdür çok sevdiği kamyonunu İlyas'ın altından alacak ve Asya da İlyas'ın affı için ricacı olmak üzere şirkete gittiğinden ötürü kızan İlyas,Asya'yı herkesin içinde tokatlayacaktır. Bu tokat, çiftin evliliğini bitirir. Öyle ki İlyas, evlilikleri sırasında doğan oğlu Samet'i bile görmeye gelmez olur. Onun yerine yeniden Dilek Hanım'ın evinde yaşamaya başlamıştır. Pişman olup evine geri döndüğündeyse, Asya'yı ve Samet'i bulamaz. Asya oğluyla evden kaçmıştır zira. Onları sokakta kalmaktan kurtaransa, çeşitli yol inşaatlarında çalışan usta Cemşit'tir. Dünya iyisi bir insan olan Cemşit, Asya'nın haline üzülmüş, ona evini açmış, sırf o rahat etsin diye soğukta, evin dışındaki odada yatmıştır aylarca. Zaman geçtikçe, Samet'i kendi oğlu bellemiş, Asya'ya da ilgi duymaya başlamıştır. Hem çocuğun selameti hem de Asya'nın evdeki varlığının başkalarınca garipsenmemesi için çift evlenir. Samet de artık Cemşit'e baba demektedir. Her şey bir düzene girdiği sırada, bir akşam kaza geçiren İlyas'ı Cemşit tutup eve

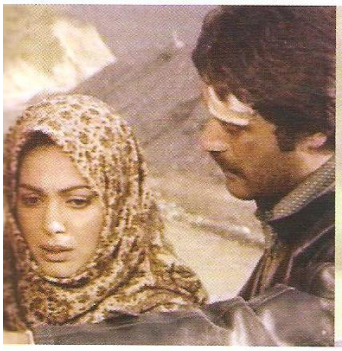

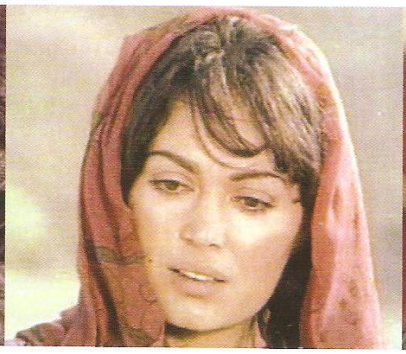

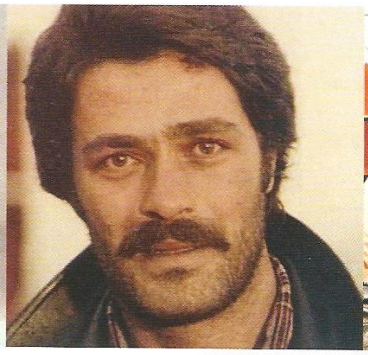

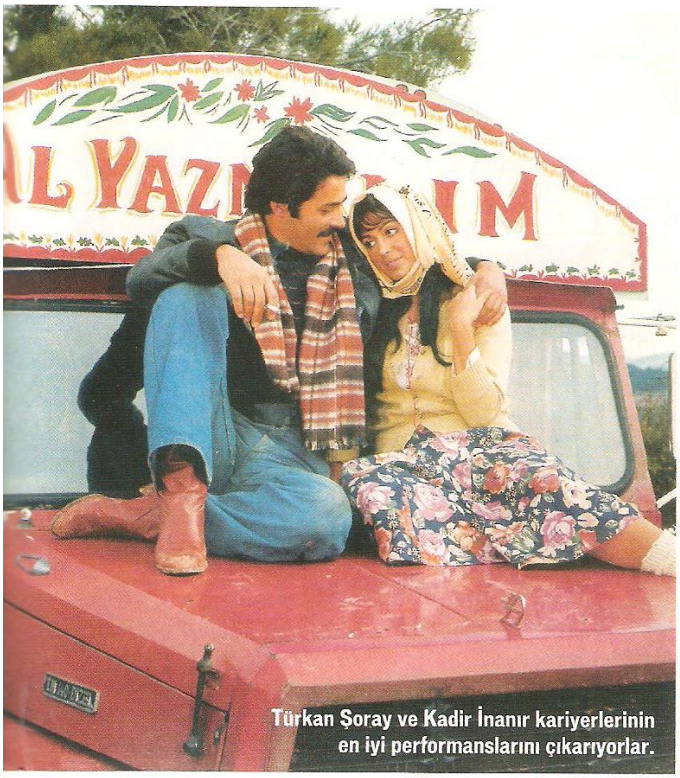

Türkan Şoray ve Kadir İnanır kariyerlerinin en iyi performanslarını çıkarıyorlar.

getirir, Asya'nın eski kocası olduğunu bilmeden... İşte o noktada Asya'nın bir karar vermesi gerekir, sevgi birine duyduğun bencilce bir tutkuyla her şeyi silmek midir, yoksa başka biri için yıllarca harcanan emek mi? İlyas'ı mı seçmelidir, Cemşit'i mi? Bu noktada, finalde Asya bir yol ayrımında kalır... Daha önce de söylediğimiz gibi finaliyle, etkisini on kat artıran "Selvi Boylum Al Yazmalım"da Asya bu soruların cevabını, "Sevgi emektir" diyerek veriyor. Böylelikle, son derece incelikli bir aşk filmi olmaktan da öteye giden ve önermesiyle izleyicinin kalbine attığı çiziği daha da derinleştiren bir film olup çıkıyor "Selvi Boylum Al Yazmalım". Başta da belirttiğimiz üzere bu final, o dönem için son derece cesur bir karar aslında. Zira o döneme dek, popüler yerli filmlerde esas kızın, esas oğlana geri dönmesi izleyicinin daha çok görmek isteyeceği türden bir finaldi. "Selvi Boylum..."da Asya'nın, yan karakter Cemşit'i tercih etmesinin, izleyiciyi filmden uzaklaştıracağı düşünülüyordu. Atıf Yılmaz, özellikle Türkan Şoray ve Kadir İnanır'ın bu finale bir türlü ikna olmadığını ancak Ali Özgentürk'le birlikte uzun süren konuşmalar sonucu herkesi finale ikna ettiklerini anlatıyor.

"Selvi Boylum..."da Türkan Şoray'ın, Kadir İnanır'ın ve Ahmet Mekin'in, devasa kariyerlerindeki en iyi oyunlarından birini çıkardıkları kesin. Ayrıca madem sevgi emek demek, bu filmde, yan rollerde öne çıkan İhsan Yüce'yi, Cengiz Sezici'yi ve tek başına bir filmi sürükleyebilecek derinlikte bir karakter olan Dilek Hanım'ı canlandıran Hülya Tuğlu'nun performansını da unutmamak gerekir. ■

NASIL İZLEYEBİLİRİM *Filmin Gala Film'den çıkan çift disklik iyi bir DVD'si mevcut.*

Hazırlayan: Murat Emir Eren
memireren@gmail.com

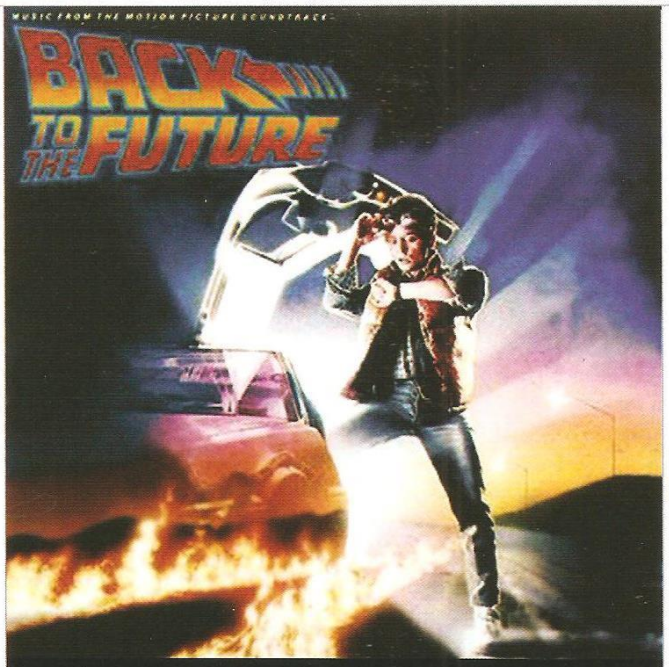

Gelecekte görüşürüz

Marty McFly'ın eğlenceli zaman yolculuğuyla bizleri mest eden, Robert Zemeckis imzalı son derece özel bir filmdi "Geleceğe Dönüş". Filmin ses kuşağı da harika parçalarla doluydu.

1 The Power of Love
İcra: Huey Lewis and the News
Beste: Huey Lewis ve Chris Hayes

70'li yılların ortasında kurulan Huey Lewis and the News, birlikte ve ayrı ayrı birçok projeye imza atan, California menşeli efsane bir rock grubu. Grubun şöhretine şöhret katan hadiselerden biriyse, Robert Zemeckis'in ısrarıyla dahil oldukları "Geleceğe Dönüş" projesi için besteledikleri The Power of Love olsa gerek. Filmin soundtrack'i için özel olarak bestelenen ve "Geleceğe Dönüş"e En İyi Özgün Şarkı dalında Oscar adaylığı getiren The Power of Love, daha sonra grubun 1985 yılında piyasaya sürdüğü Bad Is Bad albümünde de yer almıştı. Geçmişe dönerek anne-babasının tanışma öyküsünü 'biraz' olsun renklendiren ve ailesinin kaderini değiştiren Marty McFly'ın hikâyesi, elbette şarkıyla şahane bir tema bütünlüğüne sahipti.

2 Time Bomb Town
İcra/Beste: Lindsey Buckingham

Albümün en önemli özelliklerinden biri, filme ve soundtrack'e özel bestelerle dolu olması. Aynı zamanda Fleetwood Mac'in üyelerinden biri olan Amerikalı gitarist ve vokalist Lindsey Buckingham imzalı Time Bomb Town da bunlardan biri. Parçayı Marty McFly'ın 1955'e yaptığı seyahatin hemen ardından işitmek mümkün.

3 Back to the Future
İcra: The Outatime Orchestra
Beste: Alan Silvestri

Büyük oranda John Williams esintisi taşıyan ve en az onun imzasını taşıyan parçalar kadar kuvvetli bir enstrümantal tema müziği olan Back to the Future, Robert Zemeckis'le bu filmden önce "Romancing the Stone"da da birlikte çalışan usta müzisyen Alan Silvestri'ye ait. İlk olarak film için aynı isimde çok daha farklı bir versiyon besteleyen Silvestri, yapımcı Steven Spielberg çıkardığı işi beğenmeyince görkemli bir besteyle çıkagelmiş. Sonuçsa çocukluğu 80'li yıllara denk gelenler için unutulmaz bir melodi.

4 Heaven Is One Step Away
İcra/Beste: Eric Clapton

Gelmiş geçmiş en önemli blues-rock gitaristlerinden biri olan efsane isim Eric Clapton, aslen 1985 yılında piyasaya sürülen Behind the Sun albümünde yer vermek istediği Heaven Is One Step Away adlı parçasını filmin soundtrack'ine hediye etmişti. Şüphesiz parça albümün nimetlerinden biri...

5 Back in Time
İcra: Huey Lewis and the News
Beste: Huey Lewis ve Chris Hayes

Stüdyo Huey Lewis and the News'tan kapanış jeneriğinde yer alacak ikinci bir şarkı daha istemişti. Dolayısıyla Huey ve dadaşları film için bir de kapanış jeneriği bestesi yapmış bulundu. Bu şarkıysa, Marty McFly'ın müthiş 1955'teki macerasından 1985'e dönüş yaptığı sekansta devreye giriyordu. Huey Lewis'in filmde Marty McFly ile grubuna 'çok gürültü çalıyorsunuz' diyerek çıkışan okul öğretmeni rolünde göründüğünü de belirtelim.

6 Back to the Future Overture
İcra/Beste: The Outatime Orchestra

Alan Silvestri'nin filme tema müziği olan görkemli bestesinin bir diğer versiyonu da yine soundtrack albümünde yer alıyor.

7 The Wallflower (Dance with Me Henry)
İcra: Etta James
Beste: Johnny Otis, Hank Ballard ve Etta James

Üç blues efsanesinin bestelediği ve Hank Ballard'ın Work with Me Annie adlı efsane parçasına cevap niteliğinde olan The Wallflower (ya da Dance with Me Henry yahut Roll with Me Henry), Etta James tarafından 1955 yılında kaydedilmişti. Etta James bu şarkıdaki performansı için 2008 Grammy Ödülleri'nde özel bir ödülle onurlandırıldı.

8 Night Train
İcra: Marvin Berry and the Starlighters
Beste: Jimmy Forest

Hikâyenin zirve noktalarından biri olan 1955 yılı lise mezuniyet balosunda sahnede The Starlighters elemanları vardı. Klasik blues parçaları icra etmekle meşgul olan ve henüz Rock N' Roll'a hazır olmayan bu kurmaca grubun sahnede seslendirdiği eserlerden biri klasik blues formundaki Niht Train idi. Bu arada filmde grubun solisti Marvin Berry'i canlandıran isimse Harry Waters Jr.'dı.

9 Earth Angel
İcra: Marvin Berry & the Starlighters
Beste: Curtis Williams, Jesse Belvin, Gaynel Hodge

Yine klasik bir blues bestesi ve sahnede yine Marvin Berry ve çaylak grubu The Starlighters... Şarkı aslen 50'li yılların ünlü gruplarından The Penguins'in imzasını taşıyor. Filmdeyse yine Marvin Berry imzasıyla işitiyoruz.

10 Johnny B. Goode
İcra: Marty McFly (Mark Campbell) with the Starlighters
Beste: Chuck Berry

Popüler sinemanın gördüğü en iyi solo performanslarından birini sergileyen Marty McFly, filmin zirve sahnelerinden birinde, baloda sahneye çıkıyor ve liseli gençleri adab-ı muaşerete aykırı hareketlere zorlayan, kışkırtan harika bir şarkıyla selamlıyordu. Aslen Chuck Berry'ye ait olan ve günümüze dek yüzlerce sanatçı tarafından yorumlanan Johnny B. Goode efsanesi bu kez Marty'nin, yani Michael J. Fox'un ellerinde yeniden hayat buluyor, bu performans sırasında bir yandan da anne ve babasını, dahası gelecekteki varlığını kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya olan Marty'nin durumu gittikçe gerginleşiyordu. Film için aslen Mark Campbell adlı bir vokalist ve Tim May adlı bir gitarist tarafından icra edilen parça, gerçekten de Michael J. Fox'un performansıyla müthiş biçimde bütünleşmişti. Üstelik Robert Zemeckis bir dönem şarkının yer aldığı sahneyi anlatıma bir katkısı olmadığı için filmden çıkarmak istemiş, ön gösterimde izleyicinin sahneyi çok sevmesi sonucu bu kararından caymıştı.

Hazırlayanlar: Kerem Sanatel, Murat Erşahin

DVD REHBERİ

AYIN DVD'Sİ: STAR TREK (2009)

KLASİK SAHNE

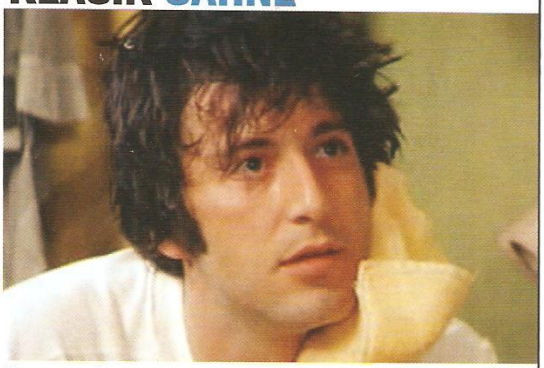

Sinema tarihinin en etkileyici "ahbap" filmleri arasında yer alan "Korkuluk"tan seçtiğimiz sahnede Gene Hackman, Al Pacino'ya korkuluk hikayesini anlatır.

İÇİNDEKİLER

Star Trek	✪✪✪✪	Adamım Benim / I Love You, Man	✪✪✪
Inland Empire	✪✪✪	Felekten Bir Gece / The Hangover	✪✪✪✪
Pandora'nın Kutusu	✪✪✪✪	Canavarlar Yaratıklara Karşı / Monsters Vs. Aliens	✪✪✪
Rumba	✪✪✪✪✪	Yaz Aşkı / Adventureland	✪✪✪
Günışığı Temizleme Şirketi / Sunshine Cleaning	✪✪✪	Transformers: Yenilenlerin İntikamı / Revenge Of The Fallen	✪
Buz Devri 3 / Ice Age: Dawn Of The Dinosaurs	✪✪✪	İşkence Odası / Martyrs	✪✪✪
Küçük Deniz Kızı Ponyo / Gake no ue no Ponyo	✪✪✪✪	Seni O Kadar Çok Sevdim Ki / I've Loved You So Long	✪✪✪✪
Dövmeli / Le Tatoué	✪✪✪	Bıçak Sırtı / Sling Blade	✪✪✪✪✪
Mommo	✪✪✪✪	Cephede Eğlence / MASH	✪✪✪
Gözüm Üstünde / Observe And Report	✪✪	İyi Kötü Çirkin / The Good The Bad And The Ugly	✪✪✪✪✪
Başka Semtin Çocukları	✪✪	Cesur Yürek / Braveheart	✪✪✪✪
Harry Potter ve Melez Prens / Half-Blood Prince	✪✪		

DVD KLASİK: MARY POPPINS (1964)

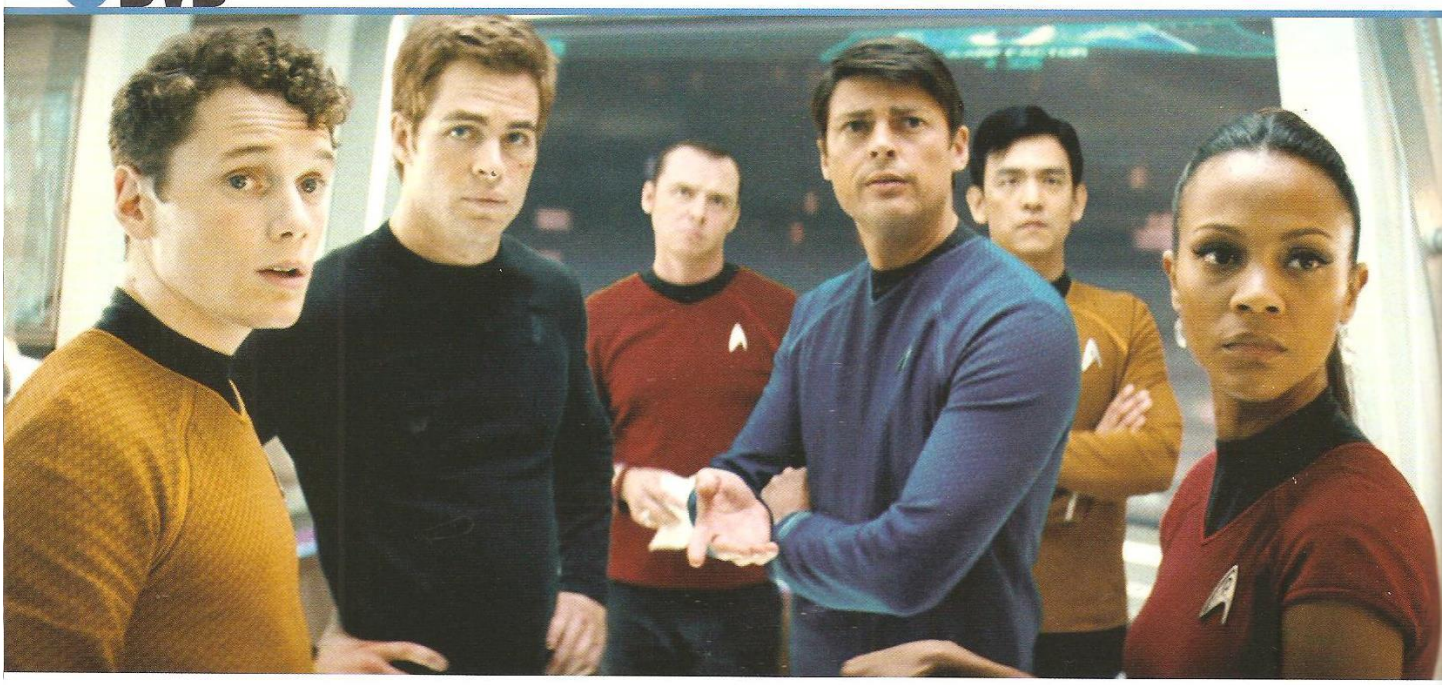

Star Trek (2009)

Geçmiş zaman olur ki...

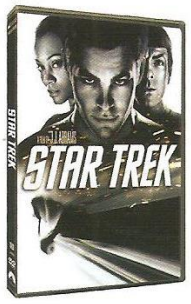

Yön: J. J. Abrams
Oyn: Chris Pine, Zachary Quinto, Eric Bana
Süre: 127 dk.
Ses: İngilizce 5.1 DD
Görüntü: Geniş ekran 2.35:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Tiglon
Film: ✪✪✪✪
Ekstralar: ✪✪✪✪

1966'da yaratılıp, bütün dünyada bir fenomen halini almış efsane TV dizisinin yeni sinema versiyonu, damakta leziz tatlar bırakıyor. 70'lerin ortasından itibaren ülkemizde de vazgeçilmez bir eğlence ve alışkanlığa dönüşmüş olan "Uzay Yolu", popüler TV dizisi Lost ve yapımcı olarak imzaladığı 'mockumentary / yalancı belgesel' "Cloverfield" ile bütün dünyada tanınan J.J. Abrams tarafından yeniden yaratılmış. 43 yıllık miras, modernize edilmiş. Abrams, zamanı geriye sarmış ve kahramanlarımızın, Kaptan Kirk'ün, Mr. Spock'ın, Doktor McCoy'un ve diğerlerinin öyküsünü, yani seyir defterini en başından anlatmış. Tanıyıp bildiğimiz bütün Uzay Yolu ekibinin gençlikleri ve efsane gemileri Atılgan ile çıktıkları serüvenlerin öncesi, filmin öyküsünü oluşturuyor. Bu yönüyle modern bir 'prequel' olan yapımda Kaptan Kirk'ün, Mr. Spock'un, Doktor McCoy'un, çekici teğmen Uhura'nın, Teğmen Sulu'nun, ışınlama görevlisi mühendis Scotty'nin, Rus asıllı taktik subayı Chekov'un ortaya çıkma, birbirlerini tanıma hikayelerini ve efsanenin başlangıcına gelene dek yaşadıklarını izliyoruz. William Shatner, Leonard Nimoy ve diğerleri, yerlerini çok yetenekli genç isimlere bırakmışlar. Kaptan Kirk rolünü Chris Pine üstlenmiş. Mr. Spock'a Zachary Quinto hayat vermiş. Anton Yelchin, Karl Urban, Zoe Saldana, John Cho ve ünlü İngiliz Simon Pegg, eski kahramanlarımızın yeni yüzleri olmuşlar. Filmin kötü adamı ise, hemen her rolü kolaylıkla üstüne giyinebilen usta aktör Eric Bana. Eski dostlar, çocukluk arkadaşlarımız, 'tıfıl' biçimde karşımızdalar. J. J. Abrams'ın hünerli ellerinden Atılgan'ın ilk yolculuğu ve kahramanlarımızın nasıl olgunlaştıkları... 'Bugüne dek izlediğim "Uzay Yolu" filmlerinde hep bir eksiklik hissettim. Yeni bir uzay yolu filmi yaparken en büyük amacım bu eksikliği gidermekti.' diyor J.J. Abrams ve ekliyor; 'Kirk-Spock ilişkisi, hikâyenin benim için en çekici kısmıydı. Uzay Yolu, şimdiye dek çekilen filmlerde ve dizilerde tam anlamıyla değerlendirilememiş bir potansiyele sahipti. Bugüne dek izlediğim filmlerde hep bir eksiklik vardı sanki. Bu yüzden yeni bir Uzay Yolu filmi yaparken hissettiğim bu eksikliği giderip gideremeyeceğimi düşünmeye başladım.' Abrams, dizinin mimarı Gene Roddenberry'nin harika bir dünya yarattığını ve kendisinin

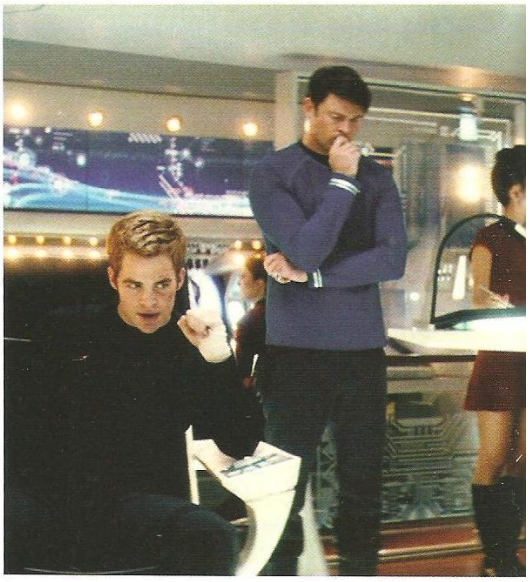

KAPTANIN SEYİR DEFTERİNİ KİM YAZAR BİLİNMEZ ARTIK. İNSANA EN ÇOK DOKUNAN DA ATILGAN'IN SON YOLCULUĞUNA ÇIKMIŞ VE GELENEKSEL ERKEKLER İÇİN SON TEKNOLOJİ BİR JİLETE DÖNÜŞMÜŞ OLMASI.

de yeni filmde izleyicilere daha önce hiç görmedikleri türden bir Uzay Yolu öyküsü sunmayı hedeflediğini sözlerine ekliyor. Bir Uzay Yolu projesi gündeme geldiğinde akla gelen en önemli sorulardan biri, bugüne dek efsane aktör William Shatner'la özdeşleşen Kaptan Kirk rolünü kimin oynayacağı olmuş. Abrams'ın aklında bu rol için çeşitli isimler gezinmekteymiş. Bunlardan biri "Cloverfield" ve "Death of Ian Stone" filmlerinde izlediğimiz genç aktör Mike Vogel, diğeriyse artık orta yaşlı oyuncu olarak niteleyebileceğimiz Joshua Jackson'mış. Vogel, başka projeler nedeniyle filmden uzaklaşmış. Jackson ise role uygun görülmemiş. Bir ara Matt Damon dahil olmak istemiş bu önemli projeye. J.J. Abrams, bu rol için fazla yaşlı olduğunu belirterek Damon'ı reddetmiş. Bu noktada, televizyonda canlandırdığı irili ufaklı rollerden ve aksiyon-komedi "Smokin' Aces"tan tanıdığımız Chris Pine, Shatner'ı anımsatan simasının etkisiyle rolü kapmış. Kirk'ü kimin canlandıracağına karar veren Abrams'ı bekleyen önemli bir karar daha varmış sırada: Dizinin hayranları için çok büyük anlamlar taşıyan Mr. Spock'ın gençliğini kim canlandıracak? Deneme çekimleri sırasında "Heroes" dizisinin yıldızlarından Zachary Quinto'yu yakından ilk kez gördüğünde 'bu iş tamam' demiş Abrams. Quinto'nun, Leonard Nimoy'a inanılmaz biçimde benzemesinin yanında, denemelerde harika bir iş çıkarmış olması, rolü kapmasına yetmiş. "Uzay Yolu", 150 milyon dolarlık devasa bütçesiyle şimdiye dek yapılmış en pahalı sinema filmlerinden biri. Uzayda gerçekleşen görsel efektlerden yana zengin çatışma sahneleri, diziye ya da geçmişteki filmlere oranla, filmin güçlü bir aksiyon dozu içerdiğinin kanıtı. Çekimleri beş ay süren yapımın post prodüksiyon aşamasından aylarca çıkamamasının nedenlerinden biri de, zaten bu efekt yüklü sahnelerin yoğunluğu olarak gösteriliyor.

İLK BAKIŞ
✓ Tempolu aksiyon ✓ Bildik öykünün öncesi
– Seriye tam hakimiyet zorunluluğu.

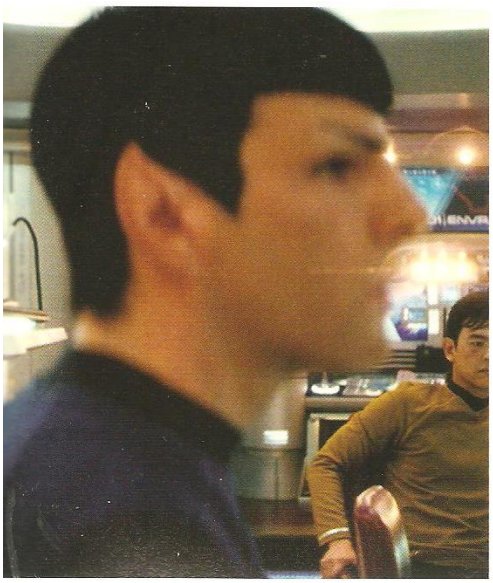

Eğlence, nostalji her şey yerli yerinde. İnsan elde değil hüzünleniyor yine de... Kaptanın seyir defterini kim yazar bilinmez artık. İnsana en çok dokunan da, Atılgan'ın son yolculuğuna çoktan çıkmış ve geleneksel erkekler için son teknoloji bir jilete dönüşmüş olması... Kaptan'ın seyir defterini yıllar sonra yeniden aralamak, büyük nostaljiyi yaşamak ve 'bütün o eski şeyler gibi güzel' görünen yeni uyarlamayı keşfetmek için acele edin.

EKSTRALAR: İki diskli baskıda yönetmen, yazar ve yapımcıların sesli yorumlarına ilaveten yine sesli yorumla izlenebilen yedi adet silinmiş sahne, çekim hataları ve bir dizi yapım belgeseli var.

Murat Erşahin

BUNU BEĞENDİYSENİZ

Star Trek: The Motion Picture (1979)

Ünlü TV dizisinin ilk sinema filmi. Yönetmen koltuğuna Robert Wise'ın oturduğu yapım, üç dalda Oscar adayı olmuştu. Dizinin kahramanları filmin oyuncu kadrosunu oluşturuyorlardı ve kaptanın seyir defteri, William Shatner ve Leonard Nimoy'un hayranlarının perdeye kitlenmiş bakışları altında yazılıyordu yine.

Görevimiz Tehlike 3 Mission: Impossible 3 (2006)

Abrams, tıpkı Star Trek gibi, artık klişe aksiyon filmlerinden pek de farkı kalmayan Görevimiz Tehlike serisini şöyle bir silkeleyip kendisine getirmişti. Nefes aldırmayan ve beklentileri ters yüz eden aksiyon sahneleri, çağdaş sinemanın en iyileri arasında yerini almış durumda.

Serenity (2005)

Bilimkurguya taze soluk getirme konusunda ismi Abrams'la yanyana anılan Joss Whedon'un bu uzay westerninin izlerini yeni Star Trek filminde de bulmak mümkün. Her ne kadar Star Trek kadar steril görünen bir gelecek tasviri çizmese de, özellikle zihninize mıhlanıp kalan diyalogları ve karakterleriyle benzer noktaları çok.

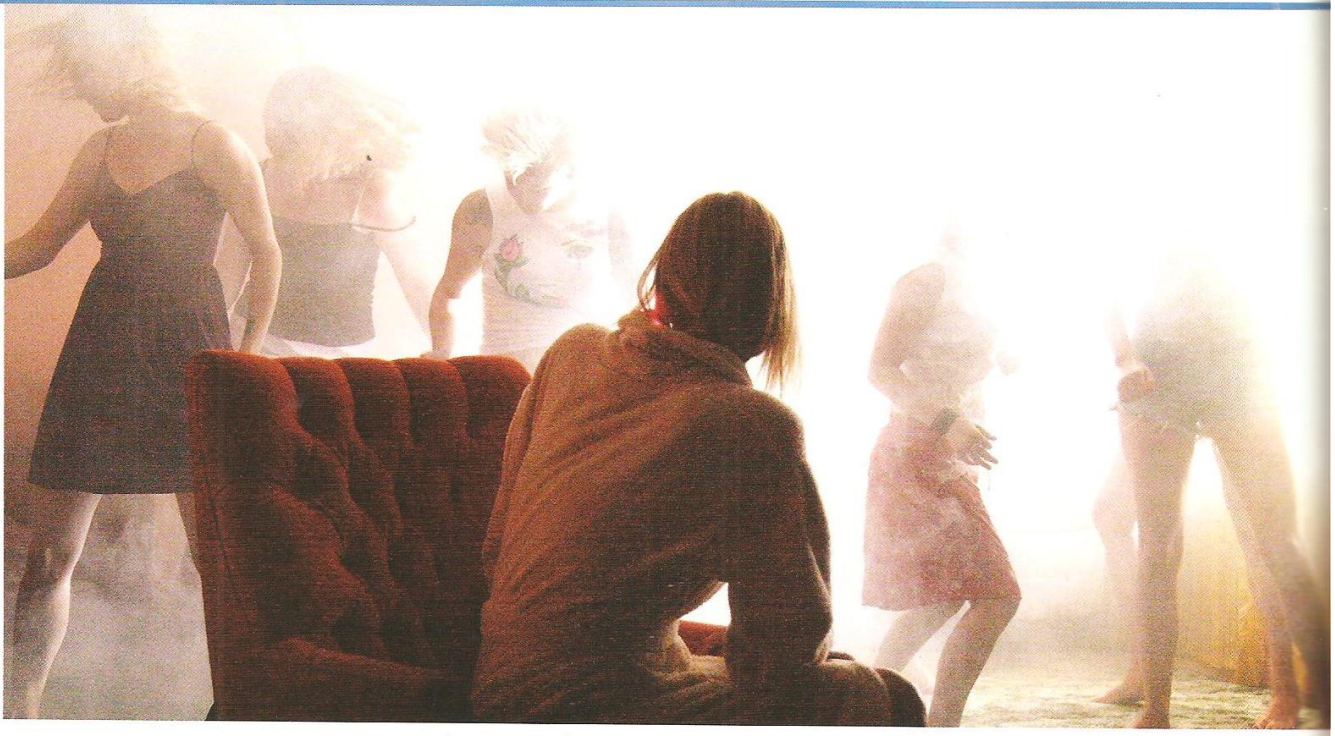

Inland Empire (2006)

Gizem ustasının en zor deneyi.

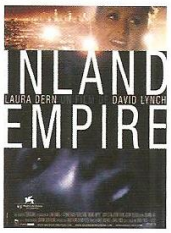

Yön: David Lynch
Oyn: Laura Dern, Jeremy Irons, Justin Theroux
Süre: 172 dk.
Ses: Türkçe, İngilizce 5.1 DD
Görüntü: Geniş ekran 1.85:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: A.E. Film
Film: ✪✪✪
Ekstralar: ✪✪✪✪

Bazı yönetmenlerin aksine Lynch söyleşilerine öyle her elinizi salladığınızda veya her fare tıklatışınızda rastlayamazsınız. İyi bir sohbetten çok hoşlandığını belli etmesine rağmen filmleri hakkında konuşmayı sevmez. Şansımıza bu iki diskli sette tam üç adet orta metrajlı söyleşi kaydı bulunuyor. Bunlar DVD için hazırlanmış standart söyleşiler değil. Genellikle filmin özel gösterimlerinden önce veya sonra yapılmış, Fnac'ta geçen biri hariç çok iyi hazırlanılmış söyleşilerde Lynch sinema anlayışı hakkında çok şey söylüyor. Inland Empire'ın ne anlattığına dair hiçbir şey söylemiyor gibi yapsa da aslında çok şey söylüyor. Ustanın enfes vecizelerinden biri "Hiç kimse bir filmle aramıza girmemeli," şeklinde. Filmlerini envai çeşit alt okumaya maruz bırakanları, daha kötüsü bu okumaları tek doğru okumaymış gibi dayatan sinema yazarlarını kast ediyor daha çok. Beri yandan bu okuma meraklılarını kışkırtacak şeyler yapmaktan da geri durmuyor. Adını Los Angeles'ın doğusundaki kasabaları kapsayan bir bölgeden alan Inland Empire, onun "Eraserhead / Silgikafa" dan bu yana çektiği en karmaşık, en deneysel ve en soyut filmi. Bir rüyanın içinde yaşadığımıza yürekten inanan Lynch, anlamaya çalışmaktan ziyade sadece görüntülerin yarattığı etkiye ve vereceği muhtemel ilhamlara teslim olarak sürüklenip gideceğiniz bir "gündüz rüyası" yaratıyor gerçekten de. Asıl meselesi, oyuncuların rol yaparak gerçekliği çarpıtması ve o çarpık gerçekliğin içinde benliklerini kaybetmesi (ya da öteki benliklerini keşfetmeleri) gibi görünüyor, ama bu bile yanlış bir yorum olabilir. Film, nüfuz edilebilir diğer Lynch deneylerine kıyasla daha az takdir görse de yönetmenin geleceği açısından önemli bir dönüm noktası kuruyor. Bu filmle Lynch, dijital kamera sayesinde kafasındaki özgürlüğe nihayet ulaştığını ve analog filmin o ölümcül yavaşlığına bir daha asla geri dönmeyeceğini ilan ediyor. İlk keşfinde düşük çözünürlüklü bir DV kamerayla çalıştığı için diğer dijital kamerayla çekilmiş filmlere kıyasla çok karanlık görüntüler elde etmiş; ancak kendisi bu karanlıktan ve 60 watt'lık bir ampulle bile çekim yapabilmekten çok memnun. Deneysel filmler karşısında "Lütfen evlerinde denesinler!" diyecek kadar allerjik değilseniz buyrun.

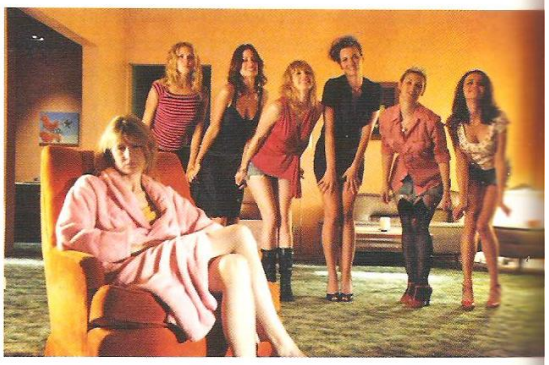

EKSTRALAR: Üç adet Lynch söyleşisi, fotoğraf galerisi.

Kerem Sanatel

İLK BAKIŞ
- ✓ Tavşan ailesinden bir sit-com.
- ✓ Bilmece, bulmaca, bulandırmaca.
- – Kolayca anlatılabilen bir öykü.

Pandora'nın Kutusu (2008)

Dert kutusunun kapağı açılınca...

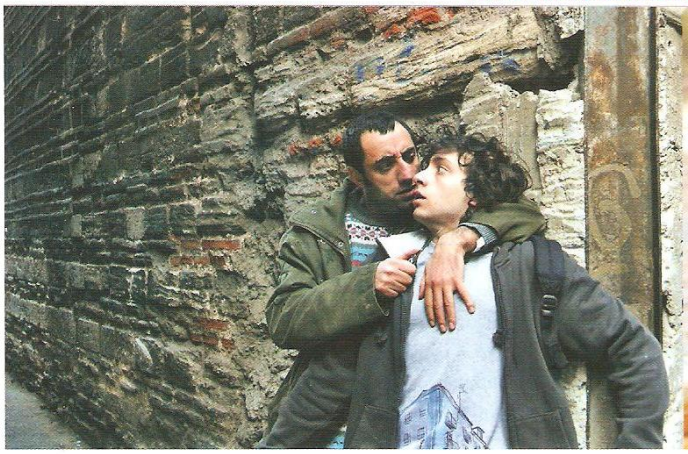

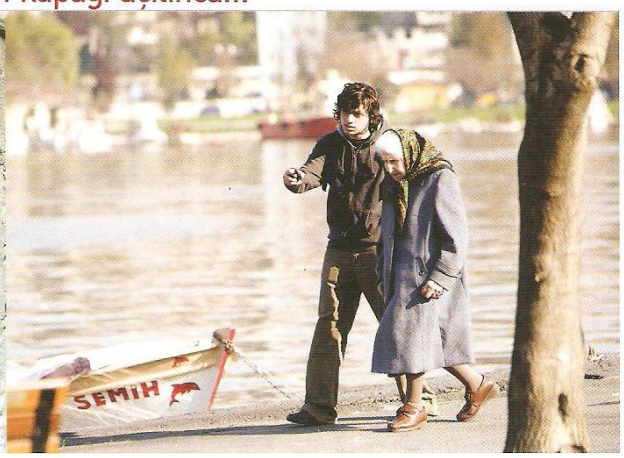

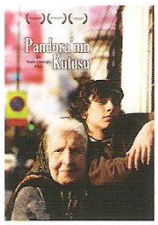

Yön: Yeşim Ustaoğlu
Oyn: Tsilla Chelton, Derya Alabora, Onur Ünsal
Süre: 112 dk.
Ses: Türkçe 5.1 DD
Görüntü: Geniş ekran 1.85:1
Şirket: Tiglon
Film: ✪✪✪✪

Yeşim Ustaoğlu, prestijli San Sebastian Film Festivali'nde 'En İyi Film' ve 'En İyi Kadın Oyuncu' ödüllerini kazanan filminde, mutsuzlukları ve yenilgileriyle baş etmeye çalışan, sıkışmış, tıkanmış üç kardeşin, Batı Karadeniz'de yaşayan Alzheimer hastası anneleriyle yeniden bir araya gelmelerini, yalın ve gerçekçi bir dille anlatıyor. Sıradan insanın umutsuz ve yenik güncesi film. Sistemin, modern hayat yaftasının dayattığı yabancılaşma, yok edici yalnızlık, iletişim sorunları, ülkede artık var olmayan hayalet orta sınıfın yaşamla mücadelesi ve toplumun hücrelerine dek giren bellek kaybı, hafızasızlık... Metin Altıok'un 'temiz kalmış ne bulunur bir çöplükte' dizesindeki can acıtan gerçekliği perdeye yansıtmış Ustaoğlu. Bozulma, kirlenme, kendinden uzaklaşma, başka bir şeye dönüşme. Hem de toplum olarak. Bütün o eski 'değerli' nüansları yitirmiş, umudunu, direncini, düşlerini kaybetmiş insanların ruh haritasını çıkarmış film. Yaşadıkları kandırmaca, buz gibi bir sevgisizlikle yüreklerine çökmüş. Karla kaplanmış düşleri, yarına dair umutları, çocuksu yanları, saflıkları... Hesapçı bir karanlık çökmüş üzerlerine. Güçsüz, soğuk, uzak, etkisiz, cansız kalmışlar. Reddetmişler veya teslim olmuşlar... Hesaplaşmaların, küçük umutların, cesaretin yeniden vücut bulması, belleğini yitirmiş yaşlı bir kadın, bir anne, bir anneanne, gözünü özgürlüğe, ölüme dikmiş kararlı bir kadın sayesinde oluyor. İnsan olmanın ve hayatın gücü karşısında dik durmanın yolu belki de böylesi bir kararlılık. Uçurumun kenarına gelmiş, uyuşturulmuş, öz saygısını, gerçek ve yüksek sosyo-kültürel değerlerini, belleğini yitirmiş insan kitlesinin incelikli analizi "Pandora'nın Kutusu". Bir muhasebe yapmak, arınmak, farkına varmak, görmek, belleği tazelemek, silkinmek adına tanık olunması gerek bir deneyim. Öte yandan 'Pandora' kutuyu açtığı zaman, içinde bir tek umudun kaldığını bilmek... Gerçek sanat emekçisi Tsilla Chelton'un müthiş oyunu, ilk sinema deneyimini başarıyla geçen Övül Avkıran, usta aktris Derya Alabora, Osman Sonant ve Onur Ünsal'ın akılda kalan, iyi performansları öyküye büyük güç vermiş. Jacques Besse'nin Pandora'nın ruhunu besleyen görüntüleri yine çok iyi.

Murat Erşahin

DİJİTAL KULAK

Ev sinemanızı ilgilendiren dedikodular

Tarantino, "Soysuzlar Çetesi"nin önümüzdeki birkaç hafta içinde çıkması beklenen DVD baskısı için ilginç bir şey hazırlamış. Ne yapmış? Brad Pitt ve sinema tarihçisi / eleştirmeni Elvis Mitchell ile beraber yuvarlak masaya oturup filmi ve tabii başka bir sürü şeyi tartışmış. Buraya da iki diskli gelmesini dileyelim; çünkü bu oturum sadece iki diskli baskılarda ve Blu-ray'de bulunacak.

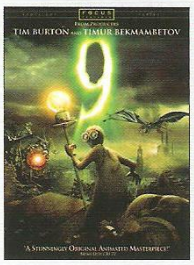

Universal, son yılların en özgün animasyonlarından biri olan "9"un ekstra içeriğini açıkladı. İyi haber, yönetmen Shane Acker'in çıkış noktası olan ödüllü kısa filminin de DVD'de yer alacak olması. Ayrıca üç adet de yapım belgeseli hazır bekliyor. Türkiye'de 11 Aralık'ta gösterime girmesi beklenen filmin DVD baskısına ulaşmamız için henüz çok erken, ama beklemeye değecek gibi görünüyor.

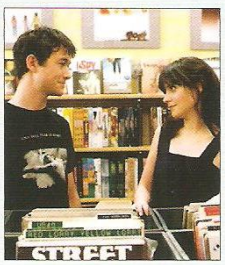

"Aşkın (500) Günü"nü çok sevenler DVD'de daha fazlasına ulaşma hayalini kuruyorlarsa biraz üzülebilirler. Fox, geri adım atmadığı müddetçe, iki diskli baskının sadece Blu-ray için olacağında kararlı. Dolayısıyla DVD baskısında sesli yorum ve silinmiş sahnelerden başka bir şey olmayabilir. Temper Trap'in muhteşem şarkısı "Sweet Disposition"a ait müzik videosu da Blu-ray'e ayrılmış.

Rumba (2008)

Hayatın renk ayarlarıyla oynayan ikili...

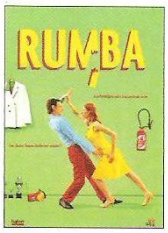

Yön: Dominique Abel, Fiona Gordon, Bruno Romy
Oyn: Dominique Abel, Fiona Gordon
Süre: 73 dk.
Ses: Fransızca 2.0 DSR
Görüntü: Geniş ekran 1.85:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Tiglon
Film: ✪✪✪✪✪

Görsel şölenden bahsedildiğinde hep büyük bütçeler, ihtişamlı görsel efektler, pahalı setler ve retinada adeta havai fişek patlatan filmler akla gelir. Üstelik bu tabiri birçok sinefil sevmez de. Ama sinemada görsel şölen demek, her karesi incelikle tasarlanmış ve seyrine doyum olmayan bir film demekse, buna itiraz edecek çok az kişi çıkabilir. Rumba, ikinci kategoriye giren benzersiz bir yaratıcılık örneği. Benzersiz diyoruz ama neredeyse tüm ruhunu canlandırma sinemasından alıyor. Gerek tatlı kaçıklığı, gerek acımasız absürdlüğü, gerekse rengarenk ama ferah setleriyle, diyalogsuz öykü anlatımının en iyi araçlarından biri olan animasyon geleneğine çok yakın duruyor. Bu yakınlık, böyle bir film için harikulade bir tercih. Rom-kom izlemenin, her iki sayfada bir reklama rastladığınız magazin dergilerini okumaktan farksız deneyimlere dönüştüğü günümüzde, Rumba belki en fazla bir Ikea kataloğuna benzetilebilir. Fiona ve Dom'un en büyük tutkusu, okul zili çalıp da öğrencilerini evlerine uğurladıktan sonra, dans etmek. Ama bir gün talihsiz bir trafik kazası geçiriyorlar. Fiona tek bacağını kaybediyor, Dom ise bir tahtasını. Birbirini kovalayan felaketlere rağmen, yeniden aşık olup hayattan keyif almaya çalışıyorlar. Bu sempatik ikilinin, sadece müzikalleri ve danslı-aşklı filmleri değil, "dünyaya bir daha gelsem yine seni severim" temalı "Sil Baştan" öykülerinin dahil olduğu tüm ağdalı hikayeleri bile taş devrinde çekilmiş gibi gösterdiğini düşünmemek elde değil.

Kerem Sanatel

Günışığı Temizleme Şirketi | Sunshine Cleaning (2008)

İlk günkü gibi tertemiz ve anlamsız.

Yön: Christine Jeffs
Oyn: Amy Adams, Emily Blunt, Alan Arkin
Süre: 102 dk.
Ses: Türkçe, İngilizce 5.1 DD
Görüntü: Geniş ekran 1.85:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Kanal D Home Video
Film: ✪✪✪ **Ekstralar:** ✪✪

Giriş spotunda belirttiğimiz anlamsızlık filme dair bir olumsuzluk değil. Tam aksine, anavatanı Yeni Zelanda'da çektiği ilk filmi "Rain" ile parlak bir çıkış yaptıktan sonra keşfedilen ve bir Amerikan bağımsızıyla karşımıza çıkan yönetmen Christine Jeffs'in filminde anlamdan bol bir şey yok. Ancak belki de uzaktan bakan iyi gözlemci olarak, o toprakların dayattığı sahte rüyanın ezici anlamsızlığını gayet iyi betimliyor. Bağımsızlar cephesinin o rüyayla didişmesi yeni bir şey değil. Lakin tüm dünya krizle sarsılıp yeniden şekilleniyorken, yenik düşmüşlerin hikayeleri, seleflerinden çok daha iyi bir zamanlamayla yerini buluyor. Lorkowski ailesinin fertleri de belli ki bir zamanlar aynı rüyayla pışpışlanmışlar. Dul anne Rose (Adams) kasabanın kraliçesi seçildiği günlerden çok farklı bir konumda. Geçmişe öylesine saplanıp kalmış ki, liseden kalma ama artık evli olan eski sevgilisinin bir gün boşanıp ona döneceği hayaliyle yaşıyor. Hiçbir işte tutunamayan kız kardeşi Norah (Blunt) ise daha gerçekçi; ancak sürdürdükleri hayatta çıkış olmadığını fark etmekle birlikte bir tür alaycılıkla durumu idare etmeye çalışıyor. Artık 60 yaşını çoktan devirmiş dul baba (Arkin) ise hâlâ o mükemmel vurgunun peşinde. Bu hayli içler acısı manzarada zorlama görünen hiçbir şey yok. Dünyanın bu hale gelmesinde epey pay sahibi olan bir toplumun mızmızlıklarından sıkılacağımız günler de gelecek elbet. O güne dek, bu filmi, "hayatın pisliğini temizleyen ezilenlerin öyküsü" kategorisinde iyi bir yere koyup anımsamakta hiçbir mahsur yok.

EKSTRALAR: Yapım belgeseli.

Kerem Sanatel

Buz Devri 3: Dinozorların Şafağı
Plce Age: Dawn Of The Dinosaurs (2009)

Aile planlamasında önemli bir adım.

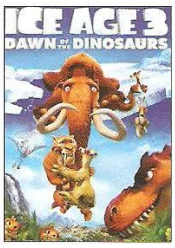

Yön: Carlos Saldanha
Seslendirenler: John Leguizamo, Denis Leary, Simon Pegg
Süre: 90 dk.
Ses: Türkçe, İngilizce 5.1 DD
Görüntü: Geniş ekran 1.85:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Tiglon
Film: ✪✪✪
Ekstralar: ✪✪✪

Animasyon devam filmlerinde üçüncü halka denince kahramanlarımızın çoluk çocuğa karışacaklarını artık iyice öğrenmiş olduk. "Shrek" serisinde troll bebekler ne zaman dünyaya gelmişti? Üçüncü filmde. Şimdi sıra Buz Devri'nin çiftlerinde. Peki çift olmayanlar ne yapacak? Ya Sid gibi komplekse kapılıp "illa ben de anne/baba olmak istiyorum" diyerek önüne çıkan ilk yavruları çalacak ve üzerlerinde hak iddia edecek, ya Diego gibi depresyona girecek, ya da Buck gibi kafayı üşütecek. Doğrusu Disney'in aileyi daima yücelten klasiklerinde bile bu kadar kör gözüne parmağım mesajlarla çocukların bekarlıktan korkutulmasına ve zihnen evliliğe hazırlanışına tanık olmamıştık. Gördüğünüz gibi Amerikan animasyonlarının hepsi çocuklara zararlı değil! Bu bebekli mevzulara girmelerinin bir sebebi daha var tabii. Yaratıcılık düzeyinde ciddi bir tıkanıklığa işaret etmesi bir yana, bu tür insansız animasyonlarda hayvan yavruları görsel olarak mevzuya fazladan bir şirinlik katıyor, hatta çocuklar filmden sonra kedi/köpek yavrusu istemeye başlıyorlar v.s. "Ben bu kadar ukalalığı sevmem, alt metinlere falan gıcığım," diyen yetişkin animasyon takipçileri için ne diyebiliriz? En az birincisi kadar komik, ikinciden çok daha hareketli, serinin en dinamik filmi v.s.? Neyse ki meşe palamudu sapığı Scrat var. O bile bir dişiyle karşılaşınca biraz hizaya girer gibi oluyor; ama Scrattie'yle ilişkisi rom-komları aratmayan bir taşlamaya dönüşüyor. Tüm bu ebeveynlik dayatmalarını hoş görmek için yeterli değilse de, iyi bir telafi.

EKSTRALAR: Buck'ın hayatta kalma klavuzu (trivia seçeneği), müzik klibi, iki yapım belgeseli.

Kerem Sanatel

Küçük Deniz Kızı Ponyo
Gake no ue no Ponyo (2008)

Ustadan tatlı bir ekoloji uyarısı.

"Rüzgârlı Vadi", "Gökteki Kale", "Komşum Totoro", "Küçük Cadı Kiki", "Prenses Mononoke", "Ruhların Kaçışı" ve "Yürüyen Şato" gibi muhteşem animasyonlara imza atan Japonyalı dev animasyon ustası Hayao Miyazaki'nin son harikası "Küçük Deniz Kızı Ponyo" yürek ısıtan, önemli bir film. Öykünün çıkış noktası, Andersen'in masallarından Küçük Deniz Kızı ve Japon halk masalı Urashima Taro. Miyazaki'nin önceki filmlerinden çok daha iyimser ve neşeli olan Ponyo, parlak pastel renkleri, el çizimi kareleri ve eşsiz masumiyetiyle büyüleyici. Venedik Film Festivali'nde Altın Aslan için yarışan, ülkemiz prömiyerini, geçtiğimiz yıl, 45. Antalya Altın Portakal'da yapan animasyon, bütün aile üyeleri için keyifli ve unutulmaz anlar içeren fantastik bir macera. Ponyo, insan olmak isteyen bir Japon süs balığı. Beş yaşındaki Sosuke, bir sabah kayalık sahilde oynarken, Ponyo ile tanışıyor. Sosuke onu kurtarıp plâstik bir kovaya koyuyor ama bir zamanlar insan olan Fujimoto onu okyanusa dönmesi için zorluyor. Ponyo'nun tek isteği ise insan olmak. Miyazaki'nin insanın gözünün içine sokmadığı ama her kareye yedirmeyi başardığı felsefi söylemleri, ince meseleleri ve sevgi dolu bakışı, Ponyo'da da fazlasıyla mevcut. Her anı 'insan' kokan muhteşem animasyonu defalarca izleme ihtiyacı duyacaksınız. Behrengi'nin "Küçük Kara Balık"ını başucu kitabı olarak bellemişler için özel bir film "Ponyo". Babalar, anneler ve çocuklar içinse, unutamayacakları dakikalar anlamı taşıyor Miyazaki ustanın son işi.

Murat Erşahin

Yön: Hayao Miyazaki
Süre: 103 dk.
Ses: Türkçe, Japonca 2.0 DD
Görüntü: Geniş Ekran 1.85:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Tiglon
Film: ✪✪✪✪

Dövmeli
Le Tatoué (1968)

Şatoda sanat tarihi avı.

Yön: Denys de La Patelliére
Oyn: Louis de Funés, Jean Gabin, Paul Mercey
Süre: 86 dk.
Ses: Türkçe, Fransızca 2.0 DD
Görüntü: Geniş ekran 2.35:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: A.E. Film
Film: ✪✪✪
Ekstralar: ✪

Fransız komedyenin olgunluk dönemi filmleri arasında sayılan ve en sevilen işlerinden biri olan "Dövmeli" bir zamanlar absürd komedilerin bile ne denli duru ve akıcı olduğunu anımsatarak keyifli bir nostalji yaşatıyor. De Funés, sanat koleksiyoncusu sonradan görme zengin Mezeray rolünde, filmografisiyle çelişmeyen bir maniklik ve yarı çılgınlık halinde. Günlük alışverişe çıktığı bir gün, Modigliani'nin el emeği olan bir dövmeye sahip savaş gazisi Legrain (Fransız sinemasının emektarı, muhteşem Jean Gabin) ile tanışıyor. O andan itibaren de deyim yerindeyse adamın sırtına yapışıyor ve peşinden ayrılmıyor. Dövmeyi satması için adamı nihayet ikna ettiğinde Legrain de bir şart koşuyor. Eğer Mezeray, onun harabe durumdaki yazlık evini yenilerse, o da dövmeyi teslim edeceğine dair sözleşmeyi imzalayacaktır. Filmin ilk yarısı yazlık eve ulaşma yolculuğundan biraz hantal bir komedi çıkarsa da, eve ulaşıldıktan sonra tam anlamıyla gaza basılıyor. Mezeray fiziksel esprileri yüklenirken, Legrain'in huysuzluğu diyalog ağırlıklı bir dizi nefis diyaloğu beraberinde getiriyor ve böylece gayet dengeli bir mizah duygusu yakalanmış oluyor. Legrain'in kafasında kurduğu komplolarla evine gelen herkesi katil sanması ve tuzaklar kurması, filmin belki de en az değerlendirilmiş komedi öğelerinden biri. Zaman zaman dönemin popüler kaygılarıyla Pembe Panter'den tema müziği de arakladıklarına bakılırsa, filmin bir Peter Sellers komedisine benzeme çabası da belirgin.

EKSTRALAR: Oyuncunun filmografisi.

Kerem Sanatel

Mommo
Kız Kardeşim (2008)

'... Yani ki onu oyuncakları olduğuna inandırmıştım...'

ECE AYHAN

Yön: Atalay Taşdiken
Oyn: Elif Bülbül, Mehmet Bülbül, Mustafa Uzunyılmaz
Süre: 94 dk.
Ses: Türkçe 5.1 DD
Görüntü: Geniş ekran 1.85:1
Şirket: Tiglon
Film: ✪✪✪✪
Ekstralar: ✪✪

Ahmet ve Ayşe, dedeleri ile birlikte yaşayan iki çocuktur. Hayırsız babaları ve üvey annelerinden ayrı, ölmüş annelerini özleyerek hayat süren iki çocuk için yaşamak gün geçtikçe zorlaşmaktadır. Atalay Taşdiken'in ilk sinema filmi, iki küçük kardeşin birbirine tutunarak ayakta kalma öykülerini anlatan hüzün dolu bir yapım. 59. Berlin Film Festivali'nde beğeni toplayan film üzerine çok şey söylenip yazılabilir. 'Yüksek yüksek tepelere ev kurmasınlar' diye başlayan o türkü... Her dinleyişte yok eden, yürek parçalayan, alıp götüren... Mommo bir öcü. Seyirci olarak inanıyorsunuz Mommo'nun varlığına. Gerçek bir Anadolu öyküsü. İki kardeş, bir anne fotoğrafı, gerçek bir yoksunluk, yoksulluk, imkânsızlık, çaresizlik, garibanlık. Ama ne sıcak, ne doğru, ne güzel anlatılmış. Küçük oyuncular Elif Bülbül ve Mehmet Bülbül şahaneler. Bütün kadro öyle. Özellikle tiyatro kökenli iki usta: Mete Dönmezer ve Mustafa Uzunyılmaz. Ne kadar övülseler az... 16. Adana Altın Koza Film Festivali'nde Adana İzleyici Jürisi En İyi Film Ödülü'nü kazanan Mommo'nun başarılı oyuncusu Mustafa Uzunyılmaz'ın, müthiş performansıyla, aynı festivalde En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu ödülünü, "Pandora'nın Kutusu" filminden Osman Sonant ile paylaştığını notlarımız arasına ekleyelim. Yok olası gerçekler, asla yitirmememiz gereken umut, sevgi...

EKSTRALAR: Kamera arkası görüntüleri ve yönetmenle söyleşi.

Murat Erşahin

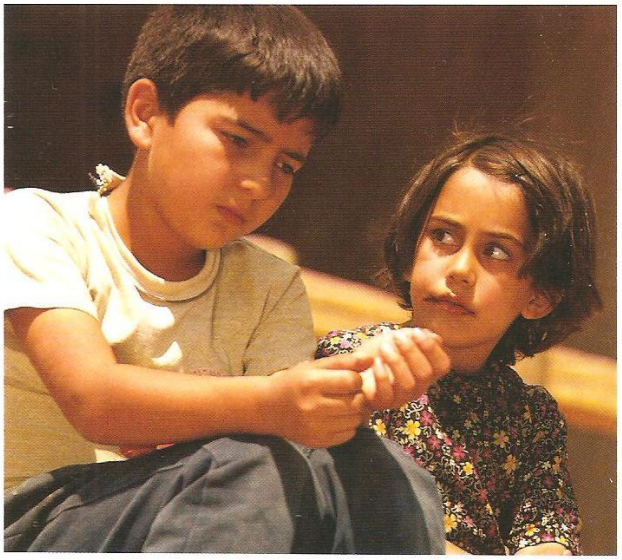

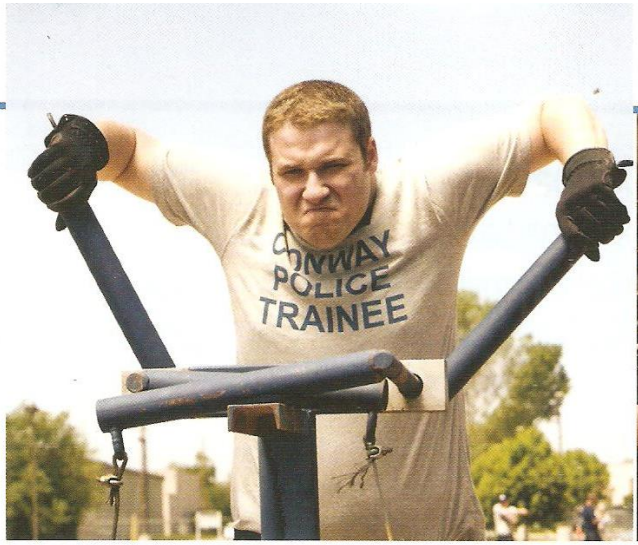

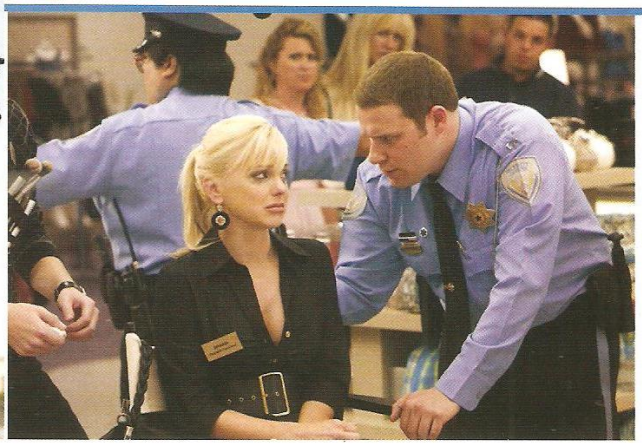

Yön: Jody Hill
Oyn: Seth Rogen, Ray Liotta, Anna Faris
Süre: 83 dk.
Ses: Türkçe, İngilizce 5.1 DD
Görüntü: Geniş ekran 1.85:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Tiglon
Film: ✪✪ **Ekstralar:** ✪

Gözüm Üstünde | Observe And Report (2009)

Alışveriş merkezinde sapık var!

Polis olma heveslisi Ronnie (Rogen) psikoloji testini geçemediği haberini, ondan nefret eden dedektif Harrison'dan alırken bir kapı açılıyor ve içeride saklanan kişi dışarı çıkıp "Bunun komik olacağını sanmıştım, ama üzücü bir hal aldı," diyor. Filmin yarısından fazlasını gülme umuduyla geçirdikten sonra insanın duygularına bundan daha iyi tercüman olan bir replik olamazdı herhalde. Açıkçası 20 saniye boyunca birbirlerine art arda "S..tir git!" diyen iki kişiyi izlememizi ve buna gülmemizi bekleyen bir zihniyetin bu kadar özeleştiri sahibi olabilmesi şaşırtıcı. Film popüler Amerikan sinemasında ara sıra peydahlanan "ikiz filmler" sendromunun bir parçası. Geçen aylarda piyasaya çıkan "Sakar Polis / Mall Cop"la neredeyse tıpatıp aynı. İkisi de gösterime girmedi ve doğrudan ev sinemasına çıktı. Rogen'in filmi, önceki parlak işleri düşünülünce, biraz daha umut vericiydi açıkçası. Ama sonuç ortada. Bazılarınca yaşayan en seksi komedyen olarak nitelendirilen Rogen'i bir üniformaya sokup alışveriş merkezinde bir teşhircinin peşinden koşturmak sadece kulağa geldiği kadarıyla komik ve ilginç. Genel olarak da Farrelly kardeşleri mumla aratacak kadar kötü bir tuvalet mizahından besleniyor. Herhangi bir alışveriş merkezinde dolaşarak yığınla absürd şey yakalayabilmenize rağmen, güvenlik görevlilerinin bastırılmış şiddet psikolojisine odaklanmaları, öyle pek de boş bir iddia sayılmasa da, hep boşa harcanmış bir fırsat olarak göze batıyor.

EKSTRALAR: Çekim hataları.

Kerem Sanatel

Başka Semtin Çocukları (2008)

Yön: Aydın Bulut
Oyn: İsmail Hacıoğlu, Volga Sorgu, Eşyan Özhim
Şirket: Kanal D Home Video
Film: ✪✪
Ekstralar: ✪✪

45. Antalya Altın Portakal Film Festivali'nde aralarında Behlül Dal Özel Ödülü, Volga Sorgu ile En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu ve En İyi Sanat Yönetmen'i olmak üzere toplam üç ödül elde eden filmin yönetmeni Aydın Bulut. İstanbul'un sakıncalı yerlerinden gazi mahallesinde işlenen bir cinayet ve mahallenin sakinlerini konu alan toplumsal içerikli bir dram. Askerliğini güneydoğuda yapmış olan ağabey, öldürülen kardeşinin cinayetini araştırırken, cevaplanması zor sorularla dolu yeni bir savaşa girdiğini görür. İstanbul'un başka bir yüzünün can acıtan gerçekleri, etkili bir dille anlatılmış. Ekstralarda kamera arkası ve söyleşiler var.

M.E.

Harry Potter ve Melez Prens | THalf-Blood Prince (2009)

Yön: David Yates
Oyn: Daniel Radcliffe, Michael Gambon
Şirket: Tiglon
Film: ✪✪
Ekstralar: ✪✪✪

Eğer Harry Potter'ı sinemada nesiller boyu taşınan bir kültürel mirasa dönüştürmek istiyorlarsa, serinin Melez Prens gibi bir tane daha film kaldırabilecek durumu yok. Hikaye, iki saatlik bir filme sığdırmak için öyle bir kuşa çevrilmiş ki, kitabı okumayanlara hiçbir şey anlatmayan bir muamma ve bilmece yığınına dönüşmüş. Biz buna kısaca "senaryo gediklerle dolu" diyoruz. Akılda kalıcı hiçbir sahnesi bulunmayan tek Potter filmi bu olsa gerek. İki diskli baskıda geleneksel set turuna ilaveten Rowling'e ayrılmış özel bir bölüm ve silinmiş sahneler de var.

K.S.

Adamım Benim | I Love You, Man (2009)

Yön: John Hamburg
Oyn: Paul Rudd, Jason Segel
Şirket: Tiglon
Film: ✪✪✪
Ekstralar: ✪✪✪

Amerikan filmlerinde sürekli kafaya kakılan mesajı ıskalamış olamazsınız. "Şunu ol, bunu ol, onu al" diyen filmlerde bir de "kankan olmalı" mesajı vardır hep. Gerçi bu da birçok şablonu takip ediyor ve komediyi yine bir düğün hazırlığı fonuna yerleştiriyor; ama bir yandan da "kanka edinmek bir erkek için kolaydı sanki!" diye çemkirerek karşı tezlerini de bir bir sıralıyor. Üstelik erkeklerin eşlerinin yanında değilken daha çok eğlendiklerine dair o meşhur kanıyı iyice eşelemekten de geri durmuyor. Paul Rudd, biçilmiş kaftan rolünde mükemmel. Diskteki silinmiş sahneler, yapım belgeseli ve çekim hatalarıyla eğlenceyi uzatmak mümkün.

K.S.

Felekten Bir Gece
The Hangover (2009)
Film kopunca...

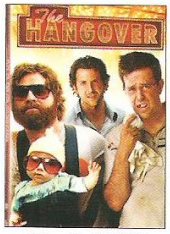

Yön: Todd Phillips
Oyn: Bradley Cooper, Zach Galifianakis, Ed Helms
Süre: 99 dk.
Ses: Türkçe, İngilizce 5.1 DD
Görüntü: Geniş ekran 2.35:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Tiglon
Film: ✪✪✪✪

Gidişatı, raydan çıkmış 'anların' ritmine bırakılmış bir bekârlığa veda partisi ve ertesi sabah karşılaşılan gerçekler! "Road Trip", "Old School", "Starsky & Hutch / Afili Aynasızlar", "School for Scoundrels / Acemi Öğrenci Avcı Öğretmen" gibi nitelikli komedilerle güldürmeyi, hatta kahkahalar attırmayı başaran Todd Phillips'in yönettiği komedi oldukça zeki ve absürd. Dört arkadaşın Las Vegas'a yaptıkları bekârlığa veda yolculuğu, unutamayacakları bir maceraya dönüşecektir. Doug düğününden iki gün önce en yakın arkadaşları Alan, Phil ve Stu birlikte Las Vegas'a, asla unutmayacaklarına yemin ettikleri bekârlığa veda partisine doğru yola çıkar. Fakat ertesi sabah hiçbir şey hatırlamaz halde uyanan üç sağdıç, oteldeki lüks süitlerini savaş yeri gibi bulurlar ve en önemlisi damat ortada yoktur. Ne olup bittiği hakkında en ufak fikirleri olmayan ve zamanları son derece kısıtlı olan üç kafadar, bir gece önceki buğulu anların izini sürerek, neyin yanlış gittiğini anlamak ve Doug'ı bulup düğününe yetiştirmek zorundadırlar. Ülkesi ABD'de gişe rekorları kıran filmde başrolleri Bradley Cooper, Ed Helms ve Yunan asıllı 'stand-up'çı Zach Galifianakis üstleniyorlar. Mike Tyson'ın konuk oyuncu olarak renk kattığı komedi, ince, zeki espriler ve kelime oyunlarıyla süslü. Sırf, daha önce yan rollerde izlediğimiz Zach Galifianakis'i keşfetmek ve erkek dünyasının kontrolsüz dağınıklığında kaybolup, kendinizi 'iyi' hissetmek için izlemeniz gereken yapım, hedefine 'basitleşmeden' ve suni gülümsemelere yol açmadan, 'içi dolu kahkahalarla' ulaşıyor. *Murat Erşahin*

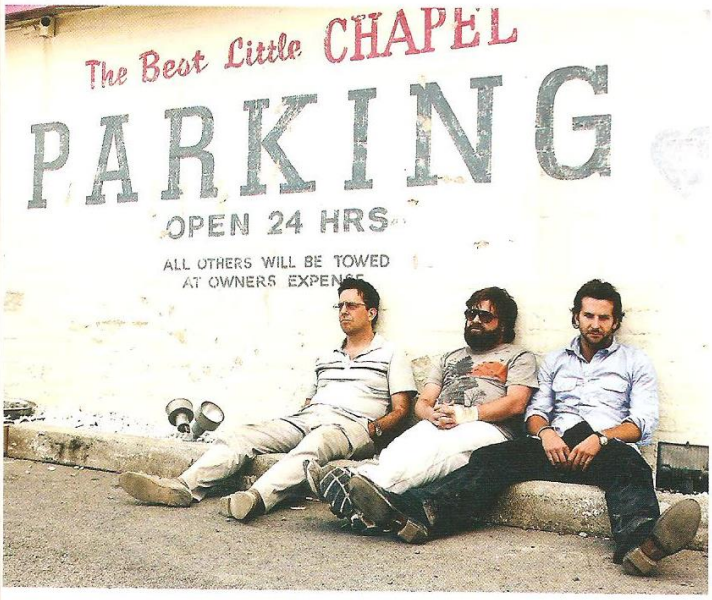

Canavarlar Yaratıklara Karşı
Monsters vs. Aliens (2009)
Çocuklar için felaket filmi.

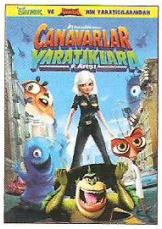

Yön: Rob Letterman, Conrad Vernon
Seslendirenler: Reese Witherspoon, Seth Rogen, Will Arnett
Süre: 90 dk.
Ses: Türkçe, İngilizce 5.1 DD
Görüntü: Geniş ekran 2.35:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Tiglon
Film: ✪✪✪
Ekstralar: ✪✪✪

Bir zamanlar canavarların dünyanın en eğlenceli şeyi olduğunu anımsatan bir tek şey vardı: 50'lerin naif bilimkurgu filmleri. Amerika'da buna Forest J. Ackerman'ın ünlü dergisi "Famous Monsters of Filmland"i de katanlar çıkacaktır. Eğer hevesli bir arşiv kurdu değilseniz, hele ki eski filmlere burun kıvırıyorsanız, günümüzün çok ciddi ve çok kanlı canavarlarıyla yetinmek zorundasınız ki pek de eğlendiğinizi söyleyemeyiz. Neyse ki çağdaş animasyon sineması ara sıra canavarların eğlenceli günlerini yad ediyor. Zaten filmin ilk yarım saati, özellikle de uzaydan gelen dev nesnenin ilk kez keşfedildiği (niçin fallik simge? Aranızda tartışınız...) ve çözüm olarak gizli hangarlarda saklanan canavarlardan medet umulduğu aksiyon öncesi bölümler, B filmlerine sayısız göndermeyle dolu. Hatta tetik ve füze manyağına dönüşmüş askeri yetkililerle dalga geçildiği bir beyaz masa sahnesi var ki, evlere şenlik. Ama canavarlarımız hangardan salıverilip de San Fransisco'nun (neden San Fransisco? Tartışınız...) göbeğinde kavgaya tutuştukları andan itibaren filmin tüm cevheri de tükeniyor. Animasyon meraklıları için en büyük hayal kırıklığı, giriş kısmına hakim olan "çocuklar anlamasa da olur" tadındaki parodi yaklaşımının filmin sonuna kadar korunmaması. Uzay gemisinde geçen bölümlerin çok daha iyisini ise Tim Burton yıllar önce "Çılgın Marslılar"da yapmıştı zaten. En azından B filmleri ruhunu Hollywood'da hâlâ anımsayan ve ona değer veren birilerinin olduğunu belgelemesi açısından takdire şayan.

EKSTRALAR: Sesli yorumlar, yapım belgeselleri, çıkarılmış sahneler.

Kerem Sanatel

Yaz Aşkı | Adventureland (2009)

Bu lunaparkta herkes sırasını bekliyor.

Yön: Greg Mottola
Oyn: Jesse Eisenberg, Kristen Stewart, Bill Hader
Süre: 102 dk.
Ses: Türkçe, İngilizce 5.1 DD
Görüntü: Geniş ekran 1.85:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Tiglon
Film: ✪✪✪
Ekstralar: ✪✪✪

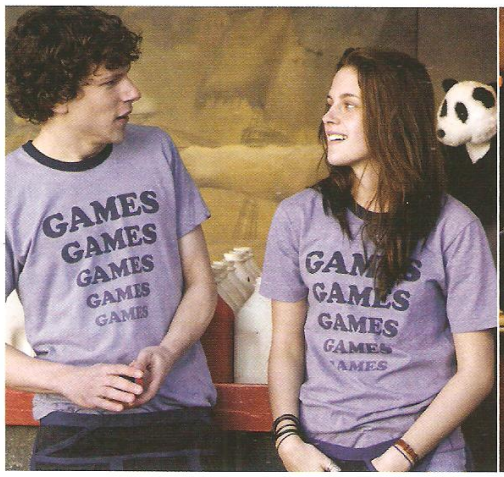

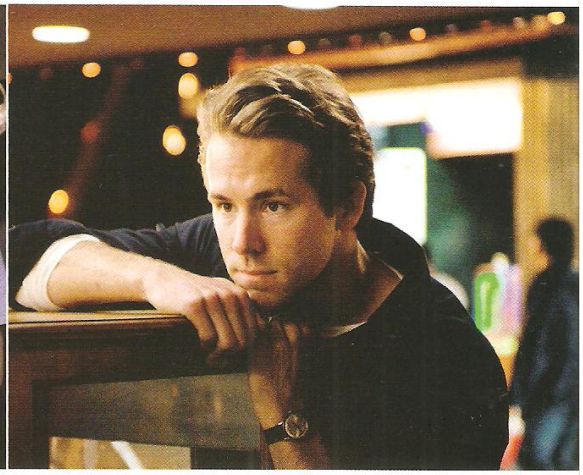

"Çok Fena"nın yönetmeni olarak anımsadığımız Greg Mottola, 80'ler nostaljisi yapmaksızın 80'lerde geçen bir hikâye anlatıyor. Belli ki özellikle gençlerin 80'lerde hata yapmaktan başka bir şey yapmadığına dair kötü hatıraları var. O günlerin, hiç susmadan berbat müziklerin çalındığı bir zaman dilimi olduğunu bile anımsatıyor. Film, ısrarla o şekilde tanıtılmaya çalışılsa da, bir komedi değil. 80'lerde adına gençlik filmi dediğimiz şeyin tıpatıp aynısı. Üstelik, eğer yanlış anımsamıyorsak, korku filmleri haricinde bir lunaparkın tüm filmin geçtiği bir mekan olarak kullanılması öyle çok sık rastlanır bir durum değil. Tabii bu özelliği, benzerlerinden sıyrılmasına yetmiyor. Lunapark, filmde okul çağındaki gençlerin harçlık çıkarabilmek için başvurduğu, onların "hem eğlenirim hem de para kazanırım" anlayışını pışpışlayan bir yer. Farklı amaçlarla parktaki oyun istasyonlarında görev alan ergen kahramanlarımız da "çok kız/çok delikanlı var, bari aşık olayım" gazlamasıyla kendilerini bir o yana bir bu yana çarpıyorlar. Mottola, belli ki Jesse Eisenberg'ten yeni bir Michael Cera yaratmaya çalışmış. Ama Eisenberg, tıpkı Cera gibi her bocaladığında sudan çıkmış balık misali ağzını açıp kapama numarasına başvursa da, onun kadar sempatik ve ikna edici değil. Aynı yaş diliminde aynı hataları yapmayı bir tür erdem zanneden genç seyirciler nezdinde filmin kutsal metin değeri göreceğine şüphe yok. Gençlik dramlarını geride bırakan yetişkinler ise, filmden sonra kapaktaki "gerçekten komik" ibaresine bakakalıp ümitsizce kinayeli bir anlam arayabilirler.

EKSTRALAR: Sesli yorumlar, yapım belgeseli, çıkarılmış sahneler, film müzikleri seçimi.

Kerem Sanatel

Transformers: Yenilenlerin İntikamı | Revenge Of The Fallen (2009)

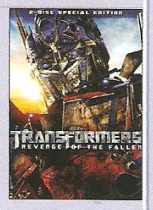

Yön: Michael Bay
Oyn: Shia LaBeouf, Megan Fox
Şirket: Tiglon
Film: ✪ **Ekstralar:** ✪✪✪✪

Ev sineması hatırına kuru gürültüsünü kaldırmaya razı gelebilirsiniz belki, ama yine de uyaralım. Yenilenler intikam almaya gelirlerken daha büyük (daha bitmek bilmeyen) aksiyon sahnelerini, daha cıvık Amerikan esprilerini ve ayarı kaçmış Megan Fox fetişizmini de beraberlerinde getiriyorlar. Üstelik Shia'yı her yerde takip eden ebeveynleri bir tür Jar Jar Binks ikilisi vazifesi görüyorlar. Eğer kült filminiz ilan edecek kadar iyimser bir insansanız, iki diskli setin tıka basa dolu olduğunu bilmek içinizi rahatlatacaktır. *K.S.*

İşkence Odası | Martyrs (2008)

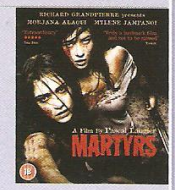

Yön: Pascal Laugier
Oyn: Morjana Alaoui, Mylène Jampanoï **Şirket:** Tiglon
Film: ✪ **Ekstralar:** ✪✪✪

Pascal Laugier'in yazıp yönettiği Fransız yapımı, herkese göre değil. Son yıllarda fazlasıyla sert ve şiddet yüklü korku filmleriyle Hollywood'dan geri kalmayan Fransız sineması, "Haute Tension / Yüksek Tansiyon", "À l'intérieur/İçerde" ve "Frontière(s)/Sınırda" gibi örneklere yenisini ekliyor. Olanca gerçekliğiyle sergilenen vahşet, sarsıcı, sinir bozucu bir hâl alıyor ve sanki ortaya yeni bir ekol çıkıyor: Yeni Dalga Gore. Geçmişten günümüze uzanan bir işkence organizasyonu, kurbanlar ve bu sapkın organizasyonun nihai amacı... Türün hayranları için bir mecburiyet. Filmin kamera arkası görüntülerinin yanı sıra, yönetmen-senarist Pascal Laugier ve görsel efekt yönetmeni ile kapsamlı röportajlar yer alıyor. *M.E.*

Seni O Kadar Çok Sevdim Ki | I've Loved You So Long (2008)

Yön: Philippe Claudel
Oyn: Kristin Scott Thomas, Elsa Zylberstein **Şirket:** Tiglon
Film: ✪✪✪✪ **Ekstralar:** ✪✪

Ünlü Fransız yazar ve edebiyat profesörü Philippe Claudel'in ilk yönetmenlik denemesi, oldukça duygusal ve insancıl. Hayatının büyük bölümünü Fransa'da geçirmiş usta İngiliz aktris Kristin Scott Thomas'ın başrolü üstlendiği dokunaklı dram, En İyi Yabancı Film ve En İyi Kadın Oyuncu dalında Altın Küre için yarışmış, En İyi İlk Film ve En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu dalında César, Yabancı Dilde En İyi Film dalında ise BAFTA ödüllerini kazanmıştı. Juliette, 15 yıllık mahkûmiyetten sonra hapishaneden çıkar ve kız kardeşi Léa'nın yanına yerleşir. Duygu yüklü film, kadınlar, yalnızlık, pişmanlık ve en çok da yaralı kalplerle, yanı başımızdan akıp geçen acımasız hayat üzerine... Sesli yorum seçeneği ve silinmiş sahneler de var. *M.E.*

Mary Poppins (1964)

Karşı konulamayacak denli keyifli bir bileşim...

Klasik çocuk filmlerinin en iyi yanı, geçen süre zarfında birkaç kuşak birden büyüttükleri için bir tür kaynaştırıcı işlevi görmeleridir. Parmakla sayılan filmlerdir onlar. "Oz Büyücüsü" gibi, "Willy Wonka" gibi, "Mary Poppins" gibi. Gerçi önümüzdeki yıllarda "Mary Poppins"in büyüttüğü kuşaklarla Harry Potter ve Narnia serilerinin büyüttüğü yeni kuşaklar arasında ciddi bir uçurum açılacak ama az buz değil, 40 yıldan bahsediyoruz. Biz Poppins sevenler, diğer adımızla çocukluğuna dönmekten keyif alanlar, o malum sihirli sözcüğü tekrarlayarak (Supercalifragilisticexpialidocious) birbirimizi bulacak ve her annenin gözdesi, her büyücünün hasetlendiği süper dadı Mary Poppins'in kollarına sığınacağız.

Bu sihirli öykü 1910 Londra'sında geçiyor. Yoksa 60'ların Hollywood Londra'sı mı demeliydik. Malumunuz, bu dönem sadece Hollywood'un devasa setlerinde var olabilen bir dönemdi. Poppins'in Londra sokakları, evleri, hatta damları ve bacaları tamamen usta işi bir set tasarımının ürünü. Konudan uzaklaşmayalım. Eğer üst sınıfa mensupsanız, çocuklarınıza bakamayabilirsiniz, hatta onlara dadı bile dayandıramazsınız. Banks ailesi de böyle zor bir durumdayken Mary Poppins (ilk sinema deneyiminde biricik ve benzersiz Andrews) bir tanrı nimeti gibi kelimenin tam anlamıyla gökten iniyor. Önce onlara hamaratlığını gösteriyor, sonra da efsunlu numaralarını sergilemeye başlıyor. Çocuklar, onun sayesinde bazen tek kişilik orkestra, bazen de baca temizleyicisi gibi günübirlik işlerde oyalanan Bert'le tanıştıktan sonra bir parça tebeşirle yepyeni bir aleme doğru tatile çıkıyorlar. Bu alemde penguen garsonlar, yarış eden atlıkarınca atları ve havai fişek savaşları var. Bunca eğlence arasında sorumlu bir ebeveynin kendisini sorgulaması da kaçınılmaz oluyor. Her Disney yapımında olduğu gibi, tüm aile fertlerine söyleyecek sözü var filmin.

Bu baygınlık verici toz pembeliğe karşın Richard ve Robert Sherman kardeşlerin yazdığı sayısız unutulmaz şarkı (her şarkı sözü karakterlerin gelişimine katkıda bulunuyor), Dee Dee Wood'un dans koreografileri, Carroll Clark ve William H. Tuntke'nin sihiri gerçek kılan sanat yönetimi, karşı konulmayacak denli keyifli bir bileşim sunuyor. Öncelikle Altın Dönemi müzikallerini takip edenlere, sonra da çocukluğuna dönmek isteyen herkese şiddetle tavsiye olunur. En kötü ihtimalle Potter hayranı çocuklarınızın alay konusu olursunuz, ama yine de onlara verecek bir cevabınız hazır olur. Poppins olmasaydı, Harry Potter bile olmayabilirdi.

Filmin birkaç yıl önce yayımlanan 40. Yıldönümü versiyonu, Disney'in klasiklerine nasıl itina gösterdiğinin en parlak örneklerinden biriydi. Dijital yenileme işlemi sırasında Poppins'in uçma sahnelerinde görünen ipleri bile üşenmeyip silmişlerdi. Bu baskıyı mağazalarda bulmak artık mümkün değilse de, açık artırma sitelerinden temin etmek mümkün. Yeri gelmişken bu iki diskli baskının içeriğini de biraz anımsatmakta fayda var.

Birinci diskte doğrudan şarkılara geçme seçeneği var. Eğlenceli bilgi kutucukları eşliğinde izleme seçeneği İngilizce. Julie Andrews'un sesli yorum seçeneği de cazip.

İkinci diskteki ekler, etkileşimli bilgi oyunu seçeneği hariç, Türkçe altyazı desteğine sahip. 17 dakikalık özel bir bölümde Andrews, Dyke ve Sherman piyano başında hem söyleşiyorlar hem de şakıyorlar. Sherman'ın tüm şarkıların yaratım sürecini anlattığı, filmin temasına uygun sunumlu başka bir bölüm de bulunuyor. 50 dakikalık yapım belgeseli ise filmin hayatta ki tüm üyeleriyle yapılmış yeni söyleşileri içeriyor. Sihir sahnelerinin sırrı ise yedi dakikalık bölümde ifşa ediliyor. İki sahne, koreografi çalışmalarıyla koşut giden bir kurguyla izlenebiliyor. Arşiv değeri açısından da ilginç. Galeri bölümü hayli zengin ve yaklaşık 300 resim barındırıyor. Dünya galasından görüntülerde Andrews'un açılış ve özür konuşması da var. Gala ve parti görüntüleri sessiz 16 mm. kayıtlardan derlenmiş. Kısa film "Krala Bakan Kedi" Mary Poppins kitaplarından uyarlanmış animasyonlu bir film ve başrolde yine Andrews var. Bu kısa filmin gayet sevimli olduğunu söyleyebiliriz.

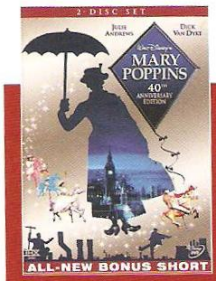

Yönetmen: Robert Stevenson
Senaryo: Bill Walsh, Don DaGradi (P.L. Travers'ın aynı adlı kitap serisinden.)
Oyuncular: Julie Andrews, Dick Van Dyke, David Tomlinson
Süre: 140 dk.
Ses: 5.1 DD İngilizce
Geniş ekran 1.66:1
Şirket: Tiglon

Kerem Sanatel

Bıçak Sırtı | Sling Blade (1996)

Thornton'ı yaratan başyapıt.

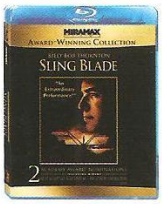

Yön: Billy Bob Thornton
Oyn: Billy Bob Thornton, Lucas Black
Süre: 148 dk.
Ses: İngilizce DTS-HD
Görüntü: 1080p
Altyazı: Türkçe
Şirket: Tiglon
Film: ✪✪✪✪✪
Ekstralar: ✪✪✪✪✪

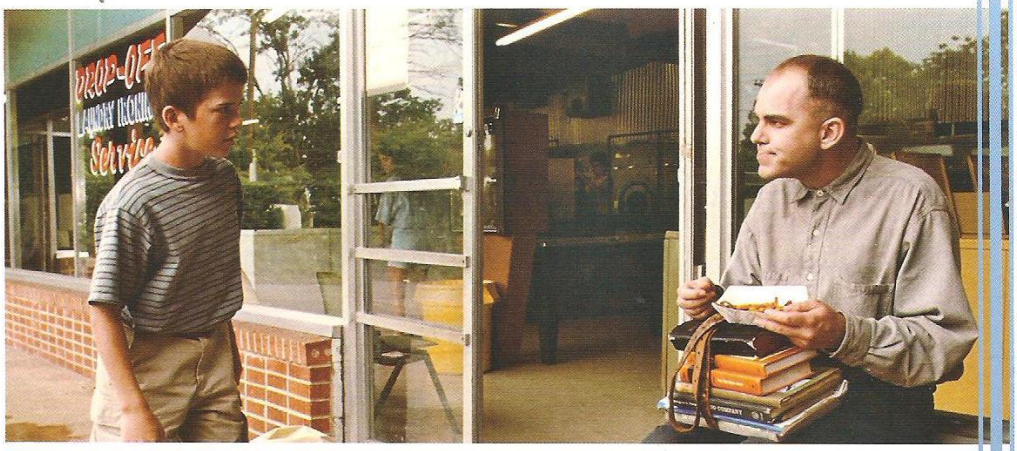

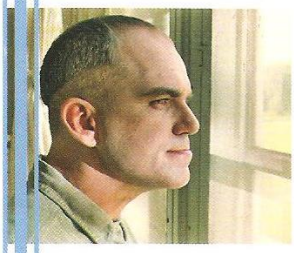

Annesini ve onun sevgilisini seks yaparlarken yakalayıp öldüren zihinsel engelli Karl'ın (Thornton) akıl hastanesinden yıllar sonra tahliye edildiği günde başlıyor film. Çıkar çıkmaz küçük bir çocukla dost oluyor, hastanenin müdürü sayesinde iş buluyor, sonra da bir ailenin garajında kalmaya başlıyor. Karl'ın iyi-kötü ayrımı çok yalın temellere dayalı. Ancak dünya bu yalınlığı kaldıramayacak kadar karmaşık. Dolayısıyla Karl'ın hayatındaki dram, bir keman teli gibi gerilmeye başlıyor. Neredeyse tanınmaz haldeki Thornton'un, yapım sürecinin tüm katmanlarında döktürdüğü filmi, bu tarz dramların tavan yaptığı bir dönemde çıkmış, ama hepsini aşan bir yetkinliğe ulaşmıştı. Sinemada yeni bir isim değildi, ama çoğumuz onu bu filmle keşfettik. Her sanatçının sadece bir kez çıkabildiği bir doruk noktası, ömürlük bir projesi vardır. Thornton da bu filmden sonra çok çarpıcı rollerde gözükmeyi sürdürse de, bir daha ne bu kadar iyi bir film yönetti, ne de yazdı. Filmin sinema tarihine kazınan tüm sahneleri (Karl'ın vaftiz edildiği, çocukla son kez konuştuğu sahneler ve ürkütücü final) gücünü ilk günkü gibi koruyor. Üstelik gotik öykü anlatımının en nadide örneklerinden biri olarak da hâlâ çok sağlam bir yere sahip. Ev sinemasında ilk kez kavuştuğumuz filmin sinema kurgusundan 10 dakika daha uzun olan yönetmen kurgusu bu diskte izlenebiliyor. Miramax'ın birkaç yıl önce yurtdışında çıkmış iki diskli özel baskıyı dolduran kapsamlı ekstra içerik aynen korunmuş.

Kerem Sanatel

Cephede Eğlence | MASH (1970)

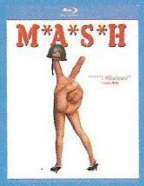

Yön: Robert Altman
Oyn: Donald Sutherland, Elliott Gould **İngilizce** DTS-HD 5.1 / 1080p / Türkçe altyazı
Film: ✪✪✪ **Ekstralar:** ✪✪✪

Altman'ın en aykırı projelerinden biri olan MASH, Vietnam savaşının yansımalarını yaşayan ABD izleyicisi için "kahrolası askeriye" sloganını benimsemiş bir komedi olsa bile, yine de kolay yutulur lokma değildi. "Tropik Fırtına"ya dek hiçbir komedi filminde bu kadar çok kanlı sahne yoktu. Bugün bakınca cinsel faşizme kapı açan sahneleriyle hâlâ tartışmalı ve çok sınırlı bir kitleye hitap ediyor.

EKSTRALAR: Filmin 30. yıldönümü baskısında yayımlanan ve daha ziyade anma niteliğinde olan ekstraların büyük bölümü mevcut. Söyleşiler ve deneme çekimleri geniş yer tutuyor. *K.S.*

İyi Kötü Çirkin | The Good The Bad And The Ugly (1966)

Yön: Sergio Leone
Oyn: Clint Eastwood, Lee Van Cleef **İngilizce** DTS-HD 5.1 / 1080p / Türkçe altyazı **Film:** ✪✪✪✪✪
Ekstralar: ✪✪✪✪

Bir vakte kadar hep ucuz bir tür olarak ele alınan western filmleri Leone vizyonuyla sanat eseri payesi biçilen örnekler haline dönüştü. Eastwood'un az konuşan Blondie karakterinden delici bakışlı 'Melek Göz' Cleef'e; klasik kelimesinin yetersiz kaldığı meşhur Morricone imzalı müziğinden, doğuştan kült planlarına kadar her karesinden klasik sinema duygusu fışkıran bu yapıt karşısında sinefillerin zevkten dört köşe olmaması imkansız.

EKSTRALAR: 2004'te çıktığında kapanın elinde kalan iki diskli baskıyı edinmişseniz, burada yeni hiçbir şey görmeyeceksiniz. Edinmediyseniz, bari bunu kaçırmayın. *K.S.*

Cesur Yürek | Braveheart (1995)

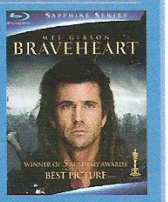

Yön: Mel Gibson
Oyn: Mel Gibson, Sophieu Marceau **İngilizce** Dolby TrueHD 5.1 / 1080p / Türkçe altyazı **Film:** ✪✪✪✪
Ekstralar: ✪✪✪

Ülkemizde çok sevilen bir film olmasına karşın, DVD formatında ilk kez 2005 yılında yayımlandığında, Fox standartların altında kalan, ekstradan yoksun bir diskle hayalkırıklığı yaratmıştı. Telafinin zamanı gelmiş anlaşılan. Filmin yaşını belli eden kimi küçük kusurlara rağmen, çağdaş epiklerin kurallarını belirleyen bu son derece matematiksel büyük yapım, ev sinemasında hak ettiği görkeme Blu-ray baskısıyla kavuşuyor.

EKSTRALAR: Sesli yorum, yapım belgeselleri, etkileşimli harita, retro belgesel ve zaman çizelgesi. *K.S.*

Korkuluk (Scarecrow)

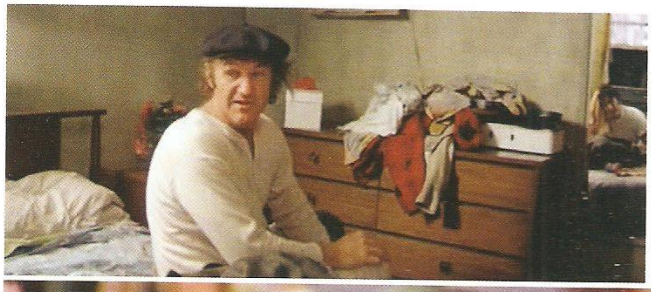

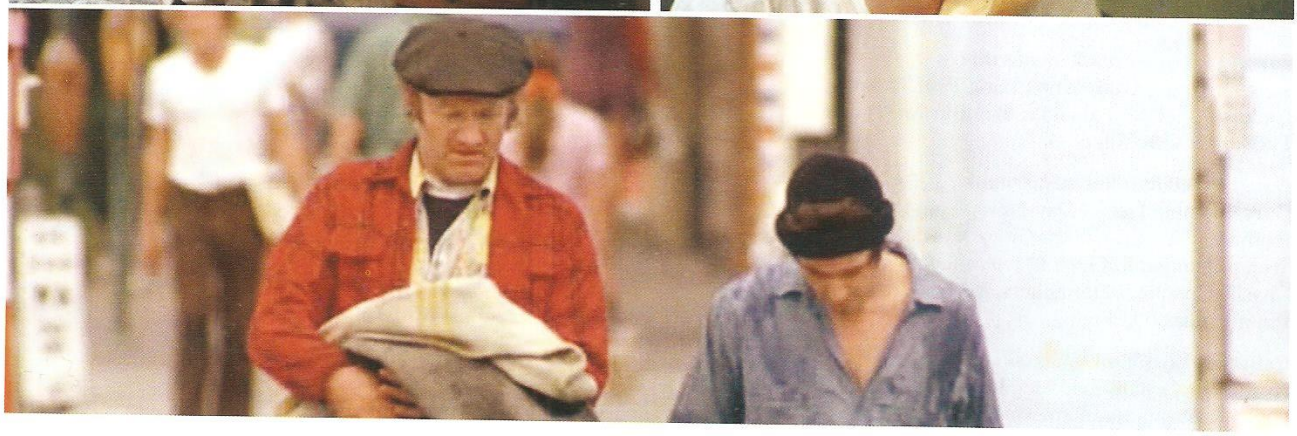

1973'te Cannes Film Festivali'nde Altın Palmiye ile ödüllendirilmiş olan "Korkuluk" 1970'ler Amerikan sinemasının gösterişten uzak klasiklerinden biridir. Başrollerindeki Al Pacino ve Gene Hackman'ın oyunculuklarıyla hafızalara kazınan film, ticari anlamda başarıyı yakalayamasa da zaman içerisinde filmi izleyen hemen hemen herkesin gönlünü fethetmeyi bildi. Fotoğrafçılıktan sinemaya geçen yönetmen Jerry Schatzberg'in 2. filmi olan "Korkuluk" hâlâ gözden kaçırılmış bir klasik olarak değerlendirilmeye devam ediyor. Oyunculuk performanslarıyla ön plana çıkan filmde Schatzberg'in Avrupa Sineması'na daha yakın duran anlatımı ve Vilmos Zsigmund'un görüntü yönetmenliği filmin melankolik atmosferini kurmada büyük pay sahibi.

Sinema tarihinin en etkileyici 'ahbap' filmleri arasında yer alan "Korkuluk" California'da hapishaneden çıkınca yolları kesişen ve ilk bakışta uyumsuz gözüken Max ve Francis'in dostluğuna odaklanır. Araba yıkama servisi açma hayalleri kuran asabi ve güçlü Max ile Pittsburgh'taki karısı ve hiç görmediği çocuğuna dönmenin hayallerini kuran naif ve çelimsiz Francis'in yolculuklarını anlatan film birçok unutulmaz an ile dolu. Genellikle etkileyici yazılmış ve oynanmış diyaloglarla dolu anlara bir örnek de filmin henüz 20. dakikasında karşımıza çıkan aşağıdaki sekans. Francis (Pacino) ve Max (Hackman) bulaşıkçı olarak çalıştıkları yerden kavga edip çıktıktan sonra odaya dönerler. Francis duş alırken Max'e korkuluk hikayesini anlatır. Alkan Avcıoğlu

Francis: Bir sürü kavgaya karıştın değil mi? Benimle dövüşe var mısın? Devam et. Kaldır ellerini.
Max: (kaldırımda bir şey bulur) Adamın takma dişleri olmalı... İlk kez kavgaya karıştığımda basılmıştım. Taksi şoförünün karısıyla sevişiyordum. Adam eve erken geldi. İşi sokağın ortasında bitirdik ve ben çıplaktım. Adamı çiviledim. İyi bir adamdı aslında. Yazık oldu.
Francis: Seninle alay etmedikçe insanlara vurmamalısın.
Max: Saçma.
Francis: Max, korkuluğun hikayesini biliyor musun?
Max: Hayır.
Francis: Sence kargalar korkuluktan korkuyor mu?
Max: Evet, bence korkuyorlar. Neden?
Francis: Hayır, inan bana, korkmuyorlar.
Max: Hayır, lanet olası kargalar korkuyor.
Francis: Hayır. Kargalar gülüyor.
Max: Bu tam bir saçmalık.
Francis: Doğru. Kargalar gülüyor. Bak, çiftçiler korkuluğu dışarı koyuyorlar, tamam mı başında komik bir şapkası var. Gülünç bir suratı var. Kargalar uçuyor. Korkuluğu görüyorlar, onlara komik geliyor, güldürüyor.
Max: Lanet kargalar gülüyor mu?
Francis: Doğru. Kıçlarıyla gülüyorlar. Sonra da diyorlar ki: "Şu aşağıdaki ihtiyar çiftçi Jones, o çok iyi bir adam. Bizi güldürdü. O yüzden artık onu rahatsız etmeyeceğiz"
Max: Lanet olası kargalar gülüyor.
Francis: Evet, gülüyorlar.
Max: Sana birşey söylemeliyim. Bu şimdiye kadar duyduğum en aptalca fikir.
Francis: Ama doğru. Kıçlarıyla gülüyorlar.
(Francis duştan çıkmıştır, Max ise üzerindeki kıyafetleri çıkartıp yatmaya hazırlanmaktadır.)
Max: Kargalar gülüyor mu?
Francis: Evet, dostum.
Max: O zaman balıklar şiir okuyor.
Francis: Bence de.
Max: Ve domuzlar da banço çalıyor. Ve bakalım köpekler ne yapıyor... Köpekler hokey oynuyor olsa gerek değil mi? Ve de...
Francis: Kargalar gülüyor.
(Max'in üstünden bir sürü kıyafet çıkar, içine birçok şey birden giymiştir. Francis onu hem şaşkın bir şekilde dinlemekte hem de izlemektedir)
Max: Kargalar gülüyor, evet. Hapiste bazı hikayeler duydum. Ah, dostum. Uzun hikayeler duydum. Ama oradaki adamların sonunda, hikayenin sadece bir saçmalık olduğunu itiraf edecek kadar terbiyeleri vardı. Beni anlıyor musun? Bu sadece bir saçmalık. Aslında onlar... Övünüyorlardı. Hikayenin bir saçmalık olmasıyla övünüyorlardı.Ama kargalar gülüyor ha? Ah, kardeşim. Yani, sen tüm elinle oynamıyorsun. Hep bir ayağın önde.
(Max çıkardığı ayakkabasını yastığın altına koyar)
Francis: Max, hava soğuk olduğunda ne yapıyorsun?
Max: Daha çok kıyafet giyiyorum. Ben soğukkanlı serserinin tekiyim. Asla ısınamıyorum... Her kavgadan sonra biraz kestirmelisin.
Francis: Ayakkabının nesi var?
Max: "Kendi işine bak"ın nesi var?
Francis: Oğlum, ne biçim bir ortak seçmişim böyle ben.
Max: Sen beni seçmedin. Ben seni seçtim.
Francis: Niye?
Max: Çünkü son kibritini bana verdin. Beni güldürüyorsun. Lanet kargalar gülüyormuş.

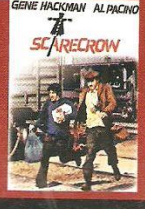

"Korkuluk"un DVD'si Türkiye'de piyasaya sürülmedi. 2005 yılında çıkartılan, İngilizce altyazı içeren 1. bölge DVD baskısını ise www.amazon.com adresinden temin edebilirsiniz.

KOMEDİ VE DRAMIN HAKKINI VERİYOR

Kasım ayında vizyona giren İnan Temelkuran'ın başarılı filmi "Bornova Bornova"daki oyunculuğuyla 46. Antalya Altın Portakal Film Festivali'nde En İyi Erkek Oyuncu Ödülü'nü kazanan ÖNER ERKAN, bu ay Ezel Akay'ın yönettiği "Yedi Kocalı Hürmüz" ile karşımıza çıkıyor.

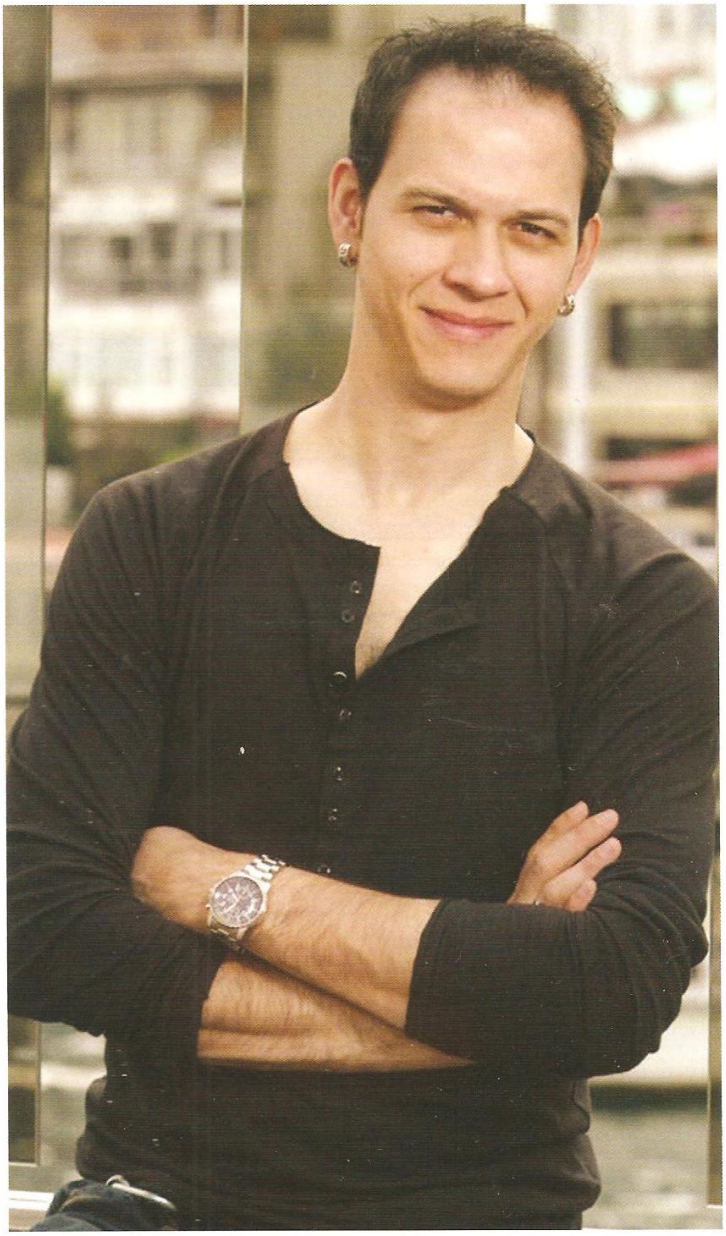

Favori filmleriniz nelerdir?
"Güneşli Pazartesiler", "99 Francs" "Dogville", "Manderlay", "Epidemic", "Monty Python (Meaning of Life, Life of Brian), "Tais Toi", "Kan Dökülecek", "Meantime", "İhtiyar Delikanlı", "Karakter", "Rosetta", "Being There", "Büyük Diktatör".

Favori yönetmenleriniz kimlerdir?
Lars von Trier, Chan Wook Park, Paul Thomas Anderson, Michael Haneke, Tim Burton, Tom Tykwer, Woody Allen.

Hangi oyuncuları beğeniyorsunuz ?
Gary Oldman, Daniel Day-Lewis, Philip Seymour Hoffman, Vincent Cassel, Giovanni Ribisi, Meryl Streep, Tim Roth, Gerard Depardieu, Sean Penn, Charlie Chaplin, Peter Sellers, Michael Palin, Bülent Emin Yarar.

Çalışmak istediğiniz yönetmenler kimlerdir ?
Nuri Bilge Ceylan, Zeki Demirkubuz, Reha Erdem, Onur Ünlü ve keşke Lars von Trier...

Yarısında çıktığınız bir film var mı ?
Uyuduğum film var; "Blair Cadısı".

İş gereği bulunduğunuz en acayip mekan neresiydi ve orada neler yaşadınız?
Yok.

Sizce son 10 yılın sinema olayı neydi ?
Animasyonun büyük gelişimi.

Mutlaka oynamak istediğiniz bir rol ya da içinde bulunmak istediğiniz bir proje var mı ?
Sinemaya uyarlansa üniversite bitirme tezim de olan Raskolnikov karakterini (Suç ve Ceza) oynamak isterim.

İdealinizdeki set ve yönetmen nasıl olmalı ?
Ne istediğini bilen.

Çocukken ne olmak isterdiniz?
Oyuncu.

Hangi konuda güçlüsünüz ?
Sebat.

Hangi konuda zayıfsınız ?
Uyku.

Batıl inançlarınız var mı? Doğaüstü olaylara inanır mısınız?
Yok.

Ölümden sonra ne var ?
Bilmiyorum.

En büyük hayaliniz nedir ?
Bir tiyatro kurmak.

Favori cümleniz nedir?
İnsanlarda sevgi uyandırmanın yenilmez gücü...

Bundan 10 yıl öncesine dönseniz kendinize ne öğüt verirdiniz ?
"Sakin..."

Sabırsızlıkla beklediğiniz bir film, konser, sanat olayı vb var mı?
Radiohead Türkiye'ye gelsin.

Hayatınız bir filme çekilse adı ne olurdu?
Bilmiyorum.

Yeni bir sinema projeniz var mı?
Hayır.

TNT Express Türkiye'nin Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği ile ortaklaşa sürdürdüğü Kitap Toplama Kampanyası, 27.000 destekçisinin bağışlarıyla bilgiye aç çocuklarımıza 10 yılda 3.850.000 kitap götürdü. Her yıl 350 TNT Express çalışanının gönüllü destek verdiği kampanya ile 1863 okul kitaba kavuşmuş oldu. Elbette ki dileğimiz her çocuğumuzun kendi kütüphanesine sahip olması fakat biz bu gerçekleşinceye dek geleceğe yolculuğumuzu inançla sürdüreceğiz.

ÇAĞDAŞ YAŞAMI DESTEKLEME DERNEĞİ
Çağdaş Türkiye'nin Gelecek Güvencesi

www.tnt.com.tr
444 0 868

TNT
sure we can

Handcrafted in small batches
its smooth taste is equaled only by your own.
SMIRNOFF
BLACK
Small Batch
VODKA
Smirnoff Black is skillfully crafted in a 150-year-old copper pot-still, honouring traditional Russian methods to capture the exceptional smoothness.
Clearly Smooth. Clearly Smirnoff.™
Drink responsibly.
Produced in the UK
©2009 The Smirnoff Co.
SMIRNOFF, SMIRNOFF BLACK, CLEARLY SMIRNOFF and associated logos are trademarks of The Smirnoff Co.

sinema KOLEKSİYON

Ölü Adam
Dead Man (1995)

Amerikan Bağımsız Sinemasının efsane isimlerinden Jim Jarmusch'un 1995 yapımı filmi "Ölü Adam" ilk gösterime girdiğinde farklı tepkiler çekmiş ama zamanla etrafında bir hayran kitlesi toplamayı becermişti. Yönetmenin filmografisinde bir western olarak ayrıksı dursa bile, "Ölü Adam" için tipik bir tür sineması örneği demek de doğru olmaz. William Blake'in şiirlerine çeşitli referanslar içeren filmde, Johnny Depp de ünlü şairle aynı ismi taşıyan bir karakteri canlandırıyordu. Blake'in Vahşi Batı'da yaptığı mistik yolculuğu anlatan film, çok sayıda yan karakter de barındırıyor ve bizlere bu rollerde Robert Mitchum, Gary Farmer, Crispin Glover, Gabriel Byrne, Billy Bob Thornton, John Hurt veya Alfred Molina gibi oyuncuları izleme imkânı sunuyordu. Ayrıca Iggy Pop ve Gibby Haynes gibi müzik dünyasından ünlü ve önemli iki isim de "Ölü Adam"ın kadrosunda konuk oyuncu olarak yer almaktaydı. Filmin Neil Young imzalı, doğaçlama tekniğiyle kaydedilmiş müzikleriyse özellikle akılda kalıcıydı. Çekilmesinden bugüne kadar geçen 15 yıl içerisinde çeşitli akademik makalelere de konu olan ve kimi yazarlarca 'postmodern western' şeklinde tanımlanan "Ölü Adam" kuşkusuz 90'ların en özel ve en unutulmaz filmlerinden birisi.

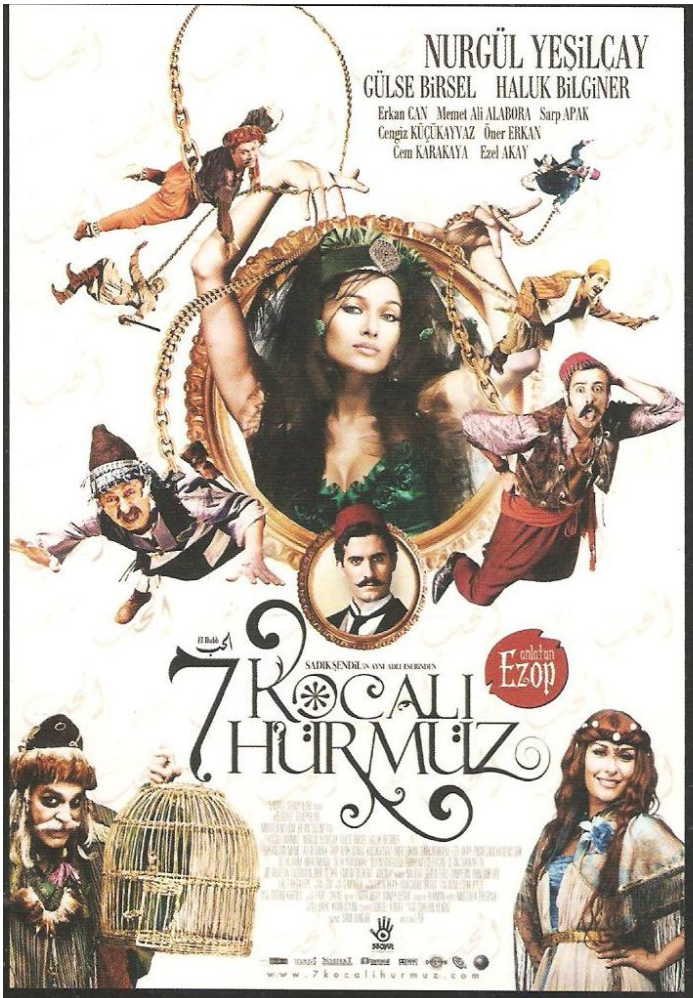
NURGÜL YEŞİLÇAY
GÜLSE BİRSEL HALUK BİLGİNER
Erkan CAN Memet Ali ALABORA Sarp APAK
Cengiz KÜÇÜKAYVAZ Öner ERKAN
Cem KARAKAYA Ezel AKAY
SADIK ŞENDİL'İN ANI ADLI ESERİNDEN
Ezop
7 KOCALI HÜRMÜZ
www.7kocalihurmuz.com

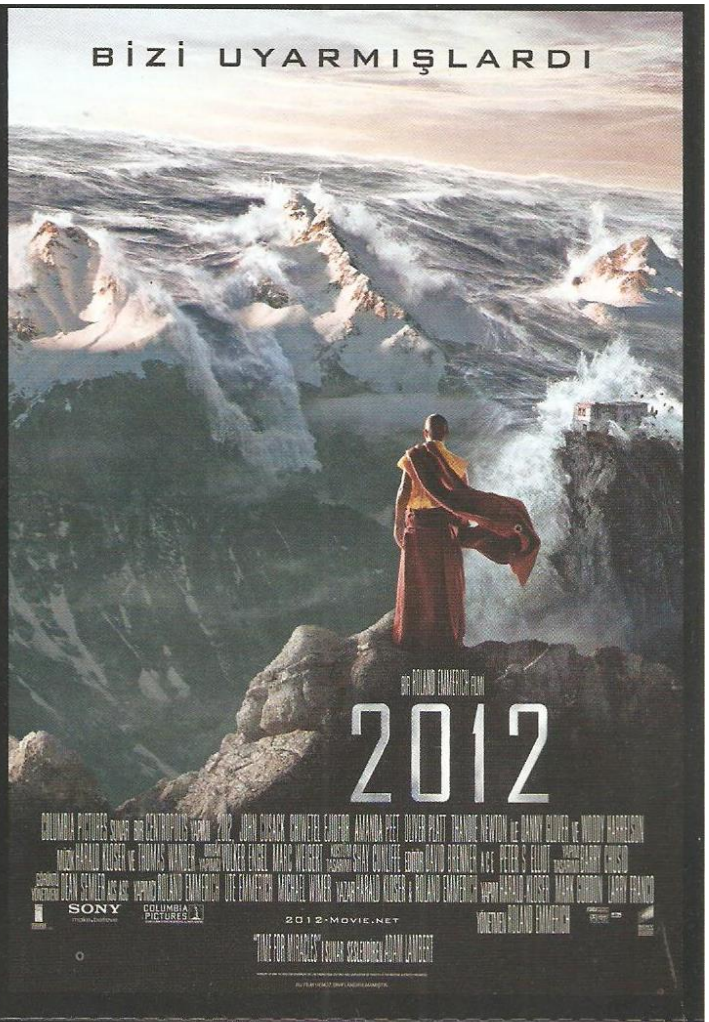
BİZİ UYARMIŞLARDI
2012
SONY
COLUMBIA PICTURES
2012-MOVIE.NET

JIM CARREY
Disney
YENİ YIL ŞARKISI
20 KASIM 2009
3D™ (3 BOYUTLU) VE IMAX® 3D SEÇENEKLERİYLE

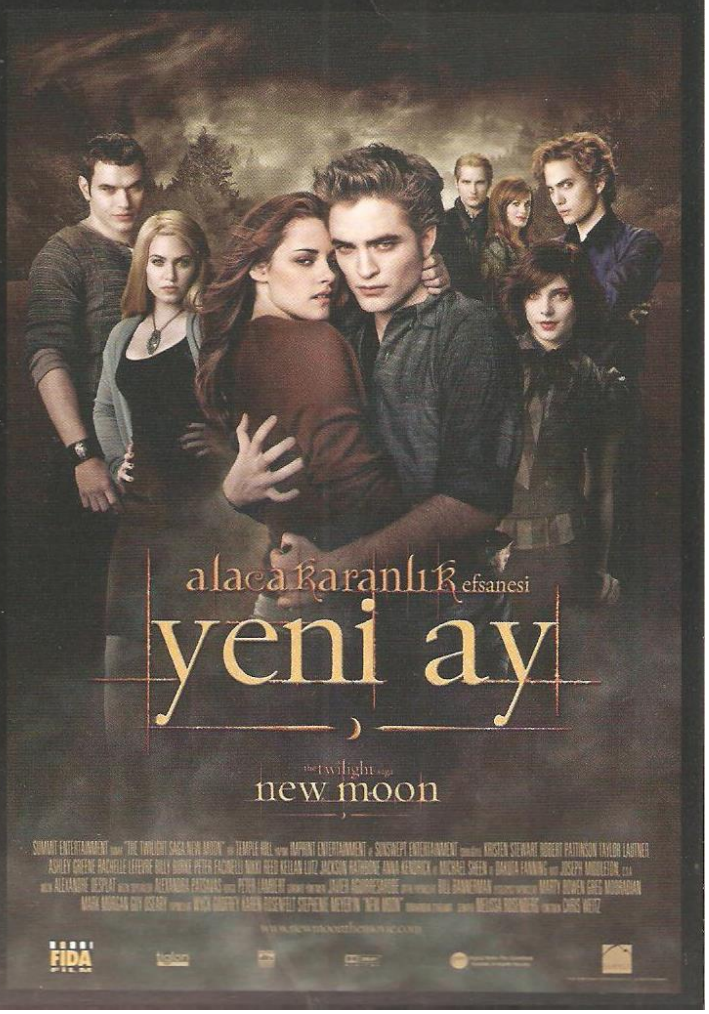
alacakaranlık efsanesi
yeni ay
the twilight saga
new moon
FIDA FILM

2012

Yönetmen: Roland Emmerich. **Oyuncular:** John Cusack, Woody Harrelson, Thandie Newton, Johann Urb, Amanda Peet, Oliver Platt, Danny Glover, Chiwetel Ejiofor, George Segal, John Billingsley. **Senaryo:** Roland Emmerich, Harald Kloser. **Görüntü Yönetmeni:** Dean Semler. **Kurgu:** David Brenner, Peter S. Elliot. **Müzik:** Harald Kloser, Thomas Wanker. **Yapım Tasarımcısı:** Barry Chusid. **Yapımcı:** Roland Emmerich, Larry J. Franco, Harald Kloser. **Süre:** 158 dk. **Yapım:** ABD, Kanada (2009). **Dağıtımcı:** WB.

Gösterim Tarihi: 13 Kasım 2009

Konu: Yazar Jackson Curtis'in (John Cusack) romanına fazla zaman ayırması, evliliğinin yıkılmasına neden olmuştur. Jackson'ın eski eşi Kate (Amanda Peet) kocasının işine duyduğu ilgiyle rekabet etmekten bıktığı için ondan ayrılmış ama onunla arkadaş kalmıştır. Dünyada dengeler değişmeye başlayıp Los Angeles yerlebir olunca Jackson ve ailesi, hayatta kalmak için karadan ve havadan umutsuzca bir yolculuğa koyulur.

Yönetmen: Roland Emmerich "Das Arche Noah Prinzip/The Noah's Ark Principle", "Joey", "Hollywood-Monster", "Moon 44", "Universal Soldier", "Stargate", "Independence Day", "Godzilla", "The Patriot", "The Day After Tomorrow" ve "10,000 BC"yi yönetti.

Oyuncular: John Cusack "Class", "Sixteen Candles", "Grandview, U.S.A.", "The Sure Thing", "Better Off Dead...", "The Journey of Natty Gann", "Stand by Me", "One Crazy Summer", "Hot Pursuit", "Broadcast News", "Tapeheads", "Eight Men Out", "Say Anything...", "Fat Man and Little Boy", "The Grifters", "True Colors", "Shadows and Fog", "Roadside Prophets", "Bob Roberts", "Map of the Human Heart", "Money for Nothing", "Floundering", "Bullets Over Broadway", "The Road to Wellville", "City Hall", "Grosse Pointe Blank", "Con Air", "Chicago Cab", "Midnight in the Garden of Good and Evil", "This Is My Father", "The Thin Red Line", "Pushing Tin", "Cradle Will Rock", "Being John Malkovich", "High Fidelity", "America's Sweethearts", "Serendipity", "Max", "Identity", "Runaway Jury", "Must Love Dogs", "The Ice Harvest", "The Contract", "Grace Is Gone", "1408", "Martian Child", "War, Inc."de rol aldı.

7 KOCALI HÜRMÜZ

Yönetmen: Ezel Akay. **Oyuncular:** Nurgül Yeşilçay, Gülse Birsel, Haluk Bilginer, Erkan Can, Memet Ali Alabora, Sarp Apak, Cengiz Küçükayvaz, Öner Erkan, Cem Karakaya, Ezel Akay. **Senaryo:** Gürsel Korat (Sadık Şendil'in aynı adlı tiyatro eserinden). **Görüntü Yönetmeni:** Hayk Kirakosyan. **Kurgu:** Mustafa Preşeva. **Müzik:** Ender Akay, Sunay Özgür. **Yapımcı:** Sami Dündar. **Yapım:** 5.Boyut Stüdyoları, Muhteşem Film - Türkiye (2009). **Dağıtımcı:** CineGroup.

Gösterim Tarihi: 20 Kasım 2009

Konu: İstanbul Taşkasap'ta yaşayan Hürmüz (Nurgül Yeşilçay) değişik mesleklerden altı kişiyle hiçbir yasal yanı olmadan evlenmiştir. Her kocasını haftanın bir günü ağırlamakta, gönüllerini hoş etmekte, onlardan hediye almakta ve ekonomik sorunlarını bu yolla çözmektedir. Ancak birden gönlü, berber eşinin dükkanında gördüğü doktora kayar. Bir hastalık uyduran Hürmüz, sırdaşı Safinaz'ın (Gülse Birsel) da yardımıyla doktoru evine getirir. Ancak kocalarının hepsinin birden aynı gece eve gelmeleriyle birlikte Hürmüz ve canyoldaşı Safinaz, kendilerini karmaşık olayların ortasında bulur.

Yönetmen: Ezel Akay "Neredesin Firuze?" ve "Hacivat Karagöz Neden Öldürüldü?"yü yönetti.

Oyuncular: Nurgül Yeşilçay "Herşey Çok Güzel Olacak", "Şellale", "Mumya Firarda", "Asmalı Konak-Hayat", "Eğreti Gelin", "Anlat İstanbul", "Adem'in Trenleri", "Yaşamın Kıyısında" ve "Vicdan"da rol aldı.

ALACAKARANLIK EFSANESİ: YENİ AY
THE TWILIGHT SAGA: NEW MOON

Yönetmen: Chris Weitz. **Oyuncular:** Kristen Stewart, Robert Pattinson, Taylor Lautner, Ashley Greene, Peter Facinelli, Elizabeth Reaser, Kellan Lutz, Nikki Reed, Jackson Rathbone, Bronson Pelletier. **Senaryo:** Melissa Rosenberg (Stephenie Meyer'ın New Moon adlı romanından). **Görüntü Yönetmeni:** Javier Aguirresarobe. **Kurgu:** Peter Lambert. **Müzik:** Alexandre Desplat. **Yapım Tasarımcısı:** David Brisbin. **Yapımcı:** Wyck Godfrey, Mark Morgan. **Süre:** 130 dk. **Yapım:** ABD (2009). **İthalatçı:** Fida Film. **Dağıtımcı:** Tiglon Film.

Gösterim Tarihi: 20 Kasım 2009

Konu: Bella'nın (Kristen Stewart) 18'inci doğumgünü için Edward Cullen (Robert Pattinson) ve ailesi bir parti düzenler. Bu sırada Bella'nın eli kesilir. Kan kokusunu alan Jasper (Jackson Rathbone) Bella'ya saldırır. Edward, sevdiği kızın hayatını tehlikeye atmamak için ailesiyle Forks'u terk eder. Edward, iletişimini Bella'nın zihnine seslenerek gerçekleştirir. Ancak genç kızı zor günler beklemektedir.

Yönetmen: Chris Weitz "American Pie", "Down to Earth", "About a Boy" ve "The Golden Compass"ı yönetti.

Oyuncular: Kristen Stewart "The Safety of Objects", "Panic Room", "Cold Creek Manor", "Speak", "Catch That Kid", "Undertow", "Fierce People", "Zathura: A Space Adventure", "In the Land of Women", "The Messengers", "The Cake Eaters", "Into the Wild", "The Yellow Handkerchief", "What Just Happened", "Jumper", "Twilight" ve "Adventureland"de rol aldı.

YENİ YIL ŞARKISI
A CHRISTMAS CAROL

Yönetmen: Robert Zemeckis. **Oyuncular:** Jim Carrey, Robin Wright Penn, Colin Firth, Gary Oldman, Michael J. Fox, Cary Elwes, Callum Blue, Daryl Sabara, Bob Hoskins, Fionnula Flanagan. **Senaryo:** Robert Zemeckis (Charles Dickens'ın aynı adlı romanından). **Görüntü Yönetmeni:** Robert Presley. **Kurgu:** Jeremiah O'Driscoll. **Müzik:** Alan Silvestri. **Yapım Tasarımcısı:** Doug Chiang. **Yapımcı:** Robert Zemeckis, Jack Rapke, Steve Starkey. **Süre:** 96 dk. **Yapım:** ABD (2009). **Dağıtımcı:** UIP.

Gösterim Tarihi: 20 Kasım 2009

Konu: Ebenezer Scrooge (Jim Carrey) Noel tatiline başlarken her zamanki gibi yine sadık hizmetkârına (Gary Oldman) ve neşeli yeğeni Fred'e (Colin Firth) bağırıp çağırmaktadır. Bu sırada Scrooge, öbür dünyada vurdumduymazlığının bedelini ödeyen merhum iş ortağı Joseph Marley'in (Gary Oldman) hayaletiyle karşılaşır. Marley kendisiyle aynı kaderi paylaşmaması için Scrooge'a yardım etmek ister ve üç ruhun onu ziyaret edeceğini söyler. Ancak geçmiş, bugün ve gelecek Noel'lerin hayaletleri, onu gözlerinin açılmasını sağlayacak bir yolculuğa çıkardığında, yaşlı Scrooge görmek istemediği gerçeklerle ve kötülük dolu yıllarıyla karşı karşıya kalır.

Yönetmen: Robert Zemeckis "I Wanna Hold Your Hand", "Used Cars", "Romancing the Stone", "Back to the Future", "Who Framed Roger Rabbit", "Back to the Future Part II", "Back to the Future Part III", "Death Becomes Her", "Forrest Gump", "Contact", "What Lies Beneath", "Cast Away", "The Polar Express" ve "Beowulf"u yönetti.

Oyuncular: Jim Carrey "Copper Mountain", "All in Good Taste", "Finders Keepers", "Peggy Sue Got Married", "The Dead Pool", "Earth Girls Are Easy", "Pink Cadillac", "Ace Ventura: Pet Detective", "The Mask", "Dumb & Dumber", "Batman Forever", "Ace Ventura: When Nature Calls", "The Cable Guy", "Liar Liar", "The Truman Show", "Simon Birch", "Man on the Moon", "Me, Myself & Irene", "How the Grinch Stole Christmas", "The Majestic", "Bruce Almighty", "Eternal Sunshine of the Spotless Mind", "Lemony Snicket's A Series of Unfortunate Events", "Fun with Dick and Jane", "The Number 23" ve "Yes Man"de rol aldı.